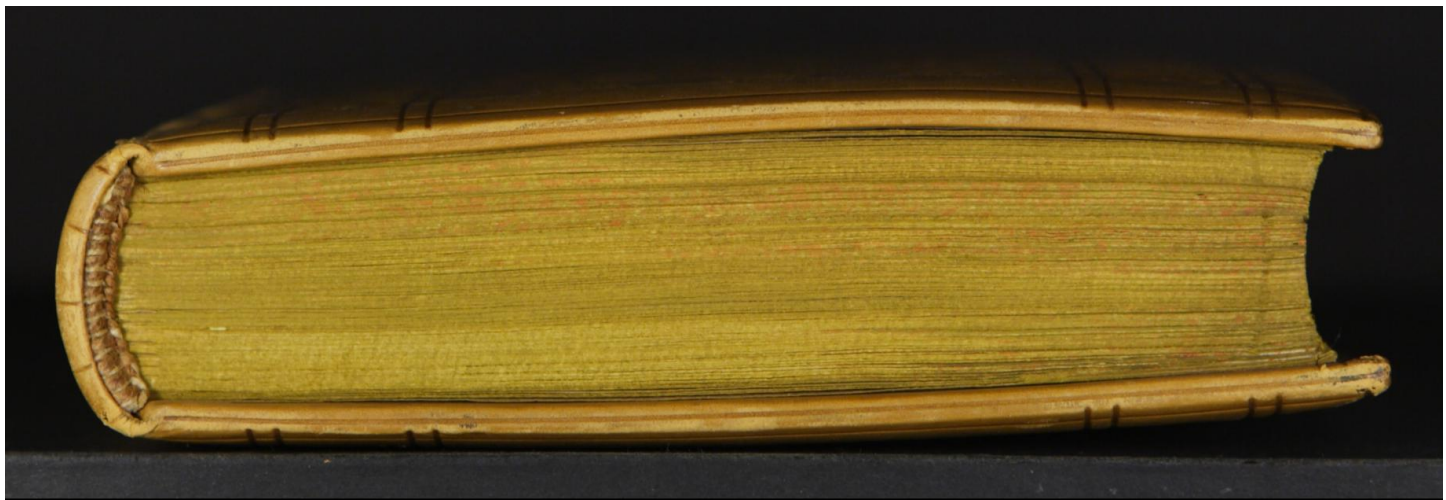

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finally inc. 67

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 67

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 67

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 67

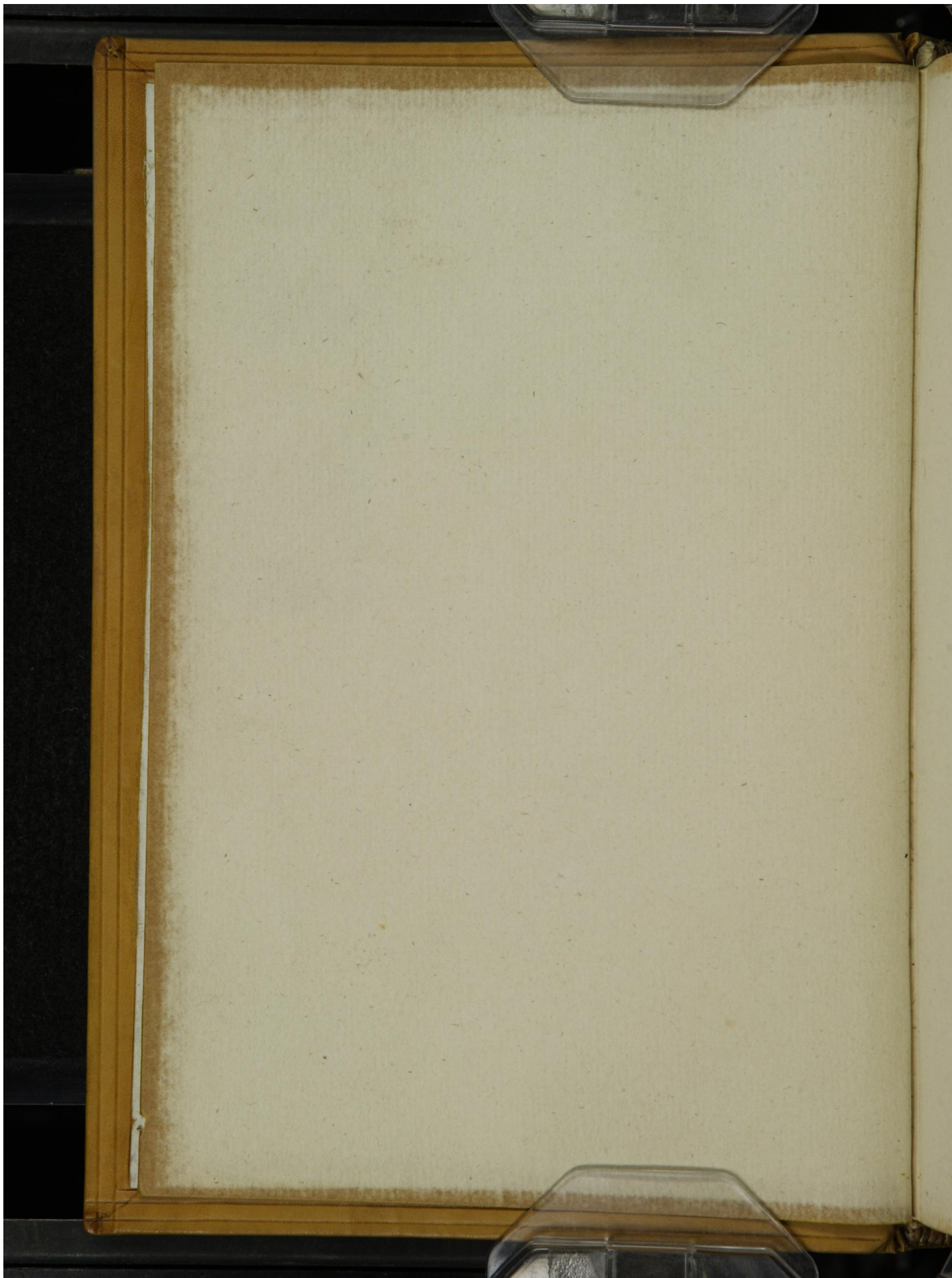

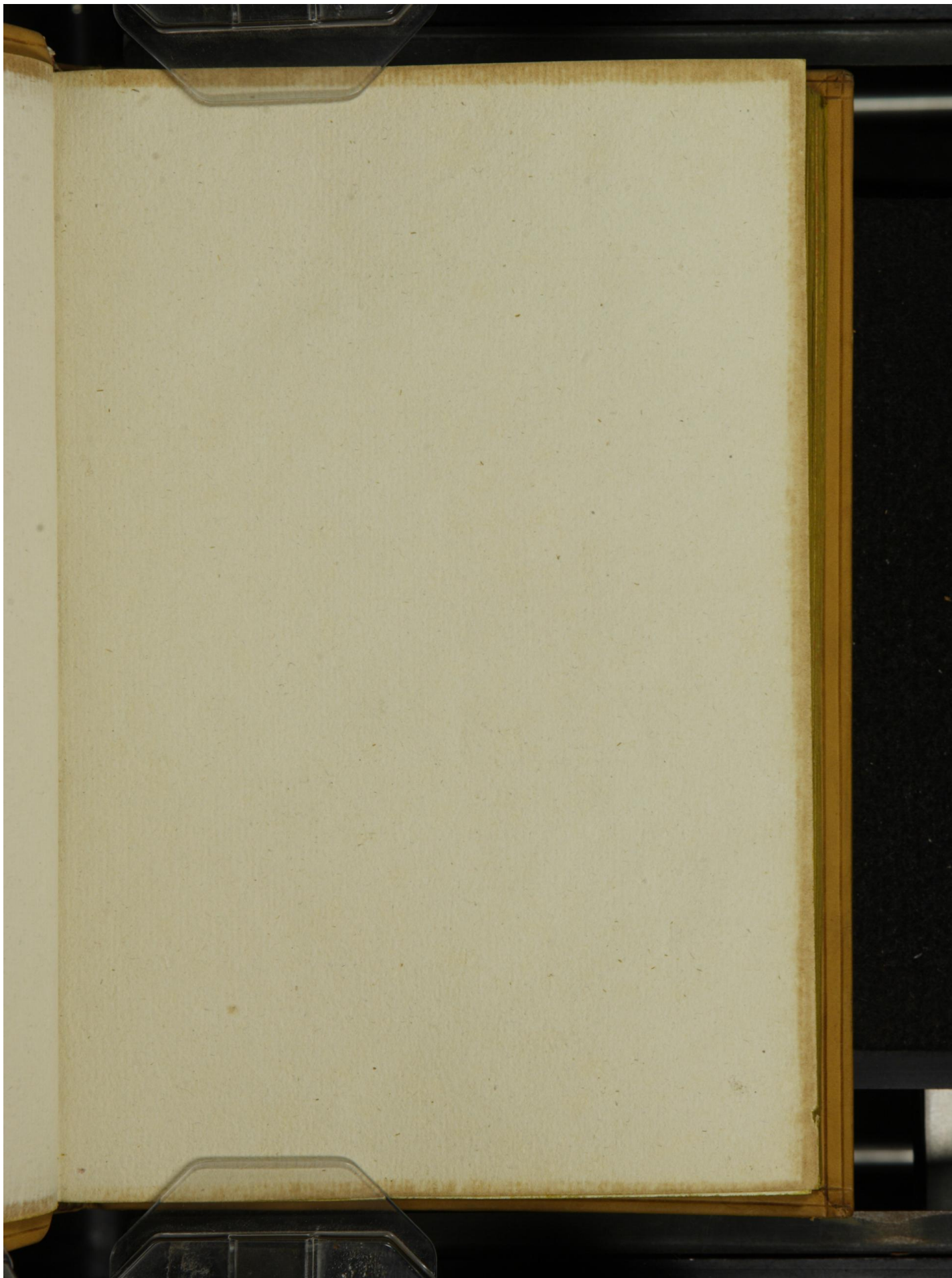
4135

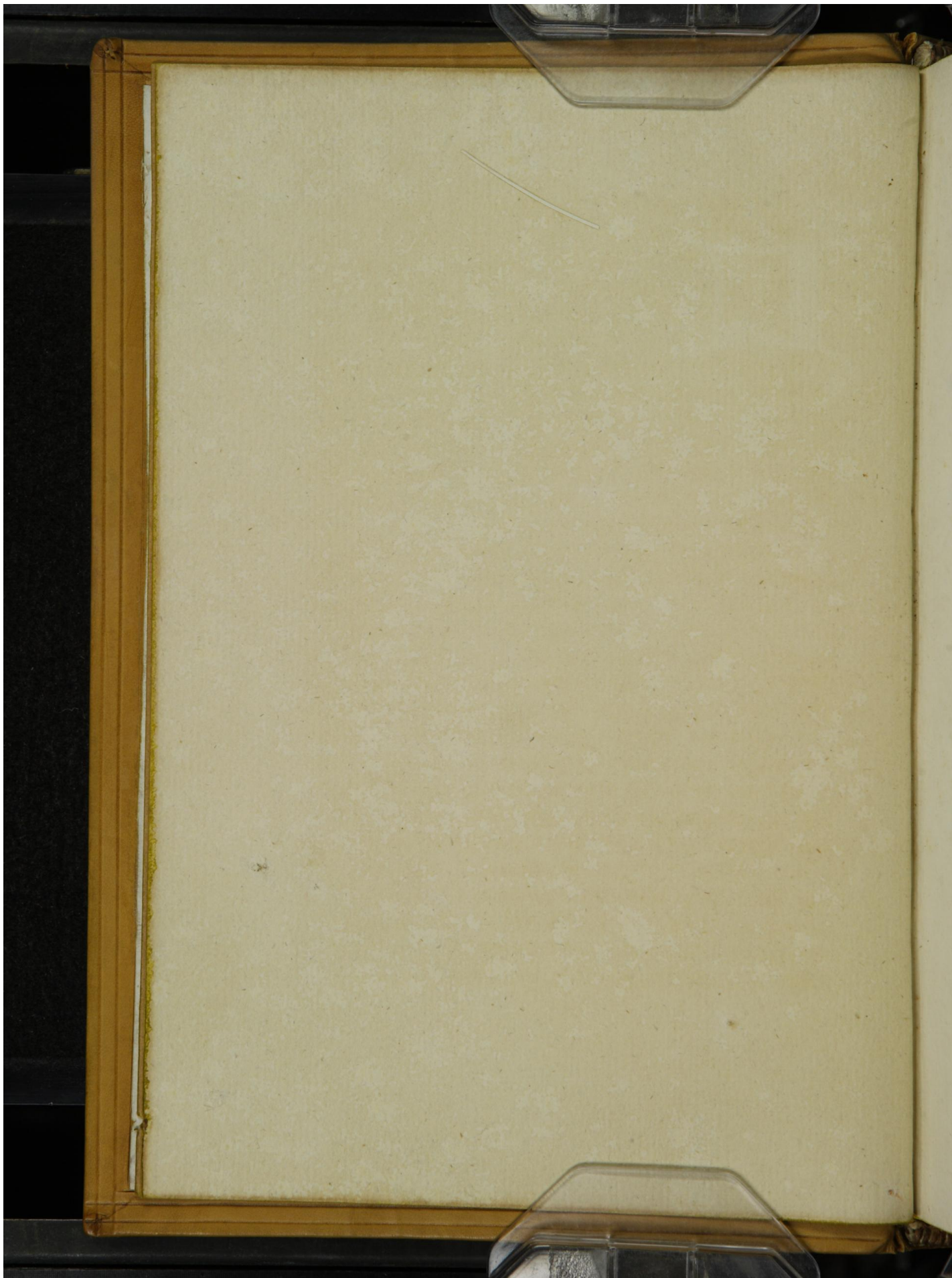

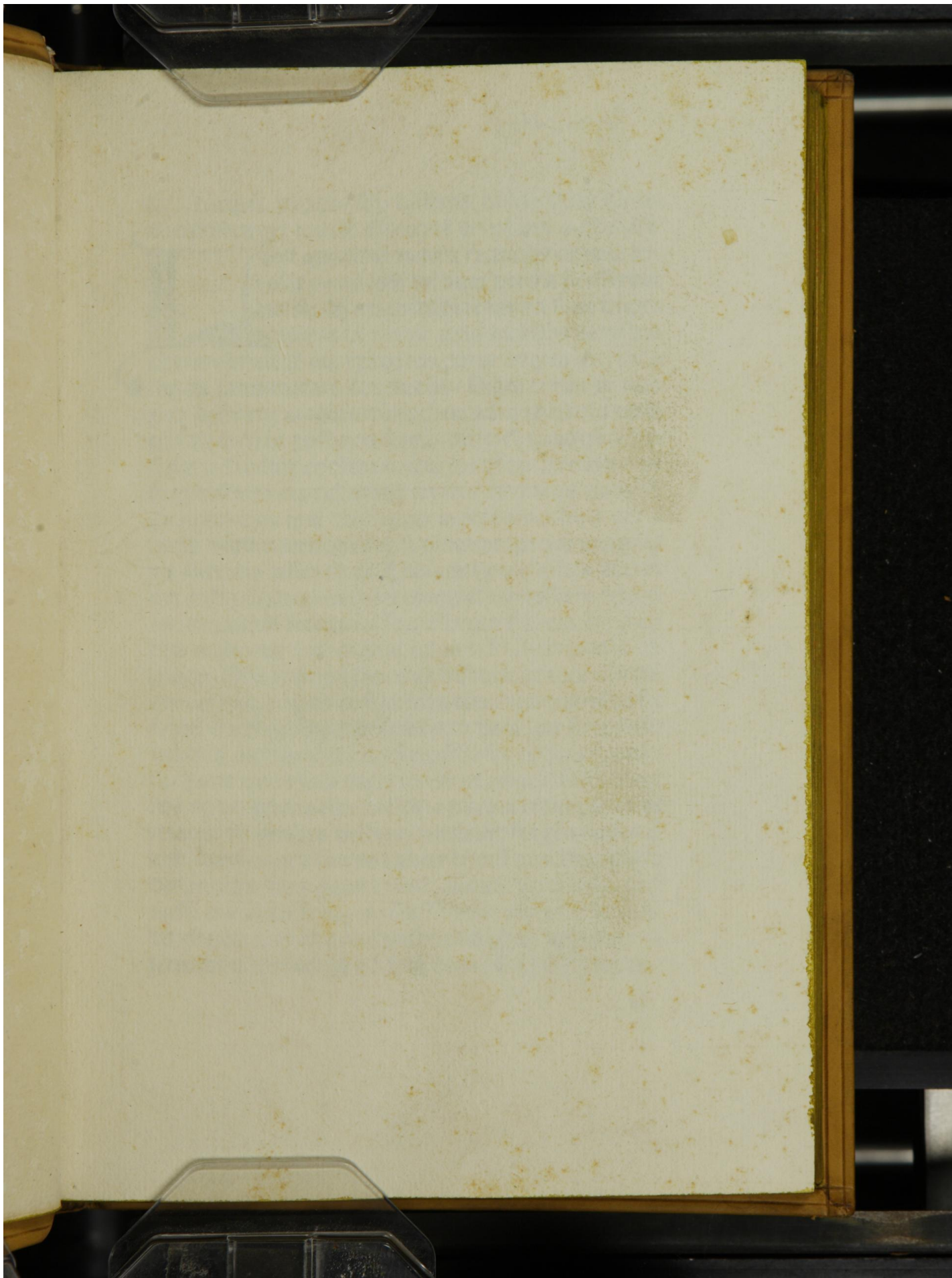
I
142

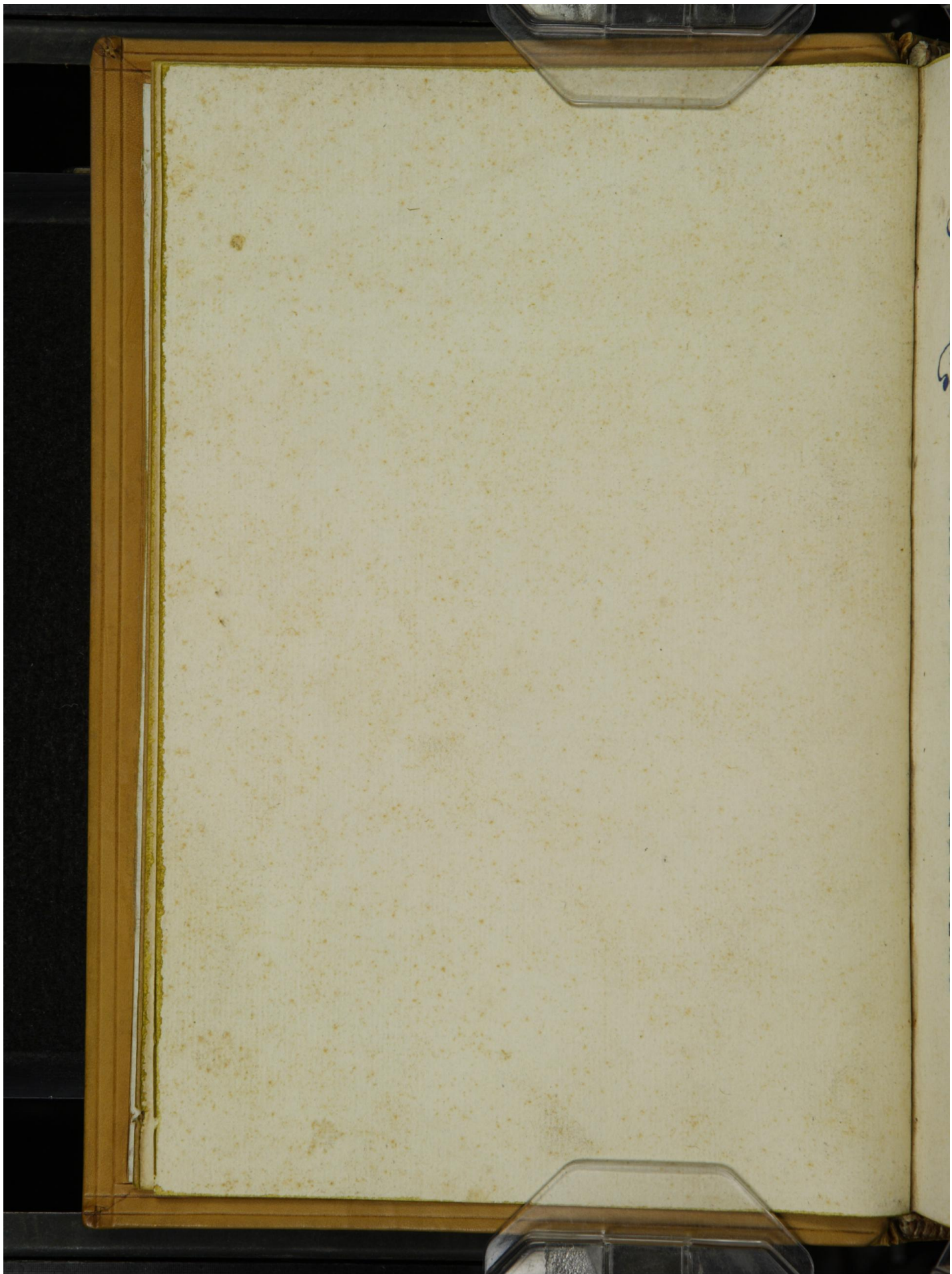
Inc. 67

Incipit prologus sup historia destructiōis Troie
composita per iudicē Guidonē de colūna messanēse

Licet quotidie vetera recentib⁹ obruāt. nō
nulla tamē iam dudum vetera p̄cesserunt
que sic sui magnitudine viuaci sunt digna
memoria ut nec ea cecis morsib⁹ vetustas
abolere p̄ualeat. nec exacti temporis ātīqua curricula
sopita taciturnitate concludāt. **V**igent enim in illis
pro gestorū magnitudine cōtinuata recordia dum
preteritorū in posteros sermo dirigit⁹ ⁊ antiquorum
scripta fidelīz conseruatricia p̄missoz preterita ve
lut presentia representant. et viris strennuis quos lō
ga mūdi etas iam duduz per mortē absorbuīt per li
broz vigilēs lectiones ac si vīnerent spiritū imagina
rie virtutis infundunt. Troiane igitur urbis excidi
um nulla dignum longevi temporis vetustate detergi
ut continuis recordiis successorum floreret in mēti
bus multorū scribeū calām⁹ fidei scriptura de
pinxit. **N**ōnulli enī tam eius historie poetice alluden
do veritatem ipsī in figurata cōmenta quibusdā fic
tionibus transsumpserūt ut non vera que scripserūt
viderēt⁹ audientibus perscripsisse sed potius fabulo
sa. **I**nter quos suis dieb⁹ maxime auctoritatis home
rus apud grecos eius historie puram et simplicez ve
ritatem in versuta vestigia variauit fingēs multa q̄
non fuerūt ⁊ que fuerunt aliter transformādo. **I**ntro
duxit enim deos quos coluit ātīqua gentilitas ipug
nasse troianos et eūz eis fuisse velut viuentes homīes
debellatos cui⁹ errorem postmodū poete curiosius in
secuti ut darēt ītelligi nō solū homerū fuisse fictionūz

autorē multa deludīa scribere presumpserūt ī libris
eorum. **U**nde ovidius fulmonens prologo stilo in
multis libris suis utrūq; contexuit. **A**ddidit enī mul
ta cōmenta cōmentis intermixtum veritatē etiā non
obmittēs. virgilius in ope suo eneidos semper p ma
iori parte gesta troianoz cum de eis tetigit sub veri
tatis luce narrauit. **A**b homeri tamē fictionib; noluit
in aliquib; abstinere. **S**ed ut fidelīz ipsius historie
vera scribētium scripta apud occidentales ōni tēpo
re futuro vigeant successiue ad vtilitatē eorum pci
pue qui grāmaticam legunt ut separe sciant veruz a
falso de hīs que de dicta historia in libris grāmati
calib; sunt scripta ea que p dicem grecuz et pbrigiuz
daretē qui tempore troiani belli cōtinue in eoz exerci
tib; fuere p̄sentes ⁊ hoz que videre fuerūt fidelīssimi
relatores. **I**n p̄sentē libellū per me iudicē guidonē de
colīna de messana trāssumpta legent̄ pro ut in duo
b; libris eoz inscriptum quasi vna vocis cōsonātia
inuētum est in athenis. **Q**uanq; autē hos libellos qdā
romanus cornelius noīe salustii magni nepos in lati
nā linguā transferre curauerit tamē du; laboraret ni
miū esse brevis particularia historie ipsius que ma
gis possunt allicere animos auditorum pre nimia
breuitate indecenter omisit. **I**n hac igitur serie libelli
torum inuenietur inscriptū quid de tota historiā uni
uersaliter et particulariter gestum fuit que fuit origo
īimicitiarum et scandali que aduersus pbrigios greci
am concitauit ut appellatione grece non magna gre
cia italia videlicet ut voluerunt nonnulli debeat cō
prehēdi dicentes aduersus troianos ⁊ magnā greciā

id est italiam quā appellam⁹ hodie romaniā conflux
isse cū parua grecia scz sola licet paucis aliis sibi ad
iunctis venerit expugnatura traianos prout ipsius
hystorie series per ea q̄ infra legēt⁹ apert⁹ demōstra
bit. Sic ergo successiue describitur in ipsa quot et q̄
reges ⁊ qui duces grecoꝝ armata manu ⁊ quot mani
bus se in predictuz exercitiū cōtulerūt quibus armo
rum insigniis vsi sunt. Qui reges et duces ī troiane
urbis defensionē aduenerūt q̄to tēpore fuerit ꝑtrac
tata victoria: quotiēs bellatuz extitit et quo āno q̄s
in bello ceciderit ⁊ cuius ictu de quib⁹ ōnibus ꝑ ma
iori parte cornelius nihil dixit. Superest ergo vt ad
eius narrationis seriem accedatur

Incipit liber prim⁹ de peleō rege thesalie inducēte
iasonem vt se cōferat ad aureum vellus habendum.

In regno thesalie de predictis pertinentiis roma
nie cui⁹ icole mirmidōes dicti sūt qđ nos hodie
vulgari denoatione soloniciū appellam⁹ regnabat
tunc temporis rex quidā iustus ⁊ nobilis nomine pe
leus cum eius cōsorte thetide nuncupata ex quorum
matrimonio processit vir ille tā fortis tam animos⁹
tam strenu⁹ denominat⁹ achilles. Hos mirmidones
illi qui dicere voluerunt magnam greciam id est ita
liam in troianorum excidium aduenisse aprucinos
esse dixerunt. gens quedam videlicet que in regni
sicilie finibus habitabat constituta. Vnde prouinci
a illa apruncium dicta est. ⁊ ciuitas thetiz que in ipsa
prouincia sita est a predicta thetide nomen asserunt
assumpsisse. Sed dicentes sic perhibentur errare. cū
mirmidones habitatores thesalie nuncupent⁹ quoruz

domin9 post obitum regis pelei patris sui nat9 achil
les in troiano bello multa cuz eis miracula bellicosa
pegit sicut de eis testatur ouidi9 eoruz originē fabu
lose cōmendans. **D**ixit enim hos mirmidones i. xiii.
metamorphoseos fuisse formicas ad preces r̄gis the
salie diis porrectas in homines transformatas. Dum
dieb9 illis totum vulgus regni thesalie incumbente q̄
dā letifera īfirmitate finaliter decessisset solo illo r̄ge
superstite. qui du3 in quodam nemore iuxta radices
cuiusdā arboris adhesisset inspectis ibidem innume
rabilib9 formicarum discurrentib9 aciebus in homines
redigi suppliciter postulauit. **E**t in legenda beati ma
thei apostoli mirmidones habitatores esse thesalie ī
qua idem apostolus aliquandiu moram traxit apte
monstratur. **D**unc autem regem peleum describit in
historia quendam habuisse fratrem esonē nomine si
bi ex utroq; parente coniūctum et eius ī etate maio
rem. **G**ui dum longue etatis senio grauaret seipsuz
vix regere poterat. **E**t ideo regni thesalie gubernacu
lis inutilis et longa senectute confractus renūciauit
et cessit regni moderamini peleo fratri suo. post cui9
pelei regimen eson legitur per tempora longa vixisse
ita vt eo multa senectute defecto eius oculi caligarēt
et ei9 vigor corpore9 p̄ nimia tabesceret. senectute quē
dixit idem ouidius ī eodem libro metamorphoseos
postmodum in iuuentutis flores et iuueniles poten
cias renouatum ita qd de seniliūmbra factus ānicul9
medicinali cura7 artificiosa virtute medee de qua me
dea infra p̄xime habendus est sermo. **E**x hoc igitur
esonē superat quidam nat9 iason nomine vir fortis

et strenn⁹ et iuuenis nimium speciosus modestus larg⁹
affabilis tractabilis pius et omni morum venustate cho
rusc⁹. Hunc thesalie primates et nobiles hunc plebei
tenere dilectionis affectu pro suarum virtutum excellencia
sunt amplexi non minus quam regem peleum venerantes. // Erat
et idem iason non minus obediens regi patruo quam esset patri
si regeret nec erat molestus illi sed omni subiectione de
uot⁹ licet peleus sceptro thesalie potiret. Eadem igitur
relatione non sibi rex peleus respondebat. quem licet sig
nis extrinsecus sibi carum esse monstraret ardebat tamen
fluctuabat intrinsecus ne in virtute sua et in tanta affec
tione suorum quam sui erga ipsum habebat iason eum thesa
lie regni dominio spoliaret. Longe igitur in mente secum
seruauit ardorem quem sagaci studio regere ne actu ali
quo publicatus euagari posset extrinsecus diu per fati
gabilem tolerantiam est conatus. Quare inquisiuit in cor
de suorum imaginata proposita quibus posset iasone
potere absque sui suggillatione pudoris. Tandem de re
mirabili diebus illis per plurima mundi loca loquax fa
ma auribus plurimorum intonuit quod in quadam insula dic
ta colcos ultra regni troiani confinia versus orienta
lem plagam quamdam aries habebat cuius vellus erat aureum
ut fame preconium perhibebat. In hac igitur insula
regnare dicebatur rex quidam oetes nomine vir potens
et diues sed etate prouectus. Hunc aurei velleris a
rietem describit historia custoditum fuisse mirabili cu
ra et studio dei maris cuius in custodia boues qui
dam deputati fuissent vrentes flammam ex ore vomē
tes. Si quis igitur hunc aurei velleris arietem optaret
habere cum his bobus necesse habebat inire certamen

et si eorum victoria potiretur oporteret eos boues ip-
sos deuictos iugo subducere et eos compellere aratro
terram vertere in qua erant. **V**tē deuictis bob⁹ ipsis
et arare coactis iterū necesse habebat in quēdā draco-
nem squamis horridū ⁊ flāmas igneas exalātē irrue-
re ipsumq; bello cū ipso cōmissō perimere ⁊ pempto-
dentes a faucib⁹ eius euellere et euulsos serere in pre-
dictam terrā a bobus arataz. **E**x humis agri semine
seges mirabilis pullulabat. nam ex draconis dētib⁹
statim quidam armati milites nascebant⁹ fraternum
bellū inter se illico cōmittentes qui se per mutua vul-
nera pimebāt. **P**er hec ergo periculosa discrimina et
nō per alios tramites poterat predictū aureū vell⁹
haberi ac omnib⁹ volentibus predicta subire certami-
na rex oetes liberū faciebat aditum exhiberi. **C**uāq;
enim sic de aurei velleris ariete dictaret historia asse-
rētes tamē vera de eo aliter sunt testati. **D**ixerūt enim
regez oetem cumulū thesauri magni possedisse et pos-
sessum custodie traditū memorate p incātationū ta-
mē figmēta ⁊ artes mathematicas constitutas. **H**ui⁹ e-
nim thesauri cumulū per mundanā igluuiem ⁊ aua-
ritie cupiditatem q̄ ōniū malorū est mater multi strē-
nui sibi querere voluerūt sed ipugnantib⁹ intantaci-
onū noxiis non thesauri cōpendia sed finalis sibi ne-
cis dispendia quesiuērūt. **U**t igitur de aureo vellere
ad regē peleum fama peruenit tanto discrimine ques-
turo statim curiosum ad illud erexit animū diligē-
ter attendens quod tutiori via et sine sui pudoris la-
be non posset tradere iasonem facilius ad perdenūz
Assumpsit ergo propositum qualiter iasonem horta-

recur ut in sue virtute strenuitate inueniliter cōfides
ad aurei velleris questum voluntarie se conferret. **D**e
creuit ergo in celebriori ciuitate thesalie solempnez cu
riam celebrare in qua multitudine baronuz et milituz
non modica cōfluente curia ipsa triduo perdurauit.
Tercia die rex peleus vocatū ad se iasonem in presen
tia victorum nobilium sic allocutus ē dicens. Satis
quidem gloriōr care nepos de domino regni thesa
lie tam excelsi sed multo potius me reputo gloriosuz
de tāti strenuitate ⁊ habilitate nepotis. cū tua virtu
tis excellentia vicine prouincie ipsi⁹ facti testificati
one cognoscant et ea fama veriloqua relatione conti
nua predicet in remotis. **E**s enim thesalonicensis reg
ni ⁊ mei potius honor et gloria tu⁹ te saluo regnū the
salie timeatur ab omnibus. et te vigente nullus appa
rere audeat inimicus. **P**orro virtutis tue gloria i sub
limi me poneret si aureum vellus quod oetis regis po
tentia tenet inclusum te potente in regni mei claustra
posset adducti q̄ per te non ambigo satis de facili fie
ri posse si laboris animū animosus assumeres ⁊ ora
tionis mee precepta non obduceres exequenda. **Q**ue
si perficienda decreueris tibi singula viatica necessari
a pabuntur in apparatu maximo ⁊ comitiua multo
rum quos de meliorib⁹ regni duxeris eligendos. **N**eq̄
esse ergo verbis meis ⁊ horum mandatorum meoruz
oparium te exhibeas gratiosum ut in cōspectu meo
de cetero maioris delectationis appareas ⁊ de tue strē
nuitatis fama leteris ⁊ maiores apices sublimari nec
erit exps a magne tue utilitatis cōpēdio efficax labor

Nam veris pollicitationib⁹ et non fictis te certū effi-
cio q̄ me deficiēte te heredē futurū in regno theſalie
ſtatuā et me viuentē non min⁹ mei ipſius regni domi-
nio potieris. **I**nſpectis igit⁹ a iaſone omnib⁹ ⁊ ſingu-
lis que in tantoꝝ preſentia circūſtātiū rex peleus ꝑ-
tulit gaudio exhilaratus ē multo nō attendēs inſidi-
oſas regis aſtucias ⁊ eius doſoſitatis latebras non
aduertēs. **R**atus que dixerat de pure regis cōſcientie
cellula ꝑceſſiſſe potius in ſui honoris incremēta ſub-
limis q̄ in ſue detrimenta ꝑſone. **C**ōſiſus ergo de ſue
ſtrēnitatis audacia nec reputās impoſſibile ſibi eſſe
q̄ regis fallax auditas expoſcebat regis mandatis ſe
ꝑnū gratāter exhibuit et ſe inſallibiliter impleturū
expoſita cū ōni deuotione ꝑmiſit. **L**etificat⁹ igit⁹ pe-
leus ad grata ſui reſponſa nepotis indite curie finē
impoſuit appetens exequi vota ſua poſt ꝑmiſſa ꝑe-
dicta q̄bus fortunā alludere iā preſenſit. **C**onſiderās
ergo q̄ colcos ī ſula mari circūdata adiri nō poterat
niſi cum nauigalibus aptis ad maris diſcrimina ſuſ-
tinenda iuſſit ad ſe vocari de regno theſalie quēdā fa-
brū argū noīe lignoꝝ artificē multa diſcretionē vigē-
tē. **C**ui ad regis iuſſū mire magnitudinis quādā na-
uem multa congerie lignoꝝ extruxit que de ſui acto-
ris nomine proprio vocata eſt argon. **H**anc quidā
aſſerere voluerunt primam nauim fuiſſe que primo
velis inſtitutis adire loca remota preſumpſit. **E**t iō
quālibet nauim magnam que tranſmeare maria ve-
lis dicitur eleuatis argon grammatici vocauerunt
Parata igitur nauis predicta ⁊ immiſſis ī eā ſingulis
habundanter que cauſa nauigationis

exposcit multi nobiles de thesalia in tra strēuitate cō
spicui cum eodez iasone ingrediuntur in ipsam. **I**nter
quos fuit ille vir vere fortissimus et fortis hercules
nuncupat⁹ natus ut scrip sere poete ex ioue et almena
āphitrionis uxore. **H**ic est ille hercules de cuius icre
dibilib⁹ artib⁹ per multas mundi partes sermo diri
gitur qui sua potentia infinitos gigantes suis tempo
ribus interemit et in vlnis ppriis elenat⁹ intolera
bili stricture fortissimum confregit antheum. **H**ic
si credere dignū est intrepid⁹ portas adiuit inferni
et custodem eorum canēz tricerberū violēta manu ab
illis extraxit quem tanta pulsione perdomuit et ma
defactus totus sui veneni spuma digesta qui per vo
mitum multas mundi partes infecerit letiferis aconi
ris. sed quia suorū actuū longa narratione poetaz
longa expectatione animos auditoz abstraxit ista
de eo sufficiant tetigisse cum et rei veritas in tant⁹
de sua victoria acta p mūdū miraculose diuulget qd
vsq in bodierum diē vsque quo victor apparuit co
lumne herculis testentur ad gades. **A**d has columnas
mag⁹ macedonius alexander regis phliippi filius q
et ipse de stirpe regum thesalie que macedonia simili
ter dicitur fuit productus subiugando sibi mundum
in manu forti legitur peruenisse. **U**ltra quas non est
locus adibilis cum ibi sit mare magnum oceanus vi
delicet q angust⁹ locū ibidem per mediū gremi
um terre nostre seipsū ifundēs mediterraneū nobis
mare cōstituit p intrinsecas mūdī ptes a nobis nauī
gabīle ut vīde⁹. **Q**d licz ab ipso loco ifusiōez scīpiat
effusi lictorib⁹ siriis claudit ī qb⁹ citas acō nrōs

potissime recipit nauigantes. **H**unc locum angustum
a quo primuz hoc mediterraneū mare dilabit nostri
hodie nauigantes strictuz sibile nominant. **E**t locus
ille in quo predicte columpne herculis sunt affixe di
citur sarracenicā lingua saphia a quo non sufficit ul
tra ire. **O**btenta ergo a rege peleo iason nauigandi li
centia noua sulcat maria cū hercule ⁊ suis cōplicit⁹
nauī noua cuius vela dum secūdus vētus imbuīt et e
ius inflat afflatus loca thesalie cognita deserit valde
cito et ad incognita maris loca citius diffilit veloci
simo cursu suo. **M**ultis itaq; diebus ac noctib⁹ nauī
gantibus illis sub ductu thesalici philote eis discrete
natantibus stellarum cursu visibilium existentū iux
ta polum maioris vrse videlicet et minoris que nun
q̃ occidunt cuz angue vicino secundum posita poeta
rū cuz stellam illā q̃ nauigantes tramōtaniā appellāt
Poete dixerunt esse stellam extremā positā in cauda
vrse minoris et maiorē vrsam nauigantes ipsi grecū
nominant ⁊ angue dicunt esse magistrum de quib⁹ vr
sus maiori scilicet ⁊ minori. **V**irgilius ī secundo libro
metamorphoseos fabulose cōmemorans dixit calis
tonā ⁊ archadem fillium suum has mutatos in vrsas
Vocantur etiam hee stelle septentrionales stelle cum
sint septem iuxta axeꝝ de quibus iuno sic dixit. **N**up
honoratas summo mea viscera celo. **V**ideritis stellas
illuc ubi curulus axeꝝ. **U**ltimus iuoluit spacioq; bre
uissimus ambit. **A**c vos si lese tangit cōtempt⁹ aliū
ne. **G**urgite ceruleo septem prohibete triones. **M**oue
rat enī philotes stellarū curs⁹ ⁊ motū si aliq̃s ē illis
cāquā ille qui nauigationis erat multū exptus. et iō

gustum
nostri
it locus
fixe di
fficit ul
gandi li
plicib9
buit et e
it valde
velocif
ib9 navi
discrete
ntiū iux
que non
ita peera
appellāt
in cauda
psi greci
quib9 vr
to libro
ixit calū
in vrfas
elle cum
xit. Hup
is stellas
iog9 bre
p9 alūp
3. Doue
is ē illis
us et iō

aura secūda perflante cādiu recto remige nauigauit
donec ad horas pbrigias regni troiani videlicet perti
nencias noua nauis applicuit in portū scz qui tūc vi
cebatur ab incolis simeonta

De grecis applicatib9 in ptinenciis troie et de lao
medōta rege licētiāte iasonē ⁊ herculem de locis illis

Greci autē maris fatigatione lassati vt puenerūt
in terrā in ipsaz descendere quietis cā sitiētī ani
mo moliant⁹ ⁊ descendētes ibidez recētes aquas a fō
tib9 hauriunt ⁊ ibidem maioris refrigerationis gra
tia moram per dies aliquos statuerūt non vt incolis
molestiaz inferre disponderent nec nociuis dispen
diis eos ledere aliquaten9 attemperarent. Sed inuida fato
rum series que semper quiete viuētib9 est molesta
ab inopiātis instōis sine causa inimicitiarum ⁊ scan
dali causas traxit. Propter quas tante cladis diffu
sa lues orbez terrarū ifecerit vt tot reges ⁊ principes
bellicosa nece succumberent ⁊ tāta et talis ciuitas q̄
lis extitit magna troia versa fuisset in cinerē tot vidu
atis mulieribus viris suis orbatis pntibus tot pueris
et puellis et demū iugo seruitutis addictis. Quāuis
enim grecia inter tot grandes angustias posita fuissz
eius tamen victorie premium per tempora longa de
leuit iniuria scz sue gentis et nece ⁊ suorum exterminio
melioruz. Sane si diis tot mala grata fuerunt p
mordialis causa tamen nulla tā leuis animos non ī
merito perturbat hūanos vt p culpa tāte acerbicatis
pena meruisset ifligi nisi beigne forsītā diceret⁹ ut pce
dētis multo geries esset boni edificatio subsequētis
cum ab hīs malis per troie casum

tanta bona pcesserūt vt ipsa troia deleta isurrexerit
causa p quā romana vrbs q̄ caput ē urbiū per troia
nos exules facta extitit vel pmota per enēā scz et as
caniū natuz eius dictuz iulum. et nonnullē alie pp
terea prouicie ppetuū ex troianis receperunt icolatz
Qualis est anglia que a bruto troiano vnde britani
a dicta ē et legit̄ inhabitata. **U**tē qualis frācia q̄ post
troie casum a frāco rege enee socio qui iuxta renum
magnā cōdidit urbē quā frāciam ex suo nomine nec
non et totā eius prouiciaz appellauit habitata narra
tur et venetiarū urbem inhabitauerit ille troian⁹ anthe
nor. **H**abitationis etiā huiusmodi siciliā legim⁹ non
exptē que primo a rege sicano qui in siciliam a troia
peruenit habitata describit̄ vnde sicania dicta fuit et
eo postmodū a sicilia recedente relicto i sicilia siculo
fratre suo vnde postmodum sicilia dicta est trāsmea
uit in tuscā quam multarum gentium in habitatione
repleuit et in regno sicilie per marina cōfinia supra
dictus eneeas ciuitates multas legitur cōdidisse **Q**ua
lis est neapolis tanta ciuitas et gentis indomite terra
gaiera **D**iomedes etiam licet fuerit de grecia oriund⁹
qui in troiano bello multa miraculosa commisit tro
ia deleta dum in regnum suuz minime recipi potuisset
inhabitauit calabriā cuius socios narrauit ouidi⁹
circen solis filiam in volucres transformasse in cala
briam a diomede delatas de quarum auium genere
dicit ysidor⁹ multas fuisse productas que aues dio
medee dicte sunt eam naturaz habentes vt cognoscāt
hominez latinū a greco discernere. **Q**uare grecos cala
brie icolas colūt et latinos fugiunt si q̄ sunt. **S**ed si cā

te prodicionis causa fuerit subsequens boni causa
finalis ut humana mens habet indubio. **N**am subse
quenter describit historia quod iasone et hercule cum su
is in portu quiescentibus simeonte de eis ad laomedontem
troianum regem fama peruenit quod gens quedam tro
ianis incognita scilicet gens grecorum nouo remige
phrighias partes intrauit exploratura forte archa
na regni troiani vel potius troie provinciarum vastatu
ram. **E**rat autem diebus illis troia non tante magnitu
dinis qualis fuit postmodum de nouo firmata et in
ea regnabat tunc rex predictus laumedon nomine qui
sumpto damnofo consilio quod o utinam non fuisset le
gatus suum in comitiua multorum ad iasonem destinauit.
Quo ad iasonem veniente legationem suam explicat in
hec verba Rex laumedon huius regni dominus de ad
uentu vestro valde miratur quare terram suam intraui
tis ab eo licentia non obrepta cuius est intentio sub tra
quilla pace eam tenere. **H**oc instatissime mandat vobis
ut incontinenti debeatis terram eius exire ita quod
adueniente die sequenti sciat vos ab omnibus terre
sue finibus recessisse. **Q**uod si mandatorum suorum sen
tieret vos contemptores pro certo noueritis ipsum iu
bere suis in offensionem vestram irruere et depopulatio
nem rerum et vestrarum finale dispendium personarum.
Post
quam iason totam seriem legationis audiuit totus in i
ra et dolore cordis exacerbatus intrinsecus antequam ad
legationis dicta verba mutata retorqueret conuer
sus ad suos sic locutus est eis. **L**aumedon rex huius regni
dominus mirabilis de decoris iniuriam nobis infert cum abs
que alicuius offensionis causa nos

eici a sua terra mandauerit. Itaq; si eum regia nobili-
tas animasset nos mādare debuiss; honorari. Nā si
cas; similis illū in grecia adduxisset sciisset sibi illa
tū a grecis nō dedec; sed honorē. Sed ex quo magis
sibi dedecus q̄ bonor applausit nos etiā applaudim;
et illi ut ab ei; regni finibus recedam; cū poss; cōtin-
gere et leue sit quod eius enorme cōsiliū sit carissimo
preco redēptur;. Deinde continuatis verbis conuer-
sus ad nūcium dixit Amice legationis tue verba dili-
genter audiui; et dona que p regem tuū nobis mo-
re nobiliū sunt trāsmis̄a recepi; sicut decet deos nos-
tros et dei veritate testamur nō ex proposito terram
tui regis intrasse ut offensā ingererem; i aliquē mo-
re p̄donio violentiā illaturi. Sed cum ad remotiores
ptes cōferre nos intēdam; necessitas in hunc locū di-
uertere nos coegit. Dic ergo regi tuo nos de sua terra
omni mora postposita recessuros scituro pro certo
quod et si non p nos poterit forte per alios qui pre-
sente; iūriam nobis illatā audierint non lucra sed p̄s-
suras et damna infallibiliter obtinere. Hercules de
ro verbis iasonis non cōtentus regis nūcio refudit
hec verba Amice quisquis es secure referas regi tuo
q; ad pl; die crastino de terra siue statiōe penit; dis-
cedemus sed sequentis terciū anni dies non erit exitu-
ra dic illi qua nos videbit si viuet i terram suam ve-
lit nolit anchoras iniecisse et de danda nobis tunc rece-
dendi licentia non erit sibi plena libertas cum talis li-
tis ad presens inchoauerit questionem quod priusq;
deo possit supare victoriā ignomiosi tedecoris pōdere
depmet Cū r̄gis nūci; r̄spōdēdo sic dixit Turpe satis

strēnuo minaz sagittas emittere nec mihi qui sū mis-
sus est commissuz a rēge ut erga vos litigiosis verbis
insistā. **D**ixi vobis que mihi cōmissa fuerunt si sapiē-
ter agere placet vobis do cōsiliuz bonū ut ab hac ter-
ra recedere nō sit graue priusq̃ possitis incurrere gra-
uiora cum leue non sit personas perdere que se possūt
consilio salubri tueri. **E**t post hec a grecis petita licē-
tia remeauit ad regē. **J**ason vero ⁊ hercules nulla mo-
ra protracta philotece vocato iubent anchorā a ma-
ri subtrahi et omnia colligere que in terram adduxe-
rant causa quietis. Sciebant enim si voluissent ī p̃bri-
gios insulcare non esse eis in cōgressu pares vel equa-
les virib⁹ nec in potentia fortiores. **E**rgo ascendūt et
eleuatis velis diuis ducib⁹ frigie deserūt littora ⁊ sul-
cātes maria vētis afflantib⁹ prosperis nō post mul-
tos dies in colcos insulam salui perueniunt et deside-
ratum feliciter portum intrāt. **I**n insula igit̃ colcos
erat tunc tēporis quedam ciuitas nomine iacoites ca-
put regni pro sua magnitudine constituta vrbs val-
de pulchra muris ⁊ turribus circūdata fabricatis mul-
tis insignita palaciis plena populo copioso ⁊ insignis
multorum nobilium incolatu. **I**n hac igit̃ vrbe dege-
bat rēgaliter rex oetes ī multoz comitiis suoz cū non
longe a ciuitate ipsa nēora multa virescerēt apta qui-
dem venationib⁹ ob multarum ferarum copiam iugis
vescenciuz nemorosis. **I**n cuius orbis ambitu longa
patebat distensa planicies frigidariis ⁊ viridariis il-
lustrata dum aquarū fontes in ea innumerabiles sca-
turirent ⁊ q̃plures fluuii continuis fluctibus prola-
bentes riuis eandē planiciē irrigarēt. **Q**uare mltaz

venatricium autuz vigeat in illa 7 multarū volucrū
cantilene incessanter ibidē dolci modulamine psona
bant **A**d hanc igit civitatem iason et hercules cuz eo
rum comitib9 regaliter 7 decenter induci tramite rec
to se conferunt. **Q**ui dum per plateas civitatis ipsi
us diametro longo patentes imoderatos gressus lau
dabili cōpositione maturant miratur vulg9 in eis elu
cescere tot regios apparatus tā speciosam inflorescere
iuuētutem sic modestos in eorum incessibus 7 in appa
rentia tot morum floribus prepollere. **S**itienti ergo
animo disquirat vulgus qui sint unde sint et que cā
sic aduentus ipsorum **S**ciscitantibus ergo illis nul
lus est qui causam eorum aduentus ipsis aperiat do
nec regii palatii portas attingūt **R**ex autem oetes in
nate sibi nobilitatis gratie non oblitus statim sibi ex
quo grecorum aduentus innotuit solio consurgens a
regio grecis obuiā in multoz comitiua suorum exiuit
quos fronte hilari et facie leta recipiens fouet āplexi
b9 signis salutationis exhilarat et in dulcium verbo
rū primitiis placidas amicitias illis spondet q post
modum per gradus marmoreos loca sublimia cōscen
derunt palatii intrāt cameras picturis variis illustra
tas 7 appositi auri mirifice fulgore micātes. **P**ostq
vero eis est sedendi cōcessa facultas iason multa ani
mositate repletus in modesta pñunciatione verborū
aduentus sui causam oete regi exprimit et aurei velle
ris ordinata discrimina secundum statuta legis ipo
site humiliter cēptare deposcit **O**etes autē rex benigne
petitis obtēperās se ipletuz vota iasoīs nō negavit
De medea qualiter amore iasonis capta fuit.

Gratias igitur in multa rerum ubertate cibariis
sternuntur mense superappoitis ciphis aureis et
argenteis multis et imminente commoditate vespendi
rex cupiens omnem sue nobilitatis gratiam grecis osten
dere pro quadam filia sua mittit ut veniat iocunda ce
lebratura conuiuium cum nouis hospitibus quos ipse rex
cum multa iocunditate recepit. **E**rat enim oeti regi filia
medea nomine virgo nimium speciosa patri unica et so
la futura heres in regno. que quamquam iam ad annos nu
biles peruenisset et facta iam thori matura a puerilibus
tamen annis se totam exhibuit liberalium artium studio
se doctrinis sic totum cordis auditate scientie imbibens
eliconam ut nullus vel nulla ea doctior posset illis tem
poribus repiri. **S**ed eius margarita scientie ex qua poti
us prepollebat erat ars illa mathematica que vires
et modos exorisationum nigromanticos lucem vertebat
in tenebras subito ventos inducebat et pluias chorul
cationes et gradines et timidos terre motus. flumini
um autem decursus per decliua loca labentes ad superiores
partes influere et redundare cogebat. hiemali etiam
impugnatione frondibus arbores spoliatas compel
lebat in ipsa turbinis tempestate florescere iuuenes fa
ciendo senescere et senes ad iuuentutis gloriam prouo
cando. **N**anc credere voluit antiqua gentilitas lumi
naria magna scilicet solem et lunam sepius coegisse con
tra naturalem ordinem eclipsari. **N**am secundum astro
logie veritatem de qua ipsa doctissima fuisse describitur
sol decurrens sub ecliptico cursu continuo eclipsari non
habet nisi cum fuerit in coniunctione lune existente in
ipsa cauda vel capite que sunt quedam intersectiones

cuiusdā circuli celi et aliquo alio ex planetis. **N**ā tūc
opponēte de luna inter aspectum nostruz ⁊ solem cor
pus solis nos videre visione solita nō permittit secū
dum quod hoc phibuit magne discretionis egiptius
Jotholomeus ipsa tamē pro sue incārationis virib⁹
hoc accidere fecisse narrat non cuz sol erat cum luna
in cōiunctione quod nos vulgariter dicim⁹ cuz luna
se voluet **S**ed cum erat in eius opposito ea ab eo per
septē signa cōtinue existēte remota tunc cum lunam
vulgariter quīcādecimā appellamus **S**ed ille fabula
rius sulmonensis ouidi⁹ sic de medea oetis regis fili
a fabulose cōmentans tradidit esse credendū qđ ab
sit a catholicis xpī fidelib⁹ credi debere nisi quaten⁹
ab ouidio fabulose narratur **N**am ille summ⁹ ⁊ exter
nus deus qui in sapiētia id ē in filio cuncta creauit ce
lestia corpora planetaz p̄pria sub lege disposuit et
ea statuens in eternū preceptū eis iposuit quod nō p̄
teribit **H**ic est qđ solis eclipsis cōtra naturalia institu
ta nūq̄ legit̄ accidisse nisi cū incarnat⁹ dei fili⁹ seip
suz humiliter p̄ nobis exposuit passioni q̄ cum ī cru
cis patibulo tradidit ipsuz eclipsat⁹ est sol luna tunc
nō existente ī cōiunctione sua cū veluz tēpli scissum est
facti sūt terremot⁹ horribiles et multa tūc sanctor⁹
corpa surrexerūt **U**nde cum dieb⁹ illis dionisi⁹ ario
pagita summ⁹ phīs in naturis viuer⁹ apud athenas
et esset in gīgnasus studiosus licet esset infect⁹ gēti
litatis errore videns tamē in cristi passione solem e
clipsasse stupefactus sic dixit **A**ut deus nature patit̄
aut machina mūdi dissoluet̄ **H**ic est enim ver⁹ eter
n⁹ deus cui⁹ ē posse naturalia q̄q̄ dissolueret cogere

in lege nature peccare qui sola unius sibi fidelis pre
ce cursu solis mundanum contra naturalē institutionē
ipsius ad sabaoth figi et stare mādauit. **H**oc autem de
medea secundum fabulas ideo ponit quoniam sic de ea
fabulose fuisse presens historia nō omittit et ipsam
fuisse in astrologia et nigromācia picissimā nō neget. me
dea autē precepto patris audito quāquā esset virgo nimium
speciosa conata ē ut mulierū est moris speciez addere
speciei per speciosa viz ornamenta. **Q**uare cōpta p̄cio
sis ornatib⁹ et regio apparatu decorata ad discubē
tiū mēsas accessit quā sedere iuxta iasonem illico ius
sit pater. **M**iserā et infatuata nobilitas quid urba
nitati debes in honoris tui p̄cipitiū et tui decoris pro
curialitate iacturā? Nūquid sapiētis est se credere con
stātie puellari aut sexui muliebri quod nullis amorū circu
lis nouit captare cōstanciā cui⁹ anim⁹ semper cōsistit
in motu et p̄cipue inter pubescētes vacillationes ante
quā viro mulier facta viripotēs misceatur. **S**cim⁹ enī
mulieris animū sēper virū appetere sicut appetit ma
teria sēp formā. **U**tinā materia trāsiens semel in
formā posset dici suo cōtenta formato. **S**ed sicut ad
formā de forma procedere materiam notū ē. **S**ic mu
lieris concupiscētia dissoluta p̄cedere de viro ad virū
utiq⁹ esse creditur sine fine cū sit quedā profunditas
sine fundo nisi forte pudoris labes aliqua abstinēti
a laudanda cōcluserit sub termīs honestatis. **Q**ua er
go o rex oetes ductus audacia tenere puelle latus ex
tranei viri lateri consuisti. **S**i sexus fragilitatem ex a
nimo discussa liberaffes heredem unicam regni tui ig
nominioso nauigio in extranea regna delatā sub tāto

dispendio nō fleuisses ut filia simul et semel ⁊ thesau-
ri tui iaudito cumulo puareris. **Q**uid tibi p̄fuit mar-
tis custodia aduersus fraudes mulieris ⁊ dolos? **S**a-
ne q̄ quod futuruz erat forte dixeris vitare nullate-
nū potuisti iussisti filiā tuā cū iasone cōicare cōuiui-
uz ⁊ iasonē statuisti p̄cipem nate tue ī celebratione
ciborū. **N**am q̄d tibi p̄inde reuera successit ecce subiū-
git historia successū cōgruos ⁊ incōgruos non obmit-
tens. **E**xistente enī medea inter regē patrē ⁊ iasonē li-
cet multo esset rubore pfusa tamē t̄pare nō potuit su-
orū acies oculoꝝ quin cū poterat eorū intuitū versū
iasonem dulcib⁹ aspectib⁹ retorq̄ret sic eius faciez et
circūstantias faciei flauos crines corpus ⁊ membra
corporis intentis ymaginationib⁹ cōtemplando. q̄
repente in concupiscēcia eius exarsit ⁊ feruētis amoris
in animo secuz concepit ardorē. **N**on illi cura ē cibo-
ruz vesci dulcedine nec gustare pocula melliflue poti-
onis. **E**st enim sibi tūc cibus ⁊ potus iasonis dulcis
aspectus queꝝ totum clausuz gestat in corde et in cu-
ius amore libidinis repletus est stomachus saturat⁹.
Cum igit̄ inspieiebatur ab aliis qui intuebātur eaz ci-
borū gustibus sic cessisse attribuebant eidē non amo-
ris causa hoc in ipsa procedere sed sola forte ratione
ruboris. **M**edea ergo tanti feruoris exasperata cupi-
dine conceptum crimē satis conat̄ obtegere ut non so-
luz ab his a quib⁹ inspieiebatur percipi forte posset
Sed eciaꝝ a se ipsa p̄babilis excusationis argumēta
producit quibus illud quod nephas esse posset in vir-
gine excusabili conuertat in fas. **I**nde est quod tenui
sono suos eburneos infra dentes collidit hec verba.

Utinā iste barbarus tā speciosus tam nobilis mihi
maritali copula iūgeretur ut sibi ipsā daret intelligi
inculpabili affectione illud appetere quod culpa et cri
mine non carebat. **D**im enī mulierū semper est moris
ut cum inhonesto desiderio virū aliquē appetunt sub
eius honestatis velamine suas excusationes intendāt
Conuiuii igitur finē facto medea de sui patris licētia
camerarū suarū intrat archanarū iason et hercules qua
dam eius palatii recipiuntur in camera iussu regis. **M**ede
a autē in sui secreto cubiculo sola persistens ex con
cepti amoris flāma vexata anxietate multa torque
tur et multis fatigata suspiriis satis sollicite cogitat
in seipsa qualiter sui ardoris flāmis posset occurrī p
satisfactionē p̄prie voluptatis. sed virginei pudoris
pusillanimitate devicta cedit audacie cū i ea pugnet
amor et pudor. **I**nstat amor ut audeat sed p̄pter ig
nominā pudor vetat. et sic duplici vexata cōflictu
sui laboris dispēdia p totā ebdomadā sub taciturnita
te defleuit. **F**actūq; est qd a fortune miseriis que finez
accelerat ex se ipsa p̄cessit pro medee votis qd qua
dam die dū rex oetes i secretariorū comitiū suorum
cum iasone et hercule de multis multa conferret i au
la pro medea filia sua misit ut veniret ad illum. **Q**ua
in apparatu regio veniente in sui veneratione rubo
ris iuxta patrem ipso iubente consedit. **C**ui pater blā
do sermone licentiam explicavit ut cum iasone et her
cule more virgineo verba solaciofa conferret. **Q**ue
pudibunda a patris surgens latere iuxta iasonē sibi
sedere elegit. **I**ason ut vidit medeā iuxta se cōsedisse

factus ē hilaris et modico relicto spacio sessionis se
cedens parum ab bercule magis medee lateri fit pro
pinquus. **R**ex autem oetes et astantes ceteri multe cō
fabulationis amenitate diem claudunt et bercales cū
astantibus coram eo multa sermocinatione de pluri
bus conferebat. **S**icq; intra iasonem et medeam nullū
erat medium quo posset si vicissim ad loquendum e
rat aliquo impediri. // **M**edea igitur quasi in solitu
dinis abilitatem alloquendi iasonem apta commo
ditate captata videns ceteros inter se circa alia col
loquia diuersa vacare timorosi pudoris sarcina ho
neste deposita in primis verborum congressib; sic ē
iasonem allocuta. **A**mice iason non reputet tua nobi
litas inhonestum nec vicio femineae dissolutionis af
scribat si forte tecum velut ignota conferre presumo
et me inhonesta intentione ad tui noticiam prouoca
re. **D**ignum est equidem ut exeraneo nobili et negotio
so salutis consilium tribuatur a nobili. **N**am prodesse
nobili nobili ex quadam mutua urbanitate tenetur.
Scio enim te nobilem et ductum audacia iuuenili reg
num istud pro obtinendo aureo vellere petiuisse pro
cuius questu scias te discrimini manifesto submittere
et infallibilis mortis periculo subicere vitam tuam.
Ergo tue nobilitati et iuuenili calori compactor et ti
bi desidero salutis consilium et auxilium utile minis
trare per quod illesus a tantis periculis eruaris et op
tatos tue patrie lares incolumis valeas in grata sos
pitate redire. **E**t ad hoc tibi me profuturam cognos
cas si perceptibili corde meos monitus amplecteris /
et efficaci studio duxeris exequendos. **I**n prono

sibi vultu et plicatis brachiis iason ad offerentis ver-
ba sic humili voce respondit. **V**a nobilissima mulier
et domina vobis deuotissimo corde meo humiles gra-
tes fundo que laboribus meis copati nobili expositio-
ne monstratis cuius rei gratia beneplacitis vestris me to-
tum expono cum multo magis sint munera gratiosa
que nec petita nec precedentibus beneficiorum meri-
tis tribuuntur. **C**ui medea. Amice iason nosti quanta
sunt in aureo vellere querendo constituta discrimina
an forte fama veritatis ignara tibi causam ipsorum
veram non prodidit in aperto. Sane eius facultas
aut obtentus vix aut nullomodo mortali cadit in ho-
mine cum diuina sit eius custodia et non sit in homi-
ne plus posse quam potest virtus in expugnanda maief-
tate deorum. **Q**uis enim illesus euasit a bobus flam-
mas eructuantibus igneas / quem fortune casus aduer-
sus ipsos irruere stimulo presumptionis induxit cum
aduersus illos insultans subito conuertatur in cinerem
et exutus fumosa pereat in fauilla. **Q**uod si tam leui
animo attemptare iuueniliter presumisti magna fatu-
itate deducaris cum precium tante rei mors sola esse
constat. **A**bstrabe ergo iason si petis agere sapienter
a tam infausito limine pedem tuum et ne accedas ad le-
tifera limina que tue vite sunt lumina finaliter abla-
tura. **I**ason autem velut impatiens ad medee verba
commotus ne plura huius similia verba diffundat eius
sermonem intersecat et eius serie interrupta sic intulit
Va nobilissima domina nunquid vestrorum terrore
sermonum exanimare me creditis ut duris incussio-
nibus stupefactus ab incepto desistam?

Nunquid si fieret uti posset aliquā gloriam maiore
in tota vita mea obtinere. **S**ane uiuus uiuacitupe
rio tabescere inter gentes et omni exultu honoris lau
de perpetui dedecoris vilesceat libertati. **E**st ergo pro
positi mei certum morti me tradere si mors est precium
tante rei. **N**am prudentis viri proprium esse debet ex
quo alicuius cepti propositum publicauit in actum pro
ponere necem vite priusquam a cepto ignominiose desis
tat. **C**ui medea. **E**st ergo iason illa tui propositi certu
tudo ut mortem affectemus proponere vite tue in tam
vicini discriminis interitu manifesto. **R**euera tue fe
licitati opator et erga te presumere nimium indiscrete
commoueor visceribus pietatis. **S**uare propono compa
tendo tibi benigne tue salutis antidotum reuerentie
preponere patris mei et meo pudori non parcere nec
saluti. **S**ed huius demum a me beneficii gratiam con
sequeris si monitis meis parere spondes et in exequē
dis que dixerō fallacius non utaris. **A**d hec iason. **N**o
bilissima domina quecumque decreuisti me facturum in
fallibiliter adimplere vobis spondeo deosque contes
tor. **C**ui medea. **S**i me tibi copulaueris in uxorem. **S**i
me ab hoc paterno regno iason adduxeris in tuā pa
triam delaturus. **S**i me fidelis non deserēs quo ad ui
uam pro certo faciam ut tractabo quod aurei velleris
obtentu finaliter tuum votum implebis totis iminen
tibus malis piculis annullatis. **S**um enim inter mor
tales sola que possum virtutes martis eludere et eius
potentie institutis per contrariam artis potentiam ob
uiare. ad quam iason. **Q**uam magna et inestimabilia ruerasūt
illa quam in nobis virgo promittis daturam te in uidelicet quam

inter alias preciosas electe pulchritudinis prerogativa
refulges velut rosa punica. que veris tpe flores ce
teros quos in arvis campestribus sponte natura produ
xit suorum titulorum insignis antecellit. **E**t me promittis
liberare propterea a tantorum malorum noxiis aureo ariete
quesito. Scio tamen me iustum esse non posse precium tan
te rei. **E**t qui dona tam cara grata offerente fortuna
reueretur merito dici posset summa fatuitatis insania
penitus agitari. Quare nobilissima mulierum et me in
virum vobis humilem et deuotum sponsum expono et
me facturum singula que vestra discernet electio pura
et intemerata fide promitto. **N**edea enim talis oblationis
exhilarata sermonibus. Sic ad offerentis verba respon
dit iterato. Amice iason de tuis pollicitationibus cer
tam effici et omnino securam non vano corde desidero
et in hiis mentem meam tutioris asssecurationis facias fir
mitatem. **P**eto igitur per te quicquid dixisti tuo sacramen
to firmari. Sed cum ad presens se nobis locus habi
lis non presentet differendum hoc puto dum operia
tur terra noctis caligine que ad committendum occul
ta se prebet desiderantibus habilem et a scientia hominum
multos excusat. **E**t ea igitur nobis commode se preben
te per mei secretarii nuncium requisitus ad meam came
ram tutus accedes in qua securam me facies de promif
sis per sacramenta deorum. **N**am et me asssecuratam hoc
modo deinceps habere poteris sicut tuam et ibi de tuo
rum factorum processibus et ipsorum executione fina
li per me plenius instrueris. Cui iason statim huius con
pendii breuiloquio sic conclusit. **N**obilissima domi
na sicut dicitis fiat vobis et mihi

Amboꝝ ergo cedentibus pluritati sermonū medea a
iasone petita licentia rege patre eciā salutato ⁊ berclu
le multis associata comitibꝝ ī pꝑriā camerā se rōdixit
De medea instruēte iasoneꝝ de aurei velleris certa
mine ⁊ de medelis ad pugnā faciendā cū bobus ⁊ drā
cone operandis.

Am diei mediū sol post terga reliquerat ⁊ suoz
flexis habentis equorū ad partes iā vergebat oc
casum euz medea sola pꝑstēns in aula que dixerat ia
soni ⁊ que responsa fuerūt per euz multa inter se cogi
tatione reuoluit. et dū dōdicta inter se diligenter exa
minat dilatato gaudio sed mixto desiderio inualente
gaudiuꝝ eius obducitur dū inuidēda noctis horā pre
multa cupiditate feruescit **Q**uare utpote feruoris im
patiēs dū desiderio fluctuat ābeloso internis metis
aspectibꝝ cursuz solis. **T**āta enim auditate torquet
in solis occasum qđ illud diei residuuꝝ quod erat me
diū inter lucem et tenebras sibi pro certissimo visum
fuit tractuz duoz habuisse dieꝝ. **S**ed eo vergente de
mū ad vespēras sub emisperio factꝝ occiduus certas
noctis iꝑduxit tenebras dū inter aspectus humanos et
ipsuz solem se interposuit umbra terre. **I**nsurgēte er
go illiꝝ noctis crepusculo multa varietate subuertit
fluctuans animus in medea qui iam ereptus a notā
do singulos gradus solis donec occideret et sollicitu
dine grauiori notat ⁊ appetit lapsus noctis et sic per
consequens ortum lune cum nocte illa contra primi
somnu horā eleuatura eēt ab ortu ⁊ sic eiꝝ noctis ab
existētibꝝ ī palacio cōsumata vigilia dormitois siguli

quietē appeterent per quā sui voti desiderata libertas
plena pateret eidē. **S**ed o q̄ desideranti animo lōgum
quod breue videt̄ cui nichil satis festinat̄ ad votū.
Quātis enī torquetur cruciatib⁹ auxiliis tūc medea cū
sentit patris famulos ī palacio longa vigilia noctez e
ludere ⁊ in vigilantib⁹ signa cadencia sompnos nul
latenus suadere. **L**onge igitur expectationis velut im
paciens nunc huc nūc illuc fertur per cameraꝝ in quie
ta nunc ad eius se dirigit hostiū exploratura si for
te vigilantes ineant de dormitione tractatū. **N**unc o
uersas valuas aperit fenestraz īspectura p̄ illas quā
tus affluerit de ea nocte decurs⁹. **S**ed tādū talibus
vexatur angustiis donec gallorū cātus dormitionis
preco undiq; inualefcit ad quorū monitus vigilātes
instantem quietem appetunt dormiendi. **R**ecubāte igitur
vniuersa regis familia ⁊ sub quietis noctis tacito
circūquaq; diffuso silentio medea exbilarata nō modi
cūz quādam anūz sibi domesticam ⁊ nimis astutā ad
iasonē caute mittit quam vt presensit iason subito sur
git a thalamo ⁊ anū comite lentis incessibus per ob
scura palacii gradiens medee peruenit ad aulā. **I**n cu
ius introitu astante medea iason affectuosis verbis
salutis pandit oraculum in ingressu. **N**c igitur simili
responso reddito per medeam gratabundus valuas
intrauit. **C**onfestim igitur secessit anū iasone et me
dea solis in camera derelictis et firmatis aule ianu
is per medeam iuxta stratum mirabili apparatu cri
clinium iason medea dictante consedit. **A**pertis igitur
thesauris suis quandam imaginem auream consecra
tam in nomine summi iouis vt

gētiliū erat moris medea eduxit ⁊ ea ostensa iasoni
in multo lumine ardētium cereorū quibus tota came
ra fulgore maximo prelucebat hīs verbis allocuta ē
dicens **I**beto a te iason super hanc imaginē summi to
uis sacramētū a te mihi fidele prestari ut cū me to
tam tue voluntatis exponā arbitrio ⁊ impletura sū
omnia que tibi p̄misi itemerate fidei puritate ⁊ mihi
perpetuo seruaturū puro corde iurabis diuini ⁊ hu
mani iuris ab hac hora me in tuā cōsortem accipies
⁊ ut nullo tēpēvite tue me deserere aliqua machinari
one presumes. **N**o quod iason deuoto vultu se offe
rens ⁊ imagine corporaliter manu tacta medee serua
re singula ⁊ implere predicta iurauit. **S**ed o deceptiua
viri fallacia **D**ic iason quid tibi medea demū fecisse
plus potuit **E**ue sui decoris ōni honore postposito
tibi suū corp⁹ ⁊ spiritū vnanimiter tradidit soli p̄
missionis tue potius lapsa fide nō attendēs sue nobi
litatis insignia nec sue magnalia regie dignitatis ad
uertēs cū tui amoris causa seipsā hereditario sceptro
priuauerit ⁊ senē patrē irreuerēda reliquerit thesauri
sui cumulo spoliatū ⁊ paternas sedes deserēs propter
te elegit exiliū p̄ponēdo natalis soli dulcedini p̄uin
cias alienas **N**ōne te ipsū a mortis iteritu saluauit
icolumē ⁊ perpetui vituperii labe detraxit qui saltez si
sospes a casu discriminis euasisses aureo vellere non
quesito redire thesaliā pre pudoris angustia auda
cia tibi secura non erat? **D**estituit enim seipsam a suis
⁊ te restituit tibi ⁊ tuis **Q**uo ergo pudore depulso iu
ramenti cui fedus eludere presumpsisti ut

ingraticudinis labe pollut9 credētem deceperis virgi
nem ea larib9 paternis abstracta et deorum timore
postposito quos elegisti piurādo cōtemnere ei fidem
fallere veritus nō fuisti a qua tāti boni magnalia te
certum est suscepisse **B**ane te inuerecundū demū dece
pisse medeam narrat historia **S**ed hoc pcessit ex tua
deceptione flagitium ut eiusdē historie series nō ob
mittit quod in tui penā piurū et in odium fidei rupte
tue diisigerentib9 vitā tuā turpi casu diceris finiuisse
de qua hic plura ad presens referri obmittit pro eo
quod presentis tractatus materiā non cōtingit **S**ed
tu medea que tatarū sciētiā diceris illustratione de
corata dic quid tibi pfuit noticia legis astrorū per
quā dicit futura posse psciri? **S**i pscientia futurorū
viget in illis **U**nde tibi tā enormiter tam impie pui
disti. **F**orte dixeris te multū bachatā amore futuri
viri tui mala dependētia in astroz legib9 per negligē
tiā omisisse **S**ed certuz est astronomie iudicia sup in
incerto firmata de quo manifestū exempluz potenter
et patenter in te elicetur que tibi providere per ea nul
laten9 potuisti **H**ec sunt enī illa icerta que faciles ad
credēdū p certo decipiūt et apto cōuoluūt falsitatis
errore **I**n qb9 null9 deprehēdit futurorū effect9 nisi
a casu forte cōtingat cū solius dei sit in cuius manu
sunt posita scire tēpora et tēporuz momēta. **Q**uid vl
tra **R**ecepta medea iasone periurabili iuramenta am
bo ingrediunt thalamū incredibili venustate decorū
reiectisq; vestibus et existentibus ambobus nudis vir
gītatis castra iasō apuit i medea **S**icq; tota nocte il
la cōsūpta i iocūdis solatiis voluptatis medea licz sui

voti satisfactionē impleuerit per viriles amplexus et
actus venereos optatos a iasone propterea non eua
nuit scintilla cupidinis in eadem immo per expertos
actus postea grauiora concepit incendia quā ante faci
nus commissum. **H**ic est ille gustus tāta seducens ame
nitate miseros amatores qui cum ab eis plus recipi
tur magis appetit quē odire nō potest stomachus sa
turatur cū cordis auditas et cupiditas voluptatis
continuum in eo dum eius feruet dulcis anxietas nutri
at appetitum. **V**am illius noctis igitur aurore vicine
sidus illuxerat matutinū cum medee is verbis locutus
est iason. **M**ora ē dulcis domina nos a lecto debere o
surgere ne forte nos repente intercipiat lux diei. **S**ed
ignoro carissima si de meo negotio disposuisti aliqd
facturum aut si per te inde aliquo ē ordinatum rogo de
uote ut tui secreti cōsiliū mihi seras apias ut per te in
structus hoc exequar. **N**am in educēda te ab hac insu
la in qua es et deducēda te in meā patriā in qua pos
sum ōnis est celeritas mihi mora. **C**ui medea sic dixit.
Amice carior mihi me super tuo negotio quod meum
pprium factū est plenum iam sumpsi cōsiliū electi
onis fornace recoctum et agnitum in me ipsa. **H**oc er
go surgam et thalamo ut mihi et tibi copia sit habili
or exercēdi super omnia que tibi visa sunt expedire.
Surgentibus ipsis a thoro et vestibulis in multa celebri
tate resumptis medea suorum apertis scrineis thesauro
rum multa ab illis excepit quā iasoni hoc ordine tradidit
conseruanda.

Hec sunt que medea dedit iasoni
Primis tradidit ei imaginē quandā argenteā

quam dixit esse per incantationum modos multiq;
artificii virtute constructam que aduersus incantati
ones iam factas est valde potissima cassans videlicet
que facta iam sunt et eorum nociua expulsiōe repel
lens **D**e hac igitur iasonem sic instruxit ut eam caute
supra se deferat **N**am aduersus incantationes quas
libet preualere se sciet nociuorum incantationis viri
bus annullatis **S**ecundo sibi tradidit cuiusdam un
guenti odoriferi medicamen quo ipsum linire suasis
asserens in eo virtutem inesse ut aduersus flammās
valde preualeat extinguat incendia et omne quod ha
bet potentiam comburendi intensa fumositāte resoluat
Deinde quendam anulū sibi dedit in quo talis vir
tutis lapis erat inclusus ut quicumq; venena corri
pet eorum nocumenta repelleret et quē veneni rabies
perfusa forsan inficeret velut ab aquis infusum inno
cium suā virtute saluaret **E**rat et in eodem lapide ali
a virtus intensa ut si quis hunc lapidem clausum
gereret ī pugillo ita q; lapis ipse gerentis carni forti
ter inhereret inuisibilis statim fieret ita quod dum ip
se gestaret in pugno nemini pateret copia visionis
Hunc lapidem sapientes achatem appellant in insula
sicilie primo repertum **E**t hunc eneam scripsit virgi
lius gestauisse cum primum inuisibiliter carthagini
peruenit ad oras de quo sic dixit **T**raditur fido co
mitatus achate **S**ubsequenter sibi quoddam scriptū
exhibuit letteraturę legibilis et notissimi etiam intel
lectus de quo medea iasonem satis diligenter ammo
nuit ut quamprimum ad vellus aureum perueniret
impedimētis preābulis annullatis nō repēte in ipsum

c

irrueret sed supplex in oratiōe perfusus saltem ter legeret scriptum illud ut ea lectura instar sacrificii placatos deos per eā mereret habere. Postremo et ultimo quandam fialam liquore mirabili plenā tradidit sibi de qua illum instruxit ut quā primum perueniret ad boves liquorem illum in eorum ore perfunderet et crebris asperisionibus irrigaret. In liquore enī illo hāc inesse virtutem asseruit ut quā primum ora bouum infunderentur ex illo velut quodam viscoso glutino sic cōpacta constringerent in unū quod eorū aptura nō tam difficultis quā impossibilis esset illis et sic de singulis successiue medea iasonē diligenter instruxit. quibus processibus siue modis possit ad optate victoriae gloriam peruenire. Medea igitur suis instructionibus et doctrinis sic demum finem imposuit et data iasoni licentia recedendi ante diei cōminantis lucis aduentum iason in decretam sibi camerā furtiuis passibus se recepit.

Qualiter iason accessit ad aureum bellus.

In surgēte igitur roseis aurora splendoribus et sole aureo luce modica cacumina montium illustrante iason furtiue surgit a thalamo in coitinauit delictu herculis et suorum et oetis regis adiuit solium in quo ipse rex se recepat multorum astantium circūdante corona. Quem ut vidit rex hilari vultu suscepit et ab eo causam aduentus sui est gestis honorificis sciscitatus. Cui iason sic intulit. Eueso domine ut cum mora sit mihi amodo nimium tediosa vellem si placet de vestra voluntatis licentia ad aurei velleris bellicosa discrimina me offerre. Cui rex Amice iason timeo ne tue

iuuentutis animositas inconsulta appetere te iudicat
 ea que tibi mortem accelerent et mihi generent loqua
 cem ifamia de discrimine casus tui. **N**oneo igitur te de
 uote ut sospes repari velis antequam tot malis te sub
 iicias periturum. **C**ui iason. **M**obilissime rex non est mihi
 animositas sine dispensatione consilii. **E**t vos sine dubi
 o in conspectu omnium eritis innocentes si quod absit de me
 aliquid si nistrum acciderit cui voluntarie me suppono.
Cui rex. **A**micie iason inuicem volo tua vota perficere.
Dii faueant ut a tanto discrimine incolumis eruaris.
Et sic iason a rege votiuam obtenta licentia permissum se
 accinxit ad iter. **E**rat autem iuxta insulam colcos quam mo
 dica insula modico freto distans in qua predictum au
 reum vellus erat in custodia discriminis iam narrati et
 ad quam prout cibaria breui remige consueuerat transmeare.
Ad vicinum igitur litus iason adueniens cimbam intrat
 armis munitioribus intromissis et solus pro spe victori
 e fremens in freto remorum ductu ab ipso in iam dictam
 modicam insulam transfretavit. **I**n qua cum terram attingit
 confestim a cibaria persiliens et ab ipsa dispositis armis et
 rebus a medea sibi prestitis ad salutem confestim arma
 induit. et securis passibus versus aurei velleris se vi
 rigit arietem. **M**edea vero trepidantis animi excussa
 suspiriis sui descendit alta palatii et ad eminentiora
 loca se dirigens summa speculat a turri a qua dilecti sui
 diligenter metitur transitum sed diligentius eius descensum in
 terram. **Q**uem ut vidit arma sumpsisse et meticulosum ut
 putat accinctum ad iter fluminales prorupit in lacrimas.
Quibus signa prout adoris nec valens obtemperare sin
 gulis atque verbis in has voces tenues ora sua lacris

irrigata circūfluis lāguida sonoritate r̄soluit **I**n amice
iason quātus p̄ te vexor angustis quātis doloribus
crucior intus et extra dñi timeo ne tu terroribus stu
pefactus meos monitus obliuioni tradideris ut tue
salutis omiseris datas a me tibi necessarias discipli
nas **Q**uod si feceris nō immerito vereor ne quid tibi
et mihi potius illud supremū sinistrum possit accide
dere quare a tuis āplexib⁹ fiā ppetuo aliena **D**iis tñ
humiliter supplico ut te redeuntem incolumē oculi me
i reuera p̄spiciāt et de tuis p̄cessibus me totā exhila
rent secundi p̄cessus. **I**nter hec autē iasō circūspectis
incedib⁹ versus arietis custodia s̄ iter arripit **Q**ui p̄
q̄ venit ad locū martis primo boues inspexit tā urē
ces flammās et ī aere diffusas emittere q̄ celum adia
cens totum ignis flagrātia rutilabat. estus etiam et
caloris feruor sic totum occupauerat locum ipsum q̄
iasoni nulla poterat patere facultas ut ad boues ip
sos poss⁹ accedere p̄ nimio caloris terrore sed dilecte
sue fact⁹ nō īmemor salubriū monitoꝝ faciem suam
collū et man⁹ et eas partes quas potuit corporis da
to sibi a medea vnguēto linituit **I**maginē enī sibi p̄sti
tam ab eadē collo pēdētē flāmis opposuit et perlecto
scripto tot vicib⁹ quot iā prediximus perlegēdū au
sus ē ad boues ipsos accedere et cum eis presumit ini
re certamē **S**icq̄ ipsis aduersus iasonē flāmas euo
mentib⁹ īcessanter exustum est scutum ei⁹ a flammis
et eius lācea crepitantes digesta per ignes nebulosum
exalauit in fumum **E**t vere iason vitā mediis finiuif
set in ignibus nisi datuz liquorē in ora bouz crebris
asperisionib⁹ īfudiss⁹ **Q**uo p̄fuso vaporātiuz ora bouū

quasi ferreis cathenâ ex eris et velut viscosi glutis
côpagine in diuidue sunt cōstricta **T**unc cessauit illi
co flammaz emissioz bouz letifer ignis vomit9 illi
co fuit digestus Reducto igit9 aere euanescentib9 flâ
mis a suis hūidis nature distēsis inualefcit iason et
multa aiositate repletus validas ad stupefactorum
boum cornua manus extendit **S**icq9 arreptis cornib9
huc illuc tēptat transouere boues ipōs ut sentiat si
calcitrosi repugnent vel si eius imperio facti flexibi
les humiliter obsecundent / **E**ui velut exanimes eius
obedientes arbitrio ad recalcitrationis ceruicosa re
bellia insurgere nō accēptant **Q**uare iason iuguz ⁊ a
raturum iugo iugaliter sociatuz eoruz humeris secura
diligentia imponit ⁊ necit ⁊ urgentibus stimul9 bo
ues ipōs arare coegit non contēpnētes imperiuz ara
toris **S**icq9 versata gleba latus cāp9 crebris cōcau a
tur cellulis crebris sulcis sursuz versuz describentib9
cellas ipsas ⁊ bobus ipsis versato derelictis in cam
po iason festin9 ⁊ audax se dirigit ad draconē **Q**uem
postq9 draco ad se venientem ispexit multiplicans si
bilis in sonoritate vocis horribilis repcussuz aerem
similes organizare coegit in voces et crebris ictibus
fumosas flāmas emittens vicinū aerem calida et estu
āti rubricatiōe colorat. ⁊ dum linguā leuibus reuolu
tionibus trahit ⁊ abstrahit pluuiatibus aspersioni9
letifera venena diffundit **I**ason autem intrepidus
ad ordinatas medee se vertēs protinus disciplinas
viridis lapidis annulum quem susceperat a medea i
lumina draconis obiecit **C**uius fulgore stupefactus
draco cessauit flammaz emittere et circumgirando

caput ⁊ collū huc ⁊ illuc velut fact⁹ exanimis fulgo
rē lapidis pre multa stupefactione vitare cōcedit.
Hic lapis reperit⁹ in india vt scripsit ysidorus quē
nos smaragdū vulgariter appellam⁹. Hui⁹ virt⁹ lapi
dis sine dubio talis est vt abiect⁹ in lumīa cuiuslibz
veneniferi aīalis serpētis vel eius similis vel ei⁹ q̄ bu
fo in sicilia vulgariter nūcupatur si eius aspectui cū
aliquo ferro vel calāo incōmutabiliter opponat⁹ nō
per longā horā poterit venenos⁹ aīal tolerare qd̄ in
eius aspectū nō deficiat extinctū. Sed lapis ipse non
eximit⁹ impunis a dāno cuz extincto venenoso cui op
ponit⁹ aīali tot⁹ minimas ofrāgat⁹ in rimas. **H**uius
radio viridāti draconem ipm letifere stupefact⁹ a
nimos⁹ iason cōfestim appetit ense nudo crebris icti
bus ictus accumulat quos veluti innocuos dure dra
conis squame collidūt. **I**nfatigabilis igit⁹ iason pp
terea nō cessat ab ictib⁹ velut durus malleus in incu
dem et tā diu renouatis ictib⁹ ipm impugnat qd̄ dra
co tolerare nō valēs crebras ⁊ duras ipugnatōnes
lōgo distensus in cāpo letiferū emittit spm et super ad
iacētem aerem letiferis aconicis infecit. **Q**uē postq̄ ia
son vidit extinctū medee magisteria ad ppriā memo
riam iā reducens ipiger appetit et caput eius a collo
trucidanti mucrone diuisit. **A** cui⁹ faucib⁹ euulsis dēti
bus ipsos continue p sulcos factos cōseruit in arato
campo duduz a bobus ex quoz semine nascunt⁹ statim
milites inauditi. **D**ūq̄ ex tali segete milites pdeunt
confestim ad arma surgentes et irruentes protinus i
seipsos letiferis vulneribus se impugnant. **D**urum

ergo cōmittit̃ preliū inter fratres terrigenas ⁊ obscu-
rum cū distinctis ad bellū nō irruāt acieb⁹ nec se pe-
tāt utpote diuisi p partes se turbulentis affectibus
alter alterū trucidare cōtendant cū nec demū eoz fue-
rit aliquis q̃ victor extiterit cū mutuis vlncribus in-
ter se deciderint interempti. **M**athematice igit̃ artis ī
cantationibus cōtrariis artificioz ministeriis oib⁹
decursis dracone p̃dicto morti tradito necnō ex ei⁹
dentiz semine natis fratrib⁹ morte sublati bob⁹ ip-
sis factis seminiuis iason a discrimīe piculorū auul-
sus curiosa sollicitudine sua scrutatur ī mēte que scā
sunt ⁊ si qua facienda sibi sup̃sint ī cōsummatione ip-
si⁹ negocii studiosius contēplatur. **E**t cū omnia per-
cepit iam esse consumpta aiosus ⁊ hilaris lentis passi-
bus ad aurei velleris se dirigit arietē. **I**n quo dū nul-
lā inuenisset rebellionis audaciā arreptum cornibus
iugulo morti tradidit et suo aureo spoliāt vestimēto
grates exinde diis reddēs per quos cū victoriae glori-
a et absq̃ sue detrimēto p̃sone est predictum vell⁹ au-
reum consecutus. **D**itatus igitur iason aureis spoliis
ad insule litt⁹ letus accelerat cimbam intrat ⁊ remorū
ductu se cōtulit ad maiorem insulam in cuius littore
ip̃m predictus hercules ⁊ eius socii desiderabiliter
expectabant. **H**unc igitur postq̃ descendit ī terrā cū
multa hilaritate suscipiunt ⁊ de eius incolumitate bu-
miles grates diis reddunt cum eum sospitem nūq̃
habere putassent. **I**ason autem cum eisdem ad regis
oetis regiam se contulit et ut peruenit ad eum rex oe-
tes eum ficticia iocunditate recepit. **N**am inuidit si-
bi de tanta victoria et doliuit de seipso tātis diuitiis

spoliato quē ut iuxta se sedere iussit oetes quid velut
monstrum aurei velleris inspecturum mirat in ipsius
aspectu vulgus sed potius admirat de tanta victoria
quō potuisset statuta deuincere dei martis. **M**edea
vero gratis exhilarata successibus visura iasonem de
mum accedit Cui si licuisset in aspectu multorum mul
ta per oscula blādimenta dedisset et rege mandante
iuxta iasonem quasi pudibūda consedit Quē medea
tenui sono vocis furtiuis verbis alloquit ut ad eā ve
niēte noctis umbraculo securus accedat quod iason se
desiderabiliter impleturū humili et submissa voce respō
dit. Noctis igit tenebris toto orbe diffusis iason me
dee peruenit ad cameram et ea mediante thalamum in
trat et ambobus in thalamo voluntarie constitutis
post multa voluptatis solacia tandem de recessu com
muni et preparatoriis ad recessum multa intra se vna
niter cōtulerunt Sicq; ad medee suāsum iason in col
cos per vnius mēsis spacium moram traxit Demum
vero temporis oportunitate captata iason et socii cum
medea ab eadem insula furtiue recedunt a rege oete li
centia non petita Sed o medea ventorum secundorū
auram multum diceris peroptasse ut tuam desereres
patriam et paterna sceptrā defugeres mare transires
intrepida amare lūis tua discrimina non aduertens.
Sane diceris peruenisse thesaliam ubi per thesalum ia
sonem ciuib; iuenerāda thesalicis occulta nece post
multa detestanda discrimina vitam legeris finiuisse
Sed quis ultione deorum iason martirio multo fuis
set expositus anteq; ipse decederet et eius decessus tan
q; damnatus a diis fuisset damnabili morte conclusus

dic quid tibi profuit in iasone grauis ultio ⁊ vindic
ta deorum postea subsecuta? Sane vulgariter dici so
let **A**nimali mortuo inutiliter proficit medecinalium
herbarum naribus adhibere medelas **N**isi forte tuis
placeat non in passe recompensationem iniurie sed ut
a mortalibus cognoscatur deos nolle graues culpas
etiam in facie viuientium absq; pene talione transire.
quid ultra? **A**pplicuit iason cum hercule et alijs eoru
comitibus cum medea in portu thesalie sanus et hila
ris quos omnes rex peleus de iasonis incolumitate
turbatus intrinsecus sui tamen cordis celans angustias
hilari vultu suscepit et preponere iasonem regno
suo iuxta promissa sibi dudum ab eo licet inuitus p
digaliter non negauit. **I**ason vero suscepti vituperii
a laomedonte rege memoriter non oblitus habita de
aureo vellere tam gloriosa victoria parum curans
postponens etiam tanq; ingratus quicquid pmissio
rie agere debuit in medea nec regni thesalie prepositi
one contentus in vindictam et ultionem laomedonte
regis animum curiosum erexit **Q**uare de ea re multo
cum hercule communicato consilio hercules quasi to
tius negotii pondus assumpsit. **I**nde est quod idem
iason et hercules regi peleus et alijs grece regibus a
troiano rege eius iniuriam in mente illatam exponunt
nec tantum eis verum etiam primatibus grece fuisse
communem ⁊ ideo in ultionem iniurie predicte petie
runt ab eis ut in tanti consummatione negotii quodcu
q; possent auxilium ⁊ iuuamen impendant **N**on ergo
defuit petentib; a grecorum regib; ⁊ ducib; iuuatiua

pmisso qui vindictam appetere de commissis a predic
to rege troiano unanimiter oēs pbant

De destructione prime troie
p iasonē et herculē

Hercules autē q̄ ipsius negotii vt est dictum to
cum on9 assumpsit cupiens ipsius negotii fide
lis esse minister ⁊ sollicitus executor versus spartam
impiger iter accelerat nō quiescens **E**rat enim sparta
quedam puincia de pertinentis romanie regni effec
ta ⁊ duo fratres regnabant in illa quorum vnus cas
tor et alius pollux denoiationib9 propriis vocabāt
Hos fratres dogmatifauerunt poete filios fuisse iouis
susceptos sibi ex damne speciosissima mulieruz a qua
etiam belenam finxerunt conceptam sororem videlic9
regum ipsorum **I**n cuius belene conceptione testati
sunt fabulose poete iouē in oui similitudine cōcubuis
se cū predicta dāne **U**nde quidā **J**upiter inquit oua
quia tīdaris exit ab ouo **V**ocās tīndarim ipsaz bele
nā a quodā loco dicto tīndare **H**unc locum dicunt q̄
dā esse in sicilia ex pte septentrionalis plage in facie
colcum insulaz nō longe multum a ciuitate messana
in quem locum dicti poete dixerunt theseum predic
tā belenā asportasse a patria sua raptam du3 adhuc
flore viresceret puellari **U**nde ouidius ī epistola sic
improperauit paridi **T**īdaris in festis ⁊ **E**t subsequē
ter adiecit **I**n iuene et cupido credatur reddita virgo
et cetera **E**t hos igitur reges fratres castorem et pollu
cem accessit hercules deuote rogans illos et monens
vt in potenti brachio in troiani regis dāna secū potē
ter accedē nō postponāt **S**ui rges in multa affectione

verborum et in voluntate non ficta ipsi herculi predictorum
nimirum annuerunt. Eodem igitur hercule ab eisdem fratribus re-
gibus obtenta iocunda licentia accelerat salemina. **E**rat e-
nim salemina quedam provincia regnum effecta de con-
tinentiis ipsius grecie seu partibus romanie in qua regna-
bat tunc rex thelamon vir utique multe strenuitatis et
aiostratis in bello. **A**d quem dum pervenit hercules cum
multa iocunditate fuit receptus ab eo. **H**ercules igitur
ipsius verbis ammonet precatur ut secum et cum aliis
regibus grecie qui secum apud troiam accedere promi-
serint ad regis excidium laomedontis venire dignetur.
Thelamon autem rex verbis annuens herculis cum eo et a-
liis ducibus troiam etiam instanti venire permisit et ab
eo hercule discedente reuersus pervenit ad peleum quem
monet precibus et hortatur ut quoscunque poterit de
maioribus regni sui moneat troiam accedere cum iam
dictis regibus et seipso. **I**n quo hercules satis hilari-
ter impetrato subsidio mox discessit ab ipso et apud
pilon cum festinantia declinavit. **E**rat et pilon quedam pro-
vincia de ipsius continentiis grecie in qua tunc dux nestor
dominorum potenter agebat. **C**ui cum hercules expli-
casset sui causam adveniens annuit nestor secum eo videli-
cet gratanter iturum in multa suorum militum comitiva.
Erat igitur dux nestor ipsi herculi itume amicitie et
dulci caritate coniunctus et ideo gratiosius et facilius
annuit verbis eius. **I**n quo hercule discedente iterum per-
venit ad peleum qui cum viginti navibus onustis
militibus iam accinxerat se ad iter predictis regibus
tunc convenientibus cum eodem in portum.

thefalie ut inde simp^r apud troiam sedis fauentib⁹ sa
lubri nauigatione cōferrent **T**empus erat q^d sol ma
turās sub aliquo zodiaci circulo cursum suum sub sig
no iā itrauerat arietis i quo noctū spacio equato vi
eb⁹ celebrat^r equinoctiū p^rmi veris. **T**ūc cū incipit tē
pus blādiri mortalib⁹ in aeris serenitate itentis tūc
cum dissolutis niuib⁹ molli^r flante zephhiro crispas
aquas tūc cū fontes in āpullulas tenues scaturisane
tunc cū ad sūmitates arborū et ramo^rz hūiditates ex
terre gremio exalātes extollūt^r in eis quare infuscāt se
mina crescunt segetes virēt prata vario^r flo^rz colori
bus illustrata tunc cū induunt^r renouatis frondib⁹
arbores circūquaq^z tūc cuz ornat^r terra graminibus
cātant volucres et in dulcis armonie modulamine ci
tarisane tūc quasi mediuz mens^r aprilis effluxerat cū
mare ceruicosa fluctuatione laxata iam vnas equa
uerat factuz equor. **T**unc p^rdicti reges iason 7 hercu
les cū eo^rz nauib⁹ portū intrant scindūt^r maria velis
extēsis i afflatib⁹ zephhiro^rz 7 tādiu cōtinuatis dieb⁹
7 noctib⁹ nauigāt donec ad optatas oras regni troia
ni pueniūt portū intrant dictū p^rpria appellatione
simeonta. **C**um igit^r ad portū applicuere p^rdictuz iam
sol vergebat ad vespas vicias noctis tenebras suadē
do. **T**enacib⁹ ergo anchoris i p^rfūdūz maris iuectis q^d
escunt naues ex eis fortiter religate 7 defuturis p^rces
sibus quo possunt salubriori consilio disponunt na
uigantes **D**iffusis igitur noctis umbraculis in orbe
terrarum in p^rmo canticinio noctis ipsius luna luce
modica surrexit ab ortu // **G**ue supra

terre faciem suis cursibus eleuata adulterino lumine
noctis medio fingit diē. **H**inc ē qđ ad ei9 lucis lumi
na aīari greci cōmoda ordiatōne descēdunt in terram
qđ valde facile fuit eis cuz troiana reperissent litora
sine custodia nō expectāte fge troie hostiū aliquoz ī
fult9. **E**ducit itaq; de nauib9 equos suos arma depo
nunt in terrā tentoria figunt et eleuant. vigilias sta
tuunt et excubias necessarias circūquaq; **P**riusq; igitur
sol in terre faciē effunderet vez diem rex peleus
reges alios iasonē et herculem nec non et alios maio
res exercit9 ad tentoriū suū venī mandauit. **Q**uib9
venietib9 et in eoz sessionibus collocatis rex peleus
eos hiis verbis alloq̃tur in dicto manu silentio. **V**i
ri nimia strēnuitate cōspicui terrarum orbis nouit
virtutis vestre potentias per plurima mūdi loca tā
agnitas ab expto nusq; audituz extitit aut relatum
vt in quoscunq; inieceritis vires vestras de victoria
nō reportasse triumphuz. **V**niuste ergo laomedōtis re
gis iniurie iustā nobis parauere cām intrādi termios
terre sue. **S**ed ex quo placuit diis nos in hāc descēdis
se terrā ī excidiū oī fgis expedit nobis circa tria pri
cipaliter apponeī curas nrās. **P**rimum est vt circa de
fensionē personarum nostrarum ab hostibus simus
omnimode curiosi vt saluationem ex eis omnimodā
consequamur. **S**ecundum ē qđ in offensionem ipsorū
hostium nostrorum vlt destructionem eorundem viri
liter insurgamus. **T**ercium est vt viribus innitatur
de hostibus nostris ad victoriam peruenire ex quo
illa duo extrema felicia procedēt p nobis diis fauē
tibus manifeste satisfactionis viz plenitudinem nos

oseq̃ de cōmissis et innumerabiliū diuitiarū utilitates
que deuictis ipsis hostib⁹ nos expectant. **N**otū est e
nī oībus urbem troie innumerabilib⁹ abūdaſ diuitiis
quā si nobis per victorie palmā poterimus. **F**ortuna
faūete subiceſ capaces nō ſputo naues nostras ad tā
tam copiam ⁊ onus earū. **S**upeſt ergo ut de cetero ſi
gula metiamur per q̃ poſſem⁹ ad obtinēda vota nrā
celeriter et ſalubriter peruenire quod diū pii fauorabi
liter ānuāt ⁊ iuuādo cōcedant. **H**ostq̃ igit̃ verbis ſu
is rex peleus finē fecit primus inter alios dicendi vi
ces anticipans aliorū hercules ſic ad regis dēcā rñdit.
Laudāde rex laudāda ſunt dēcā q̃ p vos in nrā cōi au
diētia diſcretiſſime ſūt. **P**lata. **E**t ſi laudabile ē circa
pñs negociū noſtrū laudabilia adinuenire cōſilia lau
dabili⁹ tñ ē adiuēta effectui cū inſtācia delegare. **S**al
uo igit̃ cōſilio ſaniori p ſalute nrā ⁊ noſtrorū hoſtū
obtinēda victoria mihi videt̃ acceptu⁹ ut in cōtinē
ti anteq̃ dies veniat q̃ ſua luce nſm aduentū accuſet
de ōnibus noſtris et de tota gente noſtra fiat diſtri
butio in duas ptes equales. **I**n vna igit̃ parte de pri
bus ipſi⁹ ſit rex thelamō cū tota gēte ſua. **J**te iason ⁊
ego cū noſtris cōplicibus nobis iunctis ut ſtatī nos
ſub noctis ſilēcio cōferam⁹ circa urbis troie vicia lati
bula viridaria et vineas adiacētes. **I**biq̃ nobis furti
ue latētib⁹ expectabimus diei lucem quouſq̃ ad re
gem laomedontam de aduentu noſtro delata notici
a cum militia ſua ad naues noſtras diſponat irruere
ignarus nos circa ſue urbis muros eſſe latentes. **E**o
igitur ad naues cum ſuis militibus

accedere ut potentis defensionis sibi a nobis ipagula
opponant de alia medietate gentis nre tres acies ordi
nent. **Q**uarum pme prelit dux nestor in comitiua su
oru secunde rex castor ⁊ terciē rex pollux q̄ contra re
gem laomedontā in hoc loco lictoris ubi nunc sumus
viriliter se opponant. **N**os autem qui erimus in fur
tibus latibulis ut iā dixi aggrediemur urbē et sic lau
medōta rege cum sua militia in medio nostrorum ex
posito facilius penā luet. **N**am ad optata votorum
nostroru ptingere p salubriorē viā non credo veloci
us fieri posse. **P**lacuit igit osilium herculis astantib⁹
uniuersis et quod celeriter executioni mandet uniuers
saliter omnes p̄bant. **N**ox igit rex thelamon rex pe
leus iason ⁊ hercules i comitiua suorum equos ascē
dunt et armorum suffulti presidio bellicoso sub vo
cis taciturnitate circa muros urbis troie p loca latē
tia tacitis insidiis se reponunt reliquis aliis in litto
re remanentib⁹ qui cōtra veniētem regem laumedōtā
obice virtuoso ad arma consurgant. **S**olis igitur ra
diis terram illustrantib⁹ mane facto aurora surgēte
qui noctis tenebras a facie terre deleuit de grecorum
aduentu tumultuosis relatibus laumedōtis regis au
res implentur. **Q**uam ob rem uniuersos suos milites
hortatur armā capeffere et alios ciues suos qui inuē
tutis in flore bellicosus armis intendere nō pauescūt.
Ordinatis igit per regem ipsum cuneis armorum ve
nit et diuidit multos in ordinatione belli maniplos.
Sicq̄ nō aduertēs hostiū cet⁹ et urbi vicinas insidias
cū ōni expeditōe suoru festinat ad lit⁹. **G**reci uero q̄ i
litore morabāt uidētes armatoꝝ exercit⁹ multo ipetu

confluentes in ipsos parantur ad prelium animosi
nulla stupefactione confusi **Q**uare dux nestor p̄mus
cum suis se offerens in conflictum bellum aggredit̃
et prelio asperrimo commisso inter utrosq; certatim
irruit vnus in alium et odioſo impetu alter alterum
aggredit̃ intermixtim et lancearum fractura fragor
fit maximus. p̄forantur scuta et cassides auelluntur.
sonat in aere mugitus ensium ⁊ crebra collisione tin
nit⁹ sternunt̃ milites alii vulnerati alii interempti ce
des fit maxima rubricat̃ tellus multo bistincta cruo
re s; preualeſcit tandem troiana multitudo dum sol⁹
dux nestor cū sola turma sua dispendia certaminis
sustineret **A**t rex castor ille vir strennuus mox cum
multitudine armatorū bellum viriliter ingredit̃. ag
gredit̃ troianos **I**n cui⁹ congressu bello instaurato
clamor fit maximus troiani ruunt sustinere recentū
impetum non valentes **S**ed laumedon rex more rugi
ētis leonis festin⁹ accurrit qui de sue strēnuitate p̄so
ne multa cōmittens hos sternit hos vulnerat hos tru
ciat ⁊ in grecorū offensionē p̄ defensione suorū tor⁹
ābelabat **T**roiani vero in grecorū excidiū irruētes p̄
digaliter eorū vite p̄digi grecos letiferis vulnerib⁹
insequuntur multos ex eis morti explicant et dum
alios dissolute conantur occidere nōnulli eorum ne
ce concidunt festinata **T**unc rex pollux dum belli me
titur ambigua dum a longe prospicit aduersus suos
grecos preualere troianos furibundus cum suorum
acie bellum intrat in troianos acriter irruit multos i
terimit ⁊ vulneratos p̄sternit ab e⁹s **R**ex vero laume
dō paz abello secedēs q; uidit suos dissolute bellātes

et quod ex eis multi in bello defecerant timuit maioris dis-
pendii sui casum et ideo minis et precibus vniuersos
suos fecit paululum retroire et omnes quasi aduna-
tos redegit in vnum. Interea vero dux nestor in la-
omedontam regem fixit intuitum et precepit illum esse regem prin-
cipem troianorum. **U**nica ergo cura postposita contra ip-
sum regem dirigit equum suum et veloci cursu versum eundem
regem se impetuosum iecit at rex laomedon ex quo in se ip-
sum irruere presensit facit intrepidus statim aduersum
nestorem equi sui declinauit habenas et ambobus cal-
caribus urgentibus equos suos ab eo conueniunt com-
currentes. **L**aomedon autem rex lanceam quam gerebat
in manu in nestorem fregit cuius haste ictu fuisset nes-
tor indubitanter letifere vulneratus nisi fidelium ar-
moz tutio illum conseruasset illesum. **S**ed non sic laome-
dontam regem nestor petiit hasta sua. **N**am ipsam in
regem ipsum viriliter impellendo scutum eius binas dissi-
git in partes. **C**uius impulsu rex acriter vulneratus e-
quum deserit et prostratus peruenit in terram. **R**ex igitur
laomedon nec stupefactus casu nec vulnere timi-
do statim seipsum erexit a terra et euaginato ense pedes
nestoris audacia petiit animosa. **S**ed quidam adoles-
cens miles nomine cedar qui eodem anno factus extite-
rat novus miles ut vidit laomedontam regem suum in
tanto discrimine prestantem tamquam de suo domino subdi-
tus fidelis erubuit et ideo versus nestorem equum suum
coegit in cursu. **Q**uem dum lancea petiit animosus ipsum
percussit in pectore ac eum viriliter impellendo prostra-
uit ab equo coram pedibus regis sui. **R**ex vero ut vi-
dit illum coram se prostratum in terra in multo vigoris

impetu illum impetit ense nudo crebris ictibus cassi-
dem eius ipugnat cassidis frangit circulum ⁊ totum
nasale dirumpit ⁊ in eius faciem graue vulnus infix-
it. **P**rofecto succubuissest nestor laomedontis dextera
interemptus dum debilitatus vulneribus ⁊ fluentis
incessanter emissione cruoris sui esset impotēs ad tu-
telā. **S**ed grecorū in eius subsidium concurrentium mul-
titudo regem impetit laomedontam. **E**t quous tūc mul-
ti ex grecis ceciderint interfecti tamen ipsis renitētibus
nestor equorum auulsus a pedibus ⁊ laomedontis sub-
tractus manibus equum ascendit. **C**astor aut rex dum
in medio cōcertantium debellaret vidit nestorem ab
equo deici per cedar cupiens tamē de illo vindictam
assumere laxatis habenis veluti furiosus se dirigit v-
sus illum. **S**ed anteq̃ ad cedar castor possit ptingere
cursu suo quidā troianus securidam noīe eidez cedar
linea cōsanguinitatis astrictus in medio āboruz se to-
tum opposuit ⁊ facto impetu per eum vers⁹ castorem
securidam in euz fregit lanceam sine aliqua alia lesto-
ne castoris. **V**eruz idem rex castor eundem securidam
impellens fortiter hasta sua in eius latus letale vuln⁹
infixit. **C**edar autem duz securidam cōsobrinuz perci-
peret vulneratum in eius vindictam furibundus as-
pirans nudo ense p̃siluit castorem potenter ipsum im-
pugnat et per violentiam ab eo clipeuz eius extorsit.
Quare cassidis laqueis extirpatis letaliter castorem
percussit in vultu sic qđ eum potenter impellens deie-
cit ab equo. **E**quū vero eius violenter arripuit ⁊ cui-
dā suo armigero tradidit cōseruandum ⁊ obprobrio-
sis verbis vers⁹ castorem insultans sui sibi vulnus

exprobrat o sobriini **C**astor vero dū esset pēdēs ⁊ ip
sum troiani intercipe molirent⁹ aduers⁹ troianos mul
ta se aiositate defendit. **S**ed cū sol⁹ inter tot bellū in
gereret ad resistēciā fact⁹ impotens captus ab hosti
bus iā fuisset nisi rex pollux cum maxia festinācia ī
eius adiutorium occurriss⁹ septingētis grecoꝝ strē
nuit militib⁹ sociatis. **C**ui faciens impetū cū militib⁹
ipsis in illos q̄ regē pollucē intercipere conabant⁹ dis
rūpit actes in multa virtute bellandi fratrem liberat
⁊ equo restituit alieno. **P**ollux itaq⁹ igne furoris ac
cens⁹ in quēdā troianū beliachim quē ante se p̄mū in
uenit se virib⁹ totis iniecit. **E**rat autē hic beliachim fi
lius regis carthaginis nepos laumedōtis regis ex sua
sorore p̄mogenitus. **Q**uē dū pollux odioso p̄sequit⁹
appetitu letaliter ipsū vulnerat sic qđ ex eo vulnere
cecidit interfectus laumedonta rege vidente. **T**ūc lau
medon rex fluuiales prorupit in lacrimas nepotis su
i miserabiliter casuz deflens ⁊ duris vexat⁹ āgustis
suos cōuocat vniuersos. **Q**uos flebilib⁹ monet ī lacri
mis vt in vltionem suī nepotis potēter īsurgant ⁊ tūc
emisso per eum cuiusdam cornu sonitu quasi septēmi
lia militū erga regem ipm ad cornu sonitū accesserūt
⁊ facto ipetu vers⁹ grecos viriliter ipsos expugnāt
sternūt sauciant ⁊ eos perimūt in ore gladii seuentis
sic qđ turpiter vertunt⁹ in fugā quos troiani vscq⁹ ad
extrema litora eorum nāuium insequuntur. **T**ūc cessis
set laumedonti regi victoriae finis ⁊ belli s⁹ quidā ex
troianis noīe dotes letaliter vulnerat⁹ vix se ipm re
gens ab vrbe troia peruenit ad regem. **C**ui in vrbis fle
bilib⁹ ⁊ singultib⁹ anxiosus exposuit excidiū verbis

sue asserens urbem suam troiam a suis hostibus in
teremptā. **Q**uod laomedon rex audiens anxiosa suspiri
a pectoris eduxit ab imis et eiusdem cornu sonitu ad
se prouocans gentem suam dimissis grecis in litore
iam deuictis gressus suos accelerat versus urbem. **N**on
dum igitur rex laomedon multum prexerat in arma
torum comitiua suorum et respiciens a longe vidit
magnam partem hostium suorum egressam ab urbe et
aduersus eum in armatis cuneis festinare. **I**tem aspi
ciendo post se vidit grecos quos in litore quasi iam de
uicerat animositate resumpta accelerare cum maxima
festinantia aduersus ipsum. **Q**uid faciat inter hec stupe
factus ignorat cum in medio suorum hostium circum
quaque se cernat inclusum. **Q**uid ultra. **C**omittitur bel
lum asperrimum inter utrosque inter quos feruet et estu
at prelium inaequale. **N**am greci in multo maiori nu
mero troianos excedunt sternunt troiani et ex crebris
ictibus ensium premuntur nec mora ille vir strenuus
tam fortis tam audax hercules superuenit. **Q**ui forti
sedens in equo letiferis coartans vulneribus disrum
pit acies cuneos disgregat aduersantes et in eius po
tentia hostes dum ipsum nequeunt tolerare nec viri
bus preualere iter sibi per turmas aperunt cum cir
cumquaque ante eum cadant et deficiant interfecti. **D**e
inde versus laomedontem regem quem indubitanter
ipse presensit impetu se dirigit furioso. **Q**uem aggres
sum violenter interceptit interceptum interficit et ab
eius corpore capite truncato in medio suorum rabie violen
ta proiecit. **Q**uod postquam inspexere troiani deflent se su
i regis regimine destitutos quos ad se recipientum in

urbē eoz spes nulla reducit nec alibi posse diffugere
causa p̄sidiū aliqua spes expectabat. **R**uunt ergo troia
noz hincinde cadauera ⁊ deuicti troiani campum de
serunt ad fuge subsidium anhelātes ⁊ eoz si qui sunt
quos tueri potuit subsidium lōge fuge potuerunt for
san man⁹ grecorum effugere cum ceteri letifero bello
succūbant ⁊ per ictus ensium sic letifero finis bello.
Greci vero victores desideratam urbē victricibus ar
mis intrant quam solis mulieribus paruulis ⁊ seni
bus semiplenam inueniunt pre timore mortis confu
gentibus ad tēpla deorum. **S**ed multe ex eis mulieres
miserabiliter stupefacte hincinde diffugiunt earum p
uulos trēulis deferentes in ulnis trepideq; puellę er
rātes hincinde aditum saluationis ignorant relictis
earum domibus innumerabilibus gazis plenis quas
ōnes victores greci preoccupant spoliāt ⁊ predantur
maxima etiam per eos habilitate captata cuz per vni⁹
cōtinui mensis spacium greci vacauerunt ad predam
ipsarum. **D**emum vero urbis ipsius altis depositis
menibus per eosdem summa palacia diruunt ⁊ indif
ferenter tradunt sublimia edificia precipitem in ru
inam funditus cuncta subuertunt ⁊ vniuersis urbis
ipsius more predoneo spoliatis quoscumq; in eis cō
fugientes inueniunt senes ⁊ paruulos indifferenter
crudelissime morti tradunt ⁊ templorū edificis tra
ditis in ruinam puellulas pubescentes ⁊ formosas
quas adinueniunt in mulieres captiuas educūt ⁊ du
cunt ad naues adiciētes eas perpetue seruituti. **I**n la
omedontis igitur regis palacium irruentes anteq; fū
diq; fuisset euersum in ipso limine captionis inueniunt

Exionam puellam mirabilis pulchritudinis filiam
dicti regis q̄ inuenta vel nata utinā nō fuisset **Q**uaz
bercules in victorie premium tradidit thelāoni p̄ eo
q̄ idem rex thelāmon in urbem ipsam prim⁹ victor
intrarat **S**ed o mirabilis ingraticudo victoris si tibi
palma victorie sociavit exionaz? Hāc enim tibi sociare
debuit nobilis gratitudo ut tā nobilissimā virginē
tante pulchritudinis forma decoram tā nobilissimis
moribus informatam maritalis federis tibi copula
sociasses ut nō ignominiose libidinis voluptate eam
improbe decurpassēs ⁊ eam que vix tibi cedere pote
rat coniugio sociatam indignam tibi meretricali concu
binio statuisti **E**x hac igitur exiona p̄cessit estuāis
tota materia rabiei de qua postmodum maxia scan
dala p̄cesserunt longis nutrita t̄pib⁹ ⁊ de qua dam
na postmodum irreparabilia sunt secuta **E**uersa igit̄
funditus vrbe troia ut p̄xime dictum est grecis cum
ōnibus bonis ablatiis ab ipsa naues suas ascēdunt
troiano recedūt a littore ⁊ cōmittentes se pelago ve
lis extensis felici remige salui ⁊ victores in greciam
sunt reuersi **E**xultat ergo nimio greca tota p̄ gaudio
in grecorum ipsorum victoria et in tantorum acqui
sitione bonorū pro quibus omnib⁹ gratas victimas
⁊ grata pacifica diis reddunt. **D**e troianorum igit̄
spoliis greca tota plena fit diues. **Q**uibus etiam di
tatis victorib⁹ qui tunc illo fuerunt in tempore succes
sores eorum per multa tempora postmodum successi
ue habunde fuerunt indeficientib⁹ diuitiis opulenti

Defundatōne magne troie p̄
regem priamū itez restaurate.

Destructa igitur et euerfa funditur urbe troia lau
medonte rege suo nequiter interfecto tot militibus
et nobilibus ciuibus neci traditis tot mulieribus et pu
ellis iugo seruitutis addictis nobili exiona ipsius re
gis filia meretricio more sub thelamionis libidine co
stituta viri pudori diligenter aduertant quales sunt
in hoc mundo ceci repperit euentus quoniam necessario deceat ho
mines a friuolis etiam et leuibus iniuriis abstinere.
Habent enim se sepius leues iniurie ad instar ignis
cuius modica scintilla ceci alimentis nutrita sub cine
re subito in maximas et adurentes flammis exalat
Discant etiam reges et principes alienigenis non obef
se qui ad eorum regna se offerunt non ex malivolo proposito
fomite ut regnorum eorum scrutentur archana. Nam in
uita fatorum series felicium iumica successum summa in
summitate manet diuiciis se negat. Erut statim hominum dedu
cat habilius in ruinam per insensibiles et cecas insidias potenci
ores inmittit et inducit ad casum a friuola et inopinabi
li materia causam trabens ne perquisitione perhabita per cau
tele subsidium valeant se tueri. Sub hoc igitur inuolu
cro fati ingentibus prima troia destructa talis no
bilissimi laumedontis regis in felicissimum finis fuit. Sed
o utinam finis eius fuisset finalis et extremus. Itroi
tus tante cladis ut ob tam facili occasionis causam
qualis fuit laumedontam regem in nudo litore terre
sue grecis alio nauigantibus repentinum hospicium de
negasse in tanti facinoris rationem si facinus dici po
tuit mortis dispendium incurisse morti etiam traditis su
i regni primatibus eius etiam traducta filia in exteras

regiones sub labe meretricie vililitatis Sed illa munda
noz factorum iuda dispensatrix a leuissimo radicis
fomite zizante causā trahit Et dū incipit latēter obŕpe
fit postea maxū mali ogeries succedētis dūz fine suc
cedēte ueq̄ssio p irŕpabilia dāna ei9 extrem9 exit9 cō
cludat. **H**ic ē q̄ ex pmissis mal' quāta fuerit p9 mo
dū maloz ogeries subsecuta nrātpa non effugiūt me
moriter recēsēda dum durāte captōne viuētis exione
viuaci meōria illa nobilissima et mirabilis magna
troia q̄ post euerſionē p̄dicte prime troie postea fuit
fundata funditus postmodum fuisset euerſa tot regi
bus tot principibus tot milibus hominuz bellicosa
morte osumtis. Ad cuius et quorum narrandos eue
tus suo ordine sigillatim dirigit stilus snoster.

**De priamo degente in obſidione cuiusdā
castri et nominibus filiorum. uorum.**

Lumedō itaq̄ rex habeat quēdā filium nomine
hamū ex ŕgia uxore sua sibi susceptū multe strē
nuitatis virum et multe sapiēcie oſilio p̄pollentem.
Hic tpe casus pri9 p̄sens non extitit apud troiā cum
lōgis dierū circulis tam exactis vers9 quosdā p̄nos
hostes 7 p̄prios bellicoso exercitu ī remotis ptibus
prelia cōfoueret. **H**ic eo tpe quo greci irruerūt in tro
iā quoddā castrum sibi rebelle diuturna obſidione cō
cluserat et in ea obſidione sub spe victorie morā tra
bens cum uxore sua 7 filiis circa ei9dem castri cap
tionem sollicita intencōne vacabat **H**ic habebat in
uxorem quandā nobilissimam mulirem beccubaz no
mine ex qua suscep̄erat p̄creatos quinq̄ filios 7 tres
filias de quibus fili9 eius p̄mogenitus vocabatur

beccor in audite strēnitatatis miles virtute maxima
bellicosus cuius gesta virtutū multa vigent in lōga
memoria lōgū nō sine causa recensēda penū. Scds au
tem fili9 vocabat̃ paris q̃ et ip̃e dict9 erat alio nomī
ne alexander oīm iuuenū speciosissim9 doctus p̃ cere
ris in arcus magisterio et sagittis. Terci9 vocabatur
deipheb9 vir strennuus 7 multa cōfiliūm discrecōne
cōspicu9. Quartus vocabatur belenus vir sciencie mul
te. Nā oīm erat p̃ ceteris doctrinis scienarū liberaliū
eruditus. Quintus 7 ultim9 vocabatur troilus iue
nis q̃ plurimū virtuosus in bello de cuius strenui
tate multa sunt gesta que deinceps presens historia
non omittit. ¶ Filiaz autem p̃ma vocabatur creusa
Hec asserit̃ enee fuisse cōiunx. Quē eneam in vene
re cōcepit ancises de quo multa p̃ns narrabit histori
a 7 de quo virgili9 post magne troie casū in suo ope
re eneidorū multa descripsit. Scda vero vocabat̃ cas
sandra que licet virginea honestate polleret in libera
bilib9 tñ artib9 pl9 pollebat hñs noticiā eorū dē 7 sci
āz futurorū. Tercia autē 7 ultima vocabat̃ polixena
puella mīr pulchriiudis 7 speciositatis imēse. Prete
rea idem rex p̃am9. xxx. filios naturales habebat ex
diuersis mulierib9 sibi quesitos equestri dignitate cō
spicuos 7 fortissimos bellatores qui sunt hii. Prim9
odiuus. āthoni9. exdron. deluris. sin silenus. quintilie
nus. modenius. cossibulans. dinadarō. dorastarus.
pictagoras. cicinalor. heliastus. menelaus. ysidorus
carras. celidonia. emergoras. madian. sardus. mar
gariton. anchilles. fauol. brunus

mathan. almadiam. dulces. godelaus. vulgas. ca
dor de insulis

Descriptio supdationis ciuitatis troie.
Necante igitur rege priamo cum sorte
sua et omnibus eius filius circa bella et castri
ipsius obsidionem ad eum illa horribilis fama
peruenit quod eius pater lanmedon a grecis extiterat
interfectus intercepta troia et funditus diruta occisis nobi
libus et eius sorore exiona in exilio et seruitute deducta.
Quo audito obstupuit priamus in talium relatione
rumorum et prementio dolore factus est anxius et
in continuis lacrimis flebilem vitam trahens queru
lis vocibus anxiosa lamenta prodit et cumu
lat mestuosus et illico omnem dissoluit exercitum
belli finem imposuit obsessi castri castra deseruit et
gressus festinos accelerat versus troiam. Quam ut
vidit funditus sic euersam et in aream conculca
tam sua et suorum irreparabilia dampna prospici
ens multas produxit lacrimas continuando per
triduum dies luctus. Sed demum lacrimarum im
bribus fluuiialibus excolatis amaro corde recepta
quiete post depositos gemitus et lamenta longo
examinato consilio placuit troiam euersam iterum
instaurare. Quam in ea magnitudine et fortitudi
ne fabricare decreuit quod nullos hostiles posset
timere insultus et in suorum offensionem hostium
virtute posset erigi ceruicosa. Hinc est quod questis
undique fabris et pictis in edificandis artibus et
marmoreis celaturis lapidarius et doctissimis ar
chitectis omnis generis marmora natiuis

diuersimode insignita colorib9 mirabiliter coegit in
struere ⁊ sic amotis ruderib9 ⁊ aruinosis loco purga
tis in quo cōstitit priā troia mirabilis lōgitudinis ⁊
latitudinis sub dei neptuni ciuitatem erexit quā eodē
noīe troiam videlicet censuit appellari. **F**uit autē hu
i9 secunde troie ābitus lōgitudis trium dieruz ⁊ lati
tudinis coequalis. **N**ec ante fū dationez eius aut post
ea nusq̃ legiur condita ciuitas tante magnitudinis
tante pulchritudinis aut similis speciei. **F**uerunt ⁊ enī
fundamēta eius in terre gremio constituta multum p
funda facta fixura ⁊ latitudine speciosa. **I**n terre igit
superficie vsq; ad summū ei9 superedificata sunt me
nia in mirabili cōpositiōe murorum circumquaq; cu
bitorum altitudine ducentorum. **S**uorum supfici
es erat marmoreis incrustata lapidibus in varioruz
diuersitate colorum vt intuētiuz aspectib9 blandirē
tur. **I**n muroruz itaq; ipsorum circūgiratiōe corōe
non multuz vnā turris distabat ab alia q̃ supra mu
ros eosdem excrefcenti altitudine imiebat. **I**ntroitus at ⁊
exit9 citatis ipsi9 i sex ianuis istitut9 quaruz vna dar
danides scda tibreā tertia beleas quarta chetas quī
ta troiana ⁊ sexta antonrides vocabantur. **C**ueli
bet enī portaz ipsaz bellicos fuerat turrib9 firmata
p latera ⁊ in celaturis marmoreaz imaginuz circum
quaq; decorata. q̃z qlibet amiceis itraā volētib9 pla
cidos pmittebat īgress9 ⁊ supbe resistētie q̃buslibet
iūmicis duos ⁊ fortes minabat access9. **E**rant etiaz
ipsi muri exteriori pte per ābit9 circūq; obscuris
biatib9 p fūdovallo firmati cui9 valli distanciā iter
se ⁊ muros eosdē lōga plāicies extēdebat. **I**nfra uero

ciuitatem eandem exstructa fuerunt infinita palacia
et in ea infinite domus ciuium formosis edificis fa
bricate que ciuitatem eandem ornabant in multarum
latitudine platearū **P**ro certo enī asserūt nullaz do
mū nullū hospitium ī ciuitate troie fuisse cōstructū cuius
illud qđ minori depressione extiterat supra terrā sal
tem erectum in sexaginta cubitorū altitudine nō fu
isset. **T**otum etiam marmoreis firmatum lapidibus
in mirificis imaginum ferarum et hominū celaturis
Erant et eius platee longo et recto distense diametro
in quarum medio discoopertus aer vegetabilis auro
re dulces et varios refundebat afflatus in ipsarū ve
ro lateribus platearū innumerabiles columnae mar
moreis arcubus circumuolutis erecte et super ipsorū
edificiis eleuate super quibus sic liber et cotidianus
gradientibus patebat incessus/ ut nec a ventorum
rabie nec ab imbrium rore celesti vexarentur gradiē
tes **P**er plateas enī ipsas mechanicarum artiuū loca
te fuerant pprie stationes in quibz earū operariū p
certa loca distincti cotidianis operibus et venalibus
artificiis insudabant **H**ic enim architecti manebāt
hic pictores hic statuarii hic marmorariū hic lectica
riū manebant hic caniculariū hic quadrigariū hic liga
riū hic mulariū hic deauratores albi qđ statuas et i
magine in auro pingebant hic argentariū hic decrea
riū hic calices conficiebant ex vitro hic erariū hic fu
sores qđ cāpanas ex metallo fūdūt hic dignariū qđ sigil
la formabāt hic sartores qđ camisiā suebāt et bracas
hic fusariū qđ ferro icude fusos extenuāt muliebres
hic pīcarū hic libratores hic figuli hic aurifices

hic (sp
i bic
abant
thalar
hic cla
tores
terrari
neos
hic tab
tores
tores
ntica
quidam
do ciuit
curia be
confere
numera
babitat
cotidia
per mea
tharact
fecundie
curfionit
te immu
instar o
romam
troie fac
tes et b
m gente
amus et

hic spectarii hic pelliparii hic fullones hic carpentarii
hic tinguarii qui uehicula scilicet rotis volubilibus soci-
abant hic dealbatores armorum hic balthearii seu per-
thalarge qui opus deaurati eris in frenis apponunt
hic classicularii hic fabricenses hic gineciarii qui tex-
tores appellantur hic geometre que iugera rusticarum
terrarum numero diuidebant hic bachi qui pannos li-
neos et laneos in multo colore tangebant hic pistorum
hic tabernarii hic cetarii hic arillatores quos merca-
tores vulgariter appellamus hic argiropater et distrac-
tores argenti hic et alii plures qui venales artes mecha-
nicas exercebant. Per medium autem ciuitatis ipsius
quidam fluvius xat9 nomine decurrebat qui diuide-
do ciuitatem ipsam in geminas presequales perbenni-
cursu habitantibus in ciuitate ipsa multa commoda
conferebat. Nam constructis iuxta ripam ipsius in
numerabilibus molendinis molendina ipsa ad vitam
habitantium frumenta concussa in farine puluerem
cotidianis usibus conueriebant. Hic etiam fluvius
per meatus artificiose compositos et subterraneas ca-
tharactas per latentes ductus aquarum necessaria
fecunditate decurrens ciuitatem ipsam ordinatis in-
cursionibus mundabat per quarum lauacrum conges-
te immundicie purgabantur. Ad huius itaque fluminis
instar ordinatus extitit tiber rome qui per mediam
romam erumpens per troianum eneas ad similitudinem
troie factam urbem rome geminas distinxit in par-
tes. In hanc igitur urbem troie totius adiacentis reg-
ni gentes per urbes alias et loca dispersas colligi pri-
amus et inhabitari decreuit. Quarum multitudine

facta ē nimirum populosa multis decorata nobilibus et
 undique tota plena ex multorum incolatu vario plebe
 iorum. Huius autem ciuitatis diuersorum ludorum
 diuersa genera diuersis in ea adinventionibus statu
 erunt. Vbi primo adinuenta fuerunt scbacorum sola
 cia curiosa ibi ludi subito irascibiles alearum hic repē
 tina dāpna et lucra momentanea taxillorum Vbi tra
 gedie et comedie dicuntur primitus institute quibus qui
 dam asserant in insula sicilie inuentam fuisse primitus
 cōediā Vbi iuēti dicunt ludi circēsceroneses et māma
 qui primo viz veris tempore arboribus in multa frō
 de virentibus in prima pubescentibus iuuentute fieri
 primo mensis maii consueuerant. Vbi multorum alio
 rum ludorum genera adinuenta fuerunt quae consueue
 runt hominum demulcere animos et humanis aspecti
 bus solacia delectationis ingerere ad exhilarandas
 tuentium voluptates Sed et rex priamus pro sue ha
 bitationis hospitio et proprie receptaculo mansionis
 in eminentiori loco urbis ipsius cuiusdam nativae ru
 pis excelsae magnum et famosum habitaculum ordinavit

Descriptio nobilis Iliion.
 Iliō firmari constituit quod magnum eius palā
 cium appellat et magne firmitatis hac in rupe
 nativa violenter abscisa firmatum extitit inclitum Ili
 on ab imo usque sursum spherica forma conclusum cuius
 altitudo summitatis quingentorum passuum attinge
 bat preter cacumina currium in circuitu suo non mul
 ta distantia vicinarum quae in multo eandem altitudinem
 excedebat quarum turrium summitates pro altitudine nimia

nubium veste continuis infusionibus tegebantur et
ex quarum summitate tam ardua uniuersa totius
prouincie adiacentia loca et remoti etiam situs como
de poterant intueri. **H**uius iltonis muroꝝ superficies
q̃ se intuentium p̃sentabat aspectibꝫ non ex lactee cal
cis nitida dealbatura nitebat cū tota esset lapideibus
icrustata marmoreis in multorū varietate distincta co
lorum et in diuersarum imaginum celaturis que intu
entium aspectibus alludebant. **S**ic et eius fenestras nō
insigniuerat opus forte marmoreum cuz maior pars
earum exstructa fuisset ex quadris fulgentiꝫ cristall
lorum. **S**ic fenestrarum ipsarum colonne sic capitel
lar bases ipsarum ex interiori parte predicti pallacii.
Inter alia edificia octamerata mirifice rex priamus
quā dā salā instituit. **P**lixē lōgitudinis sed latitudinis
cōsonātis cuiꝫ extrinseca superficies erat tabulis ves
tita marmoreis et ex lignis cedrinis et ebani eiꝫ tabu
lata testudo cuiꝫ paucimētz musaici operis diuersifi
cata materia diuersos distinxerat in colores. **I**n hu
iusmodi sale capite regiū erat solū institutū ubi mēsa
regia lōga p̃ceritate distensa locata extiterat tota cō
posita eboris et ebani subtilibꝫ ex iūcturis. **S**ic et ab
utroqꝫ latere mensarum ordo distensus comodas da
bat discubentibus sessiones. **I**n alio vero capite sale
ipsius mirabilis operis gemmis auroqꝫ contexti erat
quoddam edificatum altare in nomine summi iouis
ad quod per viginti gradus musaici operis instituti
one choruscos accendentibus infatigabilis dabatur
ascensꝫ. **I**n huiꝫ altaris sūmitate radiabat opposita
imago quedam

aurea dei iouis in lōgitudiē quindecim cubitorū to
ta ex auro electo cōposita in maximi estimatōne va
loris quā variāz gēmarū venustabat impressio et e
ius nobilitabant auri substantiam hincinde appositū
ī diuersis operib9 vniones. **I**ouis dei iouis imāg erat
priami regis summa et incōcussa fiducia dum puta
ret per hāc lōga felicitate vigere regui sui solūz ī po
tentiam sceptri sui per infinitā ppetuitatem tps pdu
rare. **P**ostq̄ vero rex p̄amū scdm sui animi destina
tōem troianam urbem pposito fine perfecit percepti
bili corde meritū est vniuersa et animo diligenti cō
siderans ciuitatem a se conditā tāta vigere fortitudi
ne in potētia firmitatis tātoq; se potēti p̄p̄o circum
fultum tāta pollere multitudine strēnuorum tantis
habundare diuitiis fluctuātem aīn ad graues iniuri
as sibi dudum illatas a grecis dura cogitatione īcor
sit et factus q̄eris impatiens in eandē ciuitatem suāz
solemnem curiā curiosus celebrari mādauit. **Q**uare o
uentibus in curia ipsa suis ciuib9 vniuersis ei9
filiis omnibus preter bectorem qui tunc in p̄ānonie
p̄tibus troiano sceptro subiectis de mandato patris
agebat necnō ī aliis sibi diūctis idē rex regio decore
sedens in solio vniuersam plebem suam ad eius verba
pendentem facto silentio taliter allocutus est dicens.
Viri fideles ī dilecti iniuriāz meāz ex ipsius mali
p̄cipatōne consortes re ipsa nostis ī facto qualiter
tā friuola tam inepta p̄cedēte rationis causa instiga
ti greci supbia ceruicosa in patriā nrāz irruerūt et mi
hi meos ī vobis vrōs in tāta crudelitatis seuitia in
teremerūt genitores sororez meam exionā ex tā nobili

stirpe progeitā sub tanteignomie nube traductaz ⁊
more meretricio deturpatā snb vili iugo detinēt serui
tutis sorores nrās filias et uxores laribus paternis
abstractas vilibus mīsteriis sibi seruire snb seruitute
cōpellūt quōdā urbem nostrā trote pacifice possēssaz
a pgeitorib⁹ dudū meis ab eis neq̄ter interfectis in
terceptā dederunt exterminis et ruinis domos vrās et
maioz vrōz hospitia fūdītus euertētes maiorū meo
z thesaurisatas diuitias exposuerūt p̄de et facultates
vrās ⁊ bona ī spolia diuiserūt **E**ffet igit̄ ratio iuris
vt fauētib⁹ diis q̄ supbis cōsueuere resistere de con
muni assensu oīm vestrum coīs exigeret̄ vlcio de tot
malis **S**citis enī hrē nos citatē magnā et tutam et in
multa defensione firmatā **S**citis nos multa virorum
pugnātū aiositate suffultos **S**citis nos multū poten
tes ī milite multis armis vberes bellicosos multis nos
abūndare diuitis ⁊ in multaz rerū vescibiliū copia
opulentos multa nobis opetere potentum auxilia et
multa nobis imiere suffragia cōiūctoz **T**empus ita
q̄ sic nobis in eē videt̄ acceptū vt cōtra hostes ⁊ offē
sores nrōs manus ad arma vertam⁹ et in vltionem
nrām ⁊ eoz excidium viriliter anbelam⁹ **S**ed quia bel
lorū euētus ē semp ambiguus et dnbia sūt facta pug
nātū a pliorū temperare cōflictib⁹ eē tucius videre
t̄ nisi tam grauis iuriatam ignomīosa iactura dede
coris meum animum urgeret nec abstinere rationa
biliter valeo a dolore cordis eximio sciens sororem
meam exionam delectam exilio ab extraneo detineri
non in federis vnione cōiugalis s̄ iturpis adulterii

cōtinua pollutione vexari. Placeat ergo saltim i istis
aggressionū nrarū incisiis monitis et suasionib⁹ requi
rere grecos ipsos ut si mihi restituere eam velint exio
nam nulla eis a nobis querela dirigetur in posterum
sed sub silentio de cetero cōpellemur iūti dissimulare
factas nobis iniurias ut a quietis nostre securitate p
petua factorū inuida series repellatur. Et contentus
hūis verbis rex priamus suo colloquio finem fecit
Astantes igitur vniuersi discretum regis consiliū vni
uersaliter simul probāt Quare priam⁹ suoz fideliz
approbatione pcepta pro ipsis executione negocii an
thenorē hoiez multe discretiois ioustrū et legalibus
iusticiomb⁹ eruditū suū elegit i nūciū et legatū quē
ipse rex pētib⁹ sollicitat et mādatis ut ad sumendū
hui⁹ legatiois on⁹ et exercitiū tante rei se volūtariū
offerat et in eius executione deuotū Anthenor igitur
deuotū se mādatis regis exhibuit et ad exequendum
predicta deuot⁹ nullas moras obiecit. Parata igitur
classe et singulis ad cās faciētib⁹ nauigādi. Anthenor
statim sollicit⁹ classē intrat et sibilāte nauigio velis ex
tēsis in ventorum afflatibus secū dorum tam diu per
spacia dierum et noctium nauigat qd apud menesium
quādam vidit ciuitatē de partib⁹ thesalie ubi sospes
applicuit et ibi rex peleus moram casualiter protra
hebat. Quo a rege peleio in honoris vultu primo re
cepto causam sui aduentus rex peleus sciscitatur Cui
anthenor per hec verba respondit A rege priamo sum
missus ad vos Hec enim rex priamus per me nūciū
mandat vobis graues quidem et inmeritas sibi a vo
bis illatas iniurias non putat a vestre memorie

recordis excidisse cum absq; grauis offensionis cau-
sa sui genitoris irruisset in regnu; quem neci nequi-
ter tradidistis euerendo funditus terram suã pẽ-
tis eius ciuib; miseros quos fata viuere voluerũt
in seruitutem et exilium deduxistis. Amplius sororem
eius exionam puellam regiam utinã matrimonio col-
locatam turpiter asportastis. Nam meretricio more
pollutam turpiter contractat eandẽ detentor ipsi;. Cũ
igitur sitis multe discrecionis rex vos idẽ rex pãmus
rogat et monet vt exinde cesset belli rabies et futura
scandala nõ resultent que detestabilia dñt esse apud
bonos et graues. Operã sibi placet velletis inpendẽ
vt saltim sibi soror sua restitui mādaret omnibus a-
liis bonorum dānis et iuriis quietatis ab ipso. Que
omnia postq; audiuit rex pele; subito excanduit in
furorẽ et ipetui nõ obrepās ire sue apullosis sulcauit i-
pãm i felicitatẽ ei exprobās sens; sui et minacib; iu-
riis. Antenori recessum indixit asserens qđ si etia; p-
momentum morã in sua terra p̄traheret bñc faceret
nequiter neci tradi. Qđ antenor audiens a rege pe-
leo licẽcia ñ petita festin; classem intrauit et recedens
a portu alto pelago se committit. Qui nauigans igno-
ta p maria cõpetentibus diebus et noctibus puenit i
columis salemīnam. In ciuitate igit salemīna tñc rex
thelamõ pñs erat ad qñẽ a classe descendens atenor
se cõtulit locutur; . Quem ne vidit rex thelamõ vul-
tu quodam mō nõ recepit amico cũ ob obtent; exio-
ne aduersus omnes troianos cõtinuum odium enutri-
ret. Tandem aduent; sui ab antenore causam querit.

Cui athenor regis pami asserens se legatum legacōis
sue seriē sibi explicat in hec verba **R**ex priam⁹ troia
ni regni dñs nobilitatē tuā affcūose req̃rit ut sororē
snā exionā quā i aula vrā indecēti tractatis obseq̃o
restituatis et dēz cū non multū ad vestrā cedat gloriā
ei⁹ filiā et sororē in honesto cōtractare consorcio. q̃
fuit a pari nobili vel eciam a maiori relatione debita
venerāda **N**ec tñ de his que a vobis erga eū detsta
bili mō sunt gesta multo dolore vexabit si restituēdā
sibi eā benignitas vrā p̃uiderit quā adhuc rex pami⁹
poterit decēti forte mrimio copulare. **F**initis igit^r ab
ātenore verbis ipsis et a thelamone grauit̃ intellec
tis grauē ⁊ subitā thelamō exalauit i irā ⁊ risibili bul
tu verba p̃fundēs sic intulit p̃ñsiōis obiectū **A**mice
quicūq; sis de cui leuitate regis admiratione multa o
moneor cū nec ipē mibi nec ego sibi alicuius amicitie
noticia sim diuicē ⁊ ideo exaudire ei⁹ precamīa non
mibi cedit ad votum **N**ouit enī rex ipse tuus me in
vltionem cuiusdam facinoris cum quibusdam aliis
grece nobilibus aduers⁹ laomedontam regem ei⁹soē
criminis patratores cum exercitu contulisse ⁊ in mei
eruoris effusiōe non modica bellicis armis troiā vr
bem primūz intraisse p̃pter quod ex militie tocio⁹ affē
su in mee victorie premium mibi tradita fuit exiōa
ad faciēdū de ea mee arbitriū volūtatis **Q**uod nō le
ue mun⁹ mibi datū arbitror extitisse cū ⁊ ipsa sit ni
mia speciositate decora multis insignita doctrinis et
laudabiliū morum cōpositione venusta **N**on ē ergo
mibi tam leue rem reddere tam preceosam ⁊ in tanto
mee vite discrimine mibi quesitam. **D**ic ergo regi tuo

exionam obtinere non posse nisi per acumen gladii truci-
dantis et teipsum fatuum reputo valde factum quoniam de
tali legatione pondus assumere voluisti cum scire debe-
res manifesto discrimini te pronus subicere et eorum
potentia qui te et tui similes persecuntur stimulis odio-
sis. **R**ecede igitur ab hac terra festinus. **Q**uod nisi instan-
ter feceris scias te sine dubio mortis periculum incur-
surum. **Q**uod antenor audiens illico festinauit ad
naui et intrans in ipsam statim ventorum ductibus se
comisit et ipso nauigante feliciter puenit achaiam ubi
rex pollux et castor de quibus supra dictum est moram
protrahabant. **A**d hos antenor de navi descendens
accessit et eis exposita sue legationis forma sibi data
per priamum de sue restitutione sororis et illatis ab ip-
sis iniuriis sine causa de suorum morte punctum sue ur-
bis excidio et rerum depopulatione suarum. **N**on proinde
exposita per antenorem sic castor irato sermone re-
dit. **A**mitte quisquis es nec credimus nec putamus offe-
disse reges parumque debebit cum laomedon rex eius geni-
tor cum presterit mali sui qui tamquam incautus inconsulte
prumpens offensam primus intulerit in quosdam ter-
re nostre maiores. **E**i igitur odium magis appetimus quam
querere pacem ipsius cum tam premissa quam sequentia promissum
aduersus ipsum et suos hostilitatis spiritum
assumerimus. **N**ec multum te credo dilexit qui te ad
huius legationis onus est hortatus cum et tu vitam et
nam tibi parum caram esse monstraueris quod ob tales res
fines nostros presumseris attingisse. **N**ulla igitur mo-
ra te teneat in hac terra quia nisi decesseris festinater
tue vite discrimen te senties subitum. **A**ntenor autem

hīs verbis auditis illicētiat⁹ recessit ab ipsis ⁊ ad
nauiū accelerat ⁊ anchoris subductis a mari statim
cum antenore velificat naui ipsa ⁊ recte nauigans
versus pilon ibi sanus applicuit ubi dux nestor in
multorū suorum comitiua nobilium morabatur. **A**d
quē antenor de naui dñdens se contulit ⁊ ei legatū
se afferens regis priami legationis sue formam pro
ut ante castori ⁊ polluci p oīa explicauit. **N**estor au
tem ut verba percepit antenorīs i irā totus exardēs
factus ob furoris rabiem discolor antenorem rigo
roso vultu respicit ab obliquo ⁊ ei talia verba dictās
impetuosē respondit. **S**erue nequam unde te tanta de
ducere p̄sūpsit audacia ut talium platione sermonū
inficere p̄sumpseris aures meas. **D**isi me mea frēa
ret profecto nobilitas mandarem a tuis faucib⁹ lin
guam euelli que tales prodiit in sermones ⁊ in dede
tus regis tui te tracco per terram ab equis membra
rim disungi facerem mēbra tua. **D**iscedas igit⁹ a me
o conspectu celeriter quod si statim non feceris mala
que dixi reuera tibi succedent. **A**t **A**ntenor stupefac
tus talium horrore sermonū dubitās tyrannidē nes
toris ⁊ immanitatem illico recedens ab ipso suam p
uenit ad nauim ⁊ incontinenti velis extensis littora
deserit pirataz. **E**t eo alta maria scindente pro redi
tu odiosa cuiusdam rabie tempestatis obduxit aerē
tenebrosa caligine ⁊ contrariis ventis flantib⁹ fun
dunt⁹ imbres ⁊ tonitruoz rugitu mirabili e chorus
cationū fulgoribus odiosis concitati fluctus a ven
tis excelsos tollunt⁹ in mōtes. **N**unc puppis abstrac
ta maris hiatibus periculosa petit ima p̄fundi nūc

undarum inflationib9 eleuata per fluctus montuo
sa petit cacumina procellarum. Instat ergo euident
nauigantibus in ipsa uite discrimen ⁊ pro liberatōe
periculi effundunt varia diis vota. Sic ergo nauis
illa per triduū patentibus subiecta periculis quarto
die cessauit tēpestatis angustia ⁊ ventorū furor de
stitit mitigatus. Placant maria quiescūt fluct9 ⁊ na
uigantes ipsi a mortis laqueis iam erecti spūm con
fortationis assumunt sic q̄ nauigantib9 ipsis recto
diametro subsequenter ad oras troiani portus ad
ueniunt. Et eis descendētib9 in terram optatā pas
su celeri ante oīa se conferunt ad templa deorū ubi
eorum vota supplices diis soluunt sic q̄ āthenor p9
victimas diis oblatas ⁊ post sacrificia demore liba
ta ad magnā priami regis curiam in comitiua multo
rum de suo reditu valde letantium incolumis ⁊ sos
pes accessit. Confidente igit̄ rege priamo cū suorum
comitiua maiorum astantib9 etiā q̄ pluribus aliis
⁊ eius filiis antedictis āthenor refert ⁊ recitat quic
quid sibi in grecia successerat seriatī. Narrat etiā sibi
graue responsum a peleo factum minaces iniurias a
thelamone sibi dictas. castoris ⁊ pollucis obprobri
osa responsa duros ⁊ asperos a nestore sibi timores
incussos. Que oīa postq̄ audiuit rex priam9 tnrba
tus ē valde ⁊ dolore torquet̄ nō modice sentiēs lega
tum suū in grecia sic obprobriose receptū ⁊ de recu
peratione sororis factus ē quodā mō desperatus.

De proposito regis priami volētis suā iūriā iudicār
⁊ q̄ vero rex priamus p legationēz atheno
ris factus ē certus de grecoz odio qđ greci tot

cōtinuatis temporibus aduersus euꝝ ⁊ suos adhuc
feruoribus viuacibus cōfouebāt ⁊ qđ ad restitutio
nem sororis sue exione grecoꝝ animos non potuit
demulcere in suorum ꝑpositorū exordis magis to
tus ardentem incaluit ⁊ ad mittendū in grecia gentē
suā multo nauigio cōquisito in offensioneꝝ grecoꝝ
uiuacibus curistotaliter ābelauit. **S**ꝫ dic rex priame
quis factorū casus infelix ad tante ifelicitatis auda
ciam tue quieris aīm instigauit ut frenare proprios
animi motus tuos licet nō sint in hoīs potestate per
matura cōsilia minime potuisses ⁊ dū licebat abstra
heres ab iniquis cōsiliis pedē tuū ⁊ ut dū licebat sci
uisses tuas preteritas dissimulare iacturasqꝫ per tot
annorum curricula forte poterāt obliuione deleri. **H**
Sane nō aduertisti quod vulgariter dici solꝫ. ⁊ qđ
plerisqꝫ hoīm dicitur accidisse. Quia dum sua cōtēdūt
vindicare dedecora ex crescentibꝫ malis maioris de
decoris inuoluuntur augmento. Tūcꝫ ergo fuit ei qđ
vulgariter dicitur adherere. Qui bene stat nō festinet
ad motum nā qui sedet in plano nō habet unde ca
dat. Voluisti enī te submittere fati ambiguis ut de
infelici casu tuo ⁊ finali tuoꝝ excidio te tante urbis
ruinosa iterata iactura clares futuris gentibꝫ lōgā
materiā velut delectabiles fabulas recensendi cū de
sinistris successibꝫ aliorum libenter hoīm mulceatur
auditus. **S**ꝫ quid postea tibi ⁊ tuis ide successit pre
sens narrationis historie series manifestat.

¶ De cōsilio deliberato ut paris ī greciā destinetur.

Rex igitꝫ ꝑbriamꝫ duocatis oībꝫ troie maioribꝫ
in regio ilion eis coactis in vnū sic allocutꝫ ē

illos **E**cce pro ut de consilio v^{ro} pcessit athenor mis-
sus in grecia p mea recuperanda sorore ut odiu qd
gerimus apud eos p belloz scadalisenitandis seda-
ri possit in posteru redit sicut scitis 7 qualia obtinu-
erit ab ipsis sinistra 7 obprobriosa respōsa notū ē.
vobis nō cōsiderātib9 eis dāna tā graua q nobis in-
tulerunt 7 tā graues iūurias nō verēt. **E**t o vtinā pe-
nitentia ducti salti verbo cognoscerēt q male gesse-
rūt. **S**3 in maioris electōis superbiam eleuari nobis
grauiora mināt. Absit ergo q sinistrae fortūa nobis
acciderēt q mināt. Absit et ut de tot sine cā grauitē
omissis ab eis penā debitam non exoluāt p nos eis
diis fauentibus ifligendā. Credim9 enī eis in vīrib9
nos eē potiores munitā 7 tutā ciuitatē habere ab o-
niū hostiū insidiis pfecto securā. **E**tia si maior pa-
boīm nobiscōstitueret aduersa multa enī nos potē-
tia 7 multorū strēnuitate vigem9 militū 7 pedicum
pugnandi expertoz diuitiis plēa qdē victualiu3 co-
pia 7 indeficientiū in omnib9 futuris necessitatibus
abundamus diuitiis exuberā9 eximiis 7 nihil nobis
ad offendendū molestias īgerēdas nec ad defenden-
di subsidia deesse videm9. **G**ratū ergo mihi videt si
vobis videt acceptū ut aduersus grecos ipos tam
ipios hostes nrōs exerceam9 salti in aliquo vires
nostras ut saltem in istis aggressionis initiis in ter-
ras 7 partes eoz gentem nostrā bellicosā insultib9
transmittamus que in terras eoz 7 homīes eorūdez
insidiāz nostrarū ignaros repente irruāt maxima e-
is dāna 7 detrimenta illaturi priusq ad eorum de-
fensiones arma excogitata valeant eleuare. **E**st

enim hic casus ut quilibet nostrum personas et res proprias debeat fortune committere ad restaurationem damnorum nostrorum et ad nostre grauis iniurie ultionem. **N**ec nos terreat si greci ipsi aduersus nos et predecessores nostros obtinere victoriam. Nam non est nouum ut victor a victis multotiens superet. Verbis igitur regis et monitis omnes astantes vnanimiter annuentes deuoto corde se offerunt in omnibus eorum facultatibus et personis. **P**ropter quod rex priamus ad eorum oblationes tam grato corde vulgatas in maioris appetitus audaciam et animositatis feruentiam suam aperuit uoluntatem. Sicque rex ipse in oblationibus ipsis exbilaratus immodice recedendi licentiam affectuosis verbis tribuit unicuique remanente rege in suo palacio cum omnibus filiis suis tam ueris quam naturalibus tunc existentibus cum eodem. **E**rat enim et tunc Hector presens cum eis qui iam a pannonie partibus redierat ad ipsius regis imperium patris sui quos omnes sic rex facto silentio et verbis talibus alloquitur. **S**ed antequam ad verba ipsa prorumperet lacrimis orarigauit et inter medios singultus et lacrimas taliter uerba sua profundit. Nunquid in memoria uestra non reuoluitis auorum uestrorum necem seruitutem exione que meretricio more tractat uobis uiuentibus et in tanta potentia constitutis. **D**ignum ergo erit et iustum ut ad uindictam tanti pudoris vos deberetis assurgere et totis viribus anbelare. **E**t si non ultionem auorum ipsorum saltem in satisfactionem uoluntatis mee qui tanta exinde vexor angustia et innumerabilibus doloribus incessanter cum uos ab animis teneris

educauerim ⁊ dolorū meorum debetis esse p̄cipes
naturalī ⁊ probabili ratione // Et conuersus ad hec
torem dixit illi. Et tu charissime fili hector oīū fra
trum tuorū primogenitus q̄ ⁊ annoz excellētia ⁊ uir
tutis strēnuitate p̄cedis ceteros fratres tuos hoīes me
os āplectere monit⁹ ⁊ p̄ceptoz meorum executionez
animosus assume. **S**is ergo tu solus princeps ⁊ dux
huius negocii ⁊ vniuersi tui fratres tibi prorsus o
bediant ⁊ omnes alii regno nostro subiecti qui ī po
tētia tuarum virium nosti domare superbos ⁊ ī tue
animositatis audacia cogis flectere ceruicosos. **E**go
enim ab hodie ī antea de eo quod de presenti nego
cio sit futurum me totū expolio ⁊ tuis humeris for
tiorib⁹ totum impono quia in tua iuuenti duricia
potens es bella committere ⁊ bellis strennuis preua
lere quod me natura debilis posse non patit⁹ cū ad
senium iam declinem ⁊ verbis suis rege priamo fine
facto hector in vultu quasi pudoris ⁊ honestorum
prolatōe verborū ad regis pri⁹ uerba respōdit.

Responsio Hectoris primogeniti priami.

O charissime domine mi rex nunquid est hominem
inhumanum arripere pondus ⁊ q̄ humana de
sistens a natura voluntas de illatis iniuriis passim
non appetere vlcionem. Et si nos qui tanta nobilita
te vigemus / quorum iniuria minima pudoris est /
magni cum personarum qualitas iniuriarum quali
tatē minuatur ⁊ augmentet si vindictā appetim⁹ de iū
riis nobis illatis nos sum⁹ degeneres hoīm a natu
ra cū etiā aīalia irrationalia videam⁹ hoc uoto poti
ri. Null⁹ ē ergo iter vestros filios care p̄ q̄ de nece

auorum nostrorum magis teneatur vindictam appetere
sicut ego qui sum primus in eorum ordine geniture et ideo
primus esse debeo in ulciscendi feruore preteritis. Ergo
cum omni auditate desidero vindictam meorum inimi-
corum appetere et etiam in cruore meo mea dextera cru-
entatos interimat qui crudeliter meorum auorum et civium
effudere cruorem. Unum tamen discrete rex ad vestram
reduci peto memoriam ut huius aggressionis nostre
tamquam prudens et sagax consiliarius non solum incho-
andi principia verum sequentia media et exitus qui
succedit in fine. Non est enim discretionis laudande
consilium singula scrutatorie non rimari et negotiorum
iucia tantum appetere nec aduertere finem ipsorum. Cuius enim
prodest alicui bene forte in principis agere que demum
terminari contingunt fine sinistro. Laudabilis ergo
est ab illis iniiciis abstinere que euentus dubios in se
habent et que magis ad infelicia quam felicia se declinant.
Illud enim felix potest dici principium cuius exitus felix se-
quitur. Nec enim verba discrete rex ac ideo in dicendi
audacia iam prout ut ulcionis auditas inconsulta
non arripiat spiritum voti sui in eo assumendo cuius finis
est dubius an succedat prospere vel aduerse. Hostis
enim pater. Karissime totam affricam et europam hodie
grecis subiectam quanta greci multitudine militum
sunt suffulti et quanta sunt strenuitate pugnantes quantum
sint pleni diuitiis et quante potestatis vigeant dici-
one. Non est equalis hodie asie potentia potestati tot
virorum cum et si in asia multi vigeant homines non
tamen sunt in pugnandi exercitio nimium bellicosi. Certum ergo

magis apud nos potest esse quam dubium si arma contra potestatores nobis in discusso consilio ingeramus vix autem nunquam nos posse finem attingere populi. Statum ergo nostrum qui hodie tanta quiete prepollet tanta felicitate refulget ad quid vexationibus grauibz appetimus perturbare et de iocunditatis requie venire ad victimas nostrarum miserabiliter personarum. Sane non est exiona tanta caro precio redimenda pro qua forte quod absit de melioribus nobis et forte de omnibus est commutatio facienda. Coniunctibus igitur oculis non est incongruum exione dissimulare fortunam que tot annis suis est iam aptata dispendiis et quam mors potest in breui ab aura viuaci diuellere ut nobis omnibus sit parata causa qui etis. Nec vestra care pater credat opinio me ista bellorum timore aut cordis pusillanimitate proferre sed dubito fortune sinistros euentus et ne tui sceptri dignitatem sub insidiosis casibus fortune vacillet. In quibus dum licet liceat abstinere nam licita est et salubris dissuasione ratio incia dissuadere quam placeant antequam infelicibus mediis subsecutus eorum exitus dampnis et doloribus continuari cogantur.

Consilium paridis secundi filii

Acuit ergo post hec verba discretus et strenuus Hector sed Paris qui verba Hectoris diligenter audiuit statim se erigens stans hec verba profudit. Audi rex carissime pater de fine prospero persequendo. Quis nostrum potest probabiliter formidare si contra hostes nostros arma bellicosa geramus. Nonne sumus tot strenui tot potentes tot diuites et in tam

forti ciuitate locati? Quis probabiliter opinari pōt
nos sic feliciter ⁊ secure cōpositos in nostris laribus
depopulatos posse cōfūdi? Fiat igit' audacter h'mie
domine qđ per vos dictum est vt mittant' scilicet na
uigia depopulatura greciaz que gentē nrāz enormib9
afflixit iuriis ⁊ dāpnis irrepabilibus ē p'data. Adde
etiā carissime pater si placet iubeas cū illis proficisci
nauigiis quia procerto suz certus deos velle me gra
uiter greciam posse confundere ⁊ grauiter depredari
nec nō ⁊ deoptimatib9 grece meliorem mulierem eri
perere iu troianuz regnum a me captam posse trāsfer
re q̄ pro redemptione vrē sororis exiōe de facili po
terit commutari Quod si a vobis querendum est
qualiter istud sciam dabo de hoc vestre conscientie
certum signum quod a diis ipsis procerto rēpti. Nō
dum enim sunt multi dies elapsi dum agerem in mi
nori india iussu vrō celebrante sole solsticium estiuu
le dū sol sub principio cācri ageret cursuz suū quodā
die veneris venationis causa placuit mihi adire ne
mora in multorum collegio venatorum Que duz di
luculo fuissē ingressus multis laboribus feris hinc
inde venatorie pqsitis nihil iueire potui mihi gratū
ad p'dā Sole iaz cōstituēte meridiē ⁊ quasi circa ves
perarum confinia declinante demum ingerente for
tuna quidam ceruus apparuit in ipsorum nemorum
locis solitariis vagabundus quē cursu meo appetēs
preuenire putauī. Propter quod deserui socios q̄ me
cum erant in celeritate currendi ⁊ elongatus ab eis i
ipsius nemoris solitudine quod ita vocatur perue
ni sol9 tenebrosas ad ūbras i quo ab aspectib9 meis

ille terrens euauit forte ob frōdosas ipsi9 nemoris
arbores vel ob multā celerem fugam ipsius Lassat9
ergo ego nec non et etiam equ9 meus totus madidus
p̄ sudore et uelut imbres aquosos effundens diffūde
bat cumulando subitas guttas guttis. Quid vltra
Fest9 descendi ab equo ⁊ ipsum in ramo cuiusdam
arboris mihi propi9que cum habentis freni sui studui
colligare deinde strauī me solo qđ adhuc multo vire
bat gramine arboruz umbraculis eius phibentibus
siccitatem ⁊ depositis arcu et pharetra quā gestabam
Ficticiū ex eis constitut mihi iacenti puluinar. Nec
mōra me letheus sopor inuasit tāta me rabida p̄occu
pans grauitate quod visum fuit mihi nullo preterito
tempore dormiuisse. Soporatus igit9 tam grauit̄ vi
di in ipso somnio meo mirabilem visionem qđ deus
sc9 mercurius tres deas in suo comitatu ducebat ve
nerem videlicet palladem et iunonē. Qui ad me statim
accedens p̄ocis diis paz a se distantibus mihi dixit
Audi paris. Ecce adduxi has tres deas ad te p̄ptere
a q̄ inter eas quoddam nunc litigium est ex ortuz de
quo se disposuere omittere arbitrio tuo soli ut lis ip
sa inter ipsas tuo iudicio dirimat9. Descendentibus enī
eis inquodam solemnī conuiuio quoddam pomū mi
rabile ⁊ formose celature de materia. preciosa inieciū
extitit inter eas in quo grecis litteris continet9 inscrip
tum ut pulchriori decur ex eis Cum igitur quelibet
ipsarum p̄cedere aliam de forma contendat et exinde
putet ip9 pomī premium promereri tuo de hoc iudi
cio se submittit et quelibet

earum tibi ꝑ me ꝑmittit premium pro tui arbitrii
remuneratione ab ea infallibiliter consequenduz quā
in pulchritudine et pomi questu putaueris antepo
ni. Si iunonē enī ꝑferre decreueris inter alios mūdi
magnificos illa cōstituuet te maiorem. Si veropalla
dem omnem ab ea humanam scienciam ꝑ premio cō
sequeris. Quod si venerē pulchriorem se ꝛ de grecia
nobiliorē feminaz ab ea in tuum premiuz reporta
bis. Ego autem talibus a mercurio auditis ꝑmissis
ꝛ donis sic sibi respondi qđ verum de hoc iudiciuz
nō dabam nisi se oēs nudas meo cōspectui presentarēt
vt ꝑ inspectionē meam singulas eaz ptes corporis
ꝑ vero iudicio valeam cōtemplari. Et statim mercu
rius dixit mihi. Fiat vt dicis. Depositis ergo vestib9
predictaz triuz dearum ꝛ sigillatim quelibet eaz nu
da meo cōspectui ꝑntata visuz fuit mihi ꝑsequendo
iudicio veritatis qđ ven9 sua forma ꝑdictas duas
alias patenter excederet et ideo decreui eam esse domi
nam pomi. Venus autem ex predicta pomi victoria
facta cōgaudens submissa voce mihi ꝑmissum a mer
curio infallibiliter confirmavit. Et recedentib9 illis
a me statim somno ꝛ somnio sum solutus. Putas er
go care pater peoz ꝑmissa frustratoria posse cēseri.
Sane certus penitus esse puto qđ si me in greciam mi
seris indubitabiliter mecum deferam mulierem iuxta
ꝑmissa diuina. Mitte me ergo ꝑte pater quia mei mis
sio pro certo vestrum animum cōcunditate replebit.
Et his dictis Paris suis sermonibus finē fecit.

Responsio Terci filii.

Inita igitur ipsius paridis responsione predicta
surrexit deiphebus tercius natus regis et ad e
ius eloquiū dato silentio intentionis sue exceptū reti
nere non valēs in hec verba resoluit. **C**arissime rex si
in omni negotio quod ē aliquis aggressurus vellēt
singula que possunt eē futura particulari deliberati
one rimari nunquā eēt aliquis qui alicui9 oneri se sub
iceret animosus. **N**am si semper agricole diligenti de
liberatiōe pensarent quāta a raptu volucrū auferēda
sunt semina nunquā forte sulcis semina clarent. **P**arē
tur igitur pater charissime nauigia ī greciā pfectura/
quoniā cōsilio paridis nō pōt probabiliter stradi
ci. **N**am si contingat eū aliquam de grecia nobilem
educere mulierem de facili poterit euenire quod ei9 com
mutatione recuperare possim9 extionam ob quā to
ti9 nostri generis diffamata prosapia loquacis ob
probrii squalore sordescit.

Responsio quarti filii priami quē elen9 dicebat.

Elenus vero quartus regis filius in ordine gēi
ture postquā dictis suis deiphebus finem fecit
a ppria sessione consurgens animi sui motū aperu
it in hec verba. **M**agnanime rex pro deo vota ceca
nō arripiat auditas vestra vlciscendi. **S**citis enim
clūs fauentibus et etiam vobis ipsis me instructū et
totaliter eruditum in scientia futurorum quod ex p
teritis vestra iam cognouit industria nunquā ex ore
meo aliqua vaticinia processisse que ipsam purazue
ritatem non extiterint assequuta. **A**bsit ergo ut **P**a
ris in greciam se conferre presumat. **N**am pro certo
teneat vestra scientia quod si paris in greciā se duxerit

F

conferendum terram aliquam inuasurus hanc nobi-
lem ciuitatem vestram funditus evertendam a grecis
cines vestros morti traditos ⁊ nos omnes a vris
renibus descendentes. Abstineatis ergo ab his quo-
rum finis est dolor ⁊ mortis executio amare ne pi-
de teipsum doleas truncatum arene iacere carissimam
consortem tuam excidio traditam ⁊ omnes tuos gla-
dio seuiente truncatos. Cum hec omnia sint futura
reuera si paris greciam cum exercitu presumat adi-
re. Et his dictis quasi dolens se in propria restituit
sessioni. Ad hec verba igitur eleni sapientis vacillauit
animus regis ⁊ turbatione repletus existit non mo-
dicum stupefactus propter quod factum est inter o-
nes astantes tacitum ex omni parte silentium nec erat
aliquis inter eos qui presumeret in vocem sermonis
erumpere.

Tunc Troilus regis ex filiis iunior postremo
susceptus ut vidit omnes pre multa turbatione
silere rupto silentio in hec verba prupit. O viri no-
biles ⁊ nimium animosi ad quid turbamini circa plu-
rima ad vocem vnius pusillanimis sacerdotis. Non
ne est proprium sacerdotum vitare bella fugere con-
gressus quos sola pusillanimitas facit amare delici-
as ⁊ in sola vescendi ciborum ⁊ potus saturitate tu-
mescere. Quis enim sapiens potest pro certo tenere ho-
minum conscientias ignorantes futura posse presci-
re deorum. Non hoc sapientis est credere cum ⁊ hoc
ex sola procedat stulticie leuitate. Pergat igitur elen-
si timore concutit in templis celebrare diuina ⁊ sinat
alios qui labe verecundie obducunt debitas in armorum

conflictu exposcere ultiones. **A**d quid circa eius uer-
ba tam uana tam friuola rex inclite perturbaris. **Tu**
be nauigia soluere ⁊ exercitum ad iter accingere bel-
licosum cum non sit ferendus de cetero tot⁹ pudor
nobis a grecis illatus absq; ratione uidete. **E**t his
dictis tacuit **Troilus**. Cuius animositatem ⁊ dictuz
astantes ceteri laudauerunt ⁊ omnes consilium eius
probant sic q; mandante rege consilio ipso soluto p-
dicti regis filii cum eodem rege paratas menses ap-
petunt discubentes. **P**ostq; vero **⁊ Priamus** prandio
celebrato suo sedit in solio in suis propositis estuas
⁊ in executione ipsorum importune totus anhelans
filios suos **⁊ Paridem ⁊ Deiphebum** vocauit ad se et
expresse mandauit eisdem ut in pannonie prouinci-
am se conferant festinanter delaturos secum milites
strennuos quos in greciam cum nauigiis secuz ferat
Et eodem die idem rex predictos paridez ⁊ deiphe-
bum coegit ad iter **Q**ui statim a rege ipso obtenta li-
centia recesserunt. **S**equenti vero die idem rex **pria-**
mus uniuersos ciues ciuitatis troie ad generale col-
loquium conuocauit ⁊ conuenientibus illis his est
eos sermonibus alloquit⁹. **D** fideles ⁊ dilecti ciues
satis notum ē uobis q̄tum fuerimus per grecorū su-
perbias iniuriis obprobriosis ⁊ damnis innumera-
bilibus laceffi nec uos latet passos iniuriam cū eti-
am alienis fabula facti simus nec mee sororis exiōe
permittit seruicus manifesta quiescere uota mea cuz
in eius memoria dolore constringar quam continua
ta recordia nullatenus abolere permittunt. **S**citis e-
nim pro recuperatione ipsius nos in greciā discretū

anthenorem destinasse qui cum nō fuerit exaudiet
a grecis doloris mei materias duplicauit. **B**ed quia
ferro curanda sunt vulnera que beneficia non senti
unt medicine proposui paridem in armata manu et
marino exercitu multo completo milite in greciam
destinare ut hostes nostros potenter inuadat dam
nis afficiat quibus pōt forte aliquam nobilem mu
lierem hostiliter interceptam ad ciuitatem nostrā ad
ducet per quam commutationē sororis mee dīs fa
uentibus valeam promereri. **Q**uod quia exequi nō
decreui absq; uestri approbatione consilii pposui
hoc vestre prebere notitie ut si vobis videt̃ esse sā
lubre perseueret̃ instantius in incepto. **L**icet enī hec
omnia satis intime tangant me tangūt communiter
et vos omnes. **E**t q̃ omnes tangit sapiente dicente/
debet ab omnibus comprobari. **R**egis igit̃ eloqui
o fine facto dum lata paterent vnde cūq; silentia. q̃
dam miles de astantibus nomine pertheus filius quō
dam euforbii magni p̃bī in quem narrat ouidi⁹ ani
mam magni p̃thagore fuisse transfusam surgens in
hec verba prorupit. **N**obilissime rex cum sim to
tus erga maiestatem vestram zelo fidelitatis accen
sus que memorie vestre reducere nō obmitto maiēs
tas vestra benigne suscipiat tanq̃ prolata ab inten
tione fidei. **N**ouit enim vestra serenitas me patre⁹
euforbium habuisse que plusq̃ centū octuaginta an
nis vitali potit⁹ ē aura qui cū omnis p̃bīe fuerit ibu
tus scientiis plenam presentia habuit futurorū. **D**ic
multoties dixit mihi et p̃ certo firmavit qd si filius
vester paris in greciā sit iturus. ut ex argiuīs more

predonio ducat vxorē q̄ hec uestra nobilis ciuitas
magna troia in cinerem sit euersura p grecos vobis
et omnibus uestris crudeliter et nequiter interfectis
Quare sapientissime rex non horreat uestra nobili-
tas acquiescere verbis meis cū nō sit tutū sapiētum
verba cōtempnere ⁊ in his precipue in quorum ab-
stinentia dignitas vestra non leditur ⁊ i eorum per-
seuerantia potest inesse causa (quod absit) perpe-
tue vestre ruine. **C**ur appetitis insidias apponere
vestre quieti ⁊ trāquillitatem vestram submittere ca-
sibus qui omnium periculorum genera in se habent
Abstineatis ergo (si placet) vt dies vestros felices abs-
q̄ vexationis molestia feliciter pertrahetis vt filius
vester paris grece terminos non attingat vel saltū
aliusquam ipse in greciā dirigatur. // **A**d perthei ver-
ba talia proferentis rumor fit magnus inter astātes
eū ⁊ eius p̄na vaticinia reprobantes ⁊ perthei suasi-
ones violenter ipugnantes quib⁹ o vtinā ānuissent
Nā que postea secuta sunt scandala futura forsitan
non fuissent. sed quia futura discrimina ineuicabilia
fata constituūt placuit cōmuniter omnibus paridem
i greciam nauali exercitu se conferre. **E**t sic colloq̄o
fine dato vnusquisq̄ recessit. **Q**uod postq̄ venit ad
cassandre noticiā regis filiam cōsiliū fuisse pro cer-
to firmatum paridem debere in greciam se conferre
velud infatuata prorupit in maximos vlulat⁹ ⁊ vo-
cibus altis exclamans prosiliūt in hec verba. **N**o a no-
bilissima troie ciuitas vnde tam dura ⁊ tā dura fata
te detrahūt vt grauib⁹ in breui sis subuertenda peri-
cul⁹ ⁊ tuaz curriū alta cacumina dissoluāt ⁊ dentur

precipitem in ruinā. **H**ā infelix rex priame quod crimē
diceris cōmississe tui et tuorum hoīm mortes defle
as et perpetuas seruitutes. // **E**t tu regina beccuba cu
ius sceleris es inuoluta otagio ut oēs videas partē
tuos crudeli nece succumbere? **C**ur non prohibes pari
de adire greciā qui tūce pestis futuris est cā? **E**t suis
clamoribus sine dato surgēs ad regē patrē se otulic
et imbribus lacrimaz flebiliter regē patrē amonuit
ut desisteret ab inceptis tanq̃ illa que in sue scientie
celeribus documentis futura mala preuiderat et pre
uisa vocibus flebilibus diuulgabat. **S**ed fortune casus
qui iā dederat suo cursui voluntarios instinctus et
motus infelices accelerabat ad exitus p̃cessus exinde
auidos ordinando. **S**ane si dissuasiones hectoris cas
sandre monitus suasiones heleni suggestiones perthei
fuisent efficaciter exaudite perpetuis duratura tēpo
ribus. **N**obilissima et sublimis troia vigeres. **S**ed
inexorabilia fata maloz postq̃ infelicia puentura
decernunt ottraria et aduersa hoīm mentibus represen
tant et insinuant pro acceptis.

De numero nauium quas troiani duxerūt in gre
corū depopulationē.

Tempus erat q̃ iā sol inter biades et pleiades p
fecerat cursum suū qui dū eēt in signo tauri mē
sis ille magis diuersis floribus planicies aruoz or
nauerat et nouis virentes frōdibus arbores in fecun
ditate florum fructus proximos pmittebāt euz pa
ris et deiphebus a pānone partibus redeūtes tria mi
lia milicū secū adduxerūt qui i armoz exercitio mē
ta strēnuitate vigeabant. **E**t paratis nauibus viginti

duabus numero magnis ⁊ omni plenitudine necessa-
riorū onustis rex priam⁹ antbēori ⁊ enee de quib⁹
supra relatum ē necnō ⁊ polidamo ip⁹ antbenoris
filio mandat ⁊ p̄cipit ut cum paride in greciā cum
ip⁹ nauali exercitu se accingāt. **Q**uibus deuote ānu-
entib⁹ idem rex priamus omnib⁹ ouocatis in vnum
qui deputati fuere per eum in predictū viaggiū profi-
cisci sic illos allocut⁹ ē dicēs **N**ō ē opus āmodo vo-
bis sup suscepto negotio multos replicare sermōes /
cū vobis plene sit cognita que urgens cā meū anxiat
animū quare in greciā decreuerī vos offerre. **E**t si il-
la ratio debuit eē potissima illataz. s. iniuriarū vo-
bis ⁊ mihi vindictam appetere tamen cā preponde-
rās magis ē illa ut meā possim exinde recuperare so-
rorē q̄ sub multo dedecore ⁊ anxiosa infelicitate ui-
lescit. **A**d quā obtinendā oī debetis aiositate osurge-
re cū pro ea recuperanda iuste videamur arma moue-
re oītra detentorem ip⁹. **S**citis enī ⁊ vos iuste nos
danaos offendisse ⁊ p iniustas offensas nos arma
iuste capeſſere cū ei sit secundū iusticiā ignoscendum
qui puocat⁹ appetit se vlisci. **N**oneo igit ut q̄tū
cunq̄ potestis detis operam virtuose in ip̄a mea so-
rore recuperanda. **N**ā nūc ē temp⁹ acceptū ut p hos-
tes nostros vestra probitas diuulget⁹ strennuitas
vestra patenter appareat que virtuose viger i vobis
Ne igit scitote paratum ut si cas⁹ se ingerat ad ob-
tinenda diis fauentib⁹ vota vestra ad requisitionez
vestrā me in multo vobis ministrando subsidio p
dignaliter pcessurum ut uniuersos danaos potētia
nrā pterreat ⁊ grauiā eorū dispēdia i forti uirtutis

F 4

nostre brachio deflere cogant. **S**up hui9 igit' execu-
tione negocii paridem habebitis in principē ⁊ ducto-
rē deiphebū secundū a paride in consilio sapientū an-
thenoris ⁊ enee qui vobiscū sunt ī presenti negotio
profecturi. **E**t finito colloquio vniuersus exercitus
naues ascendit ⁊ paris ⁊ deiphebus in lacrimis a rē
ge obtenta licentia naues intrāt. **S**olutis itaq; finib9
subductis anchoris et velis eleuatis ī altū naues ip-
se in nomine deorū iouis ⁊ veneris in altū pelagus
se impingunt ⁊ eis felici nauigatione potitis ad spar-
sas ciclades applicant insulas viz romanie quas dū
velut ignotas robusto remige trāsire ostendūt nauī-
gantib9 īpīs finitima litora striccius inherēdo cas9
eius obuiā obtulit quādā nauī. **I**n hac igit' nauī īx-
quidā de maiorib9 grece menelaus noīe nauigabat/
qui a duce nestore tūc temporis euocat9 apud pirā
ciuitatē se cū īpō nauigio dirigebat. **E**rat at ⁊ iste me-
nelaus agamenonis regis frater habēs helenā in ux-
orem. **H**ec enī helena dieb9 illis mirabili speciositate
vigeat soror castoris ⁊ pollucis regū q tūc ī same-
tor ciuitate de eoz regno insimul morabant' educan-
tes cum eis eorum neptē hermionā natam ex helena
supradicta. **G**reci vero dū nauim ipsam inspicerēt ui-
derunt eam ab eoz obuiatione flexo remige declina-
re ⁊ ideo nec illi illos nec illi eos agnoscere potuerūt.
Quare troiani naues secundis ventis afflātib9 salu-
bri cursu diuertūt ⁊ veniūt in quādā insulam noīe
citheream de districtu grecoz que insula citius ho-
die a nauigantibus appellat'. **I**n hāc igit' insulam ci-
thereā nauibus troianis applicitis troes eius deside-

rabiliter portū intrāt ⁊ anchoris ī profundū maris
iniectis duris funibus religāt naues ip̄as ⁊ ei⁹ tuta
statione locatis in schafis eaz securis accessib⁹ descē
dūt in terrā. **E**rat aut̄ in hac insula citherea quoddā
templū in honore veneris ex antiquo ostructū mire
pulchritudinis ⁊ diuitiis multis plenū cū habitato
res puinciaz circū adiacentiū gentili ritu in deā ve
nerem (que tūc principaliter colebat̄ in ipsa) maxi
mam fiduciā gererent ⁊ haberent ⁊ ī veneratōe max
ima annua colerent eius festa cum ibidem a dea ip̄a
sepius responsa reciperēt de petitis ab ea. **C**elebraba
tur itaq⁹ dieb⁹ illis in templo ip̄o tunc festū ipsius
veneris principale propter quod infiniti de finitis
partibus in illam insulam se cōtulerunt mulieres et
viri ob eorū vota cū multo gaudio in templo ip̄so
soluenda. **Q**uod postq̄ innotuit paridi in comitiua
multoz decenter ornatus accessit ad templū ⁊ mor
clardanico in templo ip̄so supplici vultu in presenti
a populi tūc astantis ibidem deuotis orationibus
oblaciones suas in multa auri ⁊ argēti copia imēsa
pdigalitate pfudit. **F**uerat enī paris pulchritudie
multa decorus oēs suos ⁊ etiam alios in forma pre
cellens. **Q**uē ut aspexerunt astantes in templo de ei⁹
pulchritudine mirati sunt valde ⁊ de regiis appa
ribus quibus ip̄e inclitus apparebat. **Q**uare sciendi
feruore ip̄m agnoscere gestuīt oēs astantes q̄ sint ei⁹
comites vnde sint ⁊ specialiter quis sit paris. **T**ādē
sciscitantib⁹ illis non ē eis occultata materia p̄ troi
anos. **D**icunt enim eis paridem esse filium registroe
⁊ venisse in greciam in comitiua multorum suorum.

nobilium iussu prīs ut a regib⁹ grecie repetat quan-
dam sui prīs sororē exionā noīe quā dicti reges regi
thelamoni tradiderūt qui sub laomedōta rege troia
nā depopulati sunt urbē. **M**aria igit de auditis dic-
ta sunt iter eos. **S**3 loquax fama q̄ mltas vires ac-
quirit cūdo vicinas iā disp̄sa per ptes ad aures bele-
ne de pulcritudinē paridis ad templū veneris accedē-
tis multa relatione peruenit. **E**d postq̄ eidem inotu
itvane voluntatis desiderabilis appetit⁹ qui muliez
animū osuevit subita leuitate corrumpere belene ani-
mū inconsulta flagrantia ocitauit ad optaret vt ipi
us festiuitatis solēnia se offerre gaudiavisura festina
7 inspectura ducē fregie nationis. **S**3 o q̄ multas pu-
dicissimas mulieres ad impudicos subito traxer col-
lapsus ludorū spectacula 7 iocorum hmōi visiones
ubi iuuenes confluentes suas excercunt illecebras et
raptos animos mulierū ex dissolutiōib⁹ gaudiorū
ad sui pudoris crimen subita rapacitate seducūt cū
habētes iuuenes habilitatē omodā videndi puellas
7 multo fortius alias ad mūdāna deliramēta pmo-
tas nūc oculis nūc tacitis blandiciarū sermonibus
nūc tactu manuū nūc signorū instinctu mulierū ani-
mos de facili se mouētes cecis sophismatib⁹ 7 dolci-
um fallaciāz argumētatiōe ocludūt. **P**ereat ille q̄ p-
mo iuenit iter mulieres iuuenes 7 adolescentes igno-
tos instituisse coreas que manifesta sunt cā multi p-
petrati 7 perpetrandi pudoris. **P**ropter q̄s mltē ec-
iā pudice ad pditorias ifascinationes boīm enormi-
ter corruerūt vñ tāta multotiens orta sunt scādala
7 multorū necis cā sequuta. **C**ateruatim ergo adire

at qua
eges reg
ege troi
aditus di
s vires a
aures be
cris am
idem bou
qui mal
re belma
xaret vi
isura fel
p multas
to trati
nōi visio
t illectora
p gaudiu
e seducti
lendi p
ramēta p
sermonib
mulieri
tib9 r di
creat ille
scētes ip
e cā mlti
r qā mlti
dim enon
me scād
ergo ad

templa deorum et eorū celebrare festina q̄ q̄ sit fas
nephas tamen euidenter apparzū sit ī d̄ solutōib9
animoz qui moti ad instrumentoz sonitus ⁊ ad di
uersas modulamis cātilenas facilius corruūt ī seip
sis. **S**z tu helena speciosissima muliez q̄s te rapuit
spūs ut in absentia viri tui tua defereres tā leui rela
tione palacia exires eius claustra ignotū visura ho
minē que te tōpescere habena freni facile potuisti vt
seruasses pudica ieiunia ītra regie scepra tue. **Q** q̄
multas duxit ad labem ad vulgaria loca discursus
Q q̄ grati feminabus eē debent earum domorū ter
mini et honestatis earum fines ⁊ limites conseruare.
Nūq̄ nauis enī sentiret dissuta naufragia si cōtinue
suo staret in portu in partes non nauigans alienas
Pptasti ergo tu helena tuā exire regiam ⁊ visitā ci
theream vt sub pretexto voti soluendi virum posses
videre barbaricum. **E**t p̄textu liciti ad illicita declia
res. **N**am eius viri visio virus fuit quo infecta per
te grecia tota fuit propter quod tot demum occubu
ere danai ⁊ duris morsib9 tot frigii venenati. **Q**uid
ultra. **A**d consummationez sui desiderū iam concep
ti helena quibusdam suis familiaribus ouocatis iu
bet eis parare necessaria equos ⁊ comites cuz apud
cithereā ad templū veneris appetat se offerre ubi ei9
festū colitur tam solenne r ubi soluere sua desiderat
quedā vota. **N**ō enī a menelai regno multū extiterat
citherea remota cū velut in eius opposito cōstituta
ab īpius finib9 modico freto distaret. **N**ec mora eq̄
parantur ⁊ comites ⁊ helena cum suis comitibus in
regio apparatu equos ascēdentes puēit ad litus ⁊ a

litore in insulam citheream breui remige nauigauit.
ubi tam ab incolis q̃ ab alijs velut regina ipsius ī
sule in multo fuit honore recepta. **I**psa demū cā sol
uendi sua vota veneris templum adiuit. ibiq̃ suas
oblaciones dee veneris in multis ⁊ preciosis mūerib⁹
presentaui. **E**d postq̃ notū paridi factū ē regina⁹
viz belenam menelai regis vxorē ad templū ipm ve
neris accessisse ⁊ in multa comitiua suorū apparatu
mirabili paris excellenter ornatus peruenit in tēplū
Audiuerat enī fama predicante iā diu belenā casto
ris ⁊ pollucis regū sororem incredibili speciositate
vigere. **Q**uam vt vidit inuidit dū de facili facibus
accensis veneris in veneris templo desiderio fluctu
at anxioso ⁊ diligētē ī belenā figēs ituitū sigillatī ei⁹
membra tanto decore respersa subtiliter otemplat.
Adirat enī tā ī ea rutilanti fulgore flauescere crines
multos quos niuei cādoris protract⁹ in medio dis
crimē diametris equalib⁹ diuidebat ⁊ aurea fila hic
inde serpentina sub certi lege federis coegerant iuolu
tos. Sub q̃b⁹ subsidebat frōtis lactea ⁊ niuosa pla
nities ad eius fulgentia tempora vsq̃ distensa ubi
crinum aureorū cumulus perlucida visioe targebat
⁊ cuius frontis detestabilis nulla rugositas planici
em sulcauerat adequatā. **A**dirat ⁊ enī ī tā nitide frō
tis extremis conuallib⁹ gemina supercilia q̃si manu
facta sic decenter eleuata flauescere vt geminos exē
plata velut in arcus nou vt in multa nube pilorum
tenebrositatis horrendo nigresserēt sed ducta mode
rato libramine geminas distinguebāt in maiori ful
gore circūferentias oculorum. **A**dirat igitur oculos

duorum siderum radios describentes quorum orbes
quasi gemmarum iuncturis artificiose oppositi vaga vo-
lubilitate non prodige aspectibus frenati modestis sta-
bilem animi constantiam permittebant. Quorum pilorum
etiam in proceritate modeste frenabant palpebrarum
habene. Miratur etiam in illa mire pulchritudinis nasi
sui lineam regularem qui maxillas diuidens in gemi-
nas partes equales nec multa longitudine vergebat
ad inum nec nimia breuitate correptus superioris
labii sedem indecenter suspendebat in altum. Sic etiam
non nimia grossicie tumefactus se in multalitudine dif-
fundebat dum compositarum narium termini non im-
ta vacatione se iungerent nec se in multe aperture pare-
factione vulgarent. Miratur etiam tantam pulchritudi-
nem faciei tanti candoris lacteo candore perfusam
cuius genas rose vestiuertant mixte rosas dum nulla tem-
poris varietate roseus color in illis exhausto vigo-
re languescere videretur. Sic intermixto colore niueo
linearum inter genas et labia rursus figurare labia ui-
debatur roseam surgentem auroram quam nec multa temeritate
videre poterant dulcia basia refutare. Sed eorum dura
decenter eleuatione tumentes intuentes ad oscula au-
dis affectibus inuitabant. Sic miratur dentes eburne-
os pusillos et in ordine compositos alterum alterum
nullatenus excedentes quorum ordine gingiue rosae
linealiter amplectentes vere describere videbantur li-
lia mixtis rosas sicque totus ambitus faciei mentum mo-
dica in medio concavitate sulcatum forma spherica con-
cludebat dum thorax sub menti valle modice duplica-
tus fulgorem videbatur effundere cristallinum.

Sic mirat' etiam in ipsa colli colūnula niueum p'sen-
tare nitorem quē niuei splendoriscandor tenui mas-
sa pinguedinis eleuatum prodigalitate lactea des-
babat dū candentem gulā ipsius linealis ordo depi-
geret murenarum. **S**ic mirat' in illa equales scapu-
las humili planicie subsidentes terga plana promit-
tere a quibus sulcus decliuus in medio vtrunq; lat9
gracili iocunditate iungebat. **S**ic mirat' in illa bra-
chia decenti proceritate distensa amplexus suadere
dulcissimos dum eius manus modica eleuatione p'i-
guescerent ⁊ digitorum extrema tenui p'ducta libra
mine ungues eburneos presentaret que brachia ma-
nus ⁊ digiti sereni candoris lacteo fulgore nitebant.
Sic miratur in illa lati pectoris equalitatem exten-
sam in cuius planicie duo vbera veluti duo poma
surgentia aeris natura quasi geminas cacuminauit
in pilas. **E**t demum staturā eius eque proceritatis ac
tendens prestantiori forma putat ⁊ cōcipit esse mē
bra latentia dum vere putat ⁊ patenter inspiciat in
eius cōpositione persone naturam in aliquo nullate-
nus delirasse. **S**ummo igit' studio paris iuxta bele-
nam modestie finibus non obmissis fit proprior et
dum in eius lumina figit incuitum belena intuentis
aspectus ex suorum aspectibus mutua relatiōe repē-
sat. **P**lacuit enī belene forma paridis plusq; de eo p-
ambula p'dixere p'conia cum de eius forma ipsa sit
iudex ⁊ testis asserens in corde suo nunq; vidisse ho-
minem similis speciei nec qui tantū suo affectui cōue-
niret. **N**unq; ergo belena ad festiua solatia que fie-
bant in templo flectit incuitus / aut ad aliena

colloquia vertit caput. **S**ane inspiciendi paridis p
sonam auiditate correpta curis tota depremi^t ad a
liud inspectura sua lumina non retorquens. **E**uam
dum paris percepit sibi suis luminibus blandiente^r
gaudet suos radios visuales visualibus helene radi
is commiscere ⁊ sic p mutuas ⁊ placidas visiones si
biuicē cōsonantes cōis amoris vehementiā mani
festant ⁊ dum ambo cogitant in seipsis qualiter eoz
vnusquisq^{ue} alteri sue intentionis archana reuelet au
sus est paris per intersignia vocis vicaria primicias
exsoluere voti sui. **S**ed helena tanq^{ue} ardore tunc ex
cussa consiliū sentit paridis appetitum et signa silia r
pendit eidem. **N**onet etiā nutu eum ut inter ludenti
um tumultus fiat magis sibi propinqu^s. **A**t paris oī
pudoris ommissa caligine sessiōi helene vicini^s appro
pinquat ⁊ quod latenter emiserat latenti tñ ⁊ submis
sa voce vulgauit. **E**t sic vacantibus aliis ad ea que
iocose fiebant in templo nec aduertentibus illoz in
sidias amatorum vn^{us} alteri quicquid gestierat in a
nimo resolutis in suspiria vocibus propalauit ⁊ q^{ui}
quid de opratis eoz fieri deberet iter se breui pstrix
ere sermōe. **Q**uo facto paris ab helēa hūili obtēta li
centia in cōtinua suo^{rum} tēplū exiuit quē exeū tē helēa
dū potuit eū uidere dulcib^{us} ē aspectib^{us} īsecuta. **P**ro
cedente ergo paride letus s^{ed} amore vexatus suas p
uenit ad naues ubi cōfesti oēs sui maiores exercit^{us}
ad se euocari mandauit ⁊ ipis coactis in vnū sic est
eis aīosis uocib^{us} allocutus. **O** viri fortissimi oīb^{us}
ē notū uobis q^{uod} de cā priamo regi nrō placuerit nos
ī greciā trāsmisisse. **F**uit enim eius totalis ītentio ut

exionam sororem ipsius nostro studio rehaberet.
cuius obtentus si vobis impossibilis videret salti
damnificare grecos quocūq; mō possem⁹ deberem⁹
studiū adhibere. **E**cce enī nobis exione recuperatio
impossibilis facta est cum sciamus eam a rege thela
mone detineri viro utiq; fortiori qui nobis eam re
stituere non sine grauis belli conflictu cōcederet ei⁹
amore bachatus nec nos sumus in tāta cōtitate po
tentes ut ipsi regi thelamoni preualere possum⁹ in
viribus nec in nobis ē tanta potentia ut ciuitatem
aliquam in grecia nobis subiugare possem⁹ tanta
est in istis partibus gentis danee plenitudo. **S**uper
est ergo ut laudabile donūz quod sicut puto nobis
dī offerunt in hoc loco non pretermittam⁹ ingra
ti. **V**idemus enim in hac insula ī quā nos fata diis
fauentibus appulere de maioribus grecie ciuib⁹ fes
to suadente venisse ⁊ de melioribus mulieribus p
uincie adiacentis templum veneris eē repletum cum
inter alias sit istius regni regina vxor regis videli
cet menelai. **T**emplum etiā multis ē diuitiis opulētū
si irruerimus ī illud ⁊ illos qui morant⁹ ī illo si eos
poterimus captiuos educere maximus erit nobis et
ditissimus prede questus non solū personaz ex pre
da captaz verum etiā rerum cū ī templo ipso multa
uasa sint aurea magna sit argenti copia ⁊ pannorū
deauratorum multa protendat vbertas. **Q**uid ali
bi potius disponimus querere quod magis se pbeat
nobis acceptū. **D**ico quod si laudabiliter vobis ap
paret veniente noctis umbraculo omnes ī arma fur
tine surgamus ⁊ irruamus ī tēplū ad depopulatōez

ipſius viros et etiam mulieres exiſtētes in illo cap
tos noſtras deducamus ad naues ⁊ precipue helēaz
quā ſi captiuā deducere poterimus apud troiam ex
eius captione ſpes certa reſultat quod ob cōmutati
onem ipſius de facili poterit rex priamus ſuā recupe
rare ſororem. videat ergo unusquiſq; veſtrum quid
de hoc faccuri ſimus anteq; eius quod faciendū pu
tamus nobis habilitas ſubtrahat. **E**t demū ſuo col
loquio ſine facto multi de aſtantiſus faciedū ipro
bant ⁊ nihilominus plures pbat. **S**ed poſtrēo mul
to examinato conſilio ad id cōiter eſt deuentum vt
adueniente nocte ⁊ luna ſue lucis radios occultante
armata manu templū irruant ⁊ exponant prede que
poterunt vniuerſa. **F**actum ē autē q; nocte ſidera pu
blicāte et ad occaſum luna vergente troiani ſub ipſi
us noctis ſilentio arma capiunt ⁊ armati relictis na
uib; in tuta cuſtodia armatorum ſubito templum
intran ⁊ irruentes in illos quos inuenerunt in illo
hoſtili ſuſpicionē ſecuros in ore gladii inermes capi
unt ⁊ captos deducunt ad naues bona eorum que
q; diripiunt templum ſpoliant ⁊ vniuerſa predant
reginā helenam ⁊ omnes eius comites paris propria
manu cepit in qua nullius reſiſtentię contradiciōez
inuenit dum animaffet eam conſenſu potius q; diſcē
ſu. **D**ucit ergo per paridem cu; omnibus ſuis ad na
ues ⁊ in eis ipſa dimiſſa ſub fida cuſtodia iterū pa
ris redit ad predam. **C**lamor itaq; maximus ex vo
ciferatione captorum rumpit noctis ſilentia ⁊ ho;ꝝ
precipue qui malunt neci tradi q; duci captiui. **E**x
multo igitur tumultu clamoris impelluntur incolarū

aures qui in quodam castro in eminentiori loco supra templum ipsum firmato degebant et expergefacci i vocibus occisorum et aliorum qui fuge subsidio in castrum se recipere sunt conati stupefacti surgunt a stratis arma capiunt et armati rapido cursu descendentes a castro irruunt in troianos. **E**rat enim in castro ipso multorum quedam bellicosa iuventus qui armorum ministerio velut edocti acriter insultant in troianos et dura resistentia ipsos impellunt putantes eos neci tradere et captas posse recuperare personas. **C**onflictus erga fit maximus ex quo sequitur magna cedes. **B**ed troiani demum qui eos multo fortius in quadruplo excedebant pre multorum armatorum copia facto in ipsis impetu ipsos vertunt in fugam et eos usque ad radices montis castri predicti in ore gladii persequuntur. **F**it ergo finis belli et troiani obtenta victoria gaudentes reuertuntur ad naues nihil preciosum relinquentes templo ex cuius preda multas et innumeras diuitias quesierunt. **A**scendunt ergo naues predictis plenas diuitiis et multitudine captiuorum et uelis ad ventorum afflatis erectis nauigatione prospera potiuntur itaque per dies aliquos secundo remige nauigantes die septimo ad oras troiani regni perueniunt et cuiusdam castri per sex miliaria a troia distantis quod thebedon ab incolis dicebatur feliciter portum intrant. **U**bi iniectis anchoris et nauibus ipsis secernis funibus religatis gaudentes descendunt in terram in qua ab habitatoribus ipsius tanquam a suis in honore maximo sunt recepti. **P**aris itaque illico postquam descendit in terram ad regem priamum nuntium

destinavit qui statim postq̃ peruenit ad regem ifert
paridem incolumem cum suis apud thenedon salu
briter aduenisse et ei singula que per paridem gesta
sunt tanq̃ ille qui predictis interfuit recitat seriatim
Ad horum igit̃ relationem rex priamus magno pre
gaudio exultauit ⁊ patefactis singulis aliis troie ma
ioribus vniuerse plebi solēne festum instituunt vni
uersi. **E**xistente vero paride apud thenedon prout
ibi felix applicuit regina helena iter captiuos alios
luctuosos multa (vtr̃ videbat̃ astantib⁹) torquetur
angustia dum pectus ⁊ faciem continuis luctualib⁹
lacrimis irrigaret ⁊ singultuosis vocibus regē viz
regesq̃ fratres filiam ⁊ patriam notosq̃ defieret que
crebris ululatibus inquieta nullo cibo aut potu po
tē. **Q**uod paris pro molesto gerēs solari helena
humilibus ⁊ piis verbis accedit. **E**t quia dolores ex
imios helena producebat nec eam paris ad confor
tationis spūm reducere poterat aut solamen / velut
iracundia motus aduersus belena profilit ī hec ver
ba. **Q**uid est hoc domina quod tam cotidiano dolo
re otūderis nec quiescis? **Q**uis ē ille qui tot doloro
sas voces audire per tolerantiam diu posset cū die
noctūq̃ lamentis vaces et lacrimis / an putas q̃ tibi
īpī non oblit ⁊ persone tue non inferat detrimentū
Gane saturata eē deberes tātis ex lacrimis si tot gul
tasses continuo pot⁹ aque quot lacrimas diceris sor
buisse ⁊ velut superuacue pleno de pectore iā mana
rent. **L**acrimas ergo tuis (si placet) finem impone ⁊
cōfortatōis ammō resume quietē cū in regno patris
mei nullus te possit occupare defect⁹ nec etiam eos

captiuos quos tu mandaueris abundare. **T**u enim in
tua magnitudine honoraberis velut maior omnibus
suffulta delictis et in sublimatione maxima veneran-
da et captiuum tuum quos mandaueris a vinculis libera-
ri in primis mei regno secure vivere poterunt velut in
propriis laribus abundanter. **A**d hec belena deteris
lacrime paridi sic respondit. **S**cio domine veli no-
lim habere necessario tuas exequi voluntates cum fe-
minea potentia non possit preualere virili et precipue
in captiuitate detenta. **S**i quid ergo mihi captiue et
aliis captis mecum boni offertur a quo quod sperare po-
terit talia conferens a diis gratiam cum afflictis copati
humanitas suggerat et diis placeant pietates humane.
Cui paris nobilissima domina quecumque mandaueris
infallibiliter implebuntur. **E**t ea statim per manus ac-
cepta modica violentia intermixta a propria sessione
leuauit ipsam secum ad locum adducens ubi in maxio
apparatu multa ordinata fuere et ubi secretius inter
se de singulis offerre liceret. **C**ui statim paris sic dix-
it. **P**utas ne domina si te diu a tuis laribus traxerunt et te
voluerunt in mea puenisse puincia quod talis tibi pmuta-
tio sit danosa ut maioribus diuitiis et carioribus deli-
ciis non habundes. **A**n putas troianam puincia achaie
non excedere ubertates que sola est omnibus precliosissimis
opulenta. **P**utas ne me regina dignitatem tuam libidino-
so velle cultu fedare. **S**ane maioribus diuitiis afflu-
es et honorabilibus diuitiis vitam duces et me quem
dedignari non debes equalis dignitatis vel potioris
etiam viri tui matrimonialis thori habebis sortem.
In cara enim uxorem te mihi copulare propono et

tecum perpetuo viuere in sacrarum federe nuptiarum
Nec tibi putare debes horrendum si pusillum regnū
in quo fuisti hactenus in ampla regna commutes /
cum troiano regno multa sint asie regna subiecta q̃
tibi cum omni subiectionis deuotione parebunt
Nec amissi tui viri te dēt iactura compungere cum
mibi non sit in nobilitate similis ī strennuitate par
nec in diligenti feruore prorsus equalis
Ex amo
ris enim tui flamma totis affectibus incalesco ⁊ ab
eo qui te plus diligit sperare debes firmiter plus ho
noris
Cessa ergo ammodo plus dolere lacrimas
tempora et murmura querelarum ⁊ in his rogo ut
exaudias humiles preces meas
At illa respondit.
A lacrimis quis potest abstinere qui tanti doloris a
culeis angitur sicut ego
Vallem deos de meis suc
cessibus aliter statuiffe
Sed ex quo aliud esse nō
potest inuita tuas preces admittam cum tue resiste
re voluntati nulla sit potentia penes me
Et statim
subitas prorupit in lacrimas et singultus quos itez
sedare sermonibus nisus est paris
Et ea tandem a
lacrimis resistente paris ab ipsa poscit in humili vo
ce licentiam
Et adueniente sero paris eam studuit
delinire non minus blanditiis q̃ preciosis cibariis
abundanter
Decurso igitur noctis silentio ⁊ adue
niente diluculo paris belenam regis vestibus a pri
amo sibi traditis ornata equum mire pulchritudi
nis in aurea sella ⁊ aureo freno decorum fecit ascen
dere ordinatisq; captiuis aliis in equorum multitu
dine iuxta gradum eorum iubet eos precedere ī m̃tra

militum comitina ⁊ demum ipse paris ⁊ delphibus
anthenor enee ⁊ polidamas necnon ⁊ q̃plures a
lii nobiles equos strennos ascendentes reginaꝝ he
lenam in apparatu ⁊ honore maximo comnearunt.
Et recedentes a thenedon lētis passibus se dirigūt
versas troiam ⁊ eis venientibus iuxta ciuitatem eā
dem rex priamus in multorum nobiliū comitiua ob
uiam illis exiuit ⁊ salutaris suis ⁊ hilarivultu ꝑcep
tis accedit ad helenam. **Q**uam deuotis affectibus et
leta fronte suscipiens ipi in verbis placidis hūiliter
se summisit. **P**eruenientibus enī eis ad ciuitatis por
tam ubi multitudo populi infinita confluxerat gau
dia celebrans ⁊ immensa tripudia omni genere musi
corum rex priamus primo descendit ab equo ⁊ regi
nam helenam pedes habentis aureis equi sui in mul
titudine maiorum troie ⁊ multa veneratione dedu
cit quousq; ipsam in suam excelsam regiam itrodux
it. **Q**uid vltra? **M**agna sunt gaudia que ducuntur
ab omnibus de ciuitate troiana. **M**agna sunt festa
que ob aduentum paridis ⁊ suorum qui cum eo inco
lumes redierunt. **I**llucente vero die sequenti rege
priamo acceptante gratanter paris helenam in tem
plo palladis duxit uxorem. **P**rob cuius rei causam v
niuersi troiani festa festis gaudia gaudiis aggregāt
⁊ per dies octo continuos ludis ⁊ exbilationibus
vacauerunt. **Q**uod postq; cassandre filie priami re
gis inotuit paridem helenam sibi matrimonio nexu
isse diras prorupit in voces ⁊ querulos ululatus po
tenter exclamans ⁊ dicens. **A**d quid infelices trōiāi
gaudia ducitis de nuptiis paridis ex quibus vobis

tanta futura sunt mala ⁊ per quas necem vestraz ⁊
vestrorum deflebitis filiorum quos in cōspectu pa-
trum videbitis trucidatos ⁊ maritorum crudelia fu-
nera viduate intuebuntur vxores. **H**a sublimis troia
diris precipitatura ruinis q̄ impie subuersa peribis
Ha misere matres q̄to dolore uestrorum cordium
claustra secabitis cum de parubus vestris viscera a-
uelli videbitis ⁊ membratim membra disiungi. **H**a
misera beccuba vnde tot poteris educere lacrimas ī
natorum rnorum excidio quos secabit ⁊ incidet cru-
entatus gladius impiorum. **H**a gēs ceca ⁊ dire mor-
tis ignara cur violenta manu ab iniusto viro non
euellitis belenam ⁊ eam nō acceleratis restitui iusto
viro antequam durus ensis acceleret ⁊ gladius acut⁹
vestro deferueat in cruore. **P**utatis ne furtum parī-
dis sine graui pena ⁊ acerba vindicta posse transire
per quam vobis est finale excidium prouenturum.
Ha infelix belena īmo dira leena quot nobis es pa-
ritura dolores. **B**ellite igitur ciues miseri impium fu-
nus a laribus ⁊ dum licet mortem pro vita vitare.
Dum hec ⁊ alia duriora continuis querelis predicta
cassandra diffunderet ⁊ ad regis priami monit⁹ nul-
lo modo desisteret inquieta rex priamus ipsaz capi
mandauit ⁊ in compedibus ferreis ī claustro firma-
ri. **I**n quo dicitur cassandram ipsam per multos dies
fuisse detentam cuius querimontarum lamenta si fu-
issent troianis animis exaudibiliter inculcata troia
forte minime defleuisset perpetuos casus suos qui us-
q̄ nunc hominum flebiliter demulcent auditus nul-
lo futuro tempore per obliuiois silentia deleturi.

De grecis inchoantibus inire consilia ad quos de
raptu helene fama peruenit quid sint inde facturi.

Quoniam hec utique in urbe troiana feliciter (immo
cecis insidiis infelicer) gererentur nondum tro
ianis applicantibus in insulam theuedo fama loquax
et volans tumultuosis relatuibus menelat regis in mul
ta stupefactione aures inuadit. qui nondum a pira
discefferat nec a ducis nestoris comitiua. Cui postquam
patefacta sunt singula de discobatione tempore vide
licet in insula citherea dominio suo subiecta et nece
suorum interfectorum ibi nequiter a troianis de cap
tuitate mulierum et aliorum deductorum in troiam
et demum de rapto sue helene quam plus quam se ipsum
amore tenerrime diligebat tantorum dolorum acule
is factus est anxius et pronus cadens in terram debi
litatus est spiritu et factus est deficiens in loquela.
Dum post longam moram vires resumpsit in multa
doloris anxietate corporea suorum deflet excidium
captiuorum abductionem et helene sue absentiam sub
tanti vituperii suggillatione traducte. Deflet etiam eius
pulchritudine alienis manibus contrahendam deflet
eius delicias quas habitetram non extumat in natio
nibus barbarorum nullus est finis lamentis eius.
et lacrimis et demum hoc nestori nunciato nestor ad
ipsum veniens quem sibi carum astrinxerat in ami
cum factus lacrimarum suarum participes blandis ser
monibus et pijs affatibus solari mestum intendit. //
Cui dum nullis monitis lacrimis et fletibus finem
daret celer se accingit ad reditum regni sui. **Q**uem

nestor non deferens ipsum in comitiua militum mul-
torum flebiliter comueauit. **C**ui postq̃ suum perue-
nit in regnum pro rege agamennone fratre suo ⁊ ad
ipsum accederet in fideli nuncio demandauit // **S**ic
regibus castori ⁊ polluci similiter qui ei⁹ audito nū-
cio statim ad eum omnes predicti tres reges cursu ce-
leri peruenerunt. **A**gamennon ut uidit menelaū fra-
trem tanto dolore torqueri ipsum est his verbis cō-
solatoriis alloquutus // **A**d quid frater tanto dolo-
re deprimeris. **E**t si iusta causa dolendi te moueat
non tamen est prudentis viri animi sui motum extri-
seca demonstratione vulgare dolor enim patefactus
extrinsecus in aduersis amicos ad dolendum plus
prouocat ⁊ maiora gaudia generat inimicis. **F**in-
ge ergo propalare leticiam cum dolor abūdat ⁊ fin-
ge te non curare de his in quibus te debet rationalis
cura mordere. **N**on curis anxius aut fluuius lacrima-
rum honor querit aut vindicta. **E**nse igit̃ petenda ē
vltio non murmure querelarum. **S**apientis p̃bitas
tunc apparet cum casibus examinata contrariis ad-
uersa nouit sustinere certamina ⁊ maloz pōderib⁹ aī-
mū nō submittit. **E**xcita ergo tue strēnuitatis aīm ad
hec mala ⁊ ubi iustus dolor te prouocat rigidū as-
sumas aīm vltiscendi ⁊ iniuria tibi ⁊ nobis illata du-
ra nō trāseat sine pena que non lacrimis ē q̃rēda/ s⁹
in magna offendendi iurte. **N**osti enī nos abūdaŕ
viribus ⁊ in hac vltiscendi cura nos multos habere
p̃sortes cū in hoc totius grece assurgat īperium ⁊ a
nobis moniti reges singuli arma troianis ingerere
non negabunt. **I**n brachio fortissimo ⁊ multa

classē apud troiam nos vnanimiter conferemus ī cuius litus si nostra figere tentoria nos contingat durum erit ⁊ impossibile frigus nos a litore posse decedere. Ante enim eorum maiores erunt neci traditi et seruituti durissime populares eorū cūz troiana urbs in nostra potentia funditus eueret ⁊ ille paris tot malorum actor si contingat intercipi velut nequam latro furca suspensus amarissimas penas luet. Cessā dum est ergo ab omni dolendi tristitia. ⁊ ad omnes reges grece duces ⁊ comites maiores ⁊ nobiles nostra scripta mittemus vt in huius vlciscendi causa de decoris nobis patenter assistant. Sicq; verbis ⁊ sermonibus sine facto acquieuit humiliter menelaus ⁊ sic in continenti per vniuersos grece principes litteris destinatis inter alios accesserunt primi illi viri nobiles achilles strenuus ⁊ patroclus necnō ⁊ fortissimus diomedes. Statimq; eis totius negotii materia declarata omnes disponunt vnanimis in maxio exercitu ⁊ in multo nauigio cumulari vt pro recuperanda belena ⁊ illicite iniurie obtinenda vindicta se patenter conferant apud troiam. Pro huius autem executione negotii ante omnia statuerunt eligere aliquem in ducem ⁊ principem cui totus exercitus pareat ⁊ sub cuius ductus regula exercitus ipse salubriter gubernet ⁊ sic de communi assensu omnium p̄sentium tunc ibidem agamenonem regem multe strennitatis virum omnes sani cōsiliū discretionē vigentes ī imperatorem eorum assumpserunt ⁊ ducē ⁊ data ei omnis plenitudinis potestate dicti fratres castor ⁊ polux putātes troianos nondum ī frigiam puenisse cūz

quibusdā eorum nauibus se immittūt in mare si for
te predictam belenam recuperare possent anteq̃ troi
am otingeret applicare. **N**onnulli vero dixerūt q̃ dic
ti fratres vocatōe menelai nullaten⁹ expectata sta
tīm postq̃ de raptu belene ad eos fama peruēit se ī
mare cū multo nauigio īmiserūt s; quicquid de hoc
cōtigerit fratribus ipsis mare ītrātib⁹ troianos vo
lentibus pseq̃ nōdū per duos dies feliciter nauiga
rāt cū subito celū obductū nubib⁹ obscuras īduxit
tenebras circūquaq; 7 variis coruscationibus timi
da 7 īterpolata luce micantib⁹ rupis nubib⁹ mugi
unt clamorosa tonitrua mētes nauigantiū excitātia
pre timore. **I**n pluriā igit̃ coacte nubes aquose im
bres effundūt 7 inualente ventoꝝ rabie pcellosa .
tumer pelagus in fluctus maximos eleuatū cuius are
a aeris obscuritate facta nīmi⁹ tenebrosa exasperā
tib⁹ vndis aduersis varia cacumina fluctuum extol
lūt spumas eructantia crebras hinc inde ex quibus
nigrū pelagus velut ebulliens conuertebat̃ in album
Hec mora frangunt̃ arbores lacerant̃ vela rumpū
tur funes sternunt̃ antēpne 7 omnia nauīū earūdeꝝ
depereūt armamēta dispergunt̃ naues multa vento
rum exacerbatione una ab alia separata. **M**avis aut̃
illa in qua predicti fratres īsumul nauigabant ī po
tētia tēpestatis aduersē fractis tēonibus 7 ei⁹ arbo
ribus multo stridore collisis p̃prio remige destitu
ta fert̃ per pelagus īcerto itinere nunc huc aduersis
fluctib⁹ nūc illuc q̃ dum multa fatigatione nūc recta
nūc obliqua per mare discurreret demū exhausta ma
ris hiatibus propriis dissoluta carnis auulsis

tabulis nullo alio vidente demergit inter fluctus in
ter quos predicti duo fratres et ceteri nauigantes in
ipsa prout vere putat perire submersi. Sic et ille na
ues sequaces ipsius simili tempestate corrupte in diuer
sis locis pelagi perierunt. **N**orum autem fratrum mors
dum gentibus esset incognita et de eorum morte nul
lus esset qui causam certitudinis perhiberet quidam
credere voluerunt eos diuino munere factos deos
et viuos (ut voluit antiqua gentilitas) translatos
in celum. **H**inc est quod poete dixerunt eos in celum assump
tos constituisse signum in zodiaci circulo quod usque in
hodiernum diem signum dicitur geminorum quia ex his
fratribus geminis institutum / licet antiqui philoso
phi dixerunt geminorum signum ideo appellari quia ge
minis diebus plusquam in aliis signis sol sub zodiaco
decurrens moratur in illo. **E**t sic quicquid dictum sit
predicti duo fratres pro eorum helene recuperatione
sororis tales primicias exsoluerunt. **E**t quia frigidus
dares voluit in hoc loco quorundam grecorum troia
norum describere colores et formas qui et si non omnem
saltem describere voluit formosorum. **A**fferuit enim
in codice sui operis greca lingua composito omnes
illos suis oculis inspexisse. **N**am sepius iter creugas
habitas inter exercitus ipse se ad grecorum tentori
a conferbat vniuscuiusque maioris formam aspiciens
et contemplans ut ipsorum in suo opere sciret descri
bere qualitates.

De forma et statura grecorum hominum.

Dixit enim primo helenam speciositate nimia re
fulsisse de cuius statura et forma satis aperte

supra retulimus hoc addito quod ipse dixit belenam ipsam inter duo supercilia quandam habuisse modicam et tenuem cicatricem que miro modo decebat eandem. Agamenon autem rex multa proceritate venustus lacteo candore refulgebat. Fortis autem erat in viribus dum membris esset fortibus confortatus. laboris enim erat amicus dum esset quietis impatiens discretus audax et multo loquendi lepore facundus. Menelaus autem frater eius non erat tanta proceritate distensus. sed eius forma inter longitudinem et terminos breuitatis medium decenti statura seruabat. In armis autem erat strenuus et bellandi desiderio nimium animosus. // Achilles vero mira pulchritudine decorus fuit flauis crinibus sed crispatis et oculis glaucis et grossis sed amorosi aspectus et amplius habuit pectus et scapulas brachia grossa renes largos et in statura longitudinis competentis. // Hic in fortitudine multa preualuit. nullus grecorum tunc fortior ipso fuit bellandi cupidus largus in donis et prodigus in expensis. // Tantalus vero fuit corpore grandis. fuit fortis multum variis oculis candidus rubore permixto veridicus humilis lites fugiens sed prelia iusta peroptans. // Ajax elieus corpore grossus fuit amplis scapulis grossis brachiis longus multum et semper vestibus caris comptus. Multum vero fuit pusillanimus et facilis ad loquendum. Thelanius Ajax multa pulchritudine fuit decorus. nigris tamen crinibus sed circularis. Delectabatur in cantu dum vocem commode haberet cantionum et

sonorum in multa copiositate repertor. **H**ic fuit mēte strennuitatis vir bellicosus multū ⁊ qui pompas in suis virtutibus non dilexit. **O**lixes vero omnes alios grecos speciositate precessit strennuus quideꝫ fuit sed omni astucia ⁊ doloſitate plenus mendaciorum maximus commentator multa diffundens verba iocosa sed leporis facundia tanta diſertus quod neminem ſibi parem habuit in compositione ſermonū. **D**iomedes fuit multa proceritate diſtenſus āplo pectore robustis ſcapulis aspectu ferox in promiſſis fallax in armis strennuꝫ vectorie cupidus timendꝫ a multis cū multum eēt uirtuoſus ſeruentiū ſibi nimis īpatiēſ cū moleſtus ſeruentibꝫ nimis eſſet libidinoſus quidē multū ⁊ q̄ per multas traxit anguſtias ob ſeruorē amoris. **D**ux neſtor longe ſtature fuit latis mēbris brachiꝫ groſſꝫ facundus nimīū in loquela diſcretus ac utilis ⁊ fidelia conſilia ſemper prēbēs ad irāſcendū facilis ⁊ prouocatus ad iram nulla poterat frenari temperie licet eſſet in eo breui ſpacio duratura. **H**ic nullus equari potuit in tanta ſinceritate fidelitatis amicus. **P**rotheſilaꝫ purcher fuit et decenti ſtatura decorus strennuus quidem multum nullus eo celerior ⁊ in armis nimium animoſus. **N**eoptolomꝫ ſtatura grandis fuit crinibꝫ nigris groſſis oculis ſed rotundis latus pectore largis ſcapulꝫ ſuperciliis iunctis in loquela balbutiens ſed doctꝫ erat in legibꝫ ⁊ exercitio multo cāſaz. **B**alamides autē filius regis naui forma pulcherrimꝫ lōgꝫ ⁊ gracilis ſꝫ moderata fuit proceritate diſtenſus animoſꝫ

ad prelia affabilis tractabilis urbanus ⁊ multa do
na diffundens. **P**olidarius multa erat plenus gros
sicie ⁊ tanta pinguedine tumefactus / q̄ vix seipsum
ducere poterat aut stare multū erectus animosus m̄
tum sed multa superbia ceruicosus letari non nouit
⁊ semper erat ex nimis cogitationibus curios⁹. **A**chaon
vero fuit equali forma compositus dum nō
ēēt multum longus nec multa breuitate corrept⁹ su
perbus tamen animosus multum nudatus frōte cal
uicio ⁊ qui nunq̄ de die dormiunt. **P**riseida aut fili
a calcantis multa fuit speciositate decora nec longa
nec brevis nec nimium macillenta lacteo perfusa cā
dore genis roseis flauis crinibus sed superciliis iūc
tis quorum iunctura dū multa pilositate tumesceret
modicam incōuenientiā presentabat. **M**ulta fulge
bat loquēte facundia multa fuit pietate tractabilis /
multos traxit propter suas illecebras amatores m̄
tosq̄ dilexit dū suis amatoribus animi constantia
non seruasset. **P**reter hos ⁊ alios maiores scripsit
idem dares in grecorum auxilium persarum regem ī
multa venisse militum comitiū a cuius colorē ac for
mam inter ceteros non omisit. **S**cripsit enī eum fu
isse magne stature vultum habuisse pinguiissimū faci
em lentiginosam capillos ⁊ barbam velut igneā ru
bicundam.

De forma ⁊ statura troianorum .

De illis at̄ q̄ fuerūt ī troia idē dares formas su
o stilo descripsit. **S**cripsit enī īgē p̄amū lōge fu
isse stature gracile ⁊ decoꝝ uocē hūisse dep̄ssaz hōēz
strēnuitatism̄ter ⁊ cibosualde deluculo affectatē uiz

plurimum a puellis cum ipse aliqualem seruādo mo
destiā delectaret in illis . In virib⁹ vero ⁊ strenui
tate bellandi uel fuit alius Hector uel secundus ab
ipso. In toto etiā regno troie iuuenis nullus fuit tā
tis virib⁹ nec tāta audacia glorios⁹. Paris uero fu
it pulchritudine multa uenustus flauus coma itaq⁹
eius tota cesaries nitorem aureum presentaret arcus
magisterio excellenter edoctus ⁊ in uirtute uenandi
multum fuit in armorum strenuitate securus ⁊ rigi
dus miles in bellis. Eneas autem fuit pectore gross⁹
paruus uero corpore mirabiliter discretus in factis
⁊ temperatus in dictis eloquentia multa refulsit sa
nis consiliis satis plenus mirabiliter sapiens ⁊ mul
ta litteratura peritus vultum habuit multa alacrita
te iocundum dum eius oculi essent vari ⁊ multa spe
ciositate fulgentes. Inter alios troie maiores nullus
extitit qui tantarum rerū īmobiliū possessionib⁹ ha
būderet locuples in castris ⁊ diues in villis. Anthe
nor aut fuit longus ⁊ gracilis multis abūdās sermo
nibus sed discretus. Vir fuit industrie maxime circū
spectus multum a rege priamo affectuose dilectus ⁊
cū se prestabat occasio iocose multū suos socios de
ridebat absolute tñ erat omni grauitate matur⁹. Po
lidamas uero ipius anthenoris filius iuuenis speci
osus multa fuit strenuitate conspicuus laudādus
morib⁹ corpe lōg⁹ ⁊ gracilis sicut pater s⁹ paz fus
co colore respersus multū fuit hic fortis ī viribus et
valde potens in armis ad irascendū tñ uelox s⁹ mo
deramine multo frenat⁹. Rex uero mennon pulcher
in forma sed grādis latis scapulis grossis brachiis

b

pectore durus crinibus aut crispatis ⁊ flauis oculo
rum vero ei⁹ orbes nigro fuerāt colore perlucidi mi
re strenuitatis miles ⁊ q̄ in troiano bello multa ⁊
laudanda peregit. **R**egina vero beccuba corporea
p̄ceritate distensa magis declinauit ad virilē formā
q̄ ad speciem muliebrem. **M**ulier fuit mirabilis sa
gacitatis illustris multis erudita doctris pia nimis
honestā multū ⁊ opera diligēs caritatis. **A**ndroma
che vxor vero hectoris nimia fuit speciositate deco
ra longa corpore lacteo candore refulgens oculos
habuit multo fulgore luciferos rubicunda maxillis
roseis labiis ⁊ cesarie deaurata iter oēs mulieres ho
nestissima ⁊ vere fuit in omnib⁹ suis artibus mode
rata. **C**assandra aut fuit stature decentis cādidā mē
tū lentiginosa facie oculis variis virginitatez appe
tens ⁊ oēs quasi actus fugiens muliebres multa no
uit p̄dicere de futuris cū in astrorum scientia ⁊ ali
is liberalibus disciplinis eēt potenter ⁊ patēter edoc
ta. **P**olixena vero regis priami filia virgo tenerria
multū fuit speciositate decora. **H**ec fuit vere verus
pulchritudinis radius quā natura studio multo de
pinxit ⁊ in qua rerum natura utbil errauerat nisi q̄
mortalem eā statuerat cuius speciē particularib⁹ sex
planare sermonib⁹ labor eēt inutilis cū ei⁹ forma q̄
si oīm aliaꝝ precelleret speciem mulierum. **I**ntelligit
ergo onē in ea membrorum pulchritudinez abūdas
se ⁊ ea floruisse virtute q̄ omnis generis exosas ha
buit vanitates. **D**e his tñ clares frigi⁹ voluit for
mas ⁊ colores describere tā grecoꝝ q̄ etiā troiano
rū cū i utroq; exercitu multi fuerunt multa virtute

aspiciunt quoque nomina et virtutes hinc inde pugnantium
seriatim narrabunt per sequentia. Superest ergo quod ad
ipsius historie seriem explicandam per suos actus continu
os successive stilus noster deinceps veridicus acuat.
**De numero navium quas greci duxerunt in troiane
urbis depopulationem.**

Tempus erat quod iam bruma suis exuta pruinis et
gelu suo tempore soluta glacies iam liquarat cum
iam nubibus liquefactis varii fluvii per vallium concava
vorios iam tumescerent in decursu et pigra hiems ig
nei mendica caloris intima terga daret ob vicinum pri
miveris aduentum sole sub extremo signi piscium decur
rente dum extrahi dies ultimi februarii mensis istarent et
mensis ille martius succederet iam vicinus cum universus
grecorum exercitus in multa classe secundu[m] in athenas civita
tis portum totus insilire convenisset. Sciatis igitur preteritis historie
lectores ab ista mundi institutione nunquam tot navigia insilire
fluxisse tanto plene milite nec tantorum cumulo pugna
torum que ut descriptibili sermone patefacta legantur.
Sciendum est agamemnonem regem et donaorum ductorem exer
citus ex civitate sua scilicet mechenaz cum navibus militibus
onustas pugnantibus advenxisse. Menelaum autem virum
helener ipsius agamemnonis fratrem ex regno suo quod dictum
est sparte sexaginta navibus plenas militibus adduxisse. De
regno vero boecie archelaus et perthenor ipsius regni
domini navibus quinquaginta duxere. Nestalaphus vero
dux et comes helimus de puicia citamenie navibus dux
ere triginta. Rex vero epistrophus rex tedi de regno
forcidis navibus quinquaginta adduxerunt in multa mi
litum comitia. Belamonius autem atax de regno

suo de sua ciuitate nobili salemninà .l. naues adduxit
In cuius comitiua fuerunt multi duces ⁊ comites ⁊
sunt hi. Dux teutor dux amphiatus comes dorion
⁊ comes theseus / Senex aut dux nestor cū .l. nauib⁹
ex pilon aduenit. Rex vero thoas de regno suo tolle
.l. naues adduxit. Rex at doximax de regno naues
detulit .l. De regno aut suo quod demenium dicebat
thelamonius oileus .lvi. naues adduxit. Polibetes
vero ⁊ amphimacus de puincia calcedonie domini
naues adduxere triginta. Rex aut idumeneus ⁊ rex
merios de creta naues octuaginta duxerunt. De reg
no aut tracie ille facundissimus rex vlixes .l. naues
adduxit. Dux vero meli⁹ de ciuitate sua dicta pigris
detulit naues decē. Prothotachus aut ⁊ prothesila⁹
duces prouincie que philorcha cōter dicebat dux
erunt naues numero .l. De regno vero tricionico rex
machao ⁊ rex polidus fratres filii quōdam regis
colipbis naues adduxerūt. xxii. De nobili vero ciui
tate sua q̄ dicebat phites .l. naues adduxit achilles.
Rex aut telepal⁹ de insula regni sui que dicta est ro
don. xx. naues adduxit. Euphilus vero rex de regno
suo quod dicit ortomēie. l. naues adduxit. Dux at
antipus ⁊ dux amphimacus dñi cuiusdam rusticāe
prouincie que dicta est helida naues. xi. adduxere.
Rex vero polipotes de regno suo quod dicebat ri
ta ⁊ dux losius sobrinus eius adduci fecerunt nauī
gia. lx. Stenius vero diomedes ⁊ in eius comitiua
telenus ⁊ eurial⁹ de terra sua argis naues detulit oc
tuaginta. Rex uero poliphebus de regno suo quod
nondum multa fama pollebat detulit naues septem

rex firmeus de regno suo quod tenebat a grecis un-
decim naues adduxit. Rex aut̃ ptholius de regno
suo quod dictum ē demensei naues detulit quinqu-
ginta. ⁊ eodidem Rex capenor de sua prouincia ca-
padie. Treoriz vero rex de regno suo quod reisa di-
cebat. xxii. naues secum adduxit. Et sic facta sum-
ma de predictis regibus et ducib⁹ fuerunt numero
.lxx. naues uero illorum grecorum mille ducente.
xxii. p̃ter palamidē filiū regis nauti qui ultimus cū
suis nauibus ut infra proxime referet̃ aduenit ho-
merus uero dixit in temporibus suis naues mille cen-
tum octuaginta sex. sed forte pre tedio numerum ite-
grum non descripsit.

De grecis mittentibus apud delphon ꝑ obtinen-
do responso de eo quod facturi erant.

Et factum ē postq̃ predicti reges ⁊ duces ⁊ pri-
ncipes grecorum in portum atbenarum cum eo-
rum nauibus conuenerūt agamennon uir ille tā strē-
nūus qui ductor ac princeps totius grecorum exer-
citus curam gerebat uigilem curiosus attente delibe-
rans quid deinceps esset super predicto negocio feli-
citer aggressurus in quadam planicie extra mētia ci-
uitatis ipsius paratis sedilibus predictos reges gre-
corū duces ⁊ principes ad se ibidem venire manda-
uit ⁊ eis omnib⁹ illico uenientibus coram ip̃o ⁊ cō-
sidentibus seriatim indicto manu ab agamēnone ꝑ-
dicto silentio omni tumultuose uocis murmure circū-
scripto agamennon ip̃e inter eos tali uerba ꝑfudit.
Viri nobiles qui in uestraz uirtutū uiribus i hoc
ordine iuncti estis aperte cognoscitis ⁊ uidetis q̃ta

sit ipsarum virium vestrarum potentia quanta sit viro-
rum in nostra confluentium comitum pugnantium multi-
tudo. Quis unquam vidit temporibus retroactis tot re-
ges duces et principes insimul in unam voluntatis
consonantiam aggregatos tot iuvenes armorum bel-
licositate conspicuos coniunctos in unum ad bellico-
sa arma ingerenda viriliter contra hostes. // **N**onne
manifesta clementia ducit et spiritum cecitatis obducit qui
contra vos presumit eleuare calcaneum et vires ves-
tras ad prelia irritare. Sane de nobis omnibus qui
sumus in hoc exercitu cumulatim tales centum poten-
tiores agnosco quorum unus dumtaxat reuera suffi-
ceret ad exequendum illud et feliciter terminandum ad
quod nos omnes insimul anhelamus. **N**emini enim
nostrum venit in dubium quod simus ad presens pulsati
dedecore quanto pro damnis nobis et nostris nup-
er vocati sumus contra troianos arma iusta capescere.
et duos contra eos inire conflictus. **U**t autem arden-
tibus animis ad nostras consequendo omnino vindic-
tas unanimis insurgamus et hoc rationabilis neces-
sitas ingerit et nos ad hoc iustus dolor impellit. ut
primo obloquentium ora frenemus et nostrum vitupe-
ria detergamus sic ut troiani de cetero ad committendum
similia non presumant et de commissis contra nos
eorum excessibus si penis debitis non vexentur ad duri-
ora (quod absit) procedere postmodum non timebunt.
Neq[ue] enim maiores nostri assueti fuerunt aliquid de
decoris sub silentio pertransire quod per obloquen-
tium diffamationem eis obprobriose posset ascribi
nec nos ergo simili modo conuenientibus oculis dissimilare

debemus quod obprobriose nobis ⁊ nostris possit
successoribus exprobari maxime cum tot sim⁹ ī vni
us voluntatis desiderio occurrentes ⁊ in tāte simus
potentie latitndiue ostituri. **¶** Quis enī ē hodie q̄
nrās metiret⁹ potentias? **¶** Et de facto null⁹ uidet⁹ q̄
ad offēsiōez nrāz itrepid⁹ auderet īsurgere excepta
gente fatua troianoꝝ q̄ ceco ⁊ stolido ducti cōsilio se
ī offēsam nrāz in discussis ⁊ fatuis propositis inie
cerūt. **¶** Dōne hoc nouit mundi pars maxima q̄liter q̄
clam ex nrīs in laomedontā regē patrē regis priami
armis bellicis irruerunt ⁊ tradiderūt eū neci ⁊ infini
tos ex suis urbē suā troie ab ip̄o laomedonta rege
possessam fundit⁹ euerētēs? **¶** Dōne adhuc apud nos
sunt hodie plures ex illis in greca q̄ in pūciis nrīs
a nrīs adducti violento iure p̄donio deflent p̄petu
as seruitutes. **¶** Sane nō ē ip̄ossibile neq̄ difficile mil
le potentiorib⁹ facere quod quatuor min⁹ potētes
fecerūt aut quīq̄. **¶** Scio q̄dē eos scire nos eē aduersus
eos accīctos ⁊ iō multa sibi mendicasse suffragia ⁊
multa subsidia q̄siuisse vt aduersus nos potēter ob
sistāt ⁊ se contra nos viriliter tueant⁹. **¶** Quare mihi
videt⁹ acceptum si hoc vobis cedat ad gratū vt āte
q̄ ab hoc portu salubriter dissolutis āchoris disce
damus apud delp̄hos īsulā ad deū appollinē speci
ales deuotos nrōs nuncios dirigamus recepturos a
deo ip̄so ⁊ ab aliis diis nrīs certa responsa q̄d nos
de cetero facere deceat ⁊ liceat de his que sumus eis
fauentibus aggressuri. **¶** Et sic agamennon rex sermo
ni suo finem fecit. **¶** His dictis vniuersi predicti īges
duces ⁊ p̄cīpes agamēnonis regis audito colloq̄o

b 8

laudent illud ⁊ sic eē faciendū vt ipse decreuit vnā
miter omnes probant. **G**uare super eius executione
negociū omnes in vna vocis consonantia achillē eli
gunt ⁊ patroclum vt ipi pro tam cōi bono quod se
ipsos ⁊ alios cōiter ⁊ principaliter omnes tāgic apd
delphos insulam se offerāt responsum a deo appolli
ne humiliter petituros. **N**ec mora predictus achilles
⁊ patroclus pro predictis feliciter exequēdis securo
remige portum intrant ⁊ diis fauentibus cursu celer
rimo felici nauigatione potiti in insulam delphos sa
lubriter puenerūt. **E**rat autē predicta īsula delphos
mari vndiqꝫ circūfusa que pro certo creditꝫ qꝫ fuerit
insula delos que scriptorum forte vicio fuit adiunc
ta que insula in medio insularum cicladum sita ē in
mari scz elepontoico ostituta. **G**uare de predictis in
sulis in medio cicladum principalis est vna. **I**n hac
enim insula vt narrat historia latona enixa ē apolli
nem ⁊ dianam ⁊ ideo in ea edificato templo in mira
bilem murorū cōgeriem colebatꝫ apollo ⁊ dicta ē de
los pro eo qꝫ sedato diluuio ante oēs terras radius
solis primum illūinata ē ⁊ luna ibi visa. **D**icitꝫ enim
delos quasi manifestatio. **N**ā delon grece māifestū
dicitꝫ. **E**t qꝫ ab insula primo fuerūt inspecta sol ⁊ lu
na iō gentiles dicere voluerunt hāc insulā fuisse pa
triam solis ⁊ lune ⁊ iō deos in ea fuisse natos cum a
pollo dicatꝫ sol ⁊ luna dicitꝫ diana. **I**psa etiā dicta ē
ortigia eo qꝫ ibi primum nate sunt coturnices qꝫ gre
ci ortigias vocāt. **H**ūc gentiles apollinē deū eē dixe
runt. **D**ixerunt eū etiam eē solem ipmꝫ titan. quasi
vnꝫ ex titanis qꝫ aduersꝫ iouē nō fecit eū dēꝫ febū qꝫ

si ephebu hoc ē adolescentem eo q̄ sol cotidie orit̄.
Item eundē apollinem phitiū vocauerūt a phitona
serpente ab eo interfecto. Unde phitonisse dicte sunt
quedaz mulieres scientes predicere de futuris vt idē
apollo petentibus predicebat. De hac phitonissa qd̄
dam scriptum ē in veteri testamento in primo libro
regū q̄ fecit excitari mortuū samuelē ad petendū saul

De imagine aurea apollinis.

In hoc igit̄ tēplo erat maxia imago tota ex au
ro opposita in honorē predicti dei apollinis q̄
licet fuisset ex auro opposita et in veritate fuisset sur
da et muta tñ secundū gentiliū errores colentiū ido
latriam que principaliter apud ipsos inualuit cū ob
misissent verum cultū veri dei qui in sapientia. i. in
filio dei dñi nr̄o ihesu xpo ex nihilo octa creauit ad
beferūt diis surdis et mutis qui p̄ certo hoēs morta
les fuerūt credentes et putantes eos ēē deos quorum
potentia nulla erat. Et responsa que dabāt̄ ab eis
nō ipsi sed q̄ ingrediebāt̄ i eoz imagēs spūs immū
di pro certo erant vt per eorum responsa homines
in perpetuis errorum cecitatibus conseruarent. Qua
liter autē idolatria creuerit et inticiū iniquū habuerit
et qualiter per spūs immundos responsa dabant̄ cū
sit loq̄ puidim⁹ hic compendiose describere et qual
predicte idolatrie finis fuerit cum per gloriosum ad
uentū domini nr̄i ihesu cristi ubiq̄ terrarū idolatri
a tota cessauerit et suo penitus euanuerit exhausto vi
gore. Certum est enim in scripturis ecclesiasticis secū
dum sancti euangelii veritatem in quo lux sincerita
tis assistit quod cum herodes rex illusus esset a

magis ⁊ ideo quereret perdere puerum. videlicet dñm
nostrū ihesuz xpm saluatorē mundi angel⁹ apparuit
in somnis ioseph vt educeret matrē ⁊ filium in egip-
tum quo perueniente puero cū matre omnia idola e-
gipti insimul corruerunt nec inuentum ē idolum in o-
ni egipto quod non eēt minutatim absusus iuxta il-
lud isaie. **A**scendit dominus nubem leuem ⁊ ingredi
et egiptum ⁊ mouebunt simulachra egipti ad demō-
strandum q̄ per aduentum domini nrī saluatoris o-
nis idolatria funditus euerit ⁊ cessare deberet. unde
iudei dicūt q̄ ismael primo simulachrum de luto cō-
fixit. gentiles autem primum prometheū simulachrū
de luto fecisse dogmatizauerūt atq; ab eo ars simula-
chra ⁊ statuas fingendi processit. **D**icunt autem
gētiles quia semper sine lege fuerunt et ita semper fu-
erūt vt geniti fuisse perhibent idolis principaliter s-
uientes.

De initio idolatrie.

Idolatrie vero principium a belo assiriorū rēge
primo dicitur processisse. **N**ā iste bel⁹ rex fuit pa-
ter nini regis q̄ morte p̄occupat⁹ p̄ ninū filiū ei⁹ p̄-
ciosē tradit⁹ ē sepulture. **I**n cui⁹ memoriā nin⁹ fili⁹
ei⁹ mirabiliter simulachrū q̄si simile patri suo cōfige-
re mādauit ex auro vt in cōsolationē suā ⁊ memoriā
patris sui viso simulachro videre fingeret patrem su-
um. **H**oc ergo simulachrum rex nin⁹ coluit tanq̄ de-
um ⁊ coli mandauit a suis ⁊ in celis eē deificatum oī-
bus assiriis tradidit eē credendum. **E**t sic non mul-
to postmodū tempore precedente spūs imūdi⁹ i hoc
idolū bel⁹ regis ingress⁹ respōsa petētib⁹ exhibebat.

Unde apud assirios illud idolum dictū ē bel⁹. Alii
dixerūt bel alii beel alii baal alii belfegor alii belse
buch et huius idoli exemplo gentiles processerūt ad
idolorum cultum fingentes homines mortuos eē de
os et pro diis adorabant eos. Unde dixerūt primū
deorum fuisse saturnum qui saturnus fuit rex crete
vocato nomine ab illo planeta qui dicitur saturnus.
quo mortuo deum esse dixerunt non habentes patrē
neq; matrem. De eo fabulose dictum ē quia cum ipse
sapientissimus esset in mathematica preuidit qd debe
bat filius de eo nasci de quo erat grauida eius uxor
qui debebat eum a suo regno deicere et cogere misera
biliter exulare. Unde precepit uxori sue ut filium
quem ipsa pareret daret ei ad deuorandum. Quo
filio edito occultans illum et patri quemdam lapil
lum ostendit dicens se lapillum illum et nihil aliud
peperisse. Quem pater illico deglutit ex quo dicitur
tres filios genuisse et unam filiam iouem scilicet nep
tunum et plutonem. et iunonem filiam hos omnes ge
ntiles deos esse dixerunt. Unde iuppiter seu iouis ad
eptus est nomen planete iouis et illum gentiles colue
runt pro nomine summi dei. Deinde coluerunt mar
tem quem quidem deum belli esse perhibuerunt. De
inde solem quem appollinem vocauerunt qui in pre
dicta ut dictum est delos insula principaliter coleba
tur. Deinde venerem a veneris planeta nuncupata
Deinde mercuriū dictū ab ipso planeta mercuri quē
ipius iouis filiū asserere voluerūt deinde lunā que et
diana dicta est ut est supra relatum latone filiam

Sicq; secundum diuersas boim nationes gentiles di
uersa idola coluerunt. **U**nde apud egiptu isim apud cre
tam ioue apud mauros iubam apud latinos faunū
apud romanos quirinū apud athēas mineruā apud
paphos venerē apud lemnos vulcanū apud naxos
bachū apud delos seu delphos apollinē vt dictum
est. **C**onstituerunt etiā sibi multa alioꝝ idoloꝝ noīa
prout vnusquisq; suos gerebat affectus. sed iam cō
stat secundū sacrosancte ecclesie traditionem qd qd p
mū creator mundi in empireo celo creauit āgelos qd
ille angelus qui omnibus aliis angelis fuit prelat⁹
de quo propheta dixit cedri non fuerunt altiores il
lo in paradiso abietes nō adequauerūt summitatez
eius platani nō fuerūt eq̄les frōdibus illi⁹ oē lignū
paradisi preciosuz nō ē assūmatū pulchritudini ei⁹
ideo speciosum eū fecit deus ⁊ p̄fecit multoꝝ legio
nibus angelorum. **H**ic elatus superbie pōdere cū dix
it. **P**onam sedem meā ī aquilonē ⁊ ero sifis altissio.
statim ab eternabenedictōe cecidit cū legionib⁹ suis
⁊ diabolus ⁊ diaboli facti sunt. vnde diabol⁹. i. de
orsum fluens ex hoc dictus ē. **D**e hoc dictum ē quō
cecidisti stella matutina de medio lapidum ignitorū
Et cecidit lucifer qui in paradiso deliciarum nutrit⁹
est ⁊ vulneratus a morte ad inferiora descendit. **U**n
de ⁊ xp̄us in euangelio scō suo. **V**idi iquit sathanā
q̄si fulgur de celo cadentē. **H**ic fuit ille leuiathan de
quo dicit iob nerui testiculorum leuiathā pplexi sūt
Sz qz plerisq; materia nō ē noua ideo sub compēdi
o de eo dicere decreuimus in hoc loco. **S**cripsit enī
isidorus ethimoolgiarum qd bebrei hebrea voce

vocant illum beemoth quod latina lingua sonat ai
mal brutū. Est enī spūs mal⁹ imūdicia⁹ et spurcicia ple
n⁹ et ideo de⁹ ab ipso principio deiectionis⁹ ouertit
ipm in aīal brutū et in. serpentem tortuosum et cū sic
immente magnitudinis dictus ē draco De hoc sentit
claud. Hoc mare magnū et spaciosū et c. deinde sub
iunxit. draco iste quem formasti ad illudendū ei et c.
Dictus est autem leuiathan secundū isidorū serpēs
de aquis Unde legit⁹ ī apographia beati brandani
dū nauigaret per oceanum idem scūs vidisse eū mi
re longitudinis et spaciositatis in profundum oceana
ni deiectionem et inclusum in eo usq; ad diē iudicii iussu
dei. Ideo enī dicit⁹ tortuos⁹ et cē in hoc mari q. i. hu
iusmōi seculi mare diabolus volubili uersat⁹ astucia
ad decipiendū aīas miseroꝝ. Hic ē ille leuiathan qui
factus serpens a sue deiectionis principio inuidens
glorie primorum parentū nostrorum aus⁹ ē volupta
tis paradysum intrare et erectus gradiēs sicut homo
primos parētes nrōs cecis tēptationib⁹ vicio. pua
ricationis affecte et facti mandati dei intrepidi trās
gressores deici meruerunt ab ipius gloria paradisi
sicut ille deici meruit a celesti gloria culpa sui licet il
lud quod legit⁹ in principio genesis secundū moīsat
cam traditionē ubi dicit⁹. S; serpēs erat callidior oī
b⁹ aīantib⁹ que fecerat deus qui dixit ad mulierem.
Cur pcepit vobis de⁹ et c. Secundū tamē traditionē
sacrarum scripturarum catholice vniuersalis ecclesie
ratum est ut scripsit beda q; diabol⁹ elegit tūc quen
dam serpentē de quodā genere serpētū virgineū ha
bens vultum et mouet ad loquendū linguā eius qd

loqueretur nescientis sicut ⁊ adhuc cotidie loquitur diabolus per phanaticos ⁊ energuminos nescientes ⁊ per homines quorum corpora ab ipsiis demonibus sunt obsessa ut de hoc scriptum est in libro historiae scolasticarum circa principium ubi persequitur actor historiae ⁊ expositionem libri genesis // **U**nde quicquid nobis catholicis per has sacras scripturas notum est certum est quod ille leuiathan id est diabolorum princeps a culmine celesti deiectus vel per seipsum corporaliter factus serpens vel serpente ingressus est. ut callidis temporationibus suis multos parentes nostros ⁊ successores eorum perpetuam deiecerit in ruinam ⁊ hec de idolatria ⁊ de noticia leuiathan dixisse sufficiant. **N**unc autem ad prosequendum nostre intentionis propositum stilum nostrum ad narrationem presentis historie conuertamus. Per demonum igitur ingressum in idola surda ⁊ muta eliciebatur ab eis penita responsa que tunc gentilitas excolebat. **N**on dauid. **S**ed omnes dum gentium demonia deus autem celos fecit ⁊ per hanc diabolice delusionis astutiam deus appollo responsa sua in dicta insula delos petentibus exhibebat. **A**d quam postquam achilles ⁊ patroclus grecorum nuntii peruenerunt de intrando in templum appollinis ograui hora caprata cum consilio sacerdotum in ipso templo seruientium ipsi deo qui colebatur in ipso templo ipse deuoto corde humiliter intrauerunt // **E**t factis eorum oblationibus in multorum donorum prodigia quantitate petentibus ab eo de grecorum negociis habere responsum sic eis predictus appollo submissa voce respondit. Achilles achilles reuertere ad grecos tuos a quibus missus es ⁊ dicetis pro certo se salubriter ad troiam

ituros ibiq; prelia multa committent. sed infallibiter
erunt decimo anno victores troianam urbē dabūt
funditus in ruinam regem priamū eius o sortē eiusq;
filios morti tradent ⁊ omnes maiores eoz illos tñ
vivere permittendo quos elegerit ipoz grecoz sola
volūtas. **Q**uo ab achille percepto ⁊ facto exinde ual
de leto adhuc eo in ipso templo morante mirabilis
casus euenit. **N**am quidam troian⁹ antistes noīe cal
cas testores fili⁹ multa periculis scientia de mādaro p
ami regis utpote ei⁹ nūci⁹ templū ipm intrauit ut a
deo appolline similiter respōsum eliceret qd de bello
grecoz troianis eēt reuera futur⁹. **Q**ui p⁹ oblatiōes
ab eo factas multimode ipi deo de⁹ ille rñdit. **C**al
cas calcas caueas ne ad tuos redire presumas s; statī
ad grecorum classes que nunc ē in hac īsula cū achil
le secur⁹ accedas cū qua grecoz exercitiū festinus ad
eas nūq; discessurus a grecis. **F**uturum ē enī grecos
obtinere victoriā o tra troianos voluntate deorum
Eris ⁊ tu valde necessarius grecis ipis in tuis cōsili
is ⁊ doctrina donec ipi predicta victoria potiunt⁹.
Calcas vero dum sciscitando cognosceret qd ille erat
achilles qui erat in templo cōfestim ad ipsum acce
lerat ⁊ conuenientibus ipsis in unum sese ī amicitie
fedus accipiunt patefacta inter se de pdictis omibus
veritate. **Q**uare idem achilles pdictū calcantem acis
titem multis cōmoditatibus honorare leta frōte cu
rauit. **S**icq; anchoris extractis a mari et eis cū eorū
nauib; in pelagus immisiss icolumes salubriter p
uenerūt athenas. **D**escendentibus eis igit⁹ a nauibus
ipsis achilles pdictum calcantem antistitē agamēdōi

regi ⁊ alijs regibus grecorum ducibus ⁊ principibus
presentauit ⁊ ab achille narrato responso deorum de
futura eorum victoria contra troianos. ⁊ qualiter
idem calcas nuncius regis priami in contrarium respō
sum obtinuit ⁊ de mandato sibi ut ad troianos nō
iret ⁊ cum grecis durante preliorum turbine morare
tur. Vniuersi greci facti sunt hilares ⁊ pre multo gau
dio celebrant diem festum ⁊ predictum calcantē ant
titem in eorum fidem accipiūt ⁊ recipiunt in sinceri
tatis amore promittentes ei in omnibus placide p
sequi vota sua. Et sic illi diei festo finis feliciter fac
tus est.

De motu grecorum versus troiam ⁊ sacrificio ob
lato diis.

Greci responsis receptis a diis iam exoluerant
dies festos cum sequenti die post predicta festa
deposita calcas ille troianus antistes in comitiis a
chillis ⁊ patrocli ad tentorium agamemnonis se stu
lit mane facto ubi iam multi reges grecorum duces
⁊ principes ante conuenerant qui coram rege agamē
none residebāt. Quibus per achillem patroclū ⁊ cal
cantem salutis oraculo resolutis ac ab eis debite rela
tionis obtento responso se inter alios cōmodis ses
sionibus collocarunt ⁊ statim ab eodem calcas ipe
trato silentio in cōi audientia predictorum dixit hec
verba. O nobilissimi reges duces ⁊ principes qui in
presenti congregationis ordine iuncti estis nōne ves
tra fuit principalis intentio contra troianos publi
cos hostes vestros arma capescere qui sub tanto fa
cinore ab eius commisso contra se vestram virtutem

excitarunt? **C**ur ergo ceptis moras annectitis cū sem-
per nocuerit differre patis? **N**ōne creditis an putatis
regē priamū iter vos exploratores suos brē furtiue
q̄ per eorum vicarios singula de vrā desidia mit-
tunt illi responsa. **N**ichil enim aliud ē ita pigere q̄ ei
competentia indulgere spacia libertatis vt per eū q̄si-
ta desidiis cumulet ⁊ sibi cōtinue multa subsidia co-
aceruet cum tanti temporis sint iam exacta curricu-
la q̄ in potenti manu debueritis iam inuadere regnū
eius. **N**ōne presentis estatis plures iā euoluti sunt mē-
ses in quibus nanigationis tempus vobis se dedit ac-
ceptum cū omnino placata sint maria que nauigare
volentibus blandiunt ⁊ dulci sibilo sephiri aspirā-
tes per equoreas planities nauigare volentibus in-
dulcedine temporis ⁊ serenitatis iuitant. **C**ur iam in-
estatis estu vester non estuat anim⁹ per maria desili-
re vt dulci nanigationis aura potiti felici remige ves-
trorum hostium perueniatis ad oras et eorū aures
fama preterreat de vestra sollicitudine curiosa non
vt de vestra morosa desidia gaudeant per quam in-
tantum vestra desideria ptelant. **N**unquid ⁊ vobis
frustratoria creditis promissa deorū qui forte pp-
ter viciū ingratitudinis possunt in contrarium com-
mutari. **R**umpite igit̃ moras vestras soluīte naues
⁊ velis eaz̃ eleuatis in altum festināter ostra hostes
vestros iter vestrū dñs fauentibus maturetis vt ad
promissa deorum uelociter ⁊ feliciter pertingatis //
Et sic verbis suis idem calcas tacitus finē fecit. **V**er-
bis igit̃ calcatis ab omnibus intellectis dum oēs cō-
mūter pbāt illa agamēō statimāclauit utvniuersi

de exercitu per tube sonitum moneantur ut illico na
ues ascendant ab athenaz portu feliciter discessuri.
Nec mora ad tube sonitum vniuersi naues ascēdūt
nodatas funes exoluūt quibus erant naues ipse fir
miter colligate ⁊ a mari subductis anchoris ⁊ recep
tis in naues vela erigunt que cū ventoz spiramina
ibuūt ⁊ extendūt alto pelago se omittunt. **N**ōdū enī
se per maris spacia nauigando per .xv. stadia elōga
uerūt a partib⁹ athenaz cū subito serenus aer q̄ na
uigantibus arridebat cecis obducit⁹ nubib⁹ noctem
ficticiā inducendo. **Q**uare mugit aer tonitruū crebri
um in querelis ⁊ crebre choruscationes noctē ficticiam
repentinis suis fulgorib⁹ ouertunt in diē ⁊ exaltis
nubibus immense pluuię diffundūt. **C**uius rei cā ex
asperati venti tumefacta maria montuosas se erigūt
in pcellas. **Q**uare nauigantes ipos maxim⁹ timor
⁊ tremor inuadit dum se videāt in mortis discrimine
constitutos. **S**ed ille calcas troian⁹ ācistes factis suis
exorizationibus ut erat peritus in eis dixit se cau
sam p̄cipere tante cladis. **D**ixit enī dianā deam mul
ta iracundia commotam pro eo q̄ de recessu nrō ab
athenaz portu sibi sacrificiū oblatum non extiterat
a volentibus p̄ficisci. **S**uasit ergo agamennoni r̄gi
ut omnes naues in aulidem insulam flexis velis ī o
tinenti diuertat vbi in templo quo colit⁹ predicta di
ana ipse agamennon sacrificiū ipi deę offerat manu
sua. **N**am sedata diana imminentem tempestatē eua
nescere faciet ⁊ temp⁹ nauigationis nobis p̄stabit ac
ceptū. **N**ec mora iuxta predicti calcātis cōsiliū aga
mennone mandante naues omnes mutatis velis ⁊

temonibus coaptatis in aulidem insulaz salue perue
niunt que non multū remota erat ab ip̄is. Agamēnō
itaq; rex festinus descendit in terrā diane templū ad
iuit. Cui deuoto corde ppriis manib⁹ quedā obla
ta per eum in sacrificium dedicauit. Cōfestum igitur
marina tempestas euauit ⁊ aer vndiq; serenat⁹ uel
tes exiit ⁊ deposuit nubilosas. Quiescūt maria ⁊ na
uigare volentib⁹ in dulci eorum planicie blandiūt
Ex hoc loco quidam sapientes dicere voluerūt qui
in astronomie opositare laborāt q; diana que ⁊ ip̄a
ē luna sit domina itineꝝ ⁊ viaz circulo se ostendit
fortunata ut sit in domo decima ⁊ undecima oforta
ta a bonis aspectib⁹ aliorum felicium planetarū et
hac rōe vtunt⁹ astronomi vsq; in hodiernū diē. **A**d
ris itaq; tempestate sedata post sacrificiū ab agamē
none diane libatum statū vniuersus grecorū exercit⁹
sonitu tñbe dictante naues ascendit ⁊ felici nauigati
one potius ad troiani pertinētias cū incolumitate
perueniens cuiusdā castri portū feliciter intrauit nbi
nauib⁹ eoz secure receptis cū port⁹ ille fuiss; capax
ip̄az greci naues ip̄as in eo tuta statione ofignant.
Huius autē castri nomen ⁊ port⁹ frigiū clares i suo
codice obmisit forte pro eo q; grecorū exercit⁹ pau
cis diebus fuit moratus in illo. **S**ed hoc ē ratū ut i
aliis codicib⁹ inuenit⁹ q; sarronaba ab incolis voca
bat⁹. **H**uius castri vero habitatores ⁊ incole in ar
mata manu cursu precipiti peruenerūt ad litus putā
tes grecos arcere ne in terrā descenderēt fatuisti eos
⁊ inconsultis ppositis ofpirātes. **C**ui⁹ rei cā fatue in
grecos irruūt q; iā i terrā descēderāt maris fatigatiōe

lassati bellū fatuum cōstituūt cōtra eos **S** greci inu-
merabili q̄ritate armati descendentes in terrā eis sue
facilitatis penas exoluunt. Nam ⁊ eos in ore gladii
persequūt q̄ pre multitudine grecos sustinere aliqua-
tenuis nō valentes fuge subsidio se cōmittunt p̄pter
quod ad ip̄ius castri cacumia festinanter anhelāt se
ante grecorū faciē dispergentes. **G**reci vero in sequen-
tes miseros qui fuge precipiti ante eos se eripere mi-
nime valuerūt eos captos morti emācipāt singulos
⁊ quos intercipiūt morti tradūt violēter castrū ascen-
dūt q̄ apertis ianuis ob receptionē fugientiū inco-
lazz inueniūt intrāt in illud ⁊ i miseros ibi repertos.
qui defecerāt virib⁹ dissolutis crudeliter irruunt fer-
ro interimunt castrū capiūt ⁊ predant ⁊ facta p̄da
muros castri ipsius ⁊ queq; fortia subitā excutiunt
per ruinam. **N**ec mora direptis omnibus inuētis ibi-
dem ⁊ singulis ruina deiectis greci victores redeunt
⁊ ascendūt ad eorum naues in ip̄a illico intrāt mari-
a ⁊ recto remige apud portū thenedō veniūt ibiq; e-
is salubriter applicantibus iniectis anchoris eorū
nauū i p̄fundū velisq; depositis intrāt hilariter por-
tū ipsū. **E**rat āt apud p̄dictū thenedō q̄dda castrū
in fortitudīe magna firmatū habitatorib⁹ multis cir-
cūcirca repletū multis diuitiis opulentū cū loc⁹ ip̄e
satis eēt amen⁹ delitiis terrestribus ⁊ marinis qd p̄
sex miliaria tantū (vt supra relatū ē) distabat a tro-
ia. **H**abitatores vero castri ip̄i timētes excidiū de-
seipis statī ad arma p̄siliūt castrū ip̄ū muniūt bel-
licosus viris ⁊ armis ⁊ se defensionī opponere cōtra
grecos potenter instituūt aiōsi **G**reci āt eoz nauib⁹

omode alligatis in portu et eius ibi tuta statione re
ceptis armati descendunt in terram et in glomerosa mul
titudine pugnatorum quicumque inveniunt rapaci pre
de violenter exponunt quod se contra eos totis viribus sa
ragebant infestis conatibus duras aggressuras exer
cent et ideo inter eos et troianos castrum ipsius dominos
crudeliter bellum feruet et durum prelium estuat inter
eos. Cuius rei causa multi cadunt ex troianis gladiis in
terfecti sed plures ex grecis ad quorum excidium et vin
dictam greci artius anhelantes mori et vulneribus aiosius
se presentant. Multi ex grecis intereunt iter ista nec non
et de troianis quam plures. Sed demum troiani sustine
re grecorum innumerabilem multitudinem non valentes fu
ge subsidio se committunt et quibus fugere licuit non fu
it alia causa suffragii quam lapsu fuge ad troie alta menia
peruenire. Illi vero quibus fuga non profuit ferro in
tereunt et acerba morte crudeliter vitas solvunt. Sicque
a grecis ipsius castrum toto habitu intercepto in predictum
castrum irruunt ipsum in magna potentia debellantes.
Troiani vero ordiatis bellis eorum in summitate muro
rum adversus grecos duram et duram defensionem opponunt
nunc eos iactis lapidibus obrunt nunc eos intermunt
in vibramine lancearum nunc ipsos iaculis acutis affici
unt nunc balistarum crebris sagittis emissis ipsos letali
ter vulnerant et extreme morti tradunt. Greci vero diverso
rum generum machinis ordinatis ac diversis parietibus
institucis in diversis locis quam pluribus bellicis scalis
appositis letaliter impetunt dura debellatio troianos in
quorum debellatio multi ex grecis sternunt a scalis et

volubiliter ruinosi peruenientes in terrā fractis ceruicibus vitam exhalant. **G**reci ergo passim intereūnt. **S**ed demum troiani multo labore lassati quasi lāguida et ineffeminata defensiōe tuentur. **A**d quod greci in tolerabili copā pugnatoꝝ glomerosē insistentiū cōtra troianos per scalas ipsas castrū ascendūt. alii per fenestras alii per murorum liberas summitates. et eorum per muros vexillis appositis in recōpensatione suoz interfectoꝝ ab eis quotquot ex ipsis inueniunt. aut gladio perimunt aut ruina nemini parciūt. et etatis discretionē nō habita vniuersos mucrone trūcatorum occidunt. **E**t dū nullus troianoꝝ viueret inter eos greci latibula castrī scrutantur quicquid inueniunt vtile rapaci predā subripiūt et asportāt et oībz locis dereꝝ ablatione penitus euacuatis demū castrū ipsum euertere decreuerunt. **P**rostratisq; menibꝫ altis ipsius totum scindit ex ruina murisq; solutis et in facie terre deiectis tam deicientiū studio q̃ igniū flammis voracibus submissorū altū thenedon imū tenet et sic vastatis omnibꝫ et arreptis greci victores cū p̃da maxia eorū reuertuntur ad naues.

De grecis mittentibꝫ ad priamū p̃ restitutōe belene et damnoꝝ factoꝝ per paridem in insula citharee.

Greci itaq; de p̃dictis duobꝫ castris et eoz īcolā absoluta obtenta victoria dum in portu thenedon et eius planicie vitam deducerēt laxiorē agamē non rex circa suū regimē curā studiosaz exercēs vniuersos grecos ad quos capta p̃da puenerat de rebꝫ et spoliis troianoꝝ ex duobꝫ castris ipsis ad se venire mandauit et ut oīa que ceperāt ex p̃da p̃dca secuz

afferent. **G**ui statim audito precepto duciseorū om-
nem obedientiā obseruantes cū omnib⁹ reb⁹ captis
ab eis corā ipso celeriter accesserūt secū vniuersa cap-
ta ex preda predicta fideliter in presentia dicti regis
agamennonis deferentes. **D**e quibus per eundē regē
distributionibus factis equis ea unicuiq; distribuit
secūduz merita ⁊ qualitates iporum qui ad obtinen-
dam victoriā castrorū predictoz mortem ⁊ vulnera
nō vitarunt. **P**eractis igit⁹ predictis equis partitōi-
bus vt dictum ē inter homines bellicosos idem rex
voce p̄conia iussit mandari vt vniuersi reges duces
⁊ grecoz p̄cipes sequentis diei aurora surgente cuz
aliis maioribus exercitus ipoz in eadez planicie o-
uenirent vbi idē rex celebrare generale colloquium ī-
tendebat. **D**iei sequentis igit⁹ mane facto omnes re-
ges grecorum duces et principes ⁊ maiores exercit⁹
eorūdem in p̄dicta planicie satis hilariter ouenerūt
⁊ eis cōmodis sessionibus collocatis predictus aga-
mennō rex sua dextra ⁊ oris iussu taciturnitatis dic-
tato silentio inter eos talis p̄rupit ī uerba sermōis
Amici reges duces ⁊ p̄cipes ⁊ quicunq; maioresq;
in p̄sentis ogregationis circulo ouenimus necessaria
causa dictante satis ē per longas ⁊ vniuersas mūdi
partes potētie nostre fortitudo precognita cū mag-
nitudinē viriū nrāz mundus passiz predicet vniuer-
sus grata tamen ⁊ accepta ē diis nrīs illa potētia q̄
superbia caret ⁊ ceruicose elationis vicia non cogno-
uit. **N**otum ē enī omnib⁹ q̄ta mala ex superbie elati-
one pueniūt ⁊ ipi diū mirabili oppositione resistunt
superbis. **S**uperbi enī nullos aīcos habēt ⁊ si quos

habent undecunq; sibi aggregant inimicos. **N**az 7 si
superb9 efficiat amicos multis o; q; inimicus existat
Supbie. n. viciu in nr̄is negociis 7 specialiter i p̄ti
quātuncūq; possumus excremur ut sola rectitudis
iusticie linea facta nr̄a p̄fulgeāt 7 o;tra nos aliq; de
superbie vicio nō ipingat. **N**ostis enī nos in magna
parte nr̄e potentie ad obtinendā vīdictā de iniuri
is nobis illatis per priamū regē hucusq; venisse 7 r̄g
ni sui terminos in potenti brachio inuasisse. 7 tanta
sibi nos iam intulisse detrimenta damnoꝝq; si p̄rio
troiani nobis extiterāt inimici nunc nobis facti sunt
duriores. **S**cimus enī eos iā multa premunitos po
tentia 7 ipi patenter agnoscūt nos eē sibi vicinos 7
si ipi possent de dānis factis eis recēter a nobis re
centem assumerent crudeliter vltionem. **C**ivitatez ita
q; potentem habēt 7 potenter undecūq; munitā 7 iō
vires eorum aduersūs nos credim9 duplicasse. **V**tez
quia magna prerogatiua dicit̄ p̄ualere q; in suo ho
picio inter suos cognitos 7 amicos vel in sua p̄uin
cia se defendit. **N**onne cornix suo quiescens in nido
licet sit viribus ip̄a debilior duos conflictus inge
rit in falconem anteq; capiat̄ ab ipso. 7 ab ipsa rece
dit sepius vulneratus. **S**ane inter vos non hec ver
ba p̄fūdo vt dubitabile nobis sit troianos nos nō
posse confundere. urbem eorū quātuncūq; sit fortis
non posse destruere 7 omnes troianos finali excidio
posse cōsummāre. **S**ed quia laude multa merebimur
commendari si omnia que sum9 de isto negotio nr̄o
facturi discretione ductrice vitata supbia moliamur
Adultos enim consuevit in profundū necis imergere

inconsulta facilitas ⁊ illius aggressura negotii q̄ mē
to examine consilii non decocta per superbie impetū
ad actus subito deducit⁹ repentinus. **S**cimus prete
rea priamum regem non eē diu qui nos per suos spe
ciales nuncios requisivit ut exionam sororem suā ⁊ si
bi restituere deberemus. **S**ed nos multa superbie ela
tione tumentes requisitionem eius audire improuida
responsione negauimus que si nobis exaudita fuisset
damna graua in cytherea nobis illata sic enormiter
non fuissent ⁊ regina helenā que de melioribus grece
sua ⁊ suorum virtute censetur a patrie sue magnifica
statione non fuisset abducta nec nos qui pro recupe
ratione eius ⁊ illatis nobis iniuriis appetimus ultō
nem nō essemus in tantis laboribus ⁊ expēsis ī tm̄
a nostris patrie litoribus elongati quid sit proinde
nobis pro certo futurum prosperum vel aduersum
penitus ignorantes. **E**t ideo si de beneplacitis nr̄is
⁊ pro sano consilio videret⁹ acceptum ut labores la
boribus addere deuitemus ⁊ quod in honoris nos
tri gloria redire ad p̄pria mereamur ad eūdem regē p̄
amū nr̄os nuncios speciales destinemus ut nobis volū
tarie helenā raptā restituat ⁊ nobis satisfaciat de his
q̄ contra nos p̄paridē sunt om̄issa. **E**d si rex priamus
uelut sapiēs hoc duxerit acceptādū hōrabilis erit re
dit⁹ nr̄ ad p̄pria nec a troianis āplis extigere de iur̄
dēm⁹. **S**i uero duxerit recusandū duo laudabilia p̄
iure nr̄o pugnabūt iusticia. s. ⁊ nr̄a potētia excusata.
Et cū p̄mūdi partes hoc a nobis p̄cessisse vulgabit⁹
inreprobabit⁹ ab audientib⁹ clementia troianoz ⁊ nos
ter commendabit⁹ ubiq⁹ processus ab omni superbie

vicio excusatus. **N**am et si postmodum in nostram vin-
dictam in troianos durissimas penas inflixerimus
eos passim in ore gladii perimendo evertendo fundi-
tus terram eorum mulieres eorum perbenni vituperio et
seruituti perpetue tradendo. Nullus erit qui noxam
inde poterit rationabiliter increpare. **A**tendatis er-
go si placet si iuxta verborum meorum monita hoc sit
a nobis efficaciter exequendum. **H**is igitur dictis ex cir-
cūstanciis multi fuerunt qui premissa verba dixerunt
exequenda non esse. **A**lii laudauerunt expedire sic fieri
ut rex ipse decreuit. **E**t dum ad hoc omnes postremo v-
nanimiter conuenissent diomedem et vlixem in eorum nun-
cios elegerunt. **Q**ui statim se accingentes ad iter sole ce-
li tenente iam medium ad troianęurbis menia peruene-
runt et intrantes in ipsam ad magnam regis priami regi-
am se offerentes descendentes ab equis marmoreos
gradus scandunt. **C**umque venissent ad atrii spaciosi ves-
tibulum mirati sunt ipsi palatii edificia tam miro ar-
tificii opere circumfusa / sed potius sunt mirati dum in
medio ipsius atrii inspexerunt quandam arborē manu-
factam mathematicę artis subtili ingenio constructam dum
eius stipes esset ex auro gracilior lancea in duodeci al-
titudine cubitorum in cuius stipitis summitate arbor
ipsa mirabilis latitudinis se diffundebat in ramos.
qui totum ipsum atrium longa circumfusione tegebat.
Erant enim rami ipsi partim ex auro partim ex argento co-
positi sic ut eorum folia et flores eorum in multa diuer-
sitate gemmarum eorum fructus editi radiarent. **L**onga
igitur ipsi duces ex eius inspectione contenti ductu m-
torum portas camerarum ascendunt et peruenientes

in locum ubi rex ipse priamus in multa suorum nobilium comitiu a sedebat non sunt regē ipm alicuius salutationis oraculo venerati. **S**ed eis velut in eis opposito osedentib9 sic illi ē affatus vlixes. **R**ex priame si te primo salutationis verbis nō exquisiui9 nō mireris cū te capitalem habeamus in hostē ⁊ hostis sui hostis nō debeat orare salutem. **A**gamēnō fr cuius nos ad te legati sumus per nos mādāt tibi vt reginam helenam de sui regni terminis violenter ablatā restitui facias regi suo ⁊ damna graua grecis illata per paridm natum tuum iuxta voluntatē eoz ad presens studeas rsarcire. **Q**uod si feceris salute sani osilii poteris. **S**i autē hec implere forte cōtemnes ipse respice quāta tibi ⁊ tuis sint mala finaliter pūētura. **N**ā tu infelici morte succumbes vniuersi tui crudeli nece peribunt ⁊ hec tua nobilis ciuitas tota cascabit ex ruina.

Quō rex priamus rñdit nūciis grecoz ad se missis

Rex itaq; priam9 intellectus uerbis vlixis nulli9 expectata deliberatione consilii sic respōdit vlixi. **D**e narratione verborum vestrorum ammiratione multa commoueor cum a me talia requiratis. q̄ regem victum ⁊ hostem in exterminio positum vix decerent. nec puto grecos vestros aduersus me tantis viribus preualuisse. quod ad faciendum que dicis cogi deberem. **I**psi enim petunt a me sibi satisfieri que satisfactionis iudicio sunt subiecti cum ⁊ ipi sint causa ⁊ si forre fuit aliqua fuit illa per quā ipi hec mererent. **I**nterfecerunt enim mihi patres ⁊ fratres ⁊ quoscunq; coniunctos. urbem meam

funditus euerterunt ciues meos morti ⁊ exilio tradi-
derunt ⁊ abduxerunt sororem meā exionam que vti-
nam more regio tractaret sed viliter more meretricio
decurpat ⁊ petūt me sibi ad satisfactionem vrgeri.
Ego autem volui nihilominus sub silentio tanti ma-
li vitam educere nec anxari strepitu preliorum. ⁊ iō
misi ad eos legatum meum anthenorē vt ipsi saltem
sororem meā restituere dignarent. nihil aliud de cō-
missis iniuriis postulando. **¶** Quanto vero dedecore
q̄tis minis legatum meum affecerūt satis p̄ vobis ⁊
mibi. **N**ō ē ergo locus vt verba vestre legationis ex-
audiā certe perire turpius prius mallem. **¶** Quare aga-
mennō rex per omnia sit securus nunq̄ meū grecis
appetere pacem qui me tantis dolorib⁹ afflixerūt et
vos etiā qui sermonibus talibus vsi fuistis nisi esset
q̄ legationis officiū vos defenderet morte vilissā
vos facerem interire. **¶** Redeat ergo ad vestros
quia donec vos video absq̄ magne ire fluctuatione
eē nō possum. **A**d quod statim diomedes prūpens i-
risum sic dixit. **O** rex si solis nobis inspectis sine ira
nō ē toto ergo tpe vite tue nō eris absq̄ ira cū greci
ī tāta potētia vicini tui existant. **E**t nō ē tēp⁹ vlti-
us differendi quin videas nos ⁊ eos coram ciuitate
tua aduersus te ⁊ tuos in armis continuis īsultātes.
Et si de solis nobis inermibus tanto dolore cōpun-
geris quanto potius condolebis cum plusq̄ centum
milia grecorum cōtra te inspicies armatorum cōtra
quos nulla te poterūt cōseruare tutamīa quī tu ⁊ tui
crudelis mortis nō sentias interit⁹ infelices. **E**t anq̄
tibi hec mala succedant secunda libertate verba

potes effundere velut vana. Multi ergo de astanti
bus ad diomedis verba cōmoti in ip̄m irruere subi
to voluerūt ⁊ ei iniurias graues inferre aduers⁹ ip
sum etiam nudatis ensibus insurgentes. **S**z rex pria
mus suo eleuatus a solio aduersus illos potenter ex
clamat ne iniuriā aliquaꝝ illi inferre p̄sumant cuz nō
sit sapientis stulto secundū suā stulticiā respondere.
Et proprium stulti sit suas demonstrare stulticias ⁊
sapientis in sua sapientia tolerare stultoz errores.
Sicut enī stulto liberuz ē stulta verba diffundere.
Sic sapiētis cedit ad laudē auscultare q̄ dixerit ⁊ au
scultata ridere. **I**n verbis igit̄ stultis cognoscit̄ stul
ticia p̄ferentis. **E**t ego prius mallet in p̄sona pati
q̄ legatus aliquis in mea curia aliquā iniuriā patere
tur. **P**ro modico enī ⁊ vili excessu pōt se aliq̄s vitu
perare de leui. **S**edete igit̄ vniuersi nec p̄sumat amō
aliquis vestruz āplius inhonesta p̄ferre. **E**t sic ces
santibus eis enneas qui tunc iuxta regē priamum nul
lo alio mediante sedebat verbis obtemperare nō ua
lēns sic dixit. **N**ō ē iustū dñe rex ut stulto debeat q̄s se
cunduz suā stulticiā respōdere. **N**ā q̄ stulta p̄fundit
ins ē ut de sua stulticia odignā accipiat disciplinam
Ego enim in ospectu vestro tāta ⁊ talia possez dice
re inhonesta q̄ me occidi de iure mandare possetis.
Et nisi eēt vestra presentia ille qui tanq̄ fatuus ē lo
quutus iam ut mortem incurreret nō eēt indignum.
qui tam audacter anipullosis ⁊ verbis mordacib⁹
vestram lacerare nō horruit maiestātē ⁊ nos verbis
eisdem turpiter exagitare p̄sumpsit. **N**oneo ego euz
ut ab hoc loco discedat si p̄sumptā noluit stulticiā

in sapientiā cōmutare. **D**iomedes vero ad predicta nullatenus stupefactus sic ad enee verba respōdit. **T**u q̄squis es ī sermonibus tuis bene cognosco te nō rectū eē iudicem / s; oblocutorē acutū. **V**alde desidero ut te apte inuenire possem in loco in quo tibi grates condignas quas meruisti redderē de verbisq̄ tā grato p̄tulisti sermōe. **B**ene video q̄ beat⁹ ē ille rex qui te in cōsiliarium suum tenet qui tā bene nosti cōsulere regi tuo ut tuus rex iniuriarū actor existat. ⁊ sit de facili labilis ad pudorē. **U**lixes autē diomedis verba sagaciter interrūpēs monet eū ne plurib⁹ verbis utat. **E**t illico idem ulixes regi priāo sic dixit. **R**ex intellexim⁹ plēe singula que dixisti. **A**mmō recedemus a te ⁊ regi agamēnoni que per te dicta sūt singula fideliter referem⁹. **E**t sic statim ambo a palatio descēdētes equos ascendūt ⁊ ī celerib⁹ gressibus ad eorū exercitiū puenerūt. **G**ui cōtinuo descendentes ab equis agamēnonis tentorium simul intrāt ubi maiores exercitus eorū agamēnone morabant⁹. **E**t referētib⁹ illis cuncta que didicerant a priamo rēge p̄dicto de ipsius priami responsione valde mirati sunt greci ⁊ qualiter sit ammōdo contra troianos ī talibus p̄cedendū orditi sunt cōsiliū multas vias de quibus infra p̄roxie seriatī suo ordie referem⁹. **V**erūtamen anteq̄ ad narratiōis seriē accedam⁹ de p̄dicto eneā aliqua sunt dicenda. **H**ic est enim ille eneeas qui cōceptus ⁊ natus ex dea venere ⁊ anchise post troiane urbis excidium profug⁹ cū reliquiis troianorum per mare cum quibusdam suis nauibus tirrenūz nauigādo p̄ pelagus post multos success⁹ romane urbis et

romanoꝝ reip. factus est princeps de cuius stirpe il
le indicus magnus cesar augustus in magna felicitate
processit. **D**ic etiā ille est de quo imperator iustini
anus in libris legum suarum viz in libro autenticoꝝ
in rubrica ut preponat nomen imperatoris legitis
documentis fecit inclitam mentionem dicendo qd si
a magno cesare augusto imperatores ceteri dicendi
sunt cesares multo fortius secundū p̄meua tempora
omnes imperatores ab enea eneades dicendi sunt q̄
primus remp. romanoꝝ imperiali q̄si scepro ipertali
ter gubernavit. Huius autē enee successus otinuos ⁊
p̄cessu necnō ⁊ p̄ maiori parte gestavirgilius in suo
opere eneidorū dum vixit multa descripsit licz mor
te p̄uentus complere nō potuit integraliter op̄ suū
De grecis mittentibus achillem ⁊ thelephū p̄ ob
tinenda maxima victualium copia continue in exer
citu grecorum.

Qum hec itaq; gererent prout superius sunt fla
ta agamēnon rex uniuersos reges duces ⁊ prin
cipes ad generale cōsiliū in planicie thenedō voce
p̄conia venire māclauit. Quibz statū cōuenientibz in lo
co p̄dicto idē agamēnō it̄erionis sue p̄positū ī hec
sub op̄edio uerba resoluit. **I**nter alia necessaria que
exercitui nrō potēter icūbunt ē illud precipuū ut cu
ram sollicitam habeamus qualiter exercitus noster
dū ē in conflictu bellorum debeat victualibz abun
dare nam sine multo victualium presidio exercitus nos
ter vix posset prodesse. **¶** Quare si vobis videret ac
ceptū apud messam pro victualibz otinue rebaben
dis in quo maxima fertilitas viget speciales

nostros nūcios viros strēnuos ⁊ fideles absq; mo
ra mittam⁹ ut taliter predicti nuncii nostri predicta
statuant ⁊ salubriter ordinent qđ īdeficienter p̄dicta
victualia cōtinuis succursibus exercitui nostro ī m̄p
ta excreſcenti copia faciant abundare. **A**gamennone
vero predicto suo colloquio fine facco omnes astā
tes cōsiliū suū probant ⁊ incōtinenti strennuū a
chillem ⁊ thelephum filium quōdam herculis sup̄ ex
ecutiōe predicti negocii cōiter elegerūt ut ad exequē
dum predicta in multa comitiua militū pugnatorū
ad messā se dirigere deberent. **I**n hac igit̄ provin
cia regnabat rex quidam nomine teucram qui regnū
ipsum longa pace tenebat dū in ipso multorum mi
litum copia ⁊ virorum pugnantiū iuuentus bellico
sa vigeret. **M**eritoq; enim dicere voluerunt hāc fuisse
siciliam que in multaz fertilitate victualiu fuit sem
per abundans dicta messā a messana ciuitate existen
te in ipsa quesita ī introitu ipsius īsule ex parte lito
rum regnorum mirabili salutis portu cōgerit in quo
naues in multa classium quantitate omni tempore tu
ta statione tuerit̄ et p̄inde qđā dicere voluerūt qđ pre
dicta ciuitas messana ideo dicta ē qđ rōe port⁹ ip̄i⁹
messēs edite in adiacentiū locorū terminis coacte de
ferunt̄ ī ip̄az qđ p̄ nauigātes postmodū per diuersas
mundi partes delatas questus gratia deuehunt̄. **L**i
cet nōnulli dixerunt ciuitatē ip̄az messe a cuiusdā re
gis dicti messani titulis insignitā qđ duz regnaret ī
insula ciuitatē illā ex suo nomine messā voluit ap
pellari. **S**ed frigi⁹ dares de his nihil ī suo ope descri
psit simpliciter ponens achillē ⁊ thelephum apud

messam gratia querendorū victualium aduenisse que
cū forte sit alia a sicilia potuit eē grecis magis ppi
qua q̄ insula sicilie que eis erat valde remota . licet
hoc ratum sit q̄ sicilia subiecta fuerit ditioni grecoꝝ
In hac igit̃ puincia messe achilles ⁊ thelephus ī co
pia trium milium militū strennuoꝝ cū multo nauigi
o perueniūt quibꝫ cū eorū nauibus applicantibꝫ ad
litora terre predictę ⁊ eis in terrā descendētibꝫ fr̄ teu
cram cū multis militibus ⁊ multis cateruis peduꝝ
ostipatis peruenit ad litus vbi achilles ⁊ thelephus
descenderant ī comitiua suoꝝ . **Q**ui statim insurgētes
ad arma dū regē ⁊ suos oꝛa se venire sunt infallibi
liter suspicati nec pati velle eos in sua terra aliquo
mō eē aīosis virtutibꝫ se oꝛa eospliose presentant.
Quid vltra? Bellum feruet asperrimū inter vtrosqꝫ
hinc inde cadunt cadauera gladio trucidata . multi
cadunt ex grecis / sed plures ex inimicis eoꝝ . **L**icet . n .
greci multa virtute vigerēt / tamen resistere aduersari
oꝝ numero triplo maiori vix poterāt . **E**t reuera
omnes greci ibi fuissent nequiter interfecti nisi fuisset
ille mirabilis in operibus armatoꝝ achilles qui mē
to studio contemplatus q̄tatem pugnantiū ⁊ qua
litate ipsorum percepit ⁊ vidit regē theucram in me
dio oꝛlictu bellantiū oꝛa hostes suos dāna graua
infligentem . **Q**uare idem achilles impetuose dissiluit
in oꝛlictum frangit ⁊ destrūpit acies vniuersos inter
ficie qui eius oꝛpectui se opponūt ⁊ q̄ ad sui trāsitiū
non aperiunt sibi viam . **A**d regez ergo theucrā uelut
leo rugiens applicat ipm impetit ense nudo crebris
vexat ictibus vulneribus sauciat . ⁊ eius galee laq̄is

laqueis viriliter extirpatis arreptum regem per vi-
olentiam prostravit in terram elevatoque mucrone ip-
sum interficere furibundus intendit. **Sed** thelephus
qui secundus ab achille pugnabat ut sentit achillem
sic in regem theucram crudeliter insuere et elevata dex-
tra velle ab eo extirpare caput eius in medio utriusque
se ingerens descendente ictum accipit scuto suo et pia
voce humiliter deprecatur achillem ut regi theucraz le-
taliter vulnerato quasi mortuo et devicto mortem ul-
timam pro sua benignitate remittat et vite spatium
victo victor indulgeat qui se sibi quasi victum iunc-
tis manibus offerebat. **Ad** thelephum igitur illico res-
pondens dixit achilles. **Sue** nam causa te movet contra pu-
blicum hostem nostrum exercere gratiam pietatis qui tam
crudeli requisitione in sola sua armorum confidencia nos
primo vexavit. **Iustum** est ut ipse cadat in foveam quam
parabat. **Cui** thelephus. **Domine** iste rex fuit quondam pa-
tri meo multa familiaritate coniunctus. **Et** ego dum qua-
dam vice in hac terram suam casualiter diuertissem infi-
nici honoris mihi apuit gratiam et utilium servitio-
rum copiam in me in maxima quantitate perfudit. propter quod
eius vite dispendium totum abominor et abhorreo mor-
tem eius. **Cui** achilles. **Ecce** illum trado tibi recipe et de
eo obsequaris finaliter cum velle. **Rege** itaque theucraz
sic a manibus achillis anullo et ab eo instantis necis
exicio liberato belli est finis impositus secedunt turme
greci victores redeunt ad naues. **Rex** autem theucram
ad sua regna deducit semivivus. **Ad** cuius preces cum
multa humilitatis devotione porrectas thelephus et a-
chilles incedunt cum ipso in cuius regna recipiunt hospites

in honore maxio ⁊ rerū affluētiū ubertate. Nō post
multos vero dies rex theucrā leralib⁹ vulneribus si
bi ab achille potenter inflictis attritus p̄ multa va
litudīe factus exanimis ⁊ vidēs vite sue extrema si
bi accelerare dispendia achillē ⁊ thelephū ad se man
clauit ventre. Quibus ad eū venientib⁹ ⁊ inuenienti
bus ip̄m in regio strato iacere idē rex theucrā sic locu
tus ē illis. Incliti duces longa salus sit vobis. Dico
tū vobis thelepho carissimo meo qz iaz vite mee ad
extrema deueni mortis interitū amplius deuitare nō
valens. Cū igit heredem mihi legitimū ex me p̄gēi
tum fata prestare noluerunt ne presens regnū meum
remaneat in caduco quod multo labore quesui ⁊ la
bore nimio māntenui usqz nūc icōcusser qd iā q̄sitū
ifallibiliter āmisisset nisi ille vir strēnu⁹ q̄ oib⁹ aliis
strēnuis virtutib⁹ fuit p̄lat⁹ victoriosissim⁹ hercules
pater tu⁹ i adiutorium meū ad preces meas festinan
tius occurrisset dū in magna multitudine hostiū me
orum regnū istud iā p̄occupatū existeret ⁊ recuperā
di aditum iā mihi spes certa defecerat ⁊ ip̄e solus in
sola sue virtutis potentia omnes hostes meos in
duricia belli sfregit ex eis innumerabilibus interēp
tis propter quod regnum istud ab omni hostili con
gressu tūc ⁊ postmodū liberauit ⁊ mihi illud in qui
etis pace restituit liberatū. // Vnde non meis meritis
nec mee virtutis potentia usqz nunc sum huius regni
sceptro in pace potit⁹. sed sola tui benigni patris af
fectuosa virtute. Ex hoc itaqz loco illi qui putauerūt
p̄uinciam messē esse siciliam opintonē eorum multa
firmitate corroborāt asserētes herculē in siciliā adue
h 2

nisse. **U**nde dictum ē ī vna parte sicilie ex parte bar
baroz herculē ex cā memorie suas fixisse colūnas q̄
locus ad huc dicit̄ colūnaz ⁊ terra dudum existens
in ea herculea vocabat̄ lic̄ quidā voluerūt corrup
to nomie herculis heraclia nomari. **S**z hec rata nō
sunt. **I**n hac igit̄ terra dudum a barbaris exarata ⁊
data penitus in ruinā adhuc supersunt quedaz colū
ne q̄ vulgo columne herculis nūcupāt̄ ⁊ in eo quon
dā fredericus secund⁹ p̄iceps reip. romanoz ⁊ rex
sicilie fecit ostrui quādā terrā cōsiderās locū ipm ha
bitantibus vtilez p̄pter sitū q̄uis in facie pelagi si
tus sit carēs omni port⁹ statione salubri. **Q**ue tamē
terra p̄pter situs bonitatez plena populo usq; in ho
diernū diē dicit̄ terra noua. **R**ex aut̄ theucrā sua tra
hēs extrēa dispendii incepto sermōe suo vers⁹ thele
phū cōtinuauit hec verba. **C**um igit̄ fili thelephē ille
virtuosissim⁹ p̄ tu⁹ regnū istud sibi sua virtute que
suerit ⁊ ego mihi ab eo illud non reputauerī restitu
tū sz mihi potius ab ipso cōmissum q̄ fata sibi viuētī
cedere noluerūt vt p̄p̄riū habituro tibi loco eius
cuius es heres ⁊ filius fara tibi rationabiliter cōcesse
runt. **Q**uare te aīo testandū in hoc meo presenti eulo
gio heredē instituo cā in regno isto q̄ ī omnib⁹ ali
is bonis meis vt huius regni sceptro. ⁊ diademate
potiaris ⁊ gubernes me aut̄ bōre regio regis tradere
sepulture curabis celebratis meis obsequiis more re
gali. **E**t his dictis ⁊ scriptis rex theucrā cōtinuo mor
te superueniēte vitā finiuit. quo mortuo theleph⁹ de
sua morte tristat⁹ cū proceribus regni sui corpus ei⁹
honorabili tradidit sepulture. ⁊ lapide marmoreo

nimum preciosum ē tumba ostructa eius in qua statim
it condi cadaver. In cuius tumbę superficie hoc epi
thaphium sculptum iussit apponi. Rex theucra iacet
hic quem morte peremit achilles. qui thelepho reg
ni scepra tenere dedit.

De thelepho ducenoniter in regem electo.

Recigit facto uniuersi maiores regni et per su
as urbes singuli populares thelepho qui ducis
nominis iure suo in primis fuit titulis insignitus nouo
facto regi tanquam eorum regi et domino sacramenta fidelita
tis et homagii prestiterunt et dante rex ipse thele
phus regni ipsius gubernacula moderaturus assump
sit. Achilles autem omnium victualium copia nauibus onera
tis et aliis necessariis ad viteregimina deputatis the
lephum regem volentem cum eo in grecorum exercitum per
fiscis et profecto redire in regno ipso in quo ipse rex
erat assumptus quasi inuitum residere et remanere man
clauit monens illum et monitis precepta subiungens
ut circa continuos succursus victualium et aliarum rerum
edibilium in grecorum exercitum mittendorum curam debe
at incessantem et uigilem adhibere. Qui omni deuotione
et affectione subiecta se predicta propter obtulit impletum
et sic achilles a rege thelepho discedente cum suis nauibus
alta petit maria et recto remige nauigare sospes
et incolumis peruenit in thebedon ubi adhuc grecorum
exercitus morabatur. Qui statim descendens in
terram in comitiua multorum ad tectorium agamen
nonis regis se contulit ubi confestim reges duces et ipsi
maiores exercitus confluxerunt et achille in magna
leticia susipientes in gaudio maximo fouet amplexibus

et amicis oculis brandiuntur tanquam eum quem pre ceteris
carum habebant et in omnibus potiozem. **N**arratis ita
quod per eum singulis que gesta sunt in messie provincia et
de thelepho facto rege et de navibus inde adductis
onustis et indeficienti victualium quantitate per tempora
etiam successura a thelepho rege promissa. **P**ropter quod
certum erat amodo grecorum exercitum nullam posse pe
nariam victualium trepidare omnes excrefcenti gaudi
o letati sunt valde et achillis processus probabili ro
ne laudabiles undecumque commendat. **E**t sic verbis om
nibus sine facto achilles ad tentoria sua redit ubi cum
multo gaudio a suis mirmidonibus leta mente recipi
tur gratificantibus sibi multum. **V**erum quoniam in hoc lo
co frigiis clares dicendi materia fuit digressus ante
quam de grecorum processibus successive sequentibus aliquid
enarraret seriatim et nominatim decrevit describere in hoc lo
co qui reges et quot qui daces et principes in defen
sionem troiane urbis aduenerunt sicut supra de tigi
bus ducibus et aliis venientibus in grecorum exercitum
descripsimus. **D**ignum est enim ut et nos in hac parte
de eis faciamus (et si non omnem) saltem de maioribus
mentionem. **S**ciendum est ergo quod de regnis eorum licet clares
frigiis nihil mihi dixerit venerunt tres reges cum plus
quam tribus milibus militum armatorum rex videlicet pandarus
rex tabor et rex andastrus. **I**tem de quadam puincia que
dicitur colophon quam quidam dixerunt esse insulam multe spe
ciositatis et plenitudine urbium circumflectam venerunt qui
tuor reges in comitia quicquid militum militum quorum unus
vocabatur rex carras/alius rex imasius/tercius rex nes
tor forus et quartus rex apbimacus. **I**tem de regno

licet cum tribus milibus militum venit rex glencō euz
eius fortissimo filio sarpedone/ qui regi priamo fu
erat vinculo consanguinitatis astrictus. **Tē** de regno
licaoie venit rex euphenius cū mille militibus expertis
in bello. **Tē** de regno quod dicitur de larissō venerūt
duo reges cū militibus mille quingentis. scilicet nuporgrā
dis/ et rex eupedus **Tē** de regno quod dicitur tabari
a venit rex remus cū tribus milibus militū et in eis co
mitūa venerūt comites septē et duces quatuor. qui rē
gi remo fideles erāt de iure vasalli. hi autē oēs porta
bāt arma coloris iacintini siue flauī absq̃ aliquo iter
signo ut inter belloꝝ acies rex remus et sui de facili
possent agnosci licet eēnt alii q̃ eadē arma gestassent
Tē de regno quod dicitur tracia viz q̃ i orientali pla
ga sita ē venit rex pilex et alcamus dux secus mille et
centū milites adducentes. **Tē** de regno pannonie ve
nit rex precemessus et quidā sobrinus eius dux stupei
cū mille militibus tūm quoniam huius regni provincia
tota consistit in montibus obscuris nemoribus et siluis
umbrosis. **Rare** enim sunt in ea ville et nulle planici
es et iō dicitur i ea multos satyros faunosq̃ bicornes
q̃ plurimū abundare. **Et** iō etiā in ea multa miracu
losa visa fuisse. nā et in terra illa sunt diuersa genera
volucrum et ferarū et iō eis militia pre ceteris ē experta
in uirtutibus lancearū arcū et sagittarū. **Tē** de p
rouincia boetie venirūt tres duces cū militibus mille
ducentis. dux viz āfinius/ dux fortinius/ et dux sani
us. **Tē** de regno brotino quod ē valde suppositū o
rientali plage plenum oī genere aromatū uenerunt
duo reges fratres cū mille militibus. rex viz boetes/ et

h. 8

rex viz epistrius. **I**tē de regno passagoie quod ē ni
mis p̄pinquū versus orientē q̄si regnū inaddibile.
propter multā remotionē ip̄i⁹ venit ille ditissim⁹ au
ro ⁊ gemmis q̄ i flumīe tigris ⁊ eufratis crebrius iue
niunt. **I**n cuius ripis regnum ip̄m passagoniū sitū
ē rex. s. philimenis cū duobus milibus militū habē
tium scuta quoz materia nō erat ex ligno cōstructa
sed tñ ex coriis decoctis multo tñ auro fulgentia et
diuersis gemmis ornata. **H**ic rex philimenis erat sta
tura valde grādis nō minor statura gigācis. **I**tē de
regno ethiopie venit rex perses et in eius comitina
strennu⁹ rex mennō cū militib⁹ ducibus ⁊ comitib⁹
sibi subiectis ⁊ cū tribus milibus militum ⁊ in eorū
comitina venit sigamō frater regis mēnōis supradic
ti. **I**tē de regno thereo venit rex theseus ⁊ filius ei⁹
arbilogus cū mille militibus cū ip̄e rex theseus esset
regi priamo stricta cōsanguinitate cōiunctus. **I**tē de i
sula que dicit̄ agresta uenerunt duo reges cū militi
bus mille. cc. quoz nomina hic expressa nō sunt. **I**tē
de regno lissinie quod ē ultra regnū amazonū venit
quidā rex senex multū sed multa discretiōe cōspicius
nomine epistropus septē liberalibus artib⁹ erudit⁹
Hic duxit secum mille milites ⁊ quēdā sagittariū vi
su mirabilē cuius vna medietas ab umbilico superi⁹
erat homo ⁊ ab umbilico deorsū erat equus. ⁊ illa
medietas q̄ erat humana tota erat corio coopta pi
loso sicut coriū equi oculos tñ habebat flāmeos ve
lut igne rubentes doctus in arcu timorosi tamē erat
aspectus qui aduersus grecos pugnās multos timo
res incussit ⁊ clamna q̄ plurima dedit eis dū mltos

ex grecis letiferis vulneribus pemiſſet. Fuerunt autē mili-
tes qui his regibus aduenerunt propter milites ipsius regis
priami et minoris in die numero triginta duo milia.
Quāq; enī ab ipsis mundi constitutione legitur tot milites
tot iuvenes bellicosos coactos in unum ubi totius
mundi militum flos tam ex parte troianorum q̄ ex parte
grecorum conuenit in unum. Attendat ergo lectores p̄ntis
historie q̄ leui causa q̄ debili ratione tot fortium tot maiorum
proceſſit interitus. Sane abhominanda sunt scandala
quācumq; debili sint ratione subnixa.

De grecis recedentibus ab insula thenedon et trans-
ferentibus se in obsidionem urbis troie.

Nondum enim greci a thenedon loco discesserant
cum indicus ille palamides filius regis nauti cum
triginta navibus militibus onustis ibidem applicuit.
De cuius aduentu greci letati sunt valde quousque mo-
ra ipsius multum impingeret contra eum quare maturius
non venisset et precipue apud athenas. Qui asserens se
gravi fuisse morbo detentum suam absentiam rationabiliter
excusauit. **H**ic autem palamides inter grecos in bono
re maximo gerebatur / cum apud maiores grecorum
primus existeret vel secundus potens scilicet in virtu-
te bellandi discretus in omni concilio et specialiter pre-
liorum diuitis plenus et militibus opulentus. **R**o-
gant ergo eum greci ut unus de consiliariis statuatur.
Quod palamides grateranter annuit ad postulationem
ipsorum. Multis ergo diebus et noctibus greci conueniunt
in unum et precipue maiores eorum. ut certa consili-
a scrutarentur / per que ad obsidendum troianam

urbē possent utilius ⁊ omodi⁹ peruenire. **P**rouide
runt enim pri⁹ ut sub noctis tenebris exequerent⁹ p̄
dictū opus eorum. **S**ed timore ducti de recessu navi
um a loco ubi tunc erant ⁊ accessu ad litora urbis
troie ne noctis obscuritas ⁊ precipue locoꝝ incogni
ta notitia. nauibus ⁊ nauigantibus posset inferi dis
crimen. **P**ropter quod ab huius p̄posito destiterūt
⁊ adhuc ex integro eis refricantibus multa consilia
solius diomedis cōsiliū ratum fuit q̄ inter grecoꝝ cōsi
liarios hec verba profudit. **A**udite vniuersi reges et
principes q̄ nunc presentes potestis aduertere verba
⁊ attendite sensum eoꝝ. **M**ultū enī vereri debemus
⁊ multi dedecoris pudore confundi quia iā ē ān⁹ v
nus elapsus ⁊ plus q̄ in hāc terrā venim⁹ nec ab ea
recedere nos aliqua audacia potuit aiare ut troiam
adire vel videre possemus. **Q**uid interī peregrinus.
Nihil aliud reuera q̄ inimicis nostris habilitatem
presticim⁹ ingenii ⁊ sensum acui⁹ eorū in nos adin
ueniendi materiā ut facilius ⁊ potentius valeāt nos
deducere in ruinā. **E**cce enim iam postq̄ huc venim⁹
nec inde discessim⁹ quod pro certo notissimū nobis
est troianis esse superaddita multa subsidia urbē eo
rum in defensionem ipsorum nouis muris vallis ⁊ ca
ueis pauisse in multa compositione palorum. **F**aci
lem enim habilitatem interī habuerunt. predicta o
nia faciendi ⁊ causas ⁊ materias eorum victoriae p̄
curare cum ipi iam ocep̄erint ⁊ pro certo teneāt nos
aduersus eos procedendi audaciam non habere. **E**t
iō q̄to magis negocium hoc differtur tanto magis
nobis damna ⁊ dedecora procuramus. **P**uto enim

¶ Proinde
querent p
cessu nau
ora vrbis
op incogn
et inferi de
to destituti
ita consti
r grecor ol
ueru reges
lueret vrb
teri debent
uia la e an
um? nec ab
are ut troia
i peregrinas
is habilitam
tu in nos de
us valeat no
ig hoc vnu
tissimu nob
plicita vrb
aris vallio
alorum. ¶
ne. predictu
in victori
tro tentato
on habent
tanto mag
¶ Puto m

¶ si tanta olim potuissimus aiositate fernere q̄ fcto
remige troiane vrbis peruenissimus ad litora ⁊ repē
te p̄cipue q̄ facilior nobis prestasset in terra descen
sus cū troiani simprouis descendissimus in ipos et
nunc nos descendere sit necesse illis puidis ⁊ mūitis
Noueo ergo (si placet) ut statū nauib⁹ preparatis
niane deliculo nos accingam⁹ ad iter ⁊ apparatibus
bellicis istitencis cursu celeri ad troie litora cōferam⁹
⁊ in potenti virtute bellandi descendam⁹ in terram
obsidione optatam vtra vrbem ipsaz ōni celeritate
firmantes. Scire enim debem⁹ quod troianis volen
tibus nunq̄ poterit a nobis hoc fieri. nisi per bello
rum discrimina ⁊ per magnam virium nr̄rū ogeriez
appositam vndecūq̄. **R**umpamus igit moras omni
alia deliberatione postposita ⁊ quicquid in vtrariū
posset dici ac quicquid sit a nobis futurum prospe
rum vel aduersum post terga laxemus cū ita fieri sit
reuera necesse ⁊ per aliam viā venire ad effectus pro
positorum nr̄rū omodius nō possim⁹. **I**blacuit igit
tur omnibus absolute datū a diomede cōsiliū. Quā
sequentis diei aurora surgente cū multa discretiōe so
lutis nauibus portum exeūt ⁊ lato spaciāt in mari.
ibiq̄ pleno sumpro concilio q̄ naues debebāt p̄rio
percedere ⁊ que postea sint sequaces alto pelago se o
mittunt.

¶ De dispositione navium
grecor p̄cedentiū ⁊ subsequentiū in obsidione troie
Priō igit statuerūt p̄cedere naues cētū extēsis
uel signis v̄tilātib⁹ ⁊ vexillis bellicis etiam in
eis castellis erectis ⁊ multorum armatorum tumul
tu munitas. **¶** Subsequenter vero faciunt insequi

alias naues centum deinde reliq̃ per pelag9 insequen-
tes ⁊ p ordinem pcedentes recto cursu nauigant uer-
sus troiam. **N**ec mora nauigātes ī eis troiana litto-
ra vicina conspiciunt ⁊ suburbanas vndique statio-
nes ⁊ mox inspiciūt ipsaz troiā. **Q**uā flexa guberna-
tione temonū ipsius troiane vrbis litoribus appro-
piquāt ī terrā descendere satagētes. **T**roiani vero vi-
dentes naues ipsas iam eorum lit9 ⁊ litora in tanta
multitudine attigisse subito ī arma p̃siliunt ⁊ armati
armatos equos ascēdūt ⁊ non expectata ducis seu re-
gis eorum licētia inordinato cursu festināt ad litus.
Greci vero videntes tantā militum copiam armato-
rum ad defensionem litoris aduenisse eaz multitudi-
nem sunt mirati. **M**otiori tamen admiratōe sunt mo-
ti videntes illos tam strennue tā docte se regere sub
regumentis armorum. **N**ullus enī fuit inter eos tam
audax tā aiosus tā fortis qui ad inspectionē multitu-
dinis troianorū vacillantem animū ⁊ trepidum nō
sumpsisset. **S**ed quia greci aliter nō poterāt in terrā
habere descensum q̃ per ictus ensium nudatorū ⁊ le-
talis belli cōflictum vniuersi arma capiunt multa aīo-
sitate resumpta. **Q**uare prothesilaus philardoꝝ fr̃x
qui primus extiterat in ordine nauium venientū cū
primis centum nauibus primus in multa aīositate se-
curus terram attingere viriliter ē conatus. **S**ed mul-
te ex nauibus ventorum multa rabie impellente vel
extensis in terram veniunt quarum multe frangunt
ex illis propter quod multos ex nauigantibus in il-
lis mare viuos absorbuic. **E**t qui viui ex eis puenire
potuerunt in terram a troianis in multo martirio

perimunt^r multorum flagellorum acerbitate scussi.
Timuit ether in ferentiū ictibus densant^r nubes in a
ere ex emissionē continua sagittarū. vicine aque litoris
interfectorum cruore rubescunt ex quorū nece patēter
dat^r intelligi q̄tus fuerit letalis descensus grecorū in
terrā. **N**ūq̄ legit^r exercitum aliquē tāta infelicitate
tanto discrimine in terrā hostiū descendisse s; post p̄
dictas centū naues insequentes easdē i eundē locum
adueniūt. **N**ō tñ repēte in terrā veniūt sicut prime //
Sed velis eaz multa cōmoditate depositis terrā pre
uia discretionē attingere sunt conate. **Q**uare nauigā
tes in illis in terrā descendere iā anhelāt quos troia
ni inarmata manu receperūt viriliter p̄hibentes eo
rum accessū in terrā. **G**reci vero in predictis nāuib;
existentes paratis balistis innumerabili q̄titate i cre
bris ictib; sagittarū troianos arcēt a litore. ex qua
rum letiferis ictibus mortui multi cadunt. **R**ecedenti
bus ergo parum pre balistarū timore troianis greci
prosilientes a nāuib; in terram veniunt ⁊ nauigan
tibus in primis nāuib; si que sunt succurrere moli
untur. unde dirum ⁊ letale bellum contra troianos
instituerunt. **I**llic prothesilaus rex qui iam in terrā
descenderat mirabilia contra hostes de sue strenui
tate persone commisit. **I**nfinitos ergo ex troianis
suo ense peremit ⁊ mirabilis adiutorii subsidia tunc
presticit grecis suis. **N**isi enim solus ipe fuisset ōnes
greci q̄ terrā attigerāt ⁊ descenderant. in ipsa sine du
bio mortis exicia finaliter incurrissent. **S**ed quid p̄
fuit prothesilai animosa defensio cū tantū forte sep
tem milia grecorum pugnam foueant aduers; centū

milia troianoꝝ? **C**ōmittit ergo mortale preliū inter
eos sed videntes greci nullū eis ad naues fauere pos
se fuge subsidiū cum illis naues ascendere nō sit tutū
et cōmendare se fluctibus et profundi maris hiatibus
sibi nō videant eē salubre malunt in terra eoꝝ uitas
extinguere q̄ in fluctuū ceca profunditate demergi.
Instaurāt ergo bellum in ea aīositate qua pnt multi
tamen ex eis ferro trucidante depereūt cū et arene bi
bule ex ferro cadentium riuos absorbcāt troianis p̄
eorum multitudine crudeliter sententibus contra eos
In magna igit greci angustia se defendūt et in mīto
interitu personaz usq; ad extrema litoris retrocede
re sunt coacti. **¶** Qui omnes amara nece subito peris
sent nisi archelaus et pthenor statim terrā cū eorum
nauib; attigissent qui in multa uirtute bellandi ue
lint nolint hostes eoꝝ descendūt a nauibus et in mul
ta potentia preliantium succurrerunt suis occurrunt
etiā hostib; et maxia uolentia se defendunt. **I**nstau
ratoq; bello tam ceteris qui animositate resumpta ī
bello durius se presentant acriter bellum fouent et in
multo sine dubio earum personarum discrimine pre
liantur. **¶** Tunc superuenit dux nestor qui dum suis
nauib; in terram applicuit et sitiēti aīo succurrēdi
ipsis salue descendūt in terram p̄lio subito se imiscēt.
Frangunt lancee sibilant per aera multe gagitte tre
mūt enses cadunt occisi et aer clamore multo ofundi
tur deficientib; ad ruinas archelao et pthenore vi
ris strēnuis multos nihilomin; interficiētib; ex troia
nis. **T**ūc rex ascalus et rex alagus cū eoꝝ nauib; ad
litus applicant et cū eorū uiris pugnātib; descēdūt

in terram in bellum pſiliunt aſoſi ⁊ in troianos uiri
liter irruunt ſic dure ſic acriter q̃ eos retrocedere coege
runt. **S**ꝫ troianoꝝ innumerabilis multitudo q̃ non
dum bellum attigerat in grecos impetuoſe ſe dirigit.
⁊ exaſperato bello in maiori feruore greci retrocede
re ſunt coacti qui iam ulterius reſiſtere non valentes
retrocedendo extremū perueniunt ad litus. **T**ūc vlix
es rex ſuo nauigio in terram applicuit q̃ celerī curſu
cū multa caterua pugnantiū deſcendit ⁊ venit ad bel
lū. **C**ōmittit ergo bellū duriffimū reſumunt greci viꝛs
ī vlixis aduētū ⁊ faciētes ipetū ī troianos viriliter ip
ſos expugnant. **V**lixes autē velut leo rugiens in me
dio aciez inſignis armis ⁊ lancea quā geſtabat ī ma
nu multos interfecit ex troianis nūc alios vulnerat
nūc alios proſternit ab equis. **Q**uē dū philimenis rē
paſſaſſionie vidit in tanta ſtrennuitate bellātē tanta
damnificantē clade troianos eques irruit in vlixem
⁊ ab equo deiecit eundē ⁊ vlixes pedes habuit neces
ſe bellare. **S**ꝫ philimenis vibrata in vlixē lācea quā
gerebat impulſu duriffimo percuſſit vlixē tā grauiter ⁊
tā dure q̃ eius ſcutō ōſſracto fulgētis lorice peruēit
ad ſquamas. **C**uius diſcuſſis ⁊ apertis vlixes ipel
lentis iccū ſuſtinere nō valēs in terrā cecidit reſupinꝫ
nec tñ ex inſlicto ſibi. vulnere ſtupēfactūſ inſurgit ce
ler ⁊ vibrata uerſus philimenē lancea quam gerebat
in multis viribꝫ lacertoꝝ ex ſummitate ſcuti verſꝫ gu
lam philimenis vulnere letali percuffit. **N**ā eiꝫ ōſſrac
tis armis ⁊ lorica diſrupta ipellentis vlixis acuta ⁊
ſecabilis lancea eiꝫ gule organicas venas intercudit
Qua de cauſa pſilimenis letaliter vulneratꝫ ab equo

decidit semivivus. Quem troiani putantes extinctum
in multa virtute belli ipsum a manibus grecorum eripi
unt et in scuto positum velut exanimem transmiserunt in
troiam. De putativa igitur morte philimenis troiani
turbati sunt valde et nesci fuisset ille casus qui tunc in
tercidit de vulnere philimeni totus grecorum exerci
tus qui descenderat et debellabat in terram devictus in
fallibiliter vite sua ultimum dispendia deflevit. Sed ad hoc
thoas rex tholie cum suis navibus et agamennō rex
totius exercitus imperator cum suis menelaus rex cum
suis et nobilis thelamonius et ajax cum suis ad litus ap
plicat subito in terram ascendunt troianis intenden
tibus circa bellum asperrimum contra grecos aliosque pa
rum ante descenderat et inuicem cum troianis prelium co
fouebant. Universos ergo equos eorum a navibus ex
trahunt et eis ascendentibus in eosdem in multa pug
nandi virtute prelio se immiscunt adversusque troianos
impetum facientes frangunt lanceas et in ipsarum fra
gore innumerabiles troianos prosternunt ab equis
quosdam mortuos quosdam letaliter vulneratos. **I**n
stauratoque bello multi intererunt de troianis.
Tunc pthetilaus rex philardorum multo labore las
satus qui tot labores armorum passus extiterat illo
die parum a bello secessit et ut respirationis auram as
sumeret ad litoris extrema peruenit ubi bellum fuerat
primitus inchoatum. Ibique percepit quasi omnes su
os in bello premortuos in quorum morte latentes me
tas produxit lacrimas et multum exinde commotus ad
iram spiritum reassumpsit ut ad bellum iterum se offerret spe
ras de suorum nece vindictam consequi in multorum iterum

troianorum Sicq̃ suis equis ⁊ alioꝝ suoꝝ extractis
a nauibus que a ventoꝝ rabie saluē demū euaserant
equum suum potenter ascendit suorum necē cupid⁹
vindicare. Furens igit̃ ense nudo multos ex troiāis
interfecit multos ab equo p̃sternit ⁊ multos vulne
rat ex eisde. Tūc p̃sens rex ethiopie cum multo mi
litum comitū a troiana urbe ueniens furibundo a
nimo bellum intrat et in aduentu ethiopum prelium
durius instaurat. Tantā igit̃ troiani in eorum aduē
tu sumpsere virtutis audaciam q̃ quasi facti recētes
in viribus in grecos impetuose dirumpūt duris vul
neribus eos ledunt ip̃osq̃ opprimunt ⁊ oppressos p̃
violenciā retrocedere cogunt ad litus. Ibiq̃ fuissent
greci reuera deuicti nisi strennu⁹ palamides cum suis
nauibus applicuisset in terrā. Qui statim cum suis mi
litibus equis abstractis a nauibus in bellādi deside
rio ⁊ succurrendi suis equum ascendit irruensq̃ ī bel
lum letale certamen instaurat. In eius enim aduentu
insulcant greci aīositate resumpta. ⁊ ip̃e palamides
exterminū troianorum furibundus intendēs in siga
mon fratrem regis mennonis ⁊ nepotem regis persei
qui tunc in armorum strennuitate de se mirabilia fa
ciebat irruit in uirtute bellandi ⁊ impacta in eum su
a secabili lancea per medias costas eius ip̃m vulnera
uit ⁊ ab equo prostrauit extinctū eoq̃ dimisso se di
rigit in crebras acies troianorum disrumpit turmas
infinitos ex troianis interfecit qui eum uelut mortez
vndiq̃ metuentes in eius aggressū faciunt sibi viam
Elamor igit̃ fit maxim⁹ in occisoꝝ excidio. Nā troi
ani sustinere palamidis impetum nō valentes p̃ lōgū

terre spacium retrocedere opellunt^r erāt iā p fuge sub
sidium troiani dare terga coacci. **T**ūc strēnuissimus
militū fortissimus hector quasi ad uoces clamātium
excitatus ab urbe troiana in comitiua multorū egre
dit^r bellūz īgredit^r flāmis furēs accēsus 7 micātibus
fulgens in armis 7 incisoria lancea scutū gerebat au
ri fulgori opositū depictūz ad imagines triū leonūz
Grecos igit^r potenter īuasit 7 diuisis aciebus circum
quaq^z p mediū irrefragabili virtute bellandi pthe
silao regi venit obui⁹ qui troanos in ore sui gladii
perimere nō cessabat sicq^z in eū irruēs ense nudo cum
in grecos ante lanceā ofregisset eleuato brachio i sue
virtutis potentia pthesilaum pcutit sic q^z a summo
uertice ipsūz scindit per mediū usq^z ad adiacentias
vmbilici nō obstātib⁹ armis eius. **C**adit ergo nobil^r
7 strēnuus rex pthesilaus extinctus 7 hector ipso di
misso ruit in alios 7 quoscuq^z sui mucronis ictu con
tingit certū ē eos dies vltimos terminare. **N**on mul
tū iā per turmas discurrebat 7 tēos iā morte pereme
rat q^z greci timore perterriti quasi mortis ītereritum
vitāt illū. **E**t interrogāte vno ab alio quisq^z eēt m^l
ti doloris excidio ātonomatice noscūt illū eē viz hec
torē oībus fortiorē. **I**n facie igit^r eius greci fugiunt
eius ictus tolerare letiferos nō valentes. **E**t sic dum
psistit in bello greci deficiunt s^z lassat⁹ secedit a bel
lo. **C**āpūz 7 vires greci resumūt quod octies uel deci
es onigit illo die. **S**ol igit^r iā vergebat ad vespascū
hector quodāmō armoz^z fatigatione lassatus urbez
intrauit relictis ceteris qui p^luiz acerrimūz omittebāt
7 troianis aduers⁹ grecos viriliter īsistentibus iāz

greci quasi deuicti terga dare parabāt. **C**um ille fortissimus achilles cum suis nauibus ⁊ mirmidonib⁹ terram applicuit qui descendens ī eā cū suis omnib⁹ bellum intrat irruit acriter in troianos. **R**esurgūt greci in achillis aduentu in cuius comitiu a venerūt plus q̃ tria milia pugnatorum bellum omittit maximuz multa fit strages ⁊ cedes maxia ruūt bicinde interfectorum cadauera ⁊ potius ex troianis. **N**ā ille fortis achilles in ore gladii ip̃os insequit⁹ qui ex eis interficit infinitos sternit ⁊ vulnerat in multa effusione cruoris. **T**ā oēs alie naues litus attigerāt iā oēs exeūtes in pugnam in terrā venerāt ⁊ se ingesserāt ī conflictu. **Q**uorū troiani potentiā sustinere pre multitudine non valentes achille ip̃os letaliter opprimente terga sunt dare coacti ⁊ fuge subsidio se in troianaz urbē recipere molunt⁹. **I**llic magnus clamor exuberat ⁊ vociferātes intonāt anxiose ī morientū casu ⁊ doloribus percussorū. **I**llic achilles interfectoz cruore undiq; madefactus īfinita post se cadauera deserit ⁊ multa de fugientib⁹ addit illis. **T**am fugaces troiani ciuitatis eoz portas attigerāt ip̃as intrare tumultu maxio satagentes illic strages fit maxia illic troiani ab insequentibus intercepti qui in eā intrare non poterant morientes cadūt in limine ⁊ ante ora patz filii trucidati vitā exalant magna ⁊ innumerabilis cedes cōmittit⁹ in introitu ⁊ fuisset āplius valde maior nisi ille virtuosus troilus paris ⁊ deiphebuscū multis militibus intrare volētibus occurrissent. **I**n quorum occurstu cessauit cedes ⁊ supervēiente noctis umbraculo prelium ē direptum. **T**roiani ergo ciuitatis

portas duris firmant repagulis ⁊ achilles cum grecis
in multa gloria rediit ad litus. Tūc agamennō rex
explorato loco decenti mandauit in eo figi tentoria
vniuersos monet omode se locari ⁊ distinctis locis
vnicuique maiorum tentoriis ⁊ papilionibus eleuatis
vniuersi collocauerūt se omoda qua poterāt statiōe
⁊ qui tentoria non habebant tuguriis nouis instruc-
tis sibi noua parāt hospitia ⁊ receptacula mansionū
Equis autē eorum put melius possunt cōmoda stabu-
la statuunt. ⁊ rebus omnibus necessariis adductis
a nauibus ipsisq; nauibus in fortibus funibus firmi-
ter colligatis ⁊ tutius institutis in multaz ponderi-
bus anchoraz iniectaz in mari eadem nocte obsidi-
onem in multa omodate decernente agamennōe fir-
mauerūt. Cū igit multas ignibus ⁊ ardētib; facib;
noctis tenebras exclusissent ⁊ non minus in exercitu
fulgor fictitiū appareret q̃ si diei claritas radiaret
Institutis etiā in eorum tuitionū multis liciis p̃cedē-
tib; altera alterā tam in propinquis eis q̃ etiā locis
in spatiis remotis troianis ipsis nulla eis nocte ip̃a
īpedimenta prestantibus quasi clausis portis nullū
ex eis nocte illa exiuit. **P**ost obsidionē vero firmatā
prout melius potuit nocte illa. **I**lle peruigil agamen-
nō qui nulla somni poterat occupari quiete vigilēs
ordīauit excubias circūquaq; in multo modulamē-
fistulaz ⁊ maxia multitudie armatoz q̃ totuz exer-
citum a cecis insidiis tuerent ⁊ in eorum vigiliis reliq̃
fida securitate iacerēt. **S**icq; sub noctis supstitis por-
tione nōnulli qui maxia fatigatiōe lassati ⁊ qui mul-
to fuerunt prelio depressi ad quietis requē assūmēdā

absq; armoz suorū depositione se sternunt donec ad
uenientis diei serena pandat aurora **E**t hoc fuit p
mū bellum inter troianos ⁊ grecos cum greci descen
derēt in terrā.

De scdo bello iā obsidione firmata

Exclusis igit tenebris noctis illiꝝ q̄s mane facto
fugauit aurora cōsurgens sole suis radiis terre
faciē illustrāte ille strēnuꝝ ⁊ bellicosus bector actor
⁊ dux troani exercitꝝ circa ducatū suū curiosus exiit
facto diluculo vniuersos bellatores mādauit armari
⁊ eos in cuiusdā campi planiciē in medio ciuitatis
troie gremio cōstituti vbi tēplum diane dee cōstructū
extiterat statuit ouenire ⁊ distributis eis bellicosa p
uisione p turmas ⁊ cuneos ⁊ aciebꝝ ex eis sufficienti
bꝝ ad illiꝝ diei plium ordinatis vnā de portis troie
citatis que dardanides dicebat apiri mandauit. **E**t
cōuocatis ad se duobꝝ de cōsanguineis suis claucoē
scꝝ filio regis licie ⁊ cincinnabore frī suo naturali duc
tū p me aciei cōcessit ⁊ delegauit eisdeꝝ. **I**n qua pma
acie mille milites statuit bellatores viros bellis vtiq;
fortes ⁊ belloꝝ exptos tam de regno licie q̄ de troia
⁊ eis in nomine deorum ab ipso bectore data licētia
in victorie signo predictā portam dardanidē exeunt
⁊ exeundo sagacibus ⁊ lentis incessibus ad grecorū
exercitum appropinquāt. **P**redictēq; prime aciei pre
dictus bector alios mille milites prudentes adiecit.
quos sub ductu thesei regis eratie ⁊ archilei filii r̄gis
ipius viroz non sine magna strēnuitate omisit ⁊ eis
dedit in nomine deoz benigne licentiā ut prime aci
ei pariter iungerent. **S**ecundam vero aciem statuit i

qua tria milia militum Fortium ⁊ pugnantium depu-
tauit quam sub ductu cōmisit bellicosi regis frigie re-
gis xantipi ⁊ regis alcami virorum magne virtutis
⁊ ad mandatum bectoris sub victorie signo per p̄-
dictā portā exeunt ciuitatis ad grecorum exercitū sa-
gaciter procedentes. Terciam autē aciem ex tribus mi-
libus militum cōstitutā sub ductu bellicosi troili hec-
tor ip̄e commisit ⁊ mouens eundem affectuosis ser-
monibus in eum hec verba profudit. Carissime fra-
ter mi ⁊ summa leticia cordis mei valde dubitā me
cogit immoderata animositas tui cordis ne incōsul-
te ⁊ prodigaliter exerceas te ī bello. Rogo te serues
omni custodia corpus tuū ⁊ a stulticiis declines im-
mensis nec te totum tue strennuitati cōmittas impro-
uide/ sed bellis sic sagaciter potiaris ne inimici nos-
tri affectantes q̄ plurimū casus nr̄os de tua facilita-
te letent. Vade igit̄ feliciter ī noīe deoz nobis fauē-
tium ⁊ uictor ⁊ incolumis ad ciuitatem tuā redeas si-
cut opto. Cui troil⁹ Carissime dñe (fauētib⁹ diis)
uereri aliquid non oportet quoniā a mandatis tuis
tanq̄ carissimi fris ⁊ dñi nūq̄ infallibiliter declina-
bo. Et his dictis cum comitina predicioz triū miliū
militū per portā feliciter egredit̄ ciuitatis in signis
armigeris In cuius scuto campus totus erat aureus
depictis in eo trib⁹ leonib⁹ deauratis ⁊ ad grecorū
exercitū aīos⁹ accedit. Hector uero quartā aciez or-
dinauit in qua posuit tria milia militū ⁊ milites sep-
tingētos quos sub ductu disposuit regis larisse dicti
vpon Grandis enim erat iste vpon hō fortissim⁹ bel-
licosus multū ⁊ prelia multum affectans. adeo q̄ in

toto exercitu troianoꝝ nullus preter hectorem forti
or putabat ī cuiꝝ comitiua extitit vir valde strēnuꝝ
ardelaꝝ de predcō regno larisſe q̄ ad predictū greco
coꝝ exercitū vnāniter anhelātes ab hectore obtēta
licētia p eandē portā exeūt cīratis huic etiam quar
te aciei hector ducem fore cōstituit cum predcō rege
larisſe dunarciū naturaleꝝ ⁊ dilectissimū fratrē sibi
ppter strēnuitatem ipsiꝝ Sūtam aut aciez cōstituit
hector sub ductu regis cisoie cuꝝ gente sua de cisonia
hui āt cisones erāt fortissimi et statura grandes val
de vt gigantibꝝ similes putarētur ⁊ hꝝ regis erāt
arma sicillina siue flaua sine aliquo īterſignio ⁊ huic
aciei hector cōstituit ducē polidamā frēm suū qui ab
hectore obtenta licentia ī comitiua suoꝝ festinat ad
hostes. Sextam vero aciem hector de gente poenia
statuit sub ductū regis eius pthemēsi ⁊ ducis eius se
reper viroꝝ utiqꝫ strennuoꝝ Sed huius gēs ad bel
lum procedebat inermis lorica nō indigens casside si
ne scuto. Eius aut gentis studium arcus erat ⁊ lon
gas pennis caudatenus vestire sagittas deinde eoꝝ
capitum ex acutis ferris super immissiscacumina co
ronarūt cū quibus letalia vulnera eoꝝ hostibus in
infligebant equis fugacibus ⁊ fortibus incedentes
Huic etiā aciei hector deiphebuū naturalē ⁊ legitti
mꝝ frēꝝ suū p̄fecit in ducem qui ab eo obtēta licētia
ad eius hostes in comitiua multoꝝ se cōtulit aīosꝝ
Verū huic aciei hector innumerabiliū militūꝝ multi
tudinem armatorū adiecit ⁊ specialiter illos q̄ de reg
no dicebāt agreste sub ductu regis exdre ⁊ regis phi
lon hic aut rex pbilon mirabilem currū hēbat totū

ex eboris integritate ostruatum dū ei⁹ rote tñ essent
ex ebano vestite desup auro puro cuius testudo sup
imposita tota erat gemmis et lapidibus preciosis au
ro ⁊ argento ⁊ tecta **H**ic currus a duobus fortibus
⁊ pugnancibus milicibus ⁊ stipatus erat **H**is at du
obus regibus regi. s. exdre ⁊ regi philon hector ppo
suit pictagorā frēz suū qui celeriter cū eisdem ad hos
tes se dirigit hectoris licentia iā obtenta **H**ector ve
ro circa sue propositionis intentū viriliter perseue
rās inclitum enē de quo supra sepe retulimus septie
aciei preposuit ic⁹ comitiua oēs milites ⁊ equites de
districtu omunū deputauit qui a quodam nobili ā
mirato eufreino nomie regebant. **C**ui oēs ab hector
re licentia obtenta ciuitatem exeunt debita festinātia
se iūgētes supradictis aliis aciebus **O**ctauā at aciem
hector eē ⁊ stituit de xerses regno persaz ⁊ eius gente
cui pposuit paridez frēm suū ⁊ ipm ammonuit qd q̄
uis ad alias acies festinet accedere nō tamē bello se
ingerat nisi se presente quem p̄xime subsequi festin⁹
intendit **C**ui paris omnibus māclatis eius deuotissi
me se parere respondit ⁊ sic affectuosa ab eo obtēta
licentia i comitiua gētis sibi deputate ciuitatis troie
feliciter portam exit. **N**onā uero acie ipse hector mo
derari statuit ductu suo ⁊ stituens eā ex oriundis no
bilibus ⁊ fortibus equitibus urbis troie ducēs i ea
secū decem de fribus suis naturalibus quos aīosio
res in bello potius expertos agnouit ordinatis i ea
quinqz milibus milicum pugnatoz q̄ in eius comiti
ua cū eo egrederēt ad bellū **I**pse aut hector necessari
is ⁊ fidelibus armis circūquaqz munitus equū suūz

ascendit nomine galatæa **D**e cuius magnitudine forti-
tudine pulchritudine et suis aliis uirtutibus mirabi-
lia scripsit dares **E**ques uero bector in eo armatus
ut erat ad regem priamū prēm suum locutus accedit
cui dixit hec uerba **C**arissime pater habeto tecū mille
quingentos milites quos in tua deputo comitiua cū
quibus et omnibus peditibus pugnancibus huius ur-
bis sis circa licias grecoꝝ illas scz que plus ab aliis
licias sunt remote cautus existēs. ne quis ultra p̄dic-
tas licias exire presumat. nisi tunc cuz ego mandaue-
ro ut cum necessitas ingruerit habeamus vos in tutū
refugium firmitatis subsidium etiam et castellum. **E**go
autē habeo mecum certos internuncios q̄ de me ad te
vadant et veniāt ferant et referāt otinum statū bel-
li et quid te facere oporteat secundum belli successus
Tu etiā eris cum comitiua tuoꝝ in vigili et circūspec-
ta custodia ne aliquo dolo astucia siue fraude hos-
tes nꝝ nobis bellantibus ciuitatem nꝝ inuadant et
tercipiant aut p̄dent ut tu sis eis murus semper op-
situs letaliter ledens illos et nobis sis in columnam
regiminis et securitatis auxiliū **C**ui rex priamus **F**iet
omnia fili carissime ut disponis. **N**ō enī ē mihi pꝑ-
teorum auxilium spes alia neq; fides nisi in tue vir-
tutis brachio et in tui prouidi sensus gubernatione
discreta. **D**iis humiliter supplico ut te mihi seruent in
columnem et ab omnibus tueant aduersis. **E**t sic hec-
tor a patre licēcia postulata discessit et aciei sue quā
sibi parauerat se diunxit // **E**rat enim hector in mul-
ta uirtute magnanimus in bellis inuictissimus et for-
tissimꝝ preliator et regiminis exercitus sapiētissimꝝ

dux ⁊ princeps. Signa aut̃ eius armigera que in scu
to gestabat talia pingebant̃ in armis ipsius. Erat e
nī eius campus totus aureus siue flauus ⁊ in medi
o eius vnus leo tantum rubeo colore depictus. Hic ī
nomine deorum portaz egredit̃ ciuitatis in comitiua
suoꝝ vexillis expansis et licet fuerit in exeundo vlti
mus oēs p̃cedentes acies sua virtute transcēdens per
uenit ad primā ⁊ p̃ponendo se factus ē prim⁹. Adu
lieres aut̃ nobiles que in ciuitate remanserāt oēs ciui
tatis muros ascendūt ut ex eis uidere valeāt belli cō
flictuꝝ. Illic filie regis priami cum magna helena co
ascendūt que dū de multis in corde suo nimiū trepi
daret timor ⁊ dubitatio ī ea imaginatiōes diuersas
⁊ varias gubernabāt. Licet enī hector sic suas acies
ordinasset nunquid agamēnon negligēs extitit uel ī
missus in ordinatione suoꝝ. Sane de gēte sua. xxvi.
acies ordinauit. In quaz prima patroclū ductorē cō
stituit qui secū duxit in ip̃a totā gentē suā necnō ⁊ to
tam gentē achillis mirmidones uiros bellicosos. A
chilles enī eo die non processit ad bellum cum in ten
torio suo maneret faciens de quibusdā suis vulneri
bus se curare. Erat enim iste patroclus vir nobilis ⁊
dux a suorum progenitoꝝ stirpe productus clarus
moribus ⁊ multis diuitiis opulentus quē achilles in
tanta amicitia sibi cōfederatione cōstrinxerat q̃ ābo
rum anima ⁊ spūs vnus erat ⁊ quod eoꝝ vniuserat
alter⁹ totū erat. Secunde aut̃ preposuit aciei regem
mēnonē ⁊ regē idumineuꝝ in q̃ cōstituit tria milia mi
litum ⁊ menesteū athenaz ducem cum vniuersa gen
te sua bellica de athenis. Terciam autem aciem

cessit regi ascalopho ⁊ eius filio philimeno. sub q̄
ostituit vniuersam gentē quitanorū bellorū exptaz
Quartam vero aciē ostituit sub ductu regis archelai
⁊ regis pthenoris ⁊ cū eis fuit fortissimus securidā
cum tota gente boecie sub hac acie deputata. Quīta
aut aciē duxit menelaus cū spartensium gente sua quī
sui regni regimini subiacebāt. Sextā uero aciem rex e
pistropus ⁊ rex celidis cum gente de prouincia fodi
sis sub eorum ductu duxerūt. Septimā aut thelamo
nius ajax duxit cum gente de sua prouincia salemia
in cuius comitiua fuerunt quatuor comites theseus
viz amphimachus dorius ⁊ polisarius. Octauā uero
aciem duxit thoas. Nonam aut duxit ajax cileus.
Decimam uero duxit rex philoctois. Undecimā au
tem duxerunt rex idumeneus ⁊ rex merion. Duodeci
mam uero duxit dux nestor. Terciādecimam rex he
nes duxit filius mabentis. Quartādecimā duxit vlix
es. Quintādecimā rex umelius. In sextādecima fu
it gens quodā prothesilai vindicare mortem sui do
mini sicibunda. Septimam uero decimam duxerunt
rex polidarius ⁊ rex machaon. Octauam autem deci
mam duxit rex rodi. Nonādecimam duxit turipu
lus rex octomeniorum. Vicesimam duxit xantipus
rex lidorum ⁊ rex aphimachus Vicesimam primā dux
it rex philothethes dominus larisse Vicesimāsecū
dam diomedes ⁊ stelen⁹ duxerūt. Vicesimāterciam
duxit beneus rex cipri. Vicesimāquartam duxit rex
pthailus Vicesimāquīntā duxit rex capenor de ea
pedia Vicesimāsextā ⁊ ultimā duxit ip̄e rex agamen
non utpote totius exercitus imperator.

De primo ogressu troianoꝝ cum grecis.

Diebus igit̃ omnibus ex utraq; parte sic solēni
ter institutis utraq; pars in liberū campū egre
dit̃ cā bellandi sed ille fortissimus hector quietissim
patiens primus ante omnes alios potentē equū suū
coegit in cursum cōtra grecorū primam aciē quasi fu
ribundus anhelās quē ut presencit patroclus q̃ pri
me aciei grecorum ut dictum ē ductor erat cōtra hec
torem in equi sui cursu velociter diametro recto pro
cedens hectorem acuta lancea sua petit ⁊ cum ea uiri
liter ipsum impellens scutum quod sibi hector appo
suit uiriliter perforauit. sic etiā q̃ ad arma interiora
perueniens aliquid dirupit ex eis nō tñ ad nude car
nis intima usq; transiuit. Hector uero in uolentia
ictus ip̃ius non trepidās neq; nutās multo ardore
furoris accensus nō ictu lancee petuit simili relatione
patroclū / sed nudato ense in ipsūz irruit ⁊ ex ictu ēsis
crudeliter sic percussit in capite q̃ eius caput per me
diūz ī duas diuisit partes. Quare patroclus se ī equo
sustinere non valens utputa qui peruenerat ad spira
mina uite sue ultima mortuus in terram decidit ī me
dio pugnatorum. Sed hector qui eum p̃cipitē mor
tuum uidit ad equo prosterni. arma quibus patro
clus erat armatus intuens et contemplans raptus
desiderio habendi ipsa a suo equo descendit ⁊ per u
nam habenam retinens equum suum ad corpus pa
trocli peruenit uolens expoliare ipsum fulgentibus
armis suis. **S**ed rex mennon cum tribus milibus
militum armatorūz in defensioneꝝ cadaueris appro
pinquat ⁊ ad corp⁹ ip̃m cum tota gēte sua pueniens

hectori se opposuit i predicta multitudine pugnato
rum ne hector corpus ipm armis ipius expoliare ua
leret **E**t irato aio cōtra hectorē dixit hec verba **L**u
perapax ⁊ insaturabilis certe de hoc cibo gustare nō
poteris alibi oꝝ te querere cibum. **Q**uia statim vide
bis contra te plus q̄ quinquagita milia pugnatorū
qui ad destructionem solius tui capitis molient̄ **E**t
sic per eundē regē ⁊ alios facto vnanimiter impetu
ōtra hectorem p̄cipitare ipm in terrā virtuosē irēdūt
eius equū a suis manibus eripere satagentes adeo q̄
hector ad instantiā tot insistentiū ad eum i terrā flec
tere genua fuit coactus sed ipe in virtute sue potētie
seipm illico erigens velint nolint greci equū suū potē
ter ascendit ⁊ pperās ōtra regez menonē de eo appe
tit furibundus vlasci **S**ꝫ rex claucon ⁊ rex theses cū
artilego filio suo cum aliis tribus milibus militum
armatorū menoni succurrūt se ōtra hectorē viriliter
opponentes. **S**ed hector illū qui primus grecoꝝ sibi
occurrit appetens ense nudo morti tradidit ⁊ pemit.
Sic multos de reliquis . qui sibi occurrere non time
bant **I**nterea bellum feruet asperrimum ⁊ ad cor
pus patrocli iterum hector redit adhuc ipsū expo
liare proponens **¶** **Q**uare descendere ab equo nō cu
rās quod idumeneus rex crete cum duobus milibus
pugnatoꝝ contra eum peruenit ad bellum **E**t dū
circa corpus expoliandum hector insisteret . rex me
non iterum in maxima caterua militum in hectorem
irruit sic eum grauiter expugnando q̄ nullo mō euz
suum peruenire permisit ad votū imo crebriꝫ ⁊ mltis
ictibꝫ ipe ⁊ sui percusserunt eū **¶** **E**ut cum videret se

pedite ⁊ cōtra tot equites bellum letale feruere viſa
virib⁹ cumulat grecos acriter ipetit eſe nudo equos
interficiendo q̄ plures crura brachia ⁊ pedes muc
lando multoz sic q̄ breui hora quindecim interfecit ex
illis q̄ ipſum intercipere conabant⁹. **A**denon uero rex
interim corpus patrocli eleuatū a terra coram ſe reci
pit equo ſuo ⁊ aſpordando illud ſecū ad grecoz ten
toria duxit illud. **G**reci uero nihilominus iſiſtentes
contra hectorē uel ipſum intercipere uel ab eo equū eri
pere in multa caterua pugnantiū moliunt⁹ ſic q̄ ipſum
equū aſcēdere nulla facultate permittūt. **I**nter quos
erat q̄dā miles fortiffim⁹ noīe carion de petra qui cō
tra hectorem iſtātius ābelabat. **S**z quidā famulus
hectoris uidens hectorē in tanto diſcrimīe oſtitutu⁹
dū duas haberet lanceas rigidas ⁊ acuto ferro mū
tas cōtra predictū carion de petra qui cū aliis cētū
militib⁹ cōtra hectorē plus aliis iſiſtebat vnā ex lā
ceis ipſis in potenti uirtute vibrauit ſic q̄ ex eo ictu
carion letaliter percuffus mortuus exſpirauit. **D**eide
idē famulus aliā vibrauit in aliū q̄ hectorē ſimiliter
opprimere conabat⁹ ⁊ ex eo ictu pcuff⁹ ſiſt mō mortu
us decidit p̄ceps ī terrā. **T**ūc exclamās idē faū⁹ for
titer aduerſ⁹ troianos ut feſtināter occurrerēt hecto
ri ī tāto diſcrimīe oſtituto cicinabor vn⁹ ex frīb⁹ hec
toris ut uocē exclamātis audiuit p̄m⁹ cū tota acie in
q̄ erat ī maxia uirtute bellādi ī grecos irruit. ⁊ a gre
cis facta p̄ uolētiā ſibi uia puēit ad illos. c. milites
q̄ ſic acriter hectorē iſeſtabāt. **Q**uare illico triginta
ex eis crudeliter interfecti mortui defecerunt. **P**rop
ter quod troiani animoſitate r̄ſumpta cāpū r̄cuperāt

et greci retrocedere sunt coacti. Ad quod hector exhibi-
laratus non modice equum ascendit et furibundus se in-
gerit in certamen et adversus grecos imoderate se lax-
ans in ictibus nudi ensis de patrocli spoliis despera-
tus multos ex grecis interficit sibi venientibus occur-
sum et tot quot veniunt obviam coram eo aut omnes inter-
ficit aut prosternit letaliter vulneratos. Tunc greci mor-
tum vitare volentes a facie eius omnes aufugunt pa-
tentem aperiant sibi viam sic quod transcendens multitudinem
acieque totus in occisorum sanguinem cruentatus quan-
doque vix reperit in quem exercere valeat vires suas.
Tunc menelaus dux athenarum venit ad bellum cum tri-
bus milibus armatorum et eundo cum tota gente illa
ex parte sinistra peruenit ad aciem illorum de frigia in
qua erat troilus qui grecos mirabiliter opprimebat
et in qua erat rex antipus rex machaon et rex alcarion
qui aciem ipsam cum predicto troilo ducebant et facta con-
mixtione ipsarum acieque letale bellum committit inter eos.
Tunc meneestes dux bellantis troilum potenter aggre-
ditur cum lancea sua sic viriliter ipsum impellens quod ve-
lit nolit troilum ab equo prosternit. Qui in medio
tot pugnantium in terram peruenit et locum mirabi-
liter impeditum cum decidisset inter pedes innume-
rabilium equorum et affessorum ipsorum qui leta-
le bellum sub mortis dubio tota intentione tractabant.
Menestes vero circa captionem troili totas abelas. ut
ipsum suum habere valeat in captivum. cumulado vires viri-
bus cum omnibus suis tantum studii adhibuit et laboris quod troi-
lus a pedibus abstraxit cepit et captivum ducere ut mul-
ta militum festinaret sed quidam miles nomine mirisecis

aduersus illos de frigia potenter exclamat dicens **D**
uiri fortes ad quid venistis ad bellū. Nunquid pro
honore vel verecundia acquirenda? **N**onne percipi
tis et videtis troilum filium regis priami et frēz hec
toris duci captiuum. Sane si permittitis eū duci per
petui pudoris labe vos et heredes vrōs poteritis te
nere fedatos. **I**n recuperatione igitur eius ouertite ui
res vrās et hoc facere cū celeritate curetis ateqz a po
tencia vrāruz virium eruat. **T**unc rex alcani9 excan
descens totus in iram accepta quadā lancea contra
grecos qui troilum captiuū ducere festinabāt festinā
ter irruit et sic viriliter percutit cum eadē vnū ex eis
qz ipm subita morte prostrauit. Deinde prosiliēs i a
lium ipsum letaliter vulnerat. **G**uare factum ē cū ad
iutorio suorum occurrentiū cateruati qz troil9 a ma
nibus ipm ducere volentium extitit liberat9 et i max
ima uirtute bellandi equū ascendit auxilio precipue
regis xātipi qui cum acie sua in liberationem ipsius
troili festinus occurrit. **V**ic rex xantipus menesteum
ducem furibund9 iuadit et eū viriliter ex trāuerso p
cussit et nisi fuisset armorū tutela fidelium armatus
indubitanter interfecisset eundem. **D**olēs itaqz menes
teus ex sui amissione captiui suos acius hortat ad
bellum et superuenientib9 grecis in succursum ipsi9 mē
titudine pugnantium copiosa bellum letale commit
tit. **G**uare de interfectis cadaueribus ex utraqz par
te sequit magna strages. **I**nterea hector qui belli la
bore lassari nō poterat in furore suo multos grecos
interficit sternit et vulnerat. **S**ed menesteus qui mē
to dolore deprimitur de eo qz captiuū suū amiserat.

et partem maximam gentis sue discurrit per acies ve
luti furibundus. Et dum ita discurreret opprimendo troi
anos ille miris etis per quem suum captivum amiserat obvius
venit ei. Quem menesteus in armorum suorum gestamine re
cognovit. Quare dirigendo se viriliter contra eum in equi
sui cursu et in sue lancee forti potenter impulsu ipsum
ab equo prosternit et deiecit bellancium intra pedes.

Quem amplius vexari non valens deserit et in alium
irruit quem similiter ab equo prosternit. Ad hec ex parte
troianorum superuenit hupon et in eius comitum arde
laus cum duobus milibus pugnatorum et cum omnibus de

regno larisse. Contra quos rex prothenor et rex arceles
cum gente sua de regno boecie obviam exierunt et du
rum bellum committunt inter eos. Sed non longe ex
parte troianorum superuenit polidamas antenoris filius in
maxima multitudine pugnatorum qui videns tot acies
troianorum in uno loco insimul aggregatas statuit ut
eius acies cum qua venerat separaret ab aliis et ex
alia parte se dirigerent contra grecos.

Quare factum est
quod predicta acie se contra grecorum exercitum ex par
te alia dirigente superuenit rex remus a troiana ciui
tate progressus cum tribus milibus militum armatorum
contra quem statim irruit menelaus cum universis
spartensibus equitibus gentis sue et sic rex menelaus
et rex remus insimul preliantur. Qui ex potentibus lan
cearum eorum impulsibus ambo se sternunt ab equis.

Quomodo polidamas irruit in mereum nepotem he
lene et interficit eum.

Polidamas vero irruit in mereum nepotem he
lene et ducem viginti annos tantum agentem qui iam

m

in flore sue adolescentie miles strenuus habebatur
Hunc polidamas in graui ictu sue lancee sic impulso
violenter q̄ leſis ⁊ destructis armis / quibus se tueri
mereus confidebat letaliter vulneratus ab equo dei
cit⁹ ⁊ mortuus peruenit in terram **Q**ueꝛ ut vidit me
nelaus mortuum decidisse dolore multo torquetur.
quontiam eum tenerrime diligebat ⁊ contra troianos
eius mortem cupiens vindicare regem remum percu
tiens ense suo ⁊ fracta casside ⁊ destructis armis du
ris ictibus regis remi peruenit ad carnem ⁊ sic illum
grauiter leſit in capite q̄ ab equo decidit semiuuius
Queꝛ sui putantes extinctum succurrendi sibi curam a
liquaz non dederunt immo p̄posuerunt a bello dis
cedere quod effectui tradidissent nisi polidamas e
os detinuiſſet inuitos **Q**ui postmodum in recupera
tione regis eorum vim ⁊ studiū adhibentes ab equo
rum pedibus quasi mortuum extraxerunt ducentes
euz quasi ad eorum p̄ſidia semiuuiū. **R**ex vero ce
lidis qui diebus suis omnibus aliis in forma puleri
tudinis fuit prelat⁹ de quo scripſit dares q̄ ei⁹ for
mam nullus describere potuiſſet queꝛ regina de semi
nea tanti amoris ardore precordialiter diligebat. q̄
magis eum carum habebat intime q̄ ſeipſaꝛ **H**ic rex
celidis irruens in polidamam niſus ē eum in ictu ſue
lancee ab equo deicere quem polidamas ī multo do
lore furoris accenſus aggredit⁹ ense nudo ⁊ ī ſue uir
tutis potentia ſic grauiter percuffit in capite q̄ ipſuꝛ
quasi mortuum proſtrauit ab equo. **I**nterea hector
in ſubſidio ſuorum grecos retrocedere de neceſſitate
coegit ⁊ inter acies ſe immiſcens diſrumpit eas mul

abebatur
c. impu
us se tu
o equo di
it vidit
torquetur
ra troianos
emum pro
is armis di
m. sic illu
lit. semina
li sibi curam
nt a bello d
polidamas
um in recuper
rentes ab equ
runt ducentes
i. Rex vero
i forma pal
dareq. no. fa
regina de
ter diliget
seip. p. vici
eum in ictu
nas i multo
udo. si sue
capite q. ip
interu. be
de necessit
mpit. casu

tos ex grecis letaliter vulnerando donec peruēit ad
aciem in qua gens de salemīna viriliter debellabat
troianos sub ductu regis thesei regis sui. **H**ic rex the
seus in multa strennuitate conspicuus multos ex troi
anis vulnerat letaliter ⁊ multos occidit. sec. tūc rex
theucer ex parte grecorum aduenit qui contra hecto
rem irruens cum lancea sua sic viriliter eum percussit
q. ipm grauitē vulnerauit. **C**ontra quem dū hector
in sui vindictam habenas dirigeret equi sui ille fu
ga lapsus multum est factus ab aspectu hectoris p
longatus ita q. ab hectore eius copia est penit⁹ sub
stracta. **S**ed hector iracundiam sui cordis retinē nō
valens in quēdam admiratam grecorum qui sibi pri
mus occurrit suo irruit in furore ⁊ in ensis sui ictu ip
sum statim crudeliter interemit. **M**agna igit⁹ pars aci
erum circūdat hectorem in furore suo i hostes irruē
tem ut ipsum greci capiāt uel occidāt inter quos duz
eēt theseus hectorem est affectuosis sermonibus allo
cutus humiliter monens eū ut a bello exeat ne incon
sulte pereat inter tantos q. in damnū quasi succederz
toti mundo tantum militem deperire. **H**ector igit⁹ af
fectuosas ei grates exinde reddidit. **A**d hec igit⁹ duz
bellum ferueret asperrimum troianis insistentibus cō
tra grecos ⁊ cum paz longe ab hectore polidamas
pugnaret viriliter contra eos menelaus ⁊ thelamont
us in polidamam irruunt. **Q**uem thelamonius qui e
um primo inuasit cum lancea potenter impellens de
iecit ab equo ⁊ viribus cumulatis menelaus ⁊ thela
mon polidamam capiunt qui fracto ense pedes erat
in bello ⁊ ab eis laqueis cassidis iā disruptis caput

eius erat in arme. **Q**uare captum mittere festināt ad grecos. **S**ed bector qui non erat multū ab ipso remotus partē respexit in illam et vidit eundē polidamāz circūdatum multis grecis et ad voces clamātū mox eum audiuit eē prostratū et captum et duci captiuū. **E**ui statim iratus irruit contra illos qui eum circūderāt et multos ex ipsis interfecit letaliter vulnerat et prosternit. **Q**uare sibi via necessario patefcā quoscūq; occurrentes letaliter vulnerando duz peruenisset ad illos qui polidamam captiuū ducere itēdebāt furibunde sic irruit contra eos q; triginta interfecit ex eis alius polidamam dimittentibus ouersis in fugā et sic in bectoris miraculosa virtute polidamas extitit liberatus. **T**unc rex epistropus rex menelaus et rex thelamonius cū eorū aciebus oīb; ouenientes ī unū contra troianos sic potenter īsistunt q; eos p violentiam ouertūt in fugam ita q; campū quasi necessario deserere opellunt non obstāte q; bector tūc erat inter eos q; de se mirabilia faciendo aduersus tot resistere nequiuisset. **E**t q; equū suū sub eo interfecerāt pedes ab eis ita viriliter se defendit q; nullus ex grecis tā audax extitit aut securus q; in euz manus inicere presumpsisset. **N**aturales quidāz frēs sui uidentes troianorū exercitū quasi deuictū et bectorē non vidētes oueniūt in unum querentes eū sollicitē inter turmas sic q; ad ipsum virtuosē perueniūt thelamoniū letaliter vulnerant et dinadaron vnus ex frīb; ipis irruit in polixenon quēdā grecoz nobilez admiratū q; quēdāz potentē et fortez dextrariūz equitabat et ipm potenter impellens de dextrario proiecit et eo p habēas

arrepto ipm hectori pugnanti pedes obtulit . quem
statim hector ascendit illic ones predicti fratres hec
toris naturales extra grecos fecerunt miracula in ar
moz virtutib9 de seipsis . **T**unc superuenit deiphob9
cum tota acie sua quam deputauerat sibi hector cuz
illis uidelicet de poenia arcus habetibus 7 sagittas
cum quibus vulnerauerunt multos ex grecis 7 ipse
deiphobus regem theucram in facie grauitur vulnera
uit . **T**roiani itaque qui iam fugam arripuerant aiosi
tate resumpta ad pugna redeunt quare bellu durius
instaurat . **T**heseus pdictus dum contra troianos ml
cu insisteret quintilienu vn9 ex filis naturalibus re
gis priami 7 rex modern9 cu eo in theseum irruit ip
sum capiunt et captu interficere moluntur . **A**dversus
quos hector exclamans ne ipsum offendant dimittunt
illum et inssu hectoris euz liberum pmiserunt . **E**ui hec
tori humiles grates reddit et liberat9 accedit ad gre
cos . **T**unc ex pte grecoz venit ad bellum rex thoas
cum illis de calfidoneis et philateas cum eo qui se i
gerunt in certame . **R**ex autē thoas irruit in cassibula
vnu ex filis naturalib9 pami 7 vidente hectore fra
tre suo sic grauitur eum pcussit q mortuu eum deiecit
ab equo . **D**e cuius morte hector nimiu exacerbat9
7 dolore comotus in confusionē grecoz durius aspi
rauit . **N**ā mlros iterfecit ex eis 7 nunc alios vulnerat
nunc alios prosternit ab equis sic q in virtute
sue potencie et animositate suorum greci sunt dare
terga coacti . **R**ecum ex parte grecorum superuenit
nestor cum quinque milibus pugnatorum contra
quem venit obuiam rex exdraset rex pbion in curru

suo cum illis qui erant de agresta sub ductu ieconie
filii regis gentis ipsius. **B**ellum ergo committit Iper
vtrosq; ex quo occisoz sequit magna strages. **R**ex
vero phion viriliter preliat et multos ex grecis iter
ficat. **D**emuz circumdant eum greci ipsum interficere fes
tinantes. **T**unc ieconias dixit regi exdre/ non vides
quoniam phion iam est captus a grecis? **S**i placet ei cum
festinanti succurrant. **T**unc troiani facientes impe
tum contra grecos velint nolint greci succurrunt troi
ani regi phion ipsum a grecorum manibus liberantes
Interea bector bellum ingreditur cum fratribus suis
naturalibus deiphebo etiam et polidama qui mirabili
a de se facientes in armis cum eorum troianis grecos
intendunt ad hoc deducere in virtutibus et viribus su
is quod greci campum deserant et deuicti fugiant a facie
troianorum. **S**ed menelaus et thelamon viriliter sic
resistant quod eorum votis troiani frustrantur. **T**unc super
uenit enneas cum illis de conio sub ductu eufreii du
cis eorum cum quibus et aliis bector contra grecos sic
durius potenter insistit quod greci bellatores sunt clar ter
ga coacti. **S**ed ajax qui pro grecis viriliter debella
bat videns suos in fugam velle conuerti multo dolo
re deprimitur. **V**erum inspicieus post se vidit plures
acies grecorum que nondum fuerunt bellum ingressae et
vexillis extensis ad prelium festinare in quibus acie
bus omnis flos militum grecorum sine dubio venie
bat. **M**ortat ergo grecos ut a fuga desistant cum vici
nus sit eis succursus eorum. **A**d hec bellum durius instau
rat. **E**neas et ajax simul conueniunt animis odiosis
et in forti cursu equorum et eorum vnus impedit in

alium sic viriliter sic potenter q̄ ambo se sternūt ab
equis inter pedes equorum pugnantes / sed ex parte
grechorum philibeas de calcidonia predictus cuz tri
bus milibus militum succurrit aiaci cum usq̄ tūc tro
ianis pars belli melior arrideret qui in uirtute belli
satagebant opprimere grecos ut a bello discederēt fu
ga lapsi **B**ed ille due acies que cū philibea venerūt
ad bellum troianorum vota contemnunt ⁊ preuale
re non sinunt // **Q**uare prelio sic feruente philibeas in
bectorem irruit lanceam suam fregit in illum **E**z bec
tor sic sua lancea illū in sua uirtute pcussit q̄ ip̄m le
taliter vulnerauit ⁊ deiecit ab equo qui semiuius pre
cepas peruenit iter pedes equoz **T**ūc ex parte grecoz
superuenit hūenis cū acie sua in multitudine pugna
torum copiosa ⁊ ulixes cū suis q̄ de tracia bella ge
rere didicerant **T**ē ⁊ rex humelinus q̄ oēs reges gre
coz secū decē milia militū ad plū adduxerūt **Q**uid
poterāt ergo troiani cuz quasi die illo oēs aduenissent
coz acies ī ospectu **E**t q̄ m̄lto labore lassati vix alios
offēder ⁊ uix se defēder facultatē itegrā nō hēbat **E**z
paris iterū cuz illis de persia superuenit ex parte dex
tra se in bellum immisit ⁊ irruēs in regez fratrisie so
brinum ulixis ip̄m in suis viribus interemit **D**e cui⁹
morte valde tristati sunt greci **O**lixes autē cupiens so
brini sui mortem ulcisci in paridem irruit furibund⁹
⁊ nitens ip̄m cuz lācea sua percutere sic potēter equū
paridis vulnerauit q̄ mortu⁹ in terram cecidit ⁊ p
osequens paris ei⁹ affessor necessario pedes habuit
bellare **D**eꝝ troil⁹ q̄ īstiterē oꝝtra paridē vidit ulixē
statim irruit ī eundē ⁊ nudato ense sic potēter pcussit

m 8

eundem in capite q̄ fracta eius casside viriliter ⁊ dis-
rupta squame lorice sue sic in eius fronte grauiter ī
heferunt q̄ infixę fronti totam eius faciem sanguis
riui cruentariūt. vlixes vero firmus in equo p̄stitit
⁊ troilum q̄ eum offendere nitebat̄ cum ense suo in
facie vulnerauit. **T**unc fuissent reuera troiā dare ter-
ga coacti nisi ille fortissim⁹ hector cuz fratribus su-
is troilo deiphebo paride necnō ⁊ aliis fratribus su-
is naturalibus viriliter restitissent. **T**oto enī illo die
hector hincinde discurrens a propria acie sua quā si-
bi deputauerat ex troianis bellādo discesserat aciem
ip̄az sine ductore relinquēs. **S**⁹ deīde vidēs grecos ī-
ualescere contra troianos ad ppriā acie suā redit ⁊
se iunxit eidem. **G**audēt ergo troiani q̄ erāt in p̄dic-
ta acie cōstituti suū recuperasse dñm ⁊ ductorē. **E**t sic
hector ip̄os sermonibus affectuosis alloquit̄ redu-
cens eis ad memoriā preteritas iniurias eis a grecis
illatas ⁊ eoz reducit ad mentē quid greci eis facerēt
si eoz (quod absit) eēnt fortevictores. **N**onet ergo
eos ⁊ hortat̄ eosdē ut in bello fortiter inualescant ⁊
ad uictoriā toto corde prors⁹ ābelent. **T**ūc omnib⁹
eis in deuota voluntate fauentib⁹ hector ex p̄te dex-
tera eos per quādā vallē tra grecos duxit ad bellū.
Illuc fit cedes maxia ⁊ multi ex grecis intereūt. **N**az
et hector eos sine fine cōfundit. **R**ex uero thoas qui
cassibulā filium regis priami occiderat discurrendo p̄
acies contra troianos multa dispendia committit.
Quem naturales filii regis priami certissimē cognoscē-
tes in vindictā mortis fr̄is eoz oēs vnanimiter con-
uerūt. **E**t sic oēs in regem thoas vnanimiter irruūt.

et ipm ab equo deiecit. **E**ui fracto ense ab eis nō po-
terat se tueri et sue cassidis ruptis laqueis et eis virili-
ter excerpatis caput eius inermis sibi intercidere oēs i-
tendunt. **Q**uod de facili potuisset nisi athenaz dux
irruisset acrius contra eos et quintilenum qui regē tho-
as durius opprimebat graviter vulneratus ab equo
deiecisset. **D**einde cū contra aliū potenter insisteret paris
cū quadā sagitta tenso arcu percussit ipm in costis.
Sed athenaz dux de his nihil curans sua potentia et
virtute regem thoas in locis tñ plurib⁹ vulneratum
ab eorū manib⁹ liberauit. **E**t ipse dux in multorū ad-
iutorio qui sibi viriliter succurrerunt ab eorū māib⁹
liber euasit. hector autē dū in deuictione grecorū cū
suis anbelaret firmiter rex humerus ex parte grecoz
tenso arcu et emissa sagitta hectorez in faciē vulnera-
uit. **C**ontra quē hector statim irruit et nudato ense sic
ipm graviter percussit in capite qd caput eius duas
diuisit sibi in partes. **Q**uare mortuus rex humer⁹ nec
amplius tendet arcū nec sagittā emittet. **G**reci uero in
sonitu cuiusdā cornu septem milia pugnatorum cō-
tra hectorem faciunt conuenire qui cum suis mirabi-
liter se defendit. **I**nterim vero hector a bello disce-
dens ad regem priamum patrem properat monens
illum qd ei cum gente sua succurrat. **E**ui cum tri-
bus milibus pugnatorum recentium in eorum virtu-
te accessit ad bellū. **I**lluc conflict⁹ fit maxim⁹ et ex gre-
tis precipue magna cedes. **A**lex et hector in bello cō-
ueniunt ambo deiciunt se ab equis. **H**elenus inter-
ficit quēdam admiratum troianorum. **H**elidona sātī
terficat molem de borep nepotē regis thoas. **A**dadā

vero de clara irruit in regē sedium quem tam dure percussit in facie quod oculū eius auulsit. **G**ardellus autem quēdam alium admiratum grecorum interfecit. **M**argaritō vero in thelāonē irruit sed thelamon ipm gra uiter vulnerauit. **S**amuel autem regem pthenorem deiecit ab equo. **S**ic et ceteri frēs naturales filii regis priami contra grecos eos leualiter offendendo uiriliter se gesserunt. **I**nter hec autem rex duglas irruit in menesteum athenaz ducem et cum forti lancea ipm impellere uiriliter est conatus. **S**ed menesteus dum careret lancea ipm impetit ense nudo et tam potenter super cassidem eius ipm percussit in facie quod cassidis nasali disrupto ipm vulnerat in naso. **B**eamor autem uidēs fratrem suum sic lesum in facie et in naso irruit in menesteum sic potenter ipsum impellens quod ipsius deiecit ab equo. **S**ed menesteus statim in animi sui uirtute surrexit. **V**erum alius frater eorum ipsum aggrediens sicut erat pedes crudeliter vexat eum et sic omnes tres fratres contra menesteum crudeliter insistentes aut ipsum occidere aut ipsum capere tota intentione festinant. **S**ed menesteus a predictis tribus fratribus uiriliter se defendit. **V**erum quia semper plures contra unum consueuerunt potius preualere predicti tres fratres in ictibus ensium dirupit eius arma fraugit eius scutum et cassidem cassant eius et specialiter thorax maior frater eorum qui menesteum uiriliter opprimit et ifestat. **T**ūc rex theucer qui uidit menesteum in tanto discrimine constitutum in adiutorium eius festinus accelerat. **S**ed hector ibi occurrit appetens ducem menesteum et regē theutrum uolēter opprimere et male sine dubio cessiss

ambobus nisi ille fortissimus aiex cum mille militi-
bus in hectorem irruisset quos secus in sua duxerat
comitiua. **A**d hec ex parte troianoru superuenit psa-
ru rex cum quinque milibus militu sub ductu paridis et
pulsante paride quoddam coru contra grecos viriliter
se immittebat supuenientibus etiam aciebus alius troiano-
rum. **Q**uare bellum inter se feruet asperrimu et troiani
aduersus grecos nimium preualentes in virtute hecto-
ris grecos dare terga opellunt. **Q**ui hector tunc ut scrip-
sit clares mille milites interfecit ex grecis. **I**nterea hec-
tor dum per turmas bellando discurreret merion rex
obuius sibi occurrit cora quodam tentorio iter gre-
cos quem ut vidit hector dicit ei. **N**equaz proditor
ecce nunc venit hora tua ut condigna mercedem acci-
pias de eo quod a me patroclum abducere temere presump-
sisti. **E**t facto impetu contra eum ipsum deiecit ab equo
et statim hector descendens in ipsum pedes intulit et
nudato ense caput eius ab eo velociter amputauit.
Armis tamen eius quibus ipse erat indutus ipsum nihil
ominus expoliare festinat. **S**ed meneesteus athena-
rum dux qui hoc repente percepit accepta quadam
lancea in hectorem irruit ex transuerso hectore non
aduertente motum illius quare ipsum grauitate percus-
sit et vulnerauit eundem. et timens furorem hectoris
statim ab ipso recessit. hector vero se sentiens vulne-
raturum bellum egreditur et vulnus sibi factum fecit sic
legaliter alligare quod sanguis ab eo manare non pos-
set. **E**t confestim iterum redit ad bellum. **T**unc
impetu ire sue plures grecos interfecit. **N**am
ut clares liber pro veritate testatur/

q̄ post vulnus ip̄m eo plusq̄ mille grecoꝝ milites in
terfecit. **Q**uare grecoꝝ exercitum in tantā debilitatē
⁊ pusillanimitatē deduxit q̄ nullus grecoꝝ habebat
animum defendendi. nec agamennōi facultas libera
op̄tebat q̄ ad bellū accedere potuisset. **Q**uare troia
noꝝ exercitus in magna uirtute procedēs fugientes
grecos usq̄ ad eoꝝ tentoria sunt secuti. quoꝝ tento
ria troiani quasi uictores inuadūt uiriliter ⁊ p̄dant
arreptis ab eis armis multisauri ⁊ argēti copia mag
na numium quam in scrineis inuenerunt eoꝝ ⁊ ōnem
eoꝝ supellectilem asportantes ad eorum presidia de
tulerunt. Hec fuit illa dies in qua ip̄i bello perpetu
us potuit esse finis ⁊ troiani tunc fuissent in totum
absolute uictores / sed fata que statuūt aduersa futu
ra contingere omnia cecis insidiis tollunt de medio
per que aduersa que futura disponunt finaliter com
pleant. **N**ō q̄ fragilis ⁊ debilis causa que troianorū
oculos obcecauit ⁊ specialiter bectoris / qui persone
sue cladē ⁊ suorum oīm futuros interitus nō potuit
euitare cum eo die in tanta potentia troiani fuissent
q̄ omnes grecos qui uenerāt oīra eos morti tradere
finaliter potuissent ⁊ se ab imminētib⁹ ⁊ futuris pe
riculis liberare. **S**ane non ē illa laudabilis in aliquo
sapiente discrecō qui cum est aliquo graui negotio et
mortali periculo prepeditus ⁊ fortuna sibi arridet
quod per subitos ⁊ felices euent⁹ se potest ab eo sub
ito liberare si felicē successuz quem sibi fortuna repē
te ministrat grata manu non recipit necesse gratias ⁊
finaliter non prosequit̄ apprehendendo illud quod
vna hora sibi exhibet. **F**elix euentus. **N**am si ea

hora illud nō recipit ⁊ admittit sed differēdo dimit-
tit nūq̃ ad illud quod uno puncto potuit obtinē
poterit postea peruenire. **N**ā facta si bonum quod ī
gerunt statim nō recipit ab ingrato tāq̃ ille q̃ p̃ īgra-
titudinis viciū illud amisit exhibere postea sibi negāt.
Sic successit in felici hectori illo die in quo cū potu-
isset de suis hostibus in multa gloria obtinere tri-
umphū dū per acies discurreret/ persequēdo hostes
suos qui tanq̃ denicti ab eius ⁊ etiā aliorū troiano
rū facie fugiebant. **E**x parte grecorum obui⁹ sibi ve-
nit exione filius sobrinus ei⁹ filius thelamonis q̃ the-
lamonius ajax p̃prio noīe dicebat ⁊ q̃ ī uirtute bel-
landi ipsū viriliter ē aggressus cū fuerit vir in viri-
bus multū potens ⁊ fortissimus p̃liator. **C**ommittit
ergo durū p̃liū inter duos tā fortes. s; dū inter se
bellando mutuo loquerēt agnouit hector illū eē fili-
um amice sue ⁊ sibi in linea sanguinis eē coniūctū. **Q**ua-
re hector multū exīde fact⁹ let⁹ depositis armis ī mē-
ta sibi ē affectū blandit⁹ placere sibi in omnib⁹ spō-
det ⁊ monet ipsum ⁊ rogat ut ad troiāz veniat īspec-
turus amplam sui generis parentelam. **A**c ille negās
⁊ saluationem suorum grecorum ⁊ sue patrie non ob-
mittens rogat hectorem ut si tanta affectione ducit
erga eum faciat ⁊ procuret q̃ troiani eo die ampli⁹
bellare desistant ⁊ q̃ grecos fugientes amplius non
sequantur. sed ut troiani ad urbem redeant. grecis
eo die in pace dimissis. **A**nnuit infelix hector qua-
re incontinenti emissō tube sonitu omnes troianos
retrocedere ⁊ a bello desistere fecit ⁊ mandat. **T**am
troiani in grecorum naues iguem immiserant iam

omnes naues finaliter exussissent s; ad vocē ⁊ man
datum ducis eorū oēs totaliter destiterunt ⁊ multo
dolore cōmoti oēs ad ciuitatem redeunt ⁊ ingrediū
tur in ipsam. Et ista fuit cā leuis quare troiani illo
die ab obtentu eorum victorie cessauerūt . ad quam
postea nunq̃ (facis ⁊ tradicentibus) peruenire po
tuerunt.

De tercio bello grecoꝝ ⁊ troianorum iam obsidi
one firmata.

Ercis igit̃ ciuitatis securis seris ⁊ repagulis ue
niente nocte firmatis paz ante surgētē aurorā
troiani viri pugnantes ⁊ q̃ sani erāt arma capiūt ar
mant̃ ex eis expectātes diei lucē vt ad iussū hecto
ris ducis eorum ad bellū exeant oītra grecos sed die
facto greci ad regē priamum nuncios trāsmiserūt pe
tentes mēsiū duoz iducias treuga firmata. **E**d rex p
amus ⁊ hector ex maioꝝ eoꝝ excercitꝝ cōsilio cōcesse
rūt. **G**reci uero interī mortuos eoꝝ quos voluerunt
tradiderūt funerarie sepulture. Ceteroꝝ āt corpora mor
tuoꝝ statuerūt igne cōsumi. **A**chilles uero q̃ de morte
patrocli solari nō poterat de morte eius mestis ⁊ fle
bilibus vocibus in multo flumine lacrimarum diuti
us lamentatur. **D**emum constructa patroclo ex īsig
nibus marmoreis lapidibus sepultura patrocli cor
pus in eam in multo honore fecit achilles humari et
secura firmitate recondi. **S**ic grecorum maiores
corpus prothesilai in quodam cenothaphio mar
moreo in opere nimium precioso statuerunt in ho
nore maximo vt moris tunc erat maiorum nobiliū
sepeliri. **T**roiani uero interea treuga ipsa durante

eorum vulneratos in bello peritorum consilio medi
corū curare faciunt ⁊ mederi ita q̄ in fine duoz mē
sum eorundem restituti sunt qui vulnerati fuerāt inte
gre sanitati. **S**ed ⁊ rex priamus qui de morte cassibu
le naturalis filiū sui solari non poterat pro eo q̄ euz
magis q̄ capiat paternus affectus tenerrime dilige
bat in lacrimis vacauit diutius ⁊ lamētis. **S**z demū
ip̄m in templo veneris plurimum precioso recūdit i
sepulcro. **C**assandra autem plorantium audiens gēi
tus ⁊ lamenta furiosas exclamat in voces dicens. **M**
miseri troiani quare vrōrum excidia sustineris. q̄ de
vobis omnib⁹ similia sunt futura? **C**ur pacē grecoz
nō queritis anteq̄ gladio trucidante oēs nequiter p
eat⁹ ⁊ nobilis troia det in preceps ⁊ funditus i ru
ina? ⁊ anteq̄ puulis matres eaz orbate ppetuas ip
se ⁊ ip̄i defleāt seruitutes? **S**ane nō fuit helena tā do
loroso tā excioso precio oparanda vt oēs usq̄ ad v
nū sub tanto martirio peream? **Q**uare dū cassandra
talibus clamoribus nullū finē imponeret rex pria
mus eam capi mandauit ⁊ sub firmi claustrī custodi
a tempore multo detrudi. **I**nterī igit palāides mltū
cōquerit iter grecos de dñio agamēnonis sic prelati
Dicit enī eū idignū tāti dñiū potestate sup tot reges ⁊
duces ⁊ se eo asserit digniorē nec eū hñe i ppositū su
um velle cum ip̄e eū sibi nō elegerit nec ab oib⁹ regi
bus qui sunt numero plus q̄ triginta fuerit electus
sed a tribus tantū preter cōsensum oīm aliorum. **S**ed
circa hec tūc non fuerat ultra processuz. **E**lapsis igit
tur induciis treuge date agamēnō i sue potestatis of
ficio peruigil. ⁊ cura exinde debite sollicitudinis

incalescens oēs acies suas studio vigili ordinavit et
qualiter ordinare et opposita accedere deberent ad bel
lum. **P**rimam aciem igitur commisit achilli. secundam
diomedi. terciā menelao. quartā menesteo athenarū
duci et omnes alias acies subsequentes idem agamē
non satis disposuit circūspecte. **H**ector autē suas acies
in multa discretionē constituit. **I**n prima posuit troilū
et ceteros ductores viros multa strenuitate conspicu
os prout fuit vigili sibi cure. **N**ec mora hector cum
omnibus aciebus in multa animositate portā exiit
ciuitatis et grecorum licias transcedendo cum eis in cam
pum liberum se recepit. **H**ector igitur primus contra
achillem quem bene cognouit ingerit se in conflictum
et cum uterque eorum unus viz contra alium equū suū
coegit in cursum viriliter concurrentes. cum alter eo
rum impexit in alterum ambo se sternunt ab equis
iuxta illud. **F**ortis impexit in fortem etambo pariter
corruerunt sed hector celer primus insurgit equū suū
violenter ascendit achillem deserit et se velociter ige
rit in turmas. **M**aiorem partem sibi occurrentiū in
terfecit alios vulnerat alios crudeliter prosternit ab
equis et in virtute sue potentie omnes grecorum acies
fortiter debellando diuidit perforat et ubicūque vult
grecorum sanguine madefactus incedit percutiendo
quoscūque occurrentes ense nudo crudeliter. **A**chilles
vero non post magnam horam insurgens equum af
cendit et faciens impetum in troianos multos occi
dit ex eis et tam diu per turmas vulnerando discurs
rit quod hectori uenit obuius in vertute bellandi. **I**nsili
it igitur statim alter in alterum in fortitudine lancearū

Fortitudine lancearū sed hector sic potenter achillem
impulit q̄ licet lanceam p̄ plures cōfregisset partes a
chilles se in equo sustinere nō valens ab equo sterni
t̄ ⁊ preceps preueit in terram hectore cape itendente e
quū achillis. Sed cum cōtradictores m̄lti contra hec
torem insultarent achilles equū suū festinus ascendit
⁊ hectorem impetit ense nudo ⁊ sic potēter ipsū per
cussit in casside supra caput q̄ hector nutans necēsa
rio ī suoꝝ virib⁹ lacertorū vix se tenuit firmū in sella
Hector tū p̄pterea multo dolore furoris accēsus ir
ruit ī achillem ⁊ ipsum impetens in m̄lta potentia en
se suo trib⁹ ictibus ict⁹ ictibus cumulādo supra cassi
dem percussit sic q̄ per eius faciē rivuli sanguinis de
fluxerūt. **M**ortale igit̄ bellū īsimul ābo fouet ita q̄
si duci⁹ ābo in eodeꝝ sil bello p̄stitisset vel alter iter
fecisset alterū vel ambo forte se mutuo p̄misset. **S**u
p̄ueniētib⁹ ergo notis eoꝝ de acieb⁹ p̄tis variusque
vix sunt ābo abiūcē sepati. **T**unc diomedes bellum
ītrauit cū maxia acie pugnatoꝝ ⁊ ex aduerso troilus
acie cū maiori. **D**iomedes ⁊ troil⁹ ābo bellādo cōue
niūt et ab equis se sternunt sed diomedes primis in
surgit equum ascendit ⁊ troilū stātē pedes sic violen
ter percussit in capite q̄ circulum cassidis eius fregit
Verum troilus in virtute virium suarum diomedis
equū interfecit ita q̄ ambo pedes īsimul prestantur
Greci vero diomedem et troiani troilū ascendere fa
ciunt equos et ambo equites repetunt certamen eorū
Sed diomede ī multa potentia preualente cepit tro
ilum et captiū eum ducere ad presidia sua conat̄
Troiani vero cōtra diomedem acriter īstētēs troilū

a manibus suis eripiunt ī multo discrimine persona-
rum **T**unc discurrendo per acies superuenit menelaus.
et ex parte troianorum paris accessit ad bellum quod iam
durius instaurat. **H**ector autem in bello quasi furibun-
dus anhelans quoscunque sibi occurrentes interfecit. //
Et dum venisset obuius contra eum quidam miles no-
uus nomine boetes in uirtute sua aiose hectorē ē ag-
gressus **S**ed hector tam grauitur percussit eū in capi-
te quod ipsum a vertice usque ad umbilicum duas diuisit in
partes qui statim mortuus expirauit. **H**ector autem
equum eius accipiens ipsum fecit per quendam suū famu-
lum asportari. **R**ex artilego boetis sanguineo hoc
vidente. **G**ui dum sanguinei sui mortem moliret ul-
tisci dare hectorem ē aggressus. contra quem hector
potenter irruens ipsum non obstantibus eius armis per
medium ense scindit. **G**ui statim mortuus spiritum inter-
pugnantes emisit. **R**ex vero prothenor ausu temera-
rio ductus ex transuerso inuadit hectorem et tam po-
tenter ipsum impulit non aduertente hector et eius in-
sidias quod hectorem eiecit ab equo **S**ed hector inconti-
nenti consurgens equum ascendit in prothenorē irruit
et tam dire in suarum uirium uirtute percussit quod corpus
eius duas dimidianit in partes. **A**chilles autem postquam
prothenorē sic uidit extinctum qui sibi in linea sanguis
accinebat de morte ipsius grauitur fuit tristatus **S**ed
et rex artilogus de morte prothenoris in simili dolo-
re concurret cum sibi esset satis propinqua sanguinita-
te coniunctus **A**chilles ergo et artilogus simul cum eo
recuperare corpus prothenoris regis intendunt quod
facere minime potuerunt. **I**nualescentibus enim ī mētra

virtute troianis greci necessario sunt dare tergaco ac
ti quos troiani precipitem coegerunt in fugam ipsi e
os fugientes usque ad eorum tentoria persequuntur occide
do eos et ipsos letaliter vulnerando die tunc ad noc
tis tenebras iam vergente quare superveniēte noctis
umbraculo prelium est dimissum.

De quarto bello.

Aspectibus igitur hominum crepusculo succedente stel
lis per celi spaciū undique patefactis quas nox
que nocet oculis intuitum in aspectibus ceterorum
propter sue tenebras cecitatis aperce vulgavit. Omnes
reges grecorum duces et principes in ipsa noctis otici
nio in regis agamemnonis tentorio conveniunt ubi tam
tummo de morte hectoris qualiter ipsum interficerent
multa consilia sunt scrutati. Dixerunt enim. Nisi hector
ab hac vita deficiat et semper existat in bellis troiani
nunquam poterunt sic offendi. quod greci possint de eis ad
victoriam peruenire. Ipse enim solus est troianorum om
nium defensor et grecorum offensor mortalis. Sed demum
omnes ipsi se in hoc consilio firmaverunt quod affectum
talis negotii achilles reciperet supra se non tamen suis vi
ribus quam suo sagaci ingenio terminandum. Quod achil
les suscepit sollicito animo exequendum cum potius eius
inter sit ex eo videlicet quod hector multum affectat necesse achil
lis. Et nisi achilles sibi provideat de facili poterit per
manus hectoris fortuna sinistra perire. Cuius rei causa
eorum de hoc finito consilio singuli eorum ad tentoria su
a redeunt nocturne causa quietis. Adveniente ergo die se
quentis diluculo mane facto greci catervatim ad arma
concurrunt. Nam ille fortissimus omnium hector qui

etis impatiens portam iam exiuerat ciuitatis ⁊ i cā
pum peruenerat causa belli cum sua acie quam sibi i
sticuerat de troie pugnancibus specialiter oriundis
quem sequutus enneas cum acie sua post eum veloci
ter properauit Sic paris sic deiphebus sic troilus sic
ceteri cum aciebus eorum dudum per hectorem ordi
natis **I**brunus igit ante omnes hector ingerit se ad
bellum cum troianorum omnibus aciebus in quib⁹
fuerunt ut scripsit dares ex ipsorum troianorum par
te. c. l. milia pugnatorum **I**nter utranq⁹ partem bel
lum letale committit paris cuz illis de persia pugna
tibus in arcibus ⁊ sagittis bellum ingrediens innu
merabiles grecos interficit ⁊ letalia vulnera figit in
illos **I**nterim rex agamemnon bellum ingredit⁹ que⁹
statim hector aggredit⁹ ipm ab equo sternit grauer
vulneratum. **A**chilles vero tunc inuadit hectorem cas
sidem eius in eius capite in ictuum multorum uirtute
confregit **S**ed illico enneas ⁊ troilus irruunt i achille
in multitudine pugnatorum cum ille fortissimus di
omedes irruit in eneam quem grauer vulnerauit q
improperando dixit enee **A**ue bone consiliarie qui r
gi priamo dedisti fidele consilium de me in sua p sen
tia offerendo. **S**ed pro certo scias si huiusmōi preli
a sepius frequentabis ⁊ in manus meas te contigat
incidere pro certo de meis manibus morieris **E**t tunc
facto impetu contra eū ipsuz deiecit ab equo **A**d hec
hector inuadit achillem mirabiliter eum grauat **T**a⁹
cassidem eius sibi confregerat capere nitens illum s⁹
filius tidei qui sic interceptum uidit achillem in hec
torem irruit furibundus ⁊ eleuato ense in suos forti

tudine brachiorum percussit illū ⁊ ei graue vulnus
īflīxit Hector āt ad ictū vulneris nullaten⁹ stupefac
tus accepto ense ī multo furoris rabie in diomedem
qui iam ostra eum viriliter insistebat potenter irruit
sic qꝫ ipsum deiecit ab equo Troil⁹ āt videns diome
dē in terra deiectum proprio dñdit ab equo . et con
tra diomedē se ingerit ense nudo ostra quem diome
des viriliter se defendit . Achilles et hector mutuo p
liant⁹ Interim vero menela⁹ vlixes polimedes nepto
lom⁹ palamides stelenus menesteus dux nestor rex
thoas euryalus phileteas ⁊ theseus ex parte grecoꝝ
veniunt in conflictum . Sed ex parte troianorum ve
niunt omnes reges qui in adiutorium venerunt coꝝ
cuz multitudine gentis eorum necnō ⁊ omnes acies
dudum per hectorem ordinate . Mirabile bellum cō
mittit⁹ inter vtrosque . Rex agamenon et rex panda
lus inter se insimul cōcurrentes ambo se sternunt ab
equis Rex menelaus venit obui⁹ paridi qui ambo
se tunc veraciter cognouerūt Et dum ambo se offen
dere conarent⁹ menela⁹ ī pulsu sue lancee paridez vul
nerauit sed in armoz suoz tutela fidelium paris
grauiter non est lesus Et nichilomin⁹ dum ad ictus
potenciam paris se sustinere nō posset deiectus ab e
quo puenit ī terrā . Qui multo dolore ofusus erubuit
propter helēā cum sic ipsum debonestasset enormi
ter menelaus . Inter regem arastrum et vlixem maxi
ma fit bellandi contentio Vlixes ipsum ab equo de
iecit ⁊ equū ei⁹ captuz ab eo ad tētorīū suū duci mā
dat . polimedes irruit in apon senē et letaliter ipsum
pcussit qꝫ eo vulnere mortu⁹ expirauit Neptolomus

archilegum regez aggreditur ambo deiciunt se ab equis
Polidamas irruit in palamidem ipsum vulneratur ab
equo sternitur et curpius verbis debilitatem eius ipso
perauit eidem. **R**ex stelenus regem carram vulneratur
ab equo prostratur. **P**olimenes irruit in ducem atbe
narum quem ab equo deiecit. equum ab eo aufert et as
portauit ad suos. **P**olixobas irruit in regem remum
sed ambo deiciunt se ab equis. **R**ex theseus et rex eu
rialus ambo bellando conueniunt mutuo se vulnerant
et se ab equis deiciunt virtuose. **N**aturales filii regis
priami fecerunt de eorum strennitate mirabilia illo
die multos interficiendo grecos et multos ex eorum
regibus confundendo. **R**ex thelamon regem sardo
nem aggreditur ambo in valido impulsu fortium la
tearum grauer vulneratos se sternunt sic quod quasi semi
uiui in medio bellantium deciderunt. **R**ex thoas et a
chilles qui consanguinei simul erant ambo simul aggre
diunt hectorem duris ictibus et frequentibus ipsius
impugnant ab hectoris capite eius cassidem extirpant
et in multis locis percusserunt eundem a quibus mul
ti riuuli sanguinis defluebant. **S**ed hector in regem
thoas viriliter insistendo percussit ipsum in faciem
sic quod medietatem nasi detruncauit eidem. **T**unc fratres
hectoris naturales in hectoris succursum festinanter
accelerant mirabiliter grecos premunt regem thoas ca
piunt regem thelamonem letaliter vulnerauerunt deici
entes ipsum ab equo ita quod quasi mortuus ad greco
rum tentoria fuit delatus. et regem thoas captiuum
ad ciuitatem troianam per deiphobum et antenorē
transmiserunt. **A**Penelaus paridem offendere multum

intendit/ sed paris qui hoc bene percepit tenso arcu
in menelaum sagittam emisit letali toxico delinictam/
⁊ sic grauitur eum vulnerauit/ q̄ eum quasi mortuū
ad sua tentoria detulerunt. **S**ed illico medicoꝝ cōsi
lio ligato vulnere menelai ⁊ vulnere in vnguentorū
medicamine dulcorato idem menelaus redit ad bellū
paridem querit de eo cupiēs furibundus ulcisci. **P**a
ridem inuenit ⁊ in pulsu sue lancee menelaus in pari
dem irruit volens eum letaliter vulnerare. quod re
uera fecisset nisi eneeas inter vtrunq; in scuti sui tuta
mine se medium imisisset. **P**aris autem tunc erat ier
mis cum se tunc suis armis spontanea voluntate exu
isset/ quod quia presenserat menelaus morti trade
re facilius eum putauit. **E**neaeas vero in maxima mili
tum comitina pro eo q̄ paris non erat armatus / ip
sum ad ciuitatis presidia commeauit. ne forte tunc
eum offenderet menelaus. **S**ed hector menelaum ag
greditur capere nitens eum/ sed eius voto frustratus
est pro eo q̄ in eius succursum statim accessit innume
rabilis quantitas pugnatorum. **Q**uare ipso dimisso
cum suis in turmam grecorum irruit ipsos interficit/
⁊ in sua ⁊ suorum potentia greci sunt dare terga co
acti/ troianis grecos insequentibus fugiētes. **S**⁊ ver
gente die ad solis occasum bellum dirimit. ⁊ vtriusq;
partis acies mutuo separant.

De quinto bello.

Troiani igit intransibiles ciuitatem ⁊ portis
in necessaria firmitate conclusis sufficientibus
excubiis ordinatis/ qui fuerunt bello lassati noctur
ne quieti commodē se dederunt. **A**dane vero facto rē

priamus statuit eo die non eē bellandum / sed pro q̄
busdam secretariis suis misit / bectore viz paride troi
lo deiphebo polidama anthenore ⁊ eneavt ad ipm
accedant. Quibus venientibus ⁊ existentibus coraz
eo rex priamus eis dixit hec verba. Noscitis qualiter
regē thoas carcer noster tenet inclusum qui in mltā
furoris audacia non offensus a nobis in nrē ciuita
tis exterminium ⁊ vrāruz personaz excidium irreue
renter accessit. Quare iustū mibi videt̃ ut per nos in
iqua morte periret q̄ voluit nos perire vt uel sit fur
ca suspensus vel alio mō nequiter detruncat⁹. Quid
inde vobis videt̃ per vos mibi cōsilio salubri pāda
tur. Eneas aut̃ qui primus ad verba rñdit hūiliter
dixit regi. Absit a vobis domine mi rex / vt ad tantū
facimus vestra nobilitas p̄trahat̃. cum rex thoas
sit de melioribus grecie multis suffultus cōsanguineis
⁊ amicis. ⁊ vos cum habeatis multosq̄ cari sunt vo
bis posset eoz aliquis a grecis intercipi / quē greci si
mili pena afficerent carū vobis / quod forte p̄ max
ima mundi parte vos sic factum eē aliquatenus nō
velletis. Et sic magis reuera salubre sit regem thoas
captum salubriter conseruare. qui pro aliquo vestro
rum in bello similiter intercepto posset recuperatois
beneficio cōmutari. bector aut̃ enee cōsiliū. vtpo
te laudabile satis probat. Sed rex priamus adhuc ī
suorum verborum intentione persistens iterum dixit
eis. Si sic decreueritis faciendum iam greci putabūt
⁊ dicent nos sic eē repente timore concussos. q̄ de of
fendentibus non habemus audactam faciendi iusti
ciam nec ulcisci q̄uis de hoc tot⁹ ī vrī cōsiliū iudicio

oq̄scā. Et sic oſilio fine facto enneas ad vidēdū bele-
naz se velle dixit accedere. Quare troilū ⁊ anthenorē
secū ducit ⁊ eis intrantibus aulā pulchritudis / ubi
tunc regina beccuba que cuz belena residebat in cōi-
tiua multaz nobiliuz muliezz enneas ⁊ troilus nisi sūt
belenā multis affectuosis sermonibus cōfortare qua-
re regina beccuba / vtrūta sapiens ⁊ discreta eos ad-
tutionem personaz ip̄oz ciuitatis troie ⁊ regis pri-
ami satis deuotis eloquiis fuit hortata. Greci vero i-
ter se de damnis eoz ⁊ suoz nece a troianis nequi-
ter occisorum nimīū tacito murmure oquerunt ⁊ di-
cunt se fuisse maxima fatuitate detentos / qui ad tam
grauia dispendia personaz eoz ⁊ rerum se submitte-
re voluerunt. a quibus potuerunt tunc se salubriter
abstinere. Eadem aut nocte aer obductus multa cali-
gine tenebrarum multas aquosas diffudit pluuias i
multorū inbriū tēpestate veluti si nunq̄ pluuias effu-
disset / vel quasi forte du vellent terris effundere deu-
calionis diluuium iterato. Et quod fuit ip̄o graui⁹
ea nocte ventorum rabies tāta ⁊ tā grauis in aluit q̄
oīa grecoz tentoria violenter a soli statione defixit.
propter que grecis magna doloris ⁊ laboris superue-
nit anxietas. S; demuz nocte fugata fingerunt tēbre ⁊
predicte earum socie tempestates cū aduenientis diei
splendor serenus apparuit qui totam terre faciem il-
lustraui. Tunc greci armis eorum protinus indu-
unt ad bellum procedere festinantes. Achilles autē
primus iter grecoz acies campū petit. Deīde diome-
des agamēnon menelaus ⁊ athenaz dux. Achilles
autem primus in hupon grandem giganti similem

regem de larissa impetuose irruit / ⁊ sic eū sua lancea
impulit ⁊ percussit / q̄ ip̄m mortuum prostrauit ab
equo. **R**ex orthomenus aggredit̄ hec̄torē / quē hec̄
tor protinus interfecit. Diomedes regem antipum cō
tra eum bellantem in multa virtute peremit. Tūc duo
reges quorum vnus vocabat̄ epistropus / ⁊ alius ce
dius in bello se ingerunt ⁊ in hec̄torem irruunt. Sed
epistropus contra hec̄tores quē bene cognouit mul
tis contumeliosis verbis insultat / ⁊ post verba in eū
impetum faciens / ipsum cum lancea sua viriliter ipu
lit / sed a sella ipsuz non potuit remouere. Quare iratus
hec̄tor verbis eius ⁊ factis ipsum aggredit̄ / ⁊ euz cru
deliter interemit. ⁊ dixit aduersus eū cōtumeliosa uer
ba que diffundebas inter viuos / vade ⁊ ammodo ī
ter mortuos si potes effundas. Cediū vero vidēs
mortuum regez epistropum frēm suum multo dolorē
torquet̄. ⁊ inter sui doloris angustias mille suos mi
lites quos cum multis aliis in adiutoriū grecorū ad
duxerat statim cōuocat ⁊ mandat eisdem / q̄ cum eo
hec̄torem insequantur / vt ipsum interficiat̄ ⁊ de mor
te fratris sui optatam consequi valeat vltionem.
Hec mora predicti milites cum rege cedio hec̄torem ī
sequantur ipsum inueniunt inter turmas ⁊ in eum ir
ruunt / ⁊ ab equo deiciunt. **S**ed rex cediū dum ex
tensio brachio cum ense suo putat ipsum letaliter vul
nerare. hec̄tor qui vidit ictum ab extēso brachio ve
nientem regem cediū in ipso brachio percutit / sic q̄
ipsum brachium ab humero diuidens regi cedio de
truncauit. ⁊ in ipsum regem cediū appropinquās
qui iam ab equo ruebat / ipsum protinus interfecit.

Eneas vero regem amphi-
macū bellantē interfecit.
Tres rex thelamon / rex ulixes / rex diomedes / rex arce-
laus / rex matbaon / et rex agamēnon cum eorum acie-
bus omnibus bellum intrant. Ingens preliū et leta-
le cōmittit / et ex utroq; latere multi decidunt interfec-
ti. **N**am sol diei medium cōstituerat cum omnes greci
venientes in unum simul omnes irruūt in troianos
et in eorū tunc virtutis audacia sic troiāos grauitē
oppresserunt q̄ eos urgente necessitate cōuertūt in fu-
gam. **T**unc achilles regē philis bellantē cum eo in su-
a potētia viriū interfecit. **S**ed hector exide multo furo-
re bachat duos de regib⁹ grecorū interfecit regē viz
alpinor et regē dorion. **T**ūc troiāi ī virtute hectoris
sic acriter bellantes campū recuperāt / et durī⁹ grecos
p̄mūt. **S**ed et rex epistropus tūc a ciuitate troiana aīo
sus exiit cū tribus milibus pugnatorū q̄ oēs bello
se imiscēt grecos īperūt crudeliter et cōfundunt / et mē-
to fortius ex eo q̄ idē rex epistrop⁹ quēdā sagittari-
ū secū duxit. **H**ic autē sagittarius ab umbilico infe-
rius erat equ⁹ / et ab ūbilico sup⁹ erat hō / et ī oī sui p-
te tā superius q̄ īferi⁹ coopert⁹ erat ex innatis ī eo
pilis equinis. **F**acies autē ei⁹ licet similitudinē eēt hūa-
ne tota erat rubea igneū⁹ calore⁹ habens ac si carbo
esset accensus / et equinos ex ore p̄ducebat hinnitus
oculi autē eius erant splendidiores facie ī ignis ardo-
re cum duas ardentes flammās igneas presentarent
propter quod intuentes horrore maximo deterrebat
Hic nulla armorum tutela vestitus cum quodam
arcu ī manu et quadam faretra plena sagittis bellū
intrauit. **I**n cuius ingressū equi bellantium

valde perterriti non obstante q̄ seffores eoꝝ multis
eos stimulis calcarum perurgebant retrogradi facti
subitam quasi rapiebant in fugam Sed cum magno
labore bellantes ipsos detinuerūt in bello non min⁹
ipsius sagittarii ipi bellantes impetuz dubitantesq̄
in arcu ⁊ sagittis suis grecos plurimos interemit .
Hector aut̄ interim ducem salemine polixenum q̄ ad
uersus euz plurimuz insistebat occidit ⁊ ita dux mor
tuus expirauit . Dum igit̄ sagittarius interficiendo
grecos per turmas discurreret ⁊ troiani crudelius in
sisterent oīa grecos in fugam de necessitate conuersi
greci ad tentoria sua festinant quos troiani usq̄ ad
ip̄a tentoria sunt secuti ubi mirabilis casus emeruit .
Nam dum sagittarius grecos fugientes coram eo a
criter infestaret ⁊ troiani grecos in tentoriis eorum
opprimerent diomedes qui fugiens ad tentoria p̄pe
rabat coram vno de papilionibus sagittarium inua
dit quem nullo mō vetare potuit propter troianos
qui contra eum a tergo viriliter anhelabant . Ne
cessarium ergo fuit plurimum diomedis vt inuitus et
dubitans in sagittarium irruisset . Qui si voluisset
retro redire cum ipse esset grauit̄ vulneratus in ma
nibus hostium incidebat quem viuere nullatenus sper
misissent . Sagittarius ergo dum diomedem in sua
sagitta percuteret diomedescum ense suo tā viriliter
percussit ipsum inermemq̄ mortuum ipsum deiecit ī
terram . Interim greci campum recuperant ⁊ troi
ani necessario retrocedunt . Hector vero in achillem
irruit in equi sui cursu celeri nomine galathea cōtra
quem dum occurrisset achilles in eorum ictibus

lanceaz se ab equo ambo deiciunt sed achilles equū
suum primo celer ascendit ⁊ in equū hectoris man⁹
extendens cepit eum ipsum saragens asportare. **Hec**
tor autem iratus ad suos potenter exclamat ne equū
suum abire permittant. propter quod infiniti mili
tes ad ipsius equi recuperationem viriliter intenden
tes irruunt in achillem ⁊ graue bellum committit in
vrosq. **Sed** fratres hectoris naturales in multa uir
tute bellantes violenter extirpant de manibus detinē
tium galatheam ⁊ illum hectori restituunt qui exide
est mirabiliter factus letus. **Verum** dum hec inter v
trosq. in multorum excidio gererent ⁊ antenor iter
grecorum acies bellando discurreret greci in multitu
dine pugnatorum antenorem capiunt. ⁊ captum ad
tentoria mittunt eorum. **Sed** cum tā dies declinasset
ad vespervas ⁊ sole iā vergente interim ad occasum.
nō obstante q. polidamas antenoris filius. qui sui
patris non interfuit captioni pro recuperatione ip̄i
us multa omisisset in bello tamen eo die propter sup
uenientis noctis tenebras prelium est dimissum.

De sexto bello

Sequentis igitur diei aurora surgente solis splē
dore circumquaq. diffuso vtriusq. partis acie
bus in campum egressis bellum letale committitur/
⁊ rota die vsq. ad noctis tenebras est pugnatum.

Multi fuerunt eo die interfecti de grecis / sed plures
de troianis. **Nam** grecis tunc melior pars successit
belli / sed illis die superueniente nocte nō fuit apli⁹ pli
atū. **Sequenti** vero greci diomedē ⁊ olixē ad rgē pāmū

transmisere legatos ut treuga firmata trium mensium
per regem priamum inducie largirentur. **H**is autem lega-
tis obtulit dolo quidam miles satis dives et nobi-
lis et oriundus de ciuitate troiana qui legatis ipsis
obuians et eos comitans regis priami conspectui pre-
sentauit. Legati vero legationis sue causam regi pria-
mo sinceriter explicarunt rege tunc priamo ad men-
sam diuersis repletam cibariis existente in suorum inu-
merabilium nobilium comitiua. **S**ed rex priamus respondit
eis in multa urbanitate verborum se statim exinde consilium
habiturum. Et confectis suis consiliariis euocatis om-
nes in dandis predictis induciis conuenerunt excep-
to hectore qui de indulgendis eisdem omnino dissen-
sit asserens grecos ex dolo et astucia petere predictas
inducias sumpta occasione fallaci quod velint scire eorum
mortuos interim sepeliri cum ipsi victualibus careant.
et pro acquirendis eisdem comodam interit habeant
facultatem et nos interit nostra victualia consumemus quod
tamen nobis necessaria pro sustinenda tanta gente in hac
ciuitate nobiscum inclusa prorsus existat. Sed ex quo
omnibus fuit acceptum hector noluit tantorum in idem
concurrentia consilia refutare. **C**uiuslibet enim discre-
tus interpellatus ad consilium inter multos licet omnes
in unam occurrant sententiam si sibi aliud videatur non propter
consensus omnium debet indicare silentium ori suo
qui ipse dicat quod sibi videtur cum multoties contigerit
et contingat quod unius sententia etiam minoris multos sa-
pientiores ad sententiam suam trahat ut pote consilii sa-
pientioris quam quis semper aut frequenter obtineat quod multo-
rum sententia soleat preualere licet alius salubrius et

melius consilium subministret ⁊ ideo hector a dato
tunc ab omnibus consilio non discessit licet sibi ali
ud inde videret vitans velle tantoꝝ iudicium reuo
care consilium. **Q**uare trium mensium inducie sunt o
cesse. **Q**uod tā omnibꝫ grecis qꝫ troianis pugnātibꝫ
gratum extitit ut infra tempus induciarꝫ ipꝫ a bel
lo qꝫesceret ⁊ durante treuga predicta in omutationē
vnius pro altero rex thoas a troianis ⁊ antenor li
beratꝫ a grecis. **C**alcas autꝫ troianoꝝ antistes qꝫ mā
dantibus diis relictis troianis grecis adbeserat quā
daꝫ filiā suā hēbat multe pulchritudinis ⁊ moꝝ ve
nustate aspiciuā que breseida cōi nomie vocabatur.
Hic calcas pro pꝫdicta filia sua breseida regē agamē
nonē ⁊ alios grecorum reges sollicitate depꝫcatꝫ ut pre
dictaꝫ filiā suā a rege priāo si placet exposcatꝫ ut eā
restituat patri suo. **Q**ui eideꝫ regi priāo pꝫces plurias
obtulerūt sꝫ troiani oꝫtra calcantē antistitē multū im
pugnāt asserentes eū eē nequissimū pꝫditoreꝫ ⁊ ideo
morte dignū. **S**ed rex priamꝫ ad petitionē grecoꝝ in
ter omutationem antenoris ⁊ regis thoas breseidaꝫ
grecis voluntarie relaxauit. **T**reuga igitꝫ durāte hec
tor ad grecoꝝ castra se otulit quē achilles libenter ī
spicit cum nunqꝫ viderit eum inermem ⁊ in eius ten
torium hector in suoꝝ multorum nobilium comitīa
achille petente descendit. **D**um inter se de aliquibus
multa conferrent achilles hectori dixit hec verba. //
Hector hector gratum est mihi qꝫ video te inermem.
pro eo qꝫ sine armis nunquam potui te videre. sed
gratius mihi esset si de manu mea mortem festinan
ter subires sicut opto. **E**go enim in tua

uirtute bellandi sensi tuarū virium potentia; multarū
cum eā senserī in mei effusione cruoris ⁊ ī grauib⁹ ic
tibus ensis tui. **E**t licet de hoc animus meus sepius
anxiē maiorē tamē anxietate scutiē de eo q̄ patro
cliū intimū mibi morti tradideris quē nō min⁹ me sin
ceriter diligebā. **S**epasti me ab eo quē mibi uera dilec
tō īdissolubilis affectōis vinculo copulauit. **S**ed tu p̄
certo teneas q̄ anteq̄ ān⁹ elabit⁹ mors patrocli acer
be vindicabit⁹ in teipso. **N**ā necesse ē ut de manu mea
crudeliter moriaris ⁊ eo potius q̄ ego p̄ certo cog
nosco te ī necem meā totaliter aspirare. **C**ui hector ī
hec uerba respondit. **D**omine achilles si in tuā mortē
anhele ⁊ te odio habeo in toto corde meo nō iniuste
miraris cuz te scire credam ex iusticia nō posse proce
dere ut eū diligere debeam q̄ me p̄seq̄t odio capita
li ⁊ qui in terram meā meos ⁊ me ī tāte guerre strepi
tu impugnare presumpsit. **E**x guerra enī amor p̄ce
derē nūq̄ pōt nec ex odio dilectio caritatis. **A**mor enī
ex dulci aīorū ouenientia ducit originē ⁊ ex odio p̄
cedit hostilitas cuius precipue mater ē guerra. **S**ane
uolo te scire q̄ me tua uerba nō terrent immo si hic
ad duos annos (uita comite) vigeat ensis meus
spero pro certo me tantum in mee uirtutis potentia
preualere q̄ non solum tu / sed ⁊ omnes maiores gre
corum exercitus qui contra me continua bella fouēt
manibus meis amara morte crudeliter succumbentis.
Scio enī te ⁊ omnes maiores grecorum exercitus fa
tuitate maxia circūduci. **N**ā tale onus assumere pre
sumpsistis q̄ ei⁹ oppressi pondere nihil aliud q̄ mor
tis excidiū icurretis. **S**ecur⁹ enī suz q̄ p̄ morte uiceris

Quod contra me ensis tuus preualeat. Sed si te tantavi-
goris hortat' audacia ut contra me putes in urbem p-
ualere fac quod omnes reges grecorum et principes in hoc sin-
cera mente consentiant et immaneteneant incouisse quod con-
stituto bello inter nos duos tamen si contingat me te posse
deuicere ego et parentes mei ab hoc regno et aliis reg-
nis nostris perpetuo curabimus exulare et regna ipsa in
grecorum domino relinquemus faciam et vos de hoc suffi-
cienti cautela securos per sufficientem numerum obsidu-
um et deorum corporalia sacramenta. quod si feceris non so-
lum tibi prodesse poteris verum et alius qui per belli ab-
stinentiam icurrent cum integritate salutem et si me di-
uincere forte contingat fac ut uniuersus grecorum exercitus
ab hac terra discedat et nos in quiete dimittat ab omni
inquietudine liberatos. Achilles autem ad verba hectoris
ira totus incaluit et quasi madefactus totus in sui
rore sudoris bello se offert bellum recipit animosus
et iuxta hectorem appropinquans in firmitatis signum
gladium sibi offert quod hector plusquam dici potest
animo desideranti recipit. Sed agamemnon multorum
idem loquentium audito tumultu cum multis grecorum re-
gibus ad achillis tentoria properauit ubi statim facta
omni maiorum congregacione grecorum omnes unanimi-
ter contradicunt nolentes id ratum habere ad quod achilles
se obrulit inconsulte. Nec enim placet eis se velle insidiis
fortune subicere ut ab uno milite tot regum et princi-
pum pedeant mors et vita. Sic et troiani ex eorum parte ne
id fiat expresso discessu recusant excepto rege priamo
cui tali casui se submittere placet sibi ex eo quod vires et
potentia hectoris bene nouit cui facile nimis erat de

uniūtrāti militis uictoriā glāri sūq; tātoꝝ dñsibꝝ quo
rū intererat nō potuit contraire duoz belli dissensuꝝ
cuꝝ ceteris ē secutus. **E**t sic hector a grecis obtenta li
cencia in troiam rediit ⁊ intrauit in ipsaz. Troilusue
ro postq̃ agnouit de sui patris procedere volūta
te de briseida relaxāda ⁊ restitēda grecis āuq; mul
to amoris ardore iuueniliter diligebat nimio calore
ductus amoris in desideratiua virtute ignee volūta
tis multo dolore deprimi⁹ ⁊ torquet⁹ funditurq; q̃
si totus lacrimis anxiosis suspiriis ⁊ lamentis. nec ē
qua ex caris eius eū valeat cōsolari. **B**riseida vero
q̃ troilū nō minoris amoris ardor diligere videbat⁹
nō minus ī voces querulas produit suos dolorescū
tota sit fluvialibus lacrimis madefacta. sic q; otinu
is aquosis imbribus ab oculoꝝ suoz fonte stillanti
bus vestes suas ⁊ faciem aspersit ita q; vestes eiꝝ tā
to erāt lacrimaz perfuse liquore/ vt si prementis a
licuius manibus stringerent⁹ aquaz multitudinē ef
funderent in stricture. **U**nguibus etiā suis sua tener
rima ora dilacerabat ⁊ aureo scrines suos a lege liga
minis absolutos a lactea sui capitis cute diuellit. et
dum rigidis unguibus suas maxillas exarat rubeo
cruore pertinctas lacerata lilia laceratis rosis immis
ceri similitudinarte videbāt⁹. **Q**ue duꝝ querit⁹ de sua
separatione a dilecto suo troilo sepiꝝ morit⁹ iter bra
chia eam volentium sustinere/ dicēs se malle morteꝝ
appetere q̃ vita potiri. ex quo eaz ab eo separi neces
se ē/ a cuius vita sue vite solacia depeudebant. **N**oc
tis igit⁹ superueniente caligine troilus se otulit ad bri
seidā eā flebilibus monet in lacrimis. vt a tanto se de

beat temperare dolore. **E**t dum sic eā solari troilus
anhelat briseida inter brachia troili labit̃ sepius se
minuua. **Q**uam inter dulcia basia lacrimis irrorata
flebilibus ad vires sui sensus ea nocte reducere ē co
natus. **S**ed diei hora quasi superneniente vicina troi
lus a briseida ī multis anxietatibus ⁊ doloribus dis
cessit. ⁊ ea relicta ad sui palacii regina properauit. **S**z
o troile que te tam iuuenilis errare coegit credulitas
vt briseide lacrimis crederes deceptiuis ⁊ eius blādi
ciis. **S**ane omnibus mulieribus ē insituz a natura /
ut in eis non sit aliqua firma cōstantia. quaz̃ si vn⁹
oculus lacrimat̃ ridet eaz̃ alius oculus ex transuer
so / quaz̃ mutabilitas ⁊ varietas eas ad illudendos
viros semper inducit. ⁊ cum magis amoris virtis oñ
dunt / statim sollicitate per aliu⁹ amorē sui demōstrā
tes variāt ⁊ cōmutant repente instabilem. **E**t si forte
nullus sollicitator eaz̃ appareat ipm ipse dū icēdūt
vel dum vagant̃ sepi⁹ in fenestris vel dū residēt in
plateis furtiuis aspectibus clādestine sibi querunt.
Nulla spes ē reuera tam fallax q̃ ea q̃ residet in muli
eribus ⁊ p̃cedit ab eis. **N**ō fatuus ille iuuenis meri
to censeri pōt (⁊ multo fortius etate prouectus) qui
in mulieruz blandiciis fidem gerit. ⁊ eaz̃ demonstra
tionibus sic fallacibus se committit. **B**riseida igit̃ de
mandato regis priami in magno apparatu se accigit
ad iter / quā troilus ⁊ multi alii nobiles de troianis
per magnū vie spacium commearūt. **S**z grecis adue
nientibus ad recipiendū eādē / troilus ⁊ troiani rede
unt ⁊ greci eā in suo recipiunt cōitatu. **I**nter quos dū
ēēt diomedes ⁊ illam diomedes inspexisset in flāmaz

statim veneri ardoris exarsit. et eam vehemēti deside-
rio occupavit. **Q**ui cum collateralis associando brisei-
dam cum ea insimul equitaret sui ardoris flammam
continere non valens briseide revelat sui estuantis cor-
dis amorem. quā in multis affectuosis sermonibus et
blanditiis necnō promissionibus reuera magnificis
allicere satis humiliter ē conatus. **S**ed briseida in ipis
primis motibus (ut mulierum ē moris) suus p̄stare r̄-
cusavit assensum. nec tamen passa ē quin post multa
diomedis verba ipsum nolens a spe sua deicere ver-
bis humilibus dixit ei. Amoris tui oblationem ad p̄-
sens nec repudio nec admitto cum cor meuz nunc nō
sit ita dispositum / q̄ tibi possim aliter respondere. **E**
Ad cuius verba diomedes satis factus ē hilaris / cum
ex eis presenserit de spe gerenda in eam se non eē pri-
uatum in totum. **Q**uare associavit eā usq̄ ad locum
quo briseida recipere se debebat. et ea perueniente ibi
dē ipse eā ab equo descendēs p̄mptus adiuit et unā
de cirothebsquam briseida gerebat in māu ab ea nul-
lo percipiente furtive subtraxit. **S**ed cum ip̄a sola p̄-
senferit placidum finitum dissimilavit amantis. **T**ūc
antistes calcas in filie occursum aduenit et eam in vul-
tu et animo satis hilari in tentorium suum recepit.
Et diomedes licet amore briseide nimium fluctuaret
tamen amor et spes eum in multo labore sui cordis in-
impugnant. **B**riseida vero sola existens cū antistite
patre suo ipsum duris verbis aggredit in multitudine
lacrimarū dicēs ei. **Q**uō pater carissime infatuat̄
extitit sensus tuus qui tanta vigere sapientia cōsuevit
ut tu qui tantum inter troianos magnificatus exti-

teras ⁊ elat⁹ cuz fuisses factus eoz tãq̃ dñs ⁊ sol⁹
eoz in omnib⁹ gubernator q̃ tantis inter eos dictis
babūdabas tantarū possessionum multiplicatione
suffultus ⁊ eoz nūc factus ē pditor ⁊ tuā negasti
patriā cui⁹ eē defensor in omnib⁹ debuisti ⁊ nūc ele
gisti melius tibi placere abiurādo patriā ī paup̃tate
⁊ exilio viuere ⁊ specialiter inter capitales tue patrie
iūctos q̃ ad delendū tuos ⁊ tuā patriā sic hostiliter
acceserūt. **D** quāta inter hoīes pudoris labe confun
deris q̃ tā gloriose a tuis osueueras hōrari. **N**ūquāz
tanta dedecoris a te deterget ifamia quāta es visco
turpitudinis ignominia denigrat⁹. **A**n putas et si iter
vivos vitupat⁹ existis qui etiā post mortē tuam a
pud iferos ob tante pdiciois culpā non lugeas pe
nas dignas? **N**el⁹ ergo tibi eēt ⁊ etiāz nobis in ali
quē locū solitudinis ⁊ deserti vel ī nēorib⁹ deuus
vel ī aliqua īsula lōge ab icol⁹ ducere vitāz nostram
q̃ inter hoīes tāta labe nigrescere diffamatum. **A**n pu
tas q̃ greci reputēt te fidelē q̃ es tue patrie publicus
ifidelis. **S**ane deceperunt te appollinis falsa rñsa a
quo te dicis suscepisse mandatum vt tuos paternos
lares desereres ⁊ tuos ī tāta acerbitate peierares ⁊ vt
sic tuis specialiter hostib⁹ adbereres. **S**ane non fuit
ille de⁹ apollo s⁹ potius puto fuit comitua ifernaliū
furiarū a q̃bus responsa talia suscepisti. **A**d hec bri
seida multis deuicta singultib⁹ lacrimaz suo flebili
colloq̃o finē facit. **C**ui calcas sub quadāz verborum
breuitate rñdit. **D**ixit enim ei. **H**a dulcis filia an tutū
eē reputas an securū iussa deoz spernere ⁊ specialit̃
ea nō seq̃ ī q̃b⁹ possum⁹ cū itegritate saluari. **S**cio ei

pro certo per ineffabiliū promissa deoz presentem
 guerram protendi non posse tpe diuturno. ⁊ q̄ ciui-
 tas troie breui tempore destruet ⁊ ruat. destructis e-
 ius omnib⁹ nobilibus ⁊ vniuersis plebeiis ei⁹ i ore
 gladii trucidatis. **E**uare carissima filia satis ē meli⁹
 nobis hic eē q̄ hostili gladio seuiēte perire. **I**n ad-
 uentu igit⁹ briseide grecis placuit vniuersis ipius bri-
 seide tā formosus aspectus cū ad ei⁹ placidā visiōez
 omnes maiores grecoz excercitus accessissent querē-
 tes ab ea de troiana ciuitate rumores ⁊ eius ciuium
 continentia. necnō regis eoz quos briseida in multa
 verborū facundia pandit illis. **E**uare oēs maiores
 ipam in filiali affectione recipiunt p̄mittētes ei eaz
 habere cāram. vt filiaz ⁊ ipaz in omnibus honorāf
Et eis ab ea recedentib⁹ multis donis ⁊ muneribus
 replent eā. **N**ōdū illa dies ad horas declinauerat ues-
 pertinas cū iā briseida suas recenter mutauerat vo-
 luntates ⁊ vetera p̄posita sui cordis. et iā magis sibi
 succedit ad votū eē euz grecis q̄ fuisse hacten⁹ cū
 troianis. **T**am nobilis troili amor cepit in sua mēte
 tepestere ⁊ tā breui hora sic repēte sic subito scā vo-
 lubilis ceperat in omnib⁹ variari. **Q**uid ē ergo quid
 dicat⁹ de ostātia mulieruz / quaz⁹ sexus p̄priū in se
 habet. vt repentina fragilitate eaz p̄posita dissol-
 uant⁹ ⁊ hora breuissima mutabiliter uariāt⁹. **N**ō enī
 cadit in hoēz varietates ⁊ dolos eaz posse describere
 cū magis q̄ dici possint sint eaz volubilia p̄posita
 nequiora.

De septimo bello.

Post igit⁹ trium mensū emersas inducias adueni-
 ente die sequenti troiani accingūt⁹ ad bellum ⁊

et ordiatis troianorum per hec torē aciebus. ipse hec tor cum
aciebus ipsis ad bellum primus exiit ducēs secū quidecū
milia militum. quos sue deputauit tantūmodo aciei quē
cum aliis decē milibus militū troilū illico secutus ē. Dein
de paris ciuitatē egreditur existētib9 secū pugnatibus
viris in arcubus et sagittis illis de persia triū milium
numero in equis fortibus et bene munitis. Deinde dei
phebus ad bellū exit cum aliis trib9 milibus pugnatoz
Deinde eneeas cum aliis ceteris paris ad pugnam / quod omēs
fuerūt tunc ex parte troianorum cētū milia militū stren
nuorum in multa uirtute bellādi . put dares in codice
suo scripsit. Ex parte uero grecorum accessit ad bellum
rex menelaus primus cum septē milibus pugnatoz. De
inde proxie cum totidē diomedes . deinde achilles cum tot
idē . deinde rex antip9 in triū milium militum cōiūua . deinde
rex agamēnon cum multitudie magna nimis pugnato
rum. De grecis aut rex philis cum acie sua primus troianos
aggreditur . Cui statim hec tor uenit obui9 incuntanter
quem sic potenter in sue lancee percussit ictu quod ipsum
mortuū prostrauit ab equo . De morte igitur regis phi
lis clāor fit maximus bellum letale omittit ex quo seq
tur magna strages. Ex parte uero grecorum dū rex anti
pus accessisset regis philis uolēs sui mortē annūci
vindicare multos troianos interficit hec torē insequi
tur ipsum inuadit. Sed hec tor ouersis in irā in ipsum irru
it . et sic ipsum grauiter vulnerauit . quod ad terrā dilabitur
interfectus. Tunc greci de morte regis antipi odolen
tes viribus vires accumulāt troianos grauiter oppri
munt . quare multi ex eis deficiunt et achilles qui eos
multū deprimit . multos ex eis nobiles bellica uirtute

interemūt. **I**nter quos dūcem licaō et euforbiū viros
multa virtute conspicuos interfecit. qui in troie subsidi-
um venerāt. et ideo in eius auxiliū greci viriliter anhe-
labant. Hector autem eo die fuit in facie vulneratus
iguarus a quo. ex cuius vulnere immensa sanguinis
copia defluebat. propter quod troiani retrocere de
necessitate coguntur. **S**ed hector tunc eleuatis o-
culis ad muros ciuitatis direxit intuitum et vidit he-
lenam necnō eius uxorem et sorores suas stātes ī mu-
ris vtriusq; partis plia contemplantēs. **E**t iam greci ī
tantum troianos repulerāt. q̄ eos quasi impulerant
iuxta troie menia ciuitatis. Propter qđ hector mul-
tum erubuit. et ideo in furorem pudoris accensus in
regē menonem irruit sobrinum achillis quē sic p̄cus-
sit. grauit̄ ense nudo in eius cassidem cumulatīs ic-
tibus feriendo q̄ in suis viribus disrumpit circulos
in casside facta fissura. per quam hectoris ensis pue-
nit ad cutem et eius capitis ossa cōfringens sibi letale
vulnus inflixit. sic q̄ rex menon mortuus expirauit.
Quem dum cernit achilles mortuū accepta quadaz
lancea valde grossa in hectorē irruit. sic q̄ eius lori-
cam offendit. nec tamen ipsū a sella remouit. hector
āt achillem aggredit̄ ense nudo cassidē eius violen-
ter impugnat disrumpit cassidem et cassis dilabit̄. sic
q̄ dilacerat interioris lorice squamas affixas. et ta-
men eius carnis ictus intima non leserūt. **N**ō enim
achilles ad tam graues ictus se potuit tanta firma-
te tenere. quin tremebundus nutaret in equo. **C**ui illi
co dixit hector Achilles achilles multū niteris acce-
dere iuxta me. s; tu proximum accessum queris ad ig-

nem ut sine dubio ad tue exitus mortis accedas. **A**chilles igitur dum vellet ad verba hec toris relatione mutua respondere ecce superuenit troilus in maxima multitudine pugnatorum. qui factus medius inter achillem et hectorem ipsos inuicem separauit. cupiens tamen letaliter achille offendere et grecos precipit dare fuge. sic quod tunc ex grecis plusquam quingenti milites in ore gladii perierunt. cuius rei causa greci retrocedere sunt coacti. **A**d hec autem in grecorum succursus superuenit menelaus in comitibus trium milium armatorum. qui bello se ingerunt propter quod greci campum in virum eorum audacia resumpserunt. **S**ed ex parte troianorum superuenit rex cedemon cum magna acie gentis sue. et in regem menelaum irruit. ipsum ab equo deiecit et in facie vulnerauit. **T**roilus ergo et rex cedemon conantur intercipere menelaum. illum capiunt. et captum ad ciuitatem inducere moluntur. **S**ed impediens turmis multuosis bellantium ipsum longe a bello traducere minime potuerunt. **T**unc ille diomedes superuenit bellicosus multa gente suffultus. qui repente in troilum irruit et ipsum ab equo prosternit ab eo auferens equum suum quem per suum nuncium specialem ad briseidam in exentum destinauit mandans nuncio suo predicto ut briseide nunciet ipsum equum troili fuisse dilecti a quo troilum ipse deiecit in suorum bellicosa fortitudine brachiorum. et eam deprecetur humiliter quod diomedem seruum suum a sua memoria non repellat. **N**uncius igitur statim cum ipsius equi dono ad briseidam celeriter festinauit. equum sibi obtulit a diomede transmissum. et verba que sibi dixerat diomedes

fideliter narrat illi. **B**riseida vero recepit hilari ter e
quū ipsum ⁊ ipsi nuncio dixit hec verba. **D**ic secure
dñō tuo / q̄ illum ego habere odio non possum qui
me tanta puritate sui cordis affectat. **A**d hec nūcius
recedit ab ip̄a ⁊ ad dominum properauit adhuc con
flictu belli durante. **E**xbilaratus igit̄ diomedes ad
verba nūciū inter acies bellicosas discurrit troiāis ī
sistentibus cōtra grecos. **T**roiani grecos diuertūt in
fugā. ⁊ eos usq̄ ad eorū tentoria ī ore gladii psequū
tur. **E**t nisi tūc agamennon grecis succurrisset in bel
lancum plenitudine multa nimis greci tunc fuissent
omnino deuicti ⁊ totum finaliter amisissent. **I**nstau
rat̄ ergo bellum durissimū inter eos. **G**reci campum
recuperant. ⁊ troiani necessario retrocedūt. **S**ed po
lidamas tūc concurrīt cum pugnatorū multitudine
glomerosa succurrēs in magna virtute troiāis. quos
iā greci usq̄ ad eorum fossata ī armata manu repu
lerant violenter. **D**iomedes vero dū polidamam in
grecos sic violente inspicit irruentē in polidamā irru
it satagens ipsum letaliter offendere in viribus sue
rense lancee ferientis. **S**ed polidamas sic diomedem
impulit virtuose / q̄ ⁊ diomedem ⁊ eius equum deie
cit ⁊ inculcauit ad terram. ex cuius ictu diomedes gra
uiter fuit lesus. **P**olidamas vero diomedis equum
a sua prostratione resurgentem suas intercipit p̄ ha
benas. ⁊ troilo pedes bellanti presentat / in quē troi
lus festināter ascēdit. **S**ed troilū tunc achilles festinā
tius inuadit quē troilū in sua virtute suscepit ⁊ virili
us irruit in achillem sic q̄ achillem ab equo deiecit ⁊
ip̄m grauiter vulnerauit. **A**chilles autem nec suo casu

precipiti stupefactus nec curas de tanti ictus quasi leti
fera lesione cum maxima celeritate surrexit. et equum
conatus ascendere / sed greci viriliter ei resistunt. // Tunc
hector ad locum illum accessit. et ut scripsit dares fere
tunc hector mille milites interfecit. qui achille defendere
conabantur. // Quo achilles tunc sic graviter fuit
oppressus / quod sibi multa fatigatione lassato vix erat
defendendi facultas. Qui tunc captus indubitabiliter
existisset. nisi thelamus et dux athenarum celeriter occur
risset / qui achillem equum ascendere cum multo labore
fecerunt. Superveniente igitur noctis crepusculo non fuit
tunc apostrophus bellicum. et utraque pars bellatum bello ipso di
viso in sua praesidia se recepit per triginta autem continuos dies
acriter fuit pugnatum. // Propter quod ex utraque parte mul
ti sunt ceciderunt / sed plures ex grecis. De filiis vero natura
libus regis priami infra dies illos sex interfecit fue
runt. et hector iterum in facie vulneratus. Quare rex
priamus regi agamemnoni nuncios suos mittit sex mensium
petit inducias. que sibi concessae fuerunt treuga firmata.

De octavo bello.

Armatis igitur sex mensibus datis ad treugam infra
hos hector sibi de vulneribus suis medetur iacens
tunc in aula pulchritudinis nobilis illius de quibus mirabilia scrip
sit dares. Dixit enim fuisse totaliter instituta de duo
decem lapidibus alabastris cum et ipsa esset longitudinis passu
um fere viginti. // Eius parietem fuisse dixit de cristal
lo firmatum. et parietes eius pariter incrustatos ex di
versis lapidibus preciosis. In cuius quatuor angulis
colunae quatuor de onichino erant extense perperitatis af
fixae. Sic erant eiusdem generis capitellae sicut bases ipsarum

In summitate columnarum vero ipsarum erant de auro quatuor imagines collocate mirabili arte mathematica instituite. de quibus dares et earum aspectibus multa descripsit que magis instar habent in animum somniorum quam certitudinem veritatis. licet ipse dares fuerit professus ea vera fuisse et ideo de eis obmissum est in hac parte. Interim rex priamus naturales filios suos mortuos fecit inter alios fratres eorum honorifice sepelire facta eorum cuiuslibet semotim sepultura nimium preciosa. Diomedes vero qui totus erat in amore briseide calescens / quid faciat ignorat et eius animus (ut moris est amatorum desiderantium amatores eorum quas habere non possunt) diuersis fundit in curis cibo et potu male vesci desiderat. Et dum vigiliis otinuis maceratur in solaciis sui doloris sepius videre briseidam accedit et eam supplex hortatur / ut sibi consentiat in multitudinem lazarum. Sed illa que multum vigeat sagacitatis astutia spem diomedis sagacibus machinationibus differre procurat. ut ipsum afflictum amoris incendio magis affligat. et eius amoris vehementia in maioris ardoris augmentum extollat. Unde sua calliditate se nolle non negat. et velle in expectationis fiduciam conatur per diomedem. Elapsis igitur sex mensibus datis ad treugam duodecim diebus sequentibus otinue fuit pugnatum infra quos multi de nobilibus utriusque partis interfecti fuerunt cum tunc feruentis estatis nimio inualecente calore magna mortalitas grecos inuasit degentes in campis. Quare agamemnon a rege priamo per treuga triginta dierum inducias postulauit. quas rex priamus concessit eidem. Elapsis vero triginta diebus

predictis utraq; pars parat' ad bellu3. **V**erū a noc
te qua erat primus dies belli futur9 post p'dictas de
curfas inducias andromache vxor hectoris de qua
hector iam sustulerat duos filios unū nomie laome
dōtā7 aliū noie astionactā quoz mior p'mo adhuc
a matris ubere dependebat de p'dicto hectore vidit
in somnitis satis terribilem visionem/q2 si hector ea
die egredere' ad bellum euadere nō poterat quī in
terficeret' in ipso bello. **A**ndromache igit' ex tali visi
one perterrita fluuiales prupit in lacrimas 7 causa ē
eadem nocte in lecto ubi facebat cum hectore sibi il
lam pandere uisionē. **I**stis itaq; p'cibus illum depre
cat' in lacrimis/ ut sensu3 visionis attendat. 7 ad pre
lium ire nō p'sumat eo die. **H**ector vero ad vxoris
verba nimium indignatus vxorē increpat/ 7 eā ī mē
ta verborū acerbitate castigat asserens nō eē sapien
tis uanitatibus credere somniorū. que somniatibus
semper illudunt. **A**dane autē facto diluculo andro
mache regi priamo 7 hecube ei9 vxori mādat 7 pan
dit sue oraculū visiōis hūiliter rogās eos ut hectorē
eo die ad bellū aliquaten9 exire nō pmittat. **A**dane
igit' ipso facto aciebus omnibus troianorū per hec
torem ordinatis troilus ad bellum primus egredit'.
deinde paris deinde eneeas. subsequēter polidamas.
deinde rex sarpedō. deinde rex epistropus. deinde rex
erois. **I**te3 rex fortius. itē rex philimēis deinde cete
ri reges q' ad troie subsidū aduenerūt. **R**ex aut' pria
m9 ōnib9 predictis regibus 7 acie9 eorum licentia3
tribuit ad p'liū exeūdi cum iam greci exiūissent ab eo
rū castris ad bellum. 7 hectori mandauit expresse.

ut eo die se non deberet preliis immiscere **H**ector ue-
ro totus propterea exarsit ad iram. propter qđ mul-
tas iniurias ⁊ exprobrationes uxori sue dixit p quā
ad suggestionem eius persensit eē tractatū ne. ad bel-
lum exiret. **T**amen mandato patris omisso arma pe-
rit a famulis ea famuli sibi tradunt ⁊ armat ex eis.
Sed dū hoc vidit andrometa eius vxor/ multo do-
lore cōmota cū paruulo filio suo quē gerebat in bra-
chio in multitudine lacrimaz se ei⁹ prosternit ad pe-
des ⁊ multiplicatis singultibus pre dolore humiliter
supplicat sibi. ut arma ipsa deponat. **E**t dum hector
acquiescere denegat andromache sepi⁹ intermorit in-
ter brachia ante pedes ipsius dicēs. **S**i mei denegas
misereri miserearis saltim huius paruuli nati tui / ne
mater ipsius ⁊ filii tui ipsi amara morte depereāt. aut
per munduz exules paupertate nimia ī maxia verecū-
dia depremant. **R**egina aut beccuba mater ipsi⁹ cas-
sandra ⁊ polixena sorores eiusdē ⁊ helena prostrate
ante eius pedes in lacrimis ipm rogāt. ut depositis
ipsis armis tutus in sua regia conquiescat. **A**t ille ea-
rum nec mouetur ad lacrimas nec ad preces // **A**rma-
tus ergo a palatio suo descendit ⁊ equum ascendit.
Dum ire ad bellum intendit animo festinus andrōa-
che facta ex multo dolore veluti mente capta ad re-
gem priamum scissis vestibus laceratis genis ⁊ spar-
sis sine lege capillis exclamans accessit. // **S**ic enim fa-
ciem suam unguibus lacerauerat / sanguine vndiqz
defluente / qđ vix agnosci poterat a notis suis. ⁊ se
ante regis pedes in multo dolore prosternens ipsum
monet / ⁊ lacrimose precatur. ut ad

hectorem festinus acceleret et ipsum ad palacium reuo-
cet et reducat antequam immisceri se bello stringat. // **R**ex
igitur priamus nulla mora protracta equum ascendit
hectorem festinus insequitur. quem antequam se plurimum
elongasset ad eum peruenit et eius equi habere uelut
irato animo intercepta hectorem monet et rogat in lacrimis
et per numina deorum ipsum adiurat ut redeat et ulte-
rius non procedat. **E**ui demum in multa contraditione iussui
patris obtemperans redit inuitus et in palacium suum as-
cendit nec tamen arma quibus erat indutus deponere
procurauit. Bellum autem interim letale committitur.
Diomedes et troilus bello conueniunt ambo in equo
rum eorum cursibus se grauer impetunt in duris ictibus la-
teant. **E**t indubitanter tunc alter alterum peremisset/
nisi quod menelaus cum sua acie peruenit ad illos qui cer-
tamen ambo inuicem separauit. **M**enelaus autem in re-
gem misere regem frigie irrumpit et animose ipsum ab equo
deiecit. **G**reci regem misere capiunt et captum asporta-
re nituntur nisi tunc velociter occurrisset polidamas qui
in suis viribus et sue potentie acie regem frigie ne duce-
ret captiuum viriliter impedit. **G**reci vero videntes
quod eum captiuum ducere non poterant proposuerunt incide-
re sibi caput. **S**ed tunc superuenit ille fortissimus troilus
qui multis tunc per eum interfectis grecis ipsum ab eorum
manibus liberauit. **T**unc thelemonius ajax cum tribus
milibus pugnatorum bellum intrauit et in polidama
irrumpit ipsum prostravit ab equo. **S**ed troilus festinus
occurrit qui polidamam in equum suum fecit ascende-
re multo labore depressum. **T**unc paris bellum intrauit
et ex parte grecorum achilles qui cum suis sic potenter

irruit in troianos q̄ greci ī virtute achillis troiāos
vertunt in fugam / 7 terga sunt dare troiani coacti. 7
in ciuitatem se recipere festinabāt. Interim dum mar
gariton vnus ex filiis regis priami interciperē conat̄
achillem. achilles dū ille sibi viriliter restitisset inter
fecit eundē. **T**unc clamor fuit maximus de morte
margariton crudeliter interfecti. 7 thelamonius saiax
troianos potenter inseq̄t. **S**3 paris viriliter eos de
fendit necnon 7 alii filii naturales priami / nō tñ ī tā
tum in virib9 p̄ualuerunt quā troiani p̄cipiti fuga ci
uitatez intrātes eoz. corpus margariton ad ciuitatē
mortuū detulerunt. **C**uē ut mortuū hector audiuit
multo dolore torquet̄ / diligenter querit quis eū in
terfecerit / quez achillem fuisse relatū ē ei. **T**ūc hector
quasi furibundus in ira ligata casside rege patre īsci
o bellum ingredit̄ 7 statim in furore suo duos mag
nos duces interfecit / eripolum .s. 7 ducē hastidum.
Grecos deinde viriliter impetit diruit vulnerat 7 oc
cidit. quem greci illico cognouerūt in letalibus ictib9
ensis sui. 7 a facie eius aufugiunt. troiani aut̄ grecos
inuadunt 7 potenter ip̄os expugnāt. **G**reci uero po
lidamā capiūt 7 captū educere conabāt a bello / sed
hector ip̄m liberat q̄ ducentes eum in suis viribus in
terfecit. quod dū inspexisset quidaz grecoz maxim9
admiratus nomie leochides in hectorē irruit mortū
tradere putās eum. **S**3 hector totus exardescens ī irā
in ip̄m irruit / 7 furore ire sue interfecit eundē. **A**chilles
vero ut vidit hectorē tot nobiles grecorū 7 infini
tos alios mortū sic veloliter tradidisse suo concepit
in animo / q̄ nisi velociter hector mortū tradatur

huncq̃ greci aduersus troianos poterunt preualere.
Diligenter igit̃ scrutatus ī sue mentis archano quali
ter in otinenti illud perficere valeat ⁊ complere. **E**t
dum meditarẽ diligenter achilles ī his. ⁊ politenes
dux qui ob achillis amorem in grecorū subsidū se
otulerat sperās etiā quādā sororem achillis ducere ī
uxorem. qui a superiori india valde diues aduenerat
dū inter turmas hectori obuisset/hector ī ip̃m irru
ens interfecit eundē achille vidente. Achilles aut̃ furi
bundus in hectorē irruit vindicare politenis necem
intendens. **S**ed hector quoddā iaculū cuius ferrum
erat in eius acumine valde secans vibrauit viriliter
in achillem. **E**t dūz ipsū percussisset in inguine gra
ue sibi vulnus inflixit Achilles aut̃ in bello vulnera
tus egredit̃. sed vulnere ip̃so ligato redit ad bellum
eo proposito q̃ hectorem morti tradat etiam si eum
exinde mori otingat. Hector vero interim in quēdā
grecorum regem irruerat ip̃m ceperat ⁊ captū cōaba
tur ip̃m a turmis extrahere scuto suo sibi post terga
reieto. vt abilius ip̃m regem a turmiseripere potuis
set. **Q**uare pectus suū disco opertum iā gerebat scu
ti sui. s. defēstione priuatū. **Q**uod achilles dū p̃sensit
hectorem ante pectus scuti sui subsidū nō h̃re accep
ta quādā lācea ualde forti nō aduertēte hectorē velo
citer in hectorē irruit ip̃m letaliter vulnerauit in pec
tore. sic q̃ eum mortuū deiecit ab equo. **R**ex uero o
demō statū ut uidit hectorē mortuū achillē aggredi
tur ip̃m ab equo deiecit ⁊ letaliter vulnerat. sic q̃ sui
mirmidones eū quasi mortuū ad sua castra deducūt
in scuto. Troiani uero qui deuicti cāpū deferūt citatē

itrāt ī quā corp⁹ hectoris mortuū grecis nō resisten
tibus detulerūt.

**De sepulchro hectoris ⁊ de palamidis īsup actorū
exercitus grecorū assumpto.**

Mortuo igit⁹ hectore ⁊ in ciuitate troie ei⁹ corpe
introducto planctus fit maxim⁹ vniuersaliter
inter ciues. Nō enī ē aliq⁹s cuiū q̄ nō maluisset filiū
suū morti tradere p̄ vita hectoris si hoc fata vel
dii pro eorū votis salubriter statuissent. Mulieres e
tiā troiane tam virgines q̄ matrone in eaz domib⁹
fatis lugubres dies in eaz querelis ducūt clamorib⁹
p̄dūt voces suas flebiles dicētes se amō cū earū filiis
⁊ maritis idubitāter respirare nō posse cū eis cū hec
tore deficiente defecerit eaz firma securitas. q̄ ab in
fidis hostiū eas faciebat respirare securas. Cum ⁊ ea
rum hostes solliciti in eaz ⁊ maritorū eorū venerint
infidus ut vel eas ⁊ eos intercipient ⁊ occidāt ut
eas ⁊ eaz liberos perpetue adiciāt seruituti. ⁊ sic ī tā
ti fletus ⁊ doloris āgustis lōgis dieb⁹ otinue uaca
uerūt. Corpus āt hectoris vniuersi reges ⁊ nobiles q̄
erāt in troia ad regis priamī regiā scissis vestib⁹ ⁊ nu
clatis capitibus in maxio vlulatu deferūt ⁊ deponūt
qd postq̄ vidit priam⁹ ineffabili dolore concutit su
pra corpus hectoris sepius intermorit⁹. ⁊ id sibi per
breuia momēta sepius accidiss⁹ / nisi fuisset sepius a
corpore hectoris violēter abstract⁹. ⁊ p̄de sine du
bio sue mortis exitū icurrisset. Sic ⁊ dolētes frēs e
iusdem doloris casu vniuersaliter torquebāt cū mo
ri magis q̄ viuere potius affectarēt. Quid dicet⁹ er
go de regina hecuba matre sua. de eius sororibus

polixena utz ⁊ cassandra quid de andromache eius
uxore quaz sex⁹ fragilitas ad doloris angustias ⁊
lacrimas fluviales facit ad lōgā q̄relaz seriē p̄nors
Gane lamētatiōes eaz p̄cularib⁹ explicare sermōib⁹
cū minime necessariū videret in hoc loco. utpote iū
tiles sunt obmisse cum certū sit apud oēs q̄ q̄tuz bi
affectuosius diligebāt maiorib⁹ dolorū aculeis vex
abant ⁊ mulierib⁹ sit insitum a natura q̄ dolores e
arū nō nisi in multaz vocū clamore p̄palēt ⁊ ip̄is
dolorosissq̄ sermonib⁹ eos diuulgēt. **V**ez qz corp⁹
bectoris cadaver effectū (sicut ē fragilitatis b̄ūane)
diu nō poterat supra terrā sine corruptiōe seruari in
multoz cōsilio magistroz rex priamus subtiliter per
quisiuit si corpus ip̄m absq̄ sepulture clausura possz
in aspectu hoīm semp tē/ sic q̄ absq̄ alicui⁹ horribili
tatis fetore corpus mortuūz quasi viuū ficticie vide
ret. **G**uare factū ē per magistros eosdē valde artifi
siose discretos q̄ corpus ip̄m mādante priamo in tē
plo appollinis locaret. qd̄ iuxta portā timbrēā ciui
tatis troie antiquitus fuit fundatuz. statuerūt enī p̄
dicti magistri iuxta magnū altare templi ip̄i⁹ quod
claz tabernaculū cōstrui spaci⁹ decentis quod supra
quatuor columnas ex auro purissīmo fusiles gereret
i quaz qualibet colūnaz firmata erat quedā imago
aspectū angelicū rēp̄sentās ab imo usq̄ deorsuz ex ip̄
saz substācia colūnaz. sic q̄ ip̄se imagines in colum
nis ip̄is erāt ⁊ colonne habentes bases ⁊ capitella i
mirabilibus celaturis. **T**estudo vero ip̄ius taberna
culi licet tota fuisset ex auro incrustationes tamen e
ius erāt ex lapib⁹ p̄ciosis cuiuslibet generis i mirabil

copie q̄titate quoꝝ splēdor claritatis ⁊ lucis de noc
te dieꝝ ⁊ de die solis radios effundere videbat. **Ta**
bernaculū āt ip̄m ab infima soli superficie extitit ele
uatuꝝ. ⁊ suppositis quibuscū gradibꝝ cristallinis. p
ip̄os gradus ad ip̄m tabernaculū erat ascensus. **I**n
excelsō vero testudīs ip̄ius tabernaculi supra culmē
p̄dicti magistri ostituerūt quandā aureā statuā simi
litudineꝝ bectoris describentē habētē ensem nudū in
manu cuius aspectus ⁊ facies erat ex ea parte in qua
grecoꝝ exercitus in eoꝝ tētoris morabat. qui cuz
eius ense grecis minas ip̄ingere videbat. **C**orpus ue
ro ip̄ius bectoris i mirabilis magisterii eoꝝ artificio
statuerūt in medio ip̄iꝝ solū subnixa firmitate sedē
sic artificiose locatuꝝ. ut quasi viuū se in sua regeret
fessione propriis indutū vestibꝝ preter peduꝝ extrēa
Apposuerūt enī in eiꝝ vertice quodā artificioso fora
mine ostituto quoddā vas plenū puro ⁊ p̄cioso bal
samo quibuscū aliis mixturis rerū virtutē oseruatō
nes habentiū intermixtis cuiꝝ balsami ⁊ rerū liquor
primo diruabant ad frontis ābitū p partes itrinse
cas deinde ad oculos ad nares necnō recto decursu
descendendo p easdē partes intrinsecas perueniebat
ad genas per quas gūgue ⁊ dentes oseruabāt ip̄ius
sic qꝫ tota eius facies cū suoꝝ multitudie capilloruꝝ
i sua oseruatōe vigeat. **D**einde liquor ip̄se p guttur
eius ⁊ ip̄iꝝ gule cathenas descendēdo eiusdermaba
tur ad pectus ⁊ p ossa brachioꝝ itrinseca peruēiebat
ad manus ⁊ usqꝫ ad digitorū extrema. **S**ic ⁊ liquor
ip̄se descēdens p utrūqꝫ latus copiose diffundēs late
ra ip̄sa oseruabat in statu. ut q̄si viua latera viderēt

q̄ otinuis distillationib⁹ ad otinentiaspectorisema
nabat. ⁊ per eas perueniebat ad crura. a quib⁹ otinu
o cursu perueniebat ad pedes. in cuius pedib⁹ erat
quoddā aliud vas balsamo puro plenū. **E**t sic per
bas appositio⁹ cadauer hectoris quasi corpus viui
ficticie presentabat in multa durabilitatis custodia
o seruatiū. **C**onstruxerūt p̄dicti sapientes artifices qua
tuor lāpades ex auro opositas ignē iextinguibilem
continentes. **E**t sic opleto opere tabernaculi ip̄i⁹ cir
ca ip̄ius ambitu⁹ statuerūt quādā clausurā ex lignis
ebani. que clausa quādoq⁹ poterat eē / ⁊ quāq⁹ pote
rat aperiri. ut corpus hectoris sic locatū aspicere no
lentibus apertus pateret aspectus. **R**ex igit⁹ priam⁹
preterea in templo ip̄so magnā familiā ostituit sacer
dotū. ut otinue in deoz orationib⁹ sollicitudine ide
fessa vacaret. ⁊ ip̄ius tabernaculi otinue custodie im
minerēt depositis per eundē regē priamū redditibus
copiosis ad sustentationē vite p̄dictorū diu famulā
tium sacerdotu⁹. **A**gamēō autē inter hec hectore mor
tuo. ⁊ achille ut p̄dictū ē letaliter vulnerato o uoca
tis regib⁹ ⁊ maiorib⁹ grecoz exercitus ⁊ eis venien
tibus corā eo sic ip̄os allocutus ē dicēs. Nūci reges ⁊
principes humiles grates debem⁹ diis nr̄is deuoto
corde referre qui durū hostē nostrū viz hectore dig
nati sunt interfici per achillē cū hectore ip̄o vinente
nullā de iūicis nr̄is poteram⁹ sperare victoriā. qui
tot reges nr̄os interemit. cū ex nostris maiorib⁹ inter
fecerit sua bellicosa uirtute regē prothesilaū / regē pa
troclū / regē merionē / regē cedū / regē polaterē / regē p
thenorē / regē xantipū / regē alpironē / regē arthilogū /

regē dorcium / regē polsinar / regē infidiū / regē polibe
tē. ⁊ regē letobōis / ⁊ alios multos nobiles gēis nrē
Quid ergo amō eo mortuo possunt sperare troiani.
nisi ultimū eoz excidiū. ⁊ nos quid ultra sperare de
bem⁹ / nisi qd de eis erim⁹ absq; lōgi tpi smora victo
res. **D**e⁹ quia bellū aliquod in spe certa victorie in
ire nō possumus absq; ipius achillis pñcia virtuosa
bonū eēt ⁊ utile si vobis videret⁹ acceptū. vt donec
achilles in suis viribus oualescat ad regē priamum
nrōs nuncios destinem⁹. vt obtētis iduciis seu treu
ga duoz mensium cadauera mortuoz quoz fetore
cōfundimur valeāt interī igne cremari. ⁊ vt iterī vul
nerati nostri ad sanitatē beneficii reducāt⁹. **E**t sic aga
mēnon suo colloquio finē fecit. **A**stātes igit⁹ vniuer
si osiliuz ⁊ dictū agamēnonis vnanimiter oprobāt
⁊ sic eē faciēdū hortāt⁹. **D**icunt⁹ ergo de hoc legati
ad regē priamū ⁊ petite duoz mensiū inducie ocedū
tur. **I**nter istas vero inducias palamides valde oq
rit⁹ inter reges de dñio agamēnonis. **E**t cum quodā
die dicti reges in agamēnōis tētoria ouenissent ⁊ pa
lamides sua osueta verba cōtra regē agamēnonē ef
fudisset agamēnon in sui animi discretōe respōdens
vtpote qd erat in omnib⁹ multa sapiētia moderatus
in oī audiētia tunc pñtiū verbis palamidis respon
dendo sic dixit. **A**mice palamides de ptāte mei regi
mīs bucusq; mibi concessa / an putas me exide multa
iocūditate letari cū ab ipō pñcipio nec eā exquisiue
rī nec eā pcurauerī / sed exide meo spiritui ⁊ persone
mce continuas curas addiderī ⁊ labores. vt reges ⁊
pñcipes ⁊ ceteri sub mea gubernatiōe salui in oñib⁹

duceret. **E**t si ea me otigisset pte carere potuisset
mibi habunde sufficere esse sub alterius ducis regimine se
cudu q suffecit et sufficit cuilibz alioz regu et princi
pu meo esse sub ductu. **E**t satis puto me in meo regi
ne non peccasse nec aliqd dolo vel negligetia comi
sisse qd mibi sinistre posset ascribi. **S**i vero i electio
ne mei reginis tu non fuit requisitus assensus mirari
no debes cum tuc tu pns in mee electois initio non
fuisses nec tu postmodu ad exercitu accessisses do
nec ani duo elapsi fuerat in qb si tuus fuisset expec
tat assensu ad huc forte i athenaz portu noster exer
citus resideret. **E**t ne forte putet q talis regis sim
multu audis et forsitan occupans gratum est mibi
q alio eligatur. **I**n electionem cuius patus sum una
cum aliis regibz laborare et affectione maxia consen
tire. **N**ec potes dicere dne palamides q exercitu nos
ter sine tuo consilio duci non valeat cu te absente et
absq tuoz consilioru dictamine multa in hoc exercitu
acta et gesta fuerunt. que satis salubriter omnibz co
muniter successerunt. **E**t cum agamenon suo colloqo
finem adhibuisset eo die de bocultra no fuit disposit
um nec tractatu. **A**gamenon igit circa ipis diei ves
peras per totu exercitum pconia voce madauit. ut
oes ipis exercitus in mane sequentis diei ad tentori
um agamenonis pro colloquio generali accederet i
cunctanter. **F**actumq e mane facto vniuersi maiores
et ceteri ad colloqui accesserunt. **Q**uare agamenon iter
eos sic dixit. **A**mici frs bucuseq gessi regis vri sari
na sub cuius pondere satis laboriose multipliciter i
sudau. oes salubres vias mete sollicita prescrutao

p quas tā maiores q̄ ceteri sub mei regis cura salu
briter ducerēt. ¶ Factū ē pmissiōe deoz q̄ sub mee
gubernatōis cura p multos felices successus ad por
tū salubris statū sum⁹ feliciter iā deducti. et cū equū
sit vniuersitas nō debeat vni tm̄ icūbere/s; equa dis
tributiōe ceteros de vniuersitate grauare q̄ iūcto o
neri pares existāt. ⁊ q̄ sub ei⁹ onere nō succūbāt cum
iā tps sit me ab ipi⁹ regimīs onere releuari. quod su
per bumerū meuz tot ānis incubuit incōcussē oꝝgruuz
est. vt aliquē de regibus ⁊ p̄cipib⁹ eligamus q̄ per
debitas vicissitudines distributiōe scā nos salubriter
regat ⁊ sua discretionē gubernet. Agamēnonis igitur
colloquio fine facto placuit astātib⁹ vniuersis cum
hoīm sit viciū naturale frequēter de nouo dñio gra
tulari ⁊ de noua mutatiōe gaudere vt eoz eligeretur
alius gubernator. Et iō electiōis celebrato scrutinio
palamidē elegerūt in ducē regendi totum exercitum
sibi p̄tate cōcessa. Inde ē q̄ colloquio dissoluto vī
uersi se ad eorū tētoria reduxerūt. ¶ Sed postq̄ achil
li de agamēnonis mutatione ⁊ subrogatione palami
dis per referētes innotuit valde sibi displicuit ⁊ irato
aīo iter astātes asseruit q̄ agamēnōis nō fuit necessa
ria nec bona mutatio. cū nec ei sit filis nec par in dis
cretiōe regimīs subrogatus ⁊ mutatiōes semp fieri ha
beāt ad omoda meliora. ¶ Sed qz p tot fuerat cōis e
lectio celebrata tunc incōcussa remansit.

De nono bello.

Dvobus igit mētib⁹ datis ad treugā cū itēgrita
te decursis rex priamus cupiēs filii sui mortem
in ictibus ensiū vindicare. ip̄e de persona sua oēs a

ries ordinavit. **E**t ostituitis ductorib9 sup eis ipse p
sonaliter statuit bellum intrare electis. xx. milib9 mili
tuz i sue cuneo aciei. **E**t sicut scripsit dares. c.l. milia e
qñ eo die ex pte troiāoz ad plū sunt egressi. **E**gre
dit priō deipheb9/deide troil9/deide paris/deinde
rex priam9 subsequēter enea/deiderex menō. deide
polidamas q usq ad grecoz licias cū celeritate festi
nāt. **P**alamides vero iā suas acies ordinaverat q r
stra troiāos veniūt i occursum. **B**ellū letale cōmitti
tur ex quo deficiētū magna seqt multitudo **R**ex aut
priam9 i palamidē irruit ipm violētē ab equo pro
sternit r eo pstrato dissō furibūde se igerit iter gre
cos r mltos ex grecis interficit mltos vulnerat pster
nit. **M**ulta fecit eo die rex pam9 de psōa sua mirabi
lia q qñ incredibilia scā sunt ut hō tā senil' etatis po
tuisse talia bellicose sic viriliter omisisse **D**eipheb9 ne
ro grecos opmit incessanter **I**nter hec ex pte troiano
rū fx sarpedō bellū igredit q i neptolomū oim gre
coz fortissimū irruit aiōse **S**z neptolom9 in eq sui
cursu fgē excipit sarpedonē r i robusto ictu sue lācee
ab equo pstravit illū i terrā **R**ex igit sarpedō pro
stratus a terra violēter exurgit r pedes ut erat i nep
tolomū irruit ēse nudo r ipm potēter pcutit ēse suo
circa femur ipi9 sic q ei letale vulnus ifixit **T**ūc fx p
faz cū sua acie bellū intrat r fgē sarpedō equuz fecit
ascēder i alioz auxilio troiāoz i quos dux athena
rū r menela9 i multitudie pugnatoz violēter irruūt.
r acieb9 eoz circūquaq diffus i medio eoz troia
nos icludūt. **R**egē pfaz greci tunc interficiūt r i mul
titudine bellantium troiani retrocedere compellunt

in defensionē quoꝝ rex sarpedō multa in sua bellico
sa virtute omisit. **A**d hec aut rex priamus cu filiis su
is naturalibus qui vbiqꝫ sequūt eūde virtuose suc
currendo troianis in grecos furibundꝫ ābelat eos vi
riliter opprimit ⁊ in multa strage ofundit. **N**ullꝫ ita
qꝫ fuit ex parte troianorum tā strēnuꝫ illo die qꝫ tū
in armorū viribus omisit qꝫ tū rex priamus solꝫ ipse
omisit cui dolor ⁊ ira vires vndiqꝫ subministrāt. **S**ꝫ
greci cōsilio inito in eū locū vnde troiani poterant
reditum ad eoz ciuitatē habere ī multa militum glo
meratione oueniūt ⁊ locū ipm ab eis obsessum occu
pant. **A**d quē dū troiani retrocedētes accedere opel
lunt in multitudine pugnatoꝝ loci ipꝫ crās. cum ob
sessuz inueniūt. vbi durissimū plūꝫ ē omissū. **E**t nī
fuisset rex priamus qui ex superiori parte ad locum
ipm accessit in pugnātiꝫ multitudie glomerosa innu
merabiles de gente sua tunc crudeliter amisisset. **P**a
ris aut supueniēs ex trāsverso in multa copia gentis
nimiaz bellicose in grecos se ingerit cū eadē que cum
arcubus ⁊ sagittis letaliter grecos pmūt vulnerāt ⁊
plurimos morti tradūt. sic qꝫ greci sustinere nō valē
tes ictꝫ leniferos sagittaz ex qbꝫ tā multi defecerant
retrocedētes ad eoz tētoria redire festināt. **Q**uosdū
troiani inspiciunt redeūtes eos insequi nullatenꝫ co
nant. sed ciuitateꝫ eorum lentis passibus intrauerūt.
Propter qd eo die sic plūꝫ fuit dimissuz laudē totꝫ
belli ipꝫ diei regi priamo totaliter attribata. **S**ꝫ illu
cescēte nāe troiāi mittunt ad grecos inducias posu
lāt ⁊ postulate inducie cōcedunt a grecis qꝫ iducia
rū tēpꝫ in libro non iuenit expressuz. **I**nter has igit

inducias corpus regis persaz in ciuitate troie flebi
liter fuit deductum. Luctus fuit inde maxim9 iter ci
ues 7 specialiter a paride q regē p̄dictū dilexerat ite
gro sinceritatis affectu. Quare per paridē extitit or
dinatū. q corpus regis ipius per terrā in regnū psie
fuit transductū. ut rex ipse sepeliret ibidē. ubi reges
antecessores ipius cōsueuerūt hōre regio sepeliri. 7 in
suorū duoz p̄ntia filioz. q regi supstitēs erāt eidē
¶ Qualiter achilles intrādo ciuitatē troiā captus ē
amore nimio polixene ipam inspiciendo.

Oratibus autē ipius treuge induciis cōcessis tā
tempus aduenerat in quo in ciuitate troia de
bebat defungi hectoris anniuersariū celebrari. In qua
troiani cōstituerūt seruari solenniter quidecī dies luc
tus. 7 post eos dies celebranda quedā festa fūeria
statuerūt prout tunc regū 7 maiorū nobiliū moris
erat. Inter has igit inducias secure greci ciuitatē itra
bant 7 troiani securi se cōferebāt grecoz ad castra.
Tūc achillē qdā icōsultus rapuit appetit9. ut troiaz
vellet adire visurus vrbez 7 solēnitatē anniuersarii
supradicti. Inermis igit ad ciuitatē se contulit 7 ap
pollinis templū intrauit. ubi corpus hectoris collo
catum extiterat. ut est supra relatum. Tbi enim multi
tudo viroz 7 nobiliū mulierū āxiosos gemit9 corā
hectoris corpe p̄trahēbāt. Erat eī tabernaculū hecto
ris ex omni parte vulgatum. sic q aperte cuilibet il
lud videre volenti publicus patebat aspectus. Erat
eqdē effigies hectoris i ea. s. q̄litate i q̄ fuit cū p̄mūz
i sede solū extitit collocatū. Ad hoc vīr9 aromatū 7
liquor balsami totū corp9 hectoris firmauerūt imutati

Corā vero eodē corpore ante pedes ip̄i⁹ erat regina
beccuba ⁊ formosa eius filia polixena ī multaz mu
liez nobiliuz comitiua q̄ sparsis p̄ eaz pectora ⁊ ter
ga capillis flebiles gemit⁹ in multa cordis amari
tudinē ab imis pectoribus p̄ducebāt. **N**ūquid igit po
lixena in tantis angustiaz anxietatib⁹ sue imutau
erat pulchritudinē faciei. **N**ūquid color suaz niuid⁹
maxillaz q̄ rosaz rubedine colorauerat genas suas
p̄pter sui doloris angustias a sui vigoris niuida cla
ritate fuerat exhaustus aut natiuus ei⁹ color roseus
labiorum ablat⁹ vel forte lacrimae fluuiales ab eius
oculis decurrētes splēdorē suoz offuscauerat oculo
ruz. **S**ane sic reuera videbat⁹ iuentib⁹. ut ei⁹ deflu
entes lacrimae per maxillas instar illud propriū vide
ret⁹ h̄re veluti si quis tabulā recētis eboris in suo lac
teo candore nitētē ex guttis aque lucide ⁊ p̄clare de
super irroraret. sicq⁹ eius aurea ⁊ flaua cesaries in
multis dispersa capillis auri similitudinez p̄ntabat.
ut quasi non viderent⁹ eē capilli: s; diūcta poti⁹ au
ri fila. **Q**uod dū polixene man⁹ ad disrūpendū isur
gerēt manib⁹ tāgi nō videbāt humanis sed nimia ef
fusiōe lactis aspergi. **A**chilles igit dū polixenā isper
xit et eius ē pulchritudinē contemplatus vere suo o
cepit in animo nūq̄ se vidisse puellam nec aliquaz
aliā mulierē tante pulchritudinis forma vigere.
Et ut ī eius p̄sona concurrerēt ista duo tā generosa
nobilitas ⁊ tā excellētis copie pulchritudo ⁊ duz de
siderabili animo in eā achilles suū defixiss; īuitū
sagitta cupidinis fortē achillē subito vulnerauit. ⁊
ad interiora pertransiēs cordis ei⁹ ip̄m m̄to ardore

amoris obcessus bachari coegit. **Q**ui dū in eā frequē
tius intuendo sibi ipsi placere putaret et lenire graue
desideriū cordis sui maioris scissure cordis vulneris
seipsus sibi reddebat actorē. **Q**ui dū polixene pulcri
tudine notat et accipit destruit ipse suā q̄ ex multo a
moris desiderio subitū labit i squalorem. **Q**uid ul
tra. // **A**more polixene nimium illaqueatus achilles nes
cit ipse qd faciat. **O**mnib9 aliis curis extrahit et sola
illa superest sibi cura polixenā tū itueri dū pōt. p
pter quod dilatat āpli9 plagas suas et sui amoris vul
nera magis sui cordis attrahit i profundum. **V**eruz
cū tā dies declinaret ad vesp̄as et regīa beccuba cū
eius filia polixena a templo descēderēt lacrimis fine
facto achilles dū potuit ipsam ē dulcib9 aspectibus
insecue9 que fuerat cā et p̄cipiū sui morbi. **S**tupefac
tus igit et multi desiderii languoris fact9 ipatiens
ad hospiciū suū declinat stratiū petit et i ipso se p
sternit. et eo in multaz curaz aggregatōib9 inluto
eius anim9 exacerbat9 intrinsec9 sentit et percipit q po
lixene amor īmensus ē cā efficiens sui lāguoris. **T**ūc
tacito murmure iter se dicit hec verba **D**e mihi quia
me quē viri fortissimi et robusti uincere minie potue
rūt quē nec ille fortissim9 hector q fortissios oēs ex
cessit fragilis puelle deuicit ituit9 **E**t si ea ē cāefficiēs
mali mei cuius sapientis medici possūz sperare medelā
cū ipsa sit q̄ sola mihi pōt eē medicus et medela salu
tis quā nec preces mee nec multaz precia facultatuz
nec mearū viriū fortitudo nec mea generosa nobili
tas mouere poterūt ad lubricū pietatis. q̄senī furor
sic meum aīm occupauit ut illam diligam et affectem

que me habet odio capitali. cū ego ī regnū suū adue
nerī eā suis orbare parētib⁹ ⁊ iā orbauerī iclito fra
tre suo. **S**ua igit⁹ fronte (ut amātes ceteri) ipsaz alli
cere potero ad motū flexibilis voluntatis cū ipa in
nobilitate ⁊ diuitiaz potētia me penitus ātecellat. ⁊
tanto vigore pulchritudīs vigeat sup alias mulieres
que oīa eius aīm in elatione cōseruāt. **G**ane oīs mibi
via videt⁹ eē p̄clusa p quā mibi puidere valeā in sa
lutē. **E**t ouers⁹ ad parietē fundit⁹ totus furuius in la
crimis. ne aliquis percipiat suos dolores. **E**t demuz
suas lacrimas abstergendo ea in suspiria crebra com
mutat ⁊ sic deliberatione multa correptus tacitus in
mente sua vias plures exquirat quib⁹ ad sue salutis
possit beneficiuz peruenire. a strato igit⁹ surgit ⁊ a su
is famulis aqua petita faciē suā lauat ut suaz signa
lacrimaz abstergat.

De achille intercepto adhuc amore polixene ⁊ bel
lare nolente.

Adueniēte igit⁹ nocte diei ipsi⁹ cū adhuc treuga
duraret achilles suo iacēs ī lecto totā noctē p̄teriuat
īsonnē cogitās q̄liter ad hecubā suā dirigat nūciuz
in secreto tractaturū cū ea ut si ei⁹ filiā polixenā sibi
vellet cedere iugal federe mrimonii collocādā ⁊ q̄
eā sibi tribuat in vxorē ip̄e faciet ⁊ pcurābit q̄ tot⁹
grecoz exercitus a troiāe ciuitatis obsidiōe discedz
⁊ sine troianorū lesione in greciā reuertet⁹ oī scādalo
quietato absqz alicui⁹ alteri⁹ cōtradictōis euētū. quā
ipsius mane aurora surgente quemdam suuz secreta
riū ⁊ sibi valde fidelē velociter ad se vocat. **C**ui pa
tefactis sui cordis archanis ⁊ iniuncto sibi de horū

racita occultatione fideli firmiter mādāt illi / vt ad
reginā beccubā se dirigat ī secreto data sibi forma
mandati. **S**ui statim iussui sui dñi fideliter obsecūdās
se p̄tinus accēxit ad iter ⁊ ad reginā beccubā veniēs
in secreto legationē sui dñi fideliter pādīt illi. **R**egia
vero beccuba que multa discretiōe vigeat verbis ip
sius nūci placido aīo intellectus. licet multa suspiria
a pectore resoluiſſet nūcio. sic ad eius verba respon
dit. **A**mice ad tuū dominū redeas. ⁊ illi ex mea par
te secure promittas q̄ q̄cū in me ē leto aīo sum para
ta vota eius implere. **S**z ut res ip̄a finē debitū cōsequa
tur neceſſe ē me volūtate regis priami viri mei ⁊ filiū
mei paridis explorare. **D**e quoz dū fuero cerciora
ta rñsis die tertia ad me redire curabis responsum a
me vt fieri poterit recepturus. **A**uditis ergo verbis
beccube rediit nūci⁹ ad achillē. ⁊ nūciū sui audito res
ponſo in suis dolorib⁹ respirauit achilles dū uerbo
rū spes eius exhilarauit aīm. ⁊ sub ip̄is ſpei fiducia
quodāmodō requieuit. **R**egia vero beccuba regis ⁊ pa
ridis hilitate captata in secreto refert illis verba q̄ ſi
bi achilles p̄ nūciū suū miſit. quib⁹ auditis rex pria
m⁹ p̄ magnā horā iclinato capite nihil dixit diuerſi
mode cogitādo ſup̄ verba eiꝯdē. **D**emū regie beccu
be ſic rñdit. **D** q̄ durū aīo meo videt̄ illū ī amicum
recipere q̄ tātē iūmicie odio ſic grauit̄ me offendit
vt ab ocul⁹ meis mihi lumē eruerz hēctore interfecto
ob cuius mortē greci reſumpſerūt audaciā p̄tra me ī
meū ⁊ meorum exterminū anhelātes. **S**ed vt dein
ceps ſi qua ſunt futura grauiora vitemus vt ſaltim
aliū filiū mei mihi ſeruent̄ incolumes ⁊ vt ego in meo

senio a belli laboribus equiescā inuitus assentio vo-
tis suis ita tamē ut ipse prius perficiat quod pmit-
tit ne forte sub alicuius dolositatis machina deciper
nos intendat. **P**aris vero verbis regis auditis consili-
um regis probat et suum forte sic de facili accommoda-
uit assensum pro eo quod iter promissa ipsius achillis bele-
tra soror sua priori non erat restituenda marito sed pe-
nes eum deberet perpetuo remanere. Die vero tercio suc-
cedente achilles ad reginā hecubā predictū nuncium
suum misit qui cum accessisset ad eā in secreto regina hecu-
ba sibi dixit se a rege priamo uiro suo et a paride na-
to suo super verbis ab achille transmissis habuisse responsum
per quod placet ambobus et mihi similiter implere votum
achillis si tamen ipse prius sue promissionis debitum finaliter
exequatur. **E**st ergo in eius parte prout negotii velie con-
sequi votum suum dum tamen iterum res ipsa perfici valeat secreto
et caute generat. **E**t sic nuncio data licentia rediit nun-
cius ad achillē cui octa quae sibi dixerat hecuba fideli-
ter patefecit. Achilles autem feruentis amoris nexibus
alligatus dum per aliam viam percipit de polixena non
posse satisfacere votis suis multum exagitat infestatione
curarum dum in mente sua anxiose reuoluit se regi priamo
grauia promississe quae absolute non erant in sue plenitudine
prout. **E**t enim mos est et proprium omnium uicium amatorum ut
eorum occupiscentie desiderio estuante sibi magna et impos-
sibilia in consilio colore promittant. **P**utatur tamen achilles de
suorum consilii meritorum gloria et si se amplius gre-
cos iuuare negauerit quod greci sibi consensiant de recessu.
et quod troie obsidione deserta ad propria remeabunt.
Propter quod reges et principes grecorum consentiente

palamide achilles ad colloquium duocauit. **Q**uibus
conuenientibus achilles hec verba proposuit inter eos
Amici reges duces et principes vos oēs qui mecum una
presentis guerre sarcinā tāquā cōes principes isimul sup
portamus. unde nos tā inconsulte deliberatiōis spūs in
stiganit. ut pro unius hōis. scilicet dñi menelai uxore scu
perāda viz dñā helena dimissis regnis nrīs ab aliis
lacerandis nrā etiā priā uxoribus nrīs et filiis in terrā
accessemus alienā. pro cuius recuperatione iā feceri
mus prodigaliter tā graues expensas personas nrās
morti subiecerimus et laboribus infinitis cum iā de nobi
libus nrīs et militibus fortibus et robustis multi sunt
morti traditi / qui forte nobiscum adhuc hodie in eorū
incolumitate vigerent. et ego in multis vulneribus iā
receptis a me multum mei cruoris amiseri. et non sunt
multi dies quod in morte bectoris receperim tale vulnus
ex quo nunquā apud posse vivere confidebā. Nunquid
helena tāti pretii ē quod pro eius recuperatione mori tot
nobiles stringat. **S**ane sunt in diuersis mundi parti
bus multe nobiles mulieres de quibus nō tūc unā verū
duas plures ue pōt rex menelaus sibi eligere in uxo
rem pro qua subire tot labores totā greciā necesse nō
ēet. **N**ec enī leue ē troianos posse deuici cum ipsi fortis
simā habeāt ciuitatē et infinitis pugnātib9 militibus et
pedicibus cōmunitā. **E**t cum iā ex eis fortissimū becto
rē morti dederimus et nobiles multos ex eis pōt no
bis ammō abunde reuera sufficere ut in hōis nrī lau
de ad propria redeamus. **N**ec si dimitteremus helenā irre
cuperatā non multum graue nobis videri pōt cum de
troianis sororē regis pami apud nos habeam9 exionā

eui belena in nobilitate pferri nō pōt ⁊ sic achilles su
o colloquio finē dedit. **S**3 rex thoas ⁊ menestes⁹ dux
athenaz in multoz⁹ verborū exprobratiōis affluen
tia contradicūt achilli. Similiter maior pars regū ⁊ pñ
cipū achillis cōsiliuz reprobāt nolentes achillis cōsi
lio consentire. **Q**uare achilles iracūdia multa motus
mirmidonibus suis mādāt ut cōtra troianos āplius
arma nō eleuēt nec grecis psumāt āplius auxiliū exbi
bere. **I**nterea aut in grecorū exercitu victualia defe
cerunt. vnde fames inter eos maxima ē exorta. **Q**ua
re palamides cōsilio celebrato cū omnibus procerib⁹
⁊ maioribus grecoz⁹ exercitus oēs conueniūt i hoc ut
agamēnonem regē apud messaz ad regē thelephū cum
nauib⁹ mitterēt ut nauibus ipis onustis redeūtib⁹
cū eoz⁹ in maxia victualiu⁹ cōtitate a grecorum exer
tu omnis depellat inopia ⁊ greci ipi magna gaude
re valeāt vbertate. **A**gamennon vero iussu sui ducis
gratanter acceptas apud messaz cū predictis nauib⁹
se cōtulit incūctanter et eo sibi feliciter applicante rex
thelephus agamēnonē cū multa iocūditate recepit.
Et demū oneratis nauibus ipis in multa victualiu⁹
cōtitate ⁊ ppris rebus edilibus ad vsuz humanū
felici nauigio in grecoz⁹ exercitū remeauit ubi i max
imo gaudio fuit receptus. **P**alamides sui regiminis
curā habēs oēs grecoz⁹ naues q̄ cū exercitu troiā
adueuerāt intueri ⁊ reparari mandauit. ut in refecti
onis eaz⁹ opere possent salubrius cōseruari. ⁊ ut eas
habilius in eorum occurrentibus necessitatibus pa
ratas haberēt.

**De decio bello ⁊ de morte deiphebi regis sarpe
donis ⁊ morte palamidis.**

Inductis igitur datis ad treugā finaliter euolutis
ābo exercitus ad bellū cōueniūt ⁊ durū bellū cō
mittit inter utrosq; Deiphebus vero tūc in regē creseū
de aresta irrūit aīose quē rex cresseus potēter excepit
in veloci cursu equi sui icussa forti lācea cōtra eum
Sed deiphebus ī ictu sue lancee sic ipsū potēter ipulit
⁊ percussit q; rex cresseus mortuū pstravit ab equo ⁊
sic rex cresseus finivit ultimos dies suos. De morte igitur
regis cressei multū deortati sunt greci ⁊ īsistētib; tro
ianis viriliter cōtra eos greci sunt dare terga coacti
qui ad fugā pēpites se dederūt. Sed palamides et
diomedes cuz viginti multis pugnatoz succurrerūt
grecis troianis occurrūt necnō ⁊ cuz eis strēnu; the
lamon; aīax qui thelamon; statim irrūēs ī sīsienu;
naturalē filium regis priami ⁊ sic ipsūz grauitē in bra
chio vulneravit q; ex tunc sīsen; fact; fuit inhabilē
ad bellādū. Sed ut vidit deiphebus tot; motus est in
furore et in thelamon; tūc irrūit furibūde sic q; ip
sūz vulnerat; ab equo deiecit. Quē palamides appe
tens vindicare accepta quadāz lancea ī deiphebum
irrūit et sic acriter ipsum iupulit q; fracto scuto et lo
rice squamis in multa virtute disruptis lanceā suāz
in deiphebi pectus immisit et lancea ipsa fracta trū
cus cum ferro in deiphebi pectore remansit īfix;
Paris autem frater deiphebi qui tunc erat ī eo belli
loco ut vidit deiphebum sic letaliter vulneratum
in labore maximo necnon et copia lacrimarum cum
bellicis extraxit a turmis et illū iuxta ciuitatē deferē

curauit. **U**bi postq̃ fuit delatus deiphebus apertis
oculis inspexit paridē fr̃z suū q̃ dixit ei. Nunquid
frater mi ad inferos descēdere me permittis. **A**ultuz
rogo vt anteq̃ iste truncus a vulnere mei pectoris e
ruat cōtra interfectore meū festināter accelere. ⁊ sic
laboriose procures q̃ anteq̃ moriar eius manib⁹ de
ficiat interfectus. **P**aris aut̃ verbis vulnerati fr̃s au
ditis in multa doloris angustia moribundo fr̃e illic
to festinat ad bellum totus aspersus ex lacrimis pre
dolore duz post mortē deiphebi fr̃s sui āplius uiue
re non affectet. **P**alamidē igit̃ studiosē querit inter
acies bellatoz palamidē inuenit oīa regē sarpedō
nē viriliter pliantē. **R**ex enī sarpedon palamidē iua
serat ⁊ dum ip̃m interficere conaret̃ palamides ī ip̃m
regem sarpedō furibundo irruit ense nudo cum quo
sic grauit̃ vulnerauit ip̃m in femore q̃ femur ei⁹ di
uisit ab inguine ⁊ statim rex sarpedō cecidit interfect⁹
Paris at̃ vidēs tam graue mortalitatis exiciū quod
palamides in troianos sic crudeliter omitterbat adeo
q̃ iā eos ad fugā de necessitate opulerat ī multis dis
pendiis occisoz tenso arcu suo in suoꝝ fortitudine
brachioꝝ palamidē acutis aspectibus itruēdo ī quo
loco persone sue posset ip̃m letaliter magis offender̃
quadam venenata sagitta in ip̃m emissā ip̃m percus
sit in gula sic q̃ per venā eius organicā trāsieñs ip̃m
protinus interfecit. **Q**uare palamides mortu⁹ p̃ceps
peruenit in terram. **E**xclamāt igit̃ greci anxiāt̃ ⁊ do
lent in tanti morte ducis eoꝝ ⁊ stupefacti. illico cam
pum deserunt ⁊ fuge precipiti se omitterunt ⁊ usq̃ ad
eorum castra fugiendo perueniunt. quos troiani in

ore gladii letaliter persequuntur. **S**ed greci ante eorum
tentoria se vertunt hostiliter contra troianos in virtute
nimium bellicosa. et opposcentes se eis resistunt viri
liter contra eos. **T**roiani vero resistentiam attendentes
illico ibi descendunt ab equis et durum tunc contra gre
cos inire certamen. **S**ic pedites contra eos viriliter resis
tentes. quod irruentibus eis in eorum tentoriis tentoria ip
sa exponunt ad predam. Multa ex eis argentea vasa
diripiunt. et multam auri et argenti copiam quam in reposito
riis inuenerunt eorum. **T**unc paris et troilus ad litus
maris adueniunt cum triginta milibus pugnatorum
qui statim mandant in grecorum naues imitti ignem.
Nec mora multa in multis grecorum nauibus incendia
submitunt. **N**on vicinus aer eorum nigrescit ex fumo
qui peritus incalescit dum incendia ipsa in maiores
flamas eructuant trepidantibus in fauillis. **I**llumi
nat igitur aer ex splendore flammarum. et loca eius vicina
relescunt. sic quod flamme ipse ab existentibus in muris
ciuitatis libere videbantur. **Q**uod ad hoc cum maxima pug
nantium comitum grecorum ex parte thelamoni9 ai
ax aduenit qui contra troianos durissime resistentie de
fensionem iniecit. **L**etiferum igitur omittit plium et in
ter eos strages fit maxima cum multa ex utraque par
te occisorum cadant cadauera circumquaque. **T**unc etiam tota
nauium congesta ageries sine dubio exusta fuisset. nisi
ille thelamoni9 ai ax qui tunc de persona sua mirabi
lia commisit viriliter restitisset. et tamen plusquam quingē
te de nauibus ipsis igne consumpte fuerunt. **I**llic in tanta
virtute preualuere troiani. quod preter occisos ex grecis
ipsi sunt innumerabiles vulnerati ex quibus plures quam

propter vulnera doloris angustias non poterāt to-
lerare a prelii conflictu se in multis debilitati pericu-
lis abstraxerunt. ex quibus heber filius regis tracie.
ex quadam lancea letaliter vulneratus. dum truncuz
gerebat in corpore ad achillis tentoriuz properavit
qui tunc in ipso tentorio morabat. ⁊ eo die propter
amorē polixene ad bellum exire negavit. **H**eber autē
sic letaliter vulneratus multum improperavit achilli
cur sic crudeli modo contra cōpatriotaz excidium
eos turpiter mori permittat. qui in sue virtutis pre-
sidio ipsos iuvare poterat ⁊ tueri. **T**rūco igit ab he-
ber pectore violenter abstracto heber corā achille tā
guentibus oculis protinus expiravit. **E**t nō p̄ mul-
tam horam quidaz achillis famulus a bello veniēs
ad achillis tentorium properavit. qui interrogatus
ab achille quid eēt de grecorum exercitu. ille suus fa-
mulus dixit illi. **D**omine o q̄ male successit hodie gre-
cis nr̄is propter immensam multitudinē troianoz
interficiētiū in ore gladii grecos ipsos. **N**ō enim
creditur q̄ de troianis omnibus bellicosīs qui erant
in troia vnus remanserit in eadem. cū omnes ad bel-
lum ipsum venerint. ⁊ grecos sic oppresserunt violen-
ter. **Q**uare reuera mi domine cum troiani ipsi iaz sine
multo labore lassati si animi vobis eēt nunc belluz
ingredi contra eos eterne fame memoriā possetis vo-
bis exinde acquirere. **N**am per solum ingressum vr̄e
virtutis in bello omnes statiz essent troiani deuicti
qui propter eorum lassitudinem contra vires vr̄as
manus erigere non auderent. **A**chilles igit nec ad ver-
ba sui famuli applicat animū nec ad heber mortuum

sua lumina (saltem ex humanitate) retorquet. **S**ed o
nia que vidit et audiuit tanquam iactata dissimulat ve
lut ille qui amoris vinculis alligatus omnia pretermi
cit. Est enim mos omnium amatorum. ut amoris vulneribus
oblectati hominis laudes eorum effugiant putantes eorum
amatricibus displicere etiam si cum magna ignominia
a bonorum operum laudibus scingeret abstinere. Bellum
igitur inter feruentissimum inter troianos et grecos.
sed cum dies iam vergeret ad solis occasum bellum di
rimis. et troilus et paris cum troianis eorum a prelio
discedentes ad civitatem propriam redierunt. Hodum
enim deiphebus qui sua protraherat extrema mortuus
fuerat cum paris et troilus ante eum insimul venien
tes deiphebum in multis angustiis et clamore ulularent
ante eum. **A**pori cum eo finaliter cupiunt tanquam illi qui
opremuntur nimio pre dolore Deiphebus autem palpitantibus
oculis et in voce quasi deficientes querit a paride
si sit eius mortuus interfector. **Q**ui de morte eius per
paridem factus certus mandat ab eius vulnere trun
cum euelli. quo euulso deiphebus illico expiravit. **I**
De morte vero deiphebi universi troiani dolore ni
mum opprimunt dolores. tamen regis priami et regie
beccube sororis et fratrum deiphebi cum sit enarra sit
perfluit. neque non planctus et lacrimae que pro rege sarpe
done effuse fuerunt omissae sunt in hac parte. **R**ex tamen
priamus corpus deiphebi in precioso monumento sta
tuit sepeliri sicut et corpus regis incliti sarpedonis. **I**
In castris vero grecorum de morte palamidis planctus
fit maximus. et eius corpore tradito sepulture greci
veniunt et cum sine ducis industria esse non possunt de

consilio nestoris cōmuniter acceptato regē agameno
nem ī eoz ducem exercitus ⁊ principē iterū elegerūt.

De mirabili potentia troili.

Sequēti vero die troiani cum acieb⁹ eorūz belli
cis ordinatis egrediūt⁹ ad bellum. Cōtra quos
greci statim irruūt animose ppter qđ bellum durum ⁊
mittit⁹ iter eos ex quo mortuoz sequit⁹ magna cedes.
Sed cū eo die nubilos⁹ ⁊ obscurus aer multas plu
uias effudiss⁹ nichilomin⁹ bello feruēte mltorū mort
uoz sanguis effūdicitur ⁊ increbris ictibus ensū multū
deficiunt de grecis amplius q̄ troianis. Tunc troil⁹
in armatoz maxīma comitiua bellū ingredit⁹ quem
greci sustinere aliquatenus non valētes fugiūt ante
eum ⁊ fugiētes in multa affluentia pluuiāz diuertūt
ad castra quos troiani vsq; ad eoz tētoria īsecunt⁹.
Et demū eis dimissis ibidē ppter turbati tps tem
pestatē ad ciuitatez eorum redeunt ⁊ se recipiūt ī ea
dem. Sequenti vero die inter eos letale prelium īstau
ratur ⁊ bello cōmisso troilo ad prelium veniente mul
tos ex grecis interfecit plures eorum nobiles comi
tes et barones ac maiores ⁊ sic eo die vsq; ad noctis
tenebras fuit pugnātū sic sine intermissione proxime
subsequentes septem dies. Et dum greci āplius susti
nere non valerent propter multoz corpora mortu
orum duorum mensūz īducias in firmitate treuge aī
ge priamo per eoz nuncios petierunt que ocessē fue
runt ab eo treuga iurata. Infra tēpus vero treuge p
dicte agamēnon ad achillem nuncios suos misit du
cem videlicet nestorem ulixem ⁊ diomedem. vt achil
lem moneant ⁊ inducant qđ ad bellum cum aliis gre

agamenon
degerit.
eorum belli
contra quos
m. durum o
magna cedet
multas plu
m. totum non
is. in fin. m. o
Tunc troi
gredit. quon
is fugit. an
m. i. d. d. d. d.
itoria. i. d. d.
thani. i. d. d.
e. recipit. i. d.
prelim. i. d.
i. venient. m.
nobles. con
f. ad. no. d.
one. pro. m.
i. ap. l. u. s.
pora. m. o.
ate. t. r. a. g. e.
ue. o. c. e. s. s. e.
ero. t. r. a. g. e.
da. m. i. s. t. e.
m. d. e. a. c. h. i.
m. a. l. i. s. q. u.

cis ammodo veniat et suos grecos sic interim crude
liter ab eorum hostibus non permittat. qui dum ad
achillem veniunt. eos achilles in maxima iocundita
te recepit. **E**t confedentibus eis simul vlixes primo
allocutus est achillem dicens. Domine achilles non
ne intentionis. **A**stre et omnium nostrum fuit tot re
gum videlicet et principum regna nostra deferere et in
regnum regis priami in forti brachio nos conferre
ut regem priamum et suos morti tradere valeremus.
et civitatem suam troiam perpetuam evertere in ruinam
Unde nunc vobis animus novus advenit. et volunta
te mutata in contrarium declinaveritis motus vestros
post tot damna nobis in hac terra a troianis illata
post tot angustias et dolores. cum troiani tot reges
ex nostris et nobiles neci tradiderint. tentoria nos
tra spoliaverint. et exposuerunt ad predam. et tot in
cendio exusserint naues nostras. **N**onne in virtute
vestri brachii ad spem iam victorie nostre pervenimus
qui fortissimum hectorem morti tradideritis inter
emptum a quo troianorum spes salutis et eorum vic
torie dependebat et nunc deiphebo mortuo fratre ip
sius hectoris omnis spes salutis a troianis penitus
sit sublata. **E**t nunc vos qui in vestrarum virium po
tencia tante fame gloriam quesivistis vultis ut nunc
tante fama glorie vestra per actus contrarios extin
guatur. ut sustineatis etiam gentem vestram amare mor
te succumbere quam tanto tempore in effusione pro
prij vestri sanguinis defendistis. **P**laceat amodo ergo
vobis domine ipius fame vestre gloriam manutenere

viuacem ⁊ tueri vestros. qui sine potētie vestre sub
sidio nihil possunt. **A**d hoc ut bello de cetero cōtra
hostes vestros dirigatis arma victricia. ut ab ipsis
celerem possimus obtinere victoriā. ut per vos pro
certo speramus. **E**t ad hec vlixes p̄dicto suo collo
quio finē fecit. **A**chilles vero hoc mō tunc ad vlixis
verba respondit. **D**omine vlixes si ut dixistis ad ter
ram accessimus eo proposito quo in sermone vestro
placuit declarare vobis secure dicere possum⁹. q̄ mag
ne fatuitatis aura nos ipulit ⁊ maxie stulticie spū gra
puit sens⁹ nr̄os. ut propter vn⁹ duz taxat regis vxo
rem vtz domini menelai tot reges ⁊ principes se mor
ti subiecerūt. ⁊ quod nos per troianos crudeliter mo
riamur in regionibus alienis. **N**onne melius fuisset i
clito palamidi in nobili suo regno morari / q̄ fuisset
morti traditus in prouincia aliena. ⁊ alius regibus
nr̄is qui in bello perempti vitā extra regna p̄pria fi
nērunt. **S**ane cuz maior pars mundi tā militū q̄ no
bilūz sit i hoc exercitu ogregata. si oēs eos or̄gat
deficere in hac terra reficiet ⁊ p̄pagabit mund⁹ tot
deficientib⁹ nobilibus ex vili p̄genie rusticoz. **N**ōne
ille fortissim⁹ bector vitā miserabiliter i hoc bello
finit. **S**ic de facili possēz ⁊ ego q̄ tāte fortitudinis
nō existo. **R**eq̄re i me igit̄ ⁊ roga i q̄ oīra troiāos p̄
cedā ad bellū ē labor amissus nec eī mei p̄positi nec
itēno mea ē me āpli⁹ mortalib⁹ bellis ingerere. **N**am
malo mee strēnitatis famā extigui potūz q̄ p̄sonaz
p̄bitas eī ⁊ si qñz laudet̄ repēte obliuio eā subiūgit
Garis itaqz nestor ⁊ diomedes achillē i eorū sermoni
bus allucere studuerūt sed nullo mō potuerūt ipm

inducere. ut nec eorum sermonibus / nec agmēnonis
p̄cibus consentiret. **P**ersuasit tamen eis vtile eē pa
cem querere troianoꝝ. anteq̃ in eoꝝ bellis tot nobi
les pereāt ⁊ succumbant. **R**edeunt ergo ad agamēno
nē ulixes diomedes ⁊ nestor ⁊ ei cuncta referūt. que
ab achille per ordinem didicerunt. **Q**uare agamēnō
omnes reges grecorum ⁊ principes ⁊ maiores ad col
loquium cōuenire mādauit. quibus oībꝫ s̄m̄p̄ iūctis
in vnum voluntatem achillis ⁊ eiꝫ resistentiā publi
cauit qualiter ip̄e rogatus ab eo ⁊ ab aliis grecorū
principibus venire cōtra troianos ad bellū absolu
te negauit. ⁊ qualiter ip̄e grecis reditum ad propria
psuasit ⁊ pacē q̄rere cū troianis. **D**e his igit̃ q̄d anī
vobis sit ⁊ quid a nobis sit de cetero faciendum. v
nusquisqꝫ vestrū (si placet) voluntatē suā exīde ma
nifestet. **E**t sic agamēnō suo colloquio finē fecit. **M**e
nelaus vero q̄ primꝫ in loquēdo surrexit pacē q̄rere
cū troianis satis dixit eē iniquū cū hectore ⁊ deiphe
bo mortuis troiani se magis mortuos reputēt q̃ vi
uētes ⁊ certū sit amō q̃ absqꝫ achillē potētia de troi
anoꝝ victoria s̄mꝫ securi. **S**ꝫ ulixes ⁊ nestor menela
o mirabiliter contradicūt dicētes nō eē mīꝫ si menelaꝫ
bellū appetit ⁊ reditū dissuadet cū ī recuperatiōe sue
v̄xoris spiritus eius totus anhelat. **N**ec enī adhuc
pōt censi troia hectore ⁊ deiphebo mortuis vidu
ata. cū ibi sit alius hector q̃ nō mīori p̄ditꝫ ē virtute
īlicitus. ille. s̄. troilꝫ q̃ non minus q̃ si hector viueret
grecos affligit ⁊ sit ibi alius deipheboꝫ videlicet paris
qui non minoris virtutis deiphebo ī bellandi virtu
te persistit. **Q**uare pacem per omnia suadent. et

reditum post pacis effectum. Calcas vero troianoꝝ
proditor ⁊ antistes quasi furibundus exclamans in
ter grecos dicēs. **V**a viri nobiles quid facere cogita
tis ostra voluntatem ⁊ iussa deorū. **D**ū enī ꝑ certo
vobis victoriā spondēt vt infallibiliter ab eorū ore
percepi. ⁊ diis illudere non sit tutum nec eorū iussio
bus cōtraire. **A**rma igitꝛ capite contra troianos istau
rate virilius ostra eos nec deficiat manus vrāedonec
de eis speratā victoriā cōsequi valeatis. quāz dii vo
bis cōsequi irrefragabiliter statuerunt. **A**d verba igitꝛ
calcantis antistitis vniuersi greci contra troiāos
vigore ⁊ durū aīm resūperūt. nec curātes de achillē
subsidio ac si ipse nō eēt aliquatenꝰ inter eos.

De vndecimo bello.

Inducis igitꝛ duorū mēsum tam exactis datis
ad treugā greci eorū ordinatis aciebus ad bellū
egrediuntꝛ viriliter causa pugne. **C**ōtra quos troiani
qui tunc fuerunt ad bellum egressi festinanter occur
runt. ⁊ bellum asperum committitꝛ inter eos. ⁊ multa
cadunt hinc inde cadauera mortuorū. **T**unc troilus
bellum intravit in maxima pugnātum comitiua gre
cos interfecit. dum mortem sui fratris properat vin
dicare. **S**cripsit dares qꝫ eo die troilus mille milites i
terfecit ex grecis. **G**reci fugiūt ante eū dare terga coac
ti. quos troiani vsqꝫ ad eorū tentoria in ore gladii
persequuntur. sed nox superuenit ⁊ prelium separatꝛ
Sequēti uero die duodecimū bellū durum ⁊ aspinū
est commissum. cum greci ad vinctam suorum vi
riliter anhelantes dira morte insistant contra troia
nos. **I**llic enim diomedes mirabiliter cōtra troiāos

inseuit ⁊ multos ex troianis interfecit vulnerat ⁊ p
sternit. **S**ed troilus qui vidit diomedē quē bene cog
nouit extra troianos sic acriter insistentē ī veloci cur
su equi sui ⁊ lancea sua protensa in diomedem irruit
quē diomedes aīose excepit. **D**iomedes āt in troiluz
lanceam suā fregit nō tamen offendit eū aliqua lesi
one. **S**ed troilus sic fortiter ī diomedē impexit q̄ ip
sum p̄cipitē deiecit ab equo. et mortaliter vulnerauit
adeo q̄ quasi mortuus peruenit ī terrā. **T**roilus āt
amorem briseide diomedī opprobriosis verbis īpro
perat. **S**ꝫ greci diomedē cū multo labore quasi mor
tuū ab equoz pedibus abstraxerūt ip̄m in scuto ad
sua tentoria deferentes. menelaus āt vt vidit diome
dē sic grauiter vulneratuz. ⁊ ab equo detectum equū
suū coegit in cursuz ⁊ extra troiluz irruēs troilū ab e
quo deicere fuit innisus. **S**ꝫ troilus eadē lancea qua
vulnerauerat diomedem cū nōdū sensisset vicinuz frac
tionis menelaum percutit sic q̄ ip̄m deiecit ab equo.
⁊ letaliter vulnerauit quē sui a pedibus equoz vio
lenter abstractū scuto ad sua tentoria detulerunt. **A**
gamennon igitur videns suos in bello quasi deficē
coactis multis aliis ipse cum suis viriliter in troiāos
ip̄os viriliter grassatur ⁊ multos interfecit ex eis.
Sed troilus in agamennonem irruit/ipsuz ab equo
prosternit non sine vulnere/ licet non letaliter vulne
ratum. **A**gamennon autem suorum adiutorio equū
ascendit. ⁊ maiorum suorum timendo iacturā eo die
bello finito a rege priamo sex mensum inducias per
nuncios suos exposcit. **S**ꝫ rege priamo habito con
silio super eo rex ip̄se inducias ipsas indulsit cum

multis de suis fidelibus nō fuisset acceptus tam lon-
gas debuisse inducias indulgere. **I**nterī briseida con-
tra sui patris voluntatē videns diomedē in lecto ia-
centē ex vulnere sibi facto frequenter accedit. **Q**ue li-
cet sciuiſſet ipm a troilo duduz dilecto sibi sic graui-
ter vulneratum multa tñ in sua mente reuoluit q̄ dū
diligenter attendit de se iungenda cū troilo nullā su-
peresse sibi fiduciā totū suuz aīm tanq̄ varia ⁊ mu-
tabilis (sicut ē propriū mulierū) in diomedis decli-
nat ⁊ ouertit amorem pponens in corde suo āptio-
rib⁹ expectationibus nolle diomedē retrahere / sed q̄
primū oualescentiā fuerit adeptus absolute facerē uel
le suū euz i eiy amore tota deferueat ⁊ flagrātū desi-
derio penitus incalēſcat. **R**ex vero agamēnō īfra tē-
pus induciarū ipaz se conculit ad achillem in ducis
nestoris comitina quē achelles vultu iocūdo recepit.
Tunc agamēnō ipm alloq̄r ut ad bellū amō veniat
⁊ grecoꝝ suos perire āptius nō dimittat. **B**atis erga
achillē tunc īſiſtit agamēnō. **S**ed achilles i duro cor-
de noluit aliqua prece moueri. **V**erum pro eo q̄ a-
chilles agamēnonem ſinceriter diligebat. omnes mir-
midones ſuos abſq̄ ſe in bello ſibi habere conſeſſit.
de quo agamēnon ⁊ nestor multas ſibi aſſurgunt ad-
grates. **D**emū agomēnon ⁊ nestor ab achille queſita
licentia ad eoz tentoria redierunt. **E**lapiſis vero p̄-
dictis iducis agamēnon cum ſuis ad plūz ſe accigit.
Achilles aut̄ vniuerſos mirmidones ſuos armari mā-
dauit quos ipſe ad armanduz adiuuit aſſignās vni-
cutq̄ ipſorum quedam rubea interf. gnia ⁊ in rore la-
crimarum egrediendi ad bellūz licēciā eis dedit. **T**ūc

mirmidones lento passu ad bellum accedunt quod iam
extiterat inchoatum. **Q**uare in bello ipso troiani gre
cos mirabiliter opprimunt / sed dux athēaz viriliter
eos defendit. **I**n quē superueniens troilus ruit et ip
sus ab equo prosternit et de mirmidonibus multos le
taliter vulneravit. **E**o igitur die usque ad noctis tene
bras extitit prelium. sed superueniente noctis umbra
culo a prelio fuit cessatum. **S**equenti vero die abe
tes ad prelium accingunt bellum omittit multo asperi
us Rex aut philimenis et polidamas reges thoas ca
piunt et captiuum ducere conantur. **S**ed mirmidones virili
ter eis resistunt et ipsum a manibus eorum eripiunt. **T**unc
troilus se ingerit inter eos ex mirmidonibus multos
vulnerat multosque prosternit qui facientes durum impetum
contra eum equum sibi interficiunt. et ipsum intercipere moliantur.
Tunc paris cum suis fratribus naturalibus in medio mir
midonum viriliter se ingessit eos opprimit vulnerat
et disrumpit et troilum liberat qui statim alium equum ascendit.
Pro liberatione aut troili tunc letale prelium fuit commissum
ubi tunc mirmidones emargarō unum ex filiis regis pa
ri naturalibus occiderunt. **T**roilus uero et suam iniuriam et fratris
sui mortem cupiens vindicare in mirmidones acriter ir
ruit multos ex eis vulnerat et in subsidio paridis et
naturalium fratrum suorum nimium eos infestat. **S**ed nec
leue erat mirmidones posse confundi cum iter se multa
strennitate vigeret. et essent in prelio valde docti. **Q**uare
ipsi troianorum multitudinem intuentes de seipsis prest
dium ostendunt et castellum eis omnibus coactis in unum
qui tamen nec ita poterant se tueri qui troilus qui vere
erat stimulus nocivus eorum ipsos non lederet vulneraret et

eorū aliquos ab eorū globo nō cogeret sepi⁹ separaſſe
Tunc rex agamennon / rex menelaus . rex thelamon /
ulixes ⁊ diomedes qui tunc plena ſanitate vigeant
cum aciebus eorum bellum intrarunt quare durum o
mittere plium inter utroſq; **M**irabiliter ergo greci
troianos opprimunt ⁊ plures ex eis occidunt. Sed
troilus tunc ſe ingerit ad partē illā in qua troiani du
rius vexabant ⁊ grecos interficit vulnerat ⁊ cōfun
dit ſic q̄ quaſi ſola virtute troili greci conuertuntur
in fugā ⁊ ad eorū tentoria quaſi precipites cuꝝ mul
ta celeritate feſtināt. Sed thelamoni⁹ atax bellū igre
dit⁹ troianos aggredit⁹ in dura ⁊ aſpera virtute bel
landi. **T**ūc greci campum recuperāt ⁊ hoc fuit ſextuꝝ
decimum bellum ualde letale. cum ex utraq; parte in
maxima q̄titate ceciderint interfecti. **T**roilus vero q̄
in ſuis viribus mirmidones non ceſſat opprimere ⁊
grecos alios vniuerſos in tanta duricia eos affligit
q̄ in virtute ſue potentie forciores grecorum contra eū
preualere non poſſunt. **P**ropter quod greci iteruꝝ o
uertunt⁹ in fugam quos troiani uſq; ad eorum ten
toria perſequūt⁹. **T**bi troilus eos mirabiliter ē aggreſ
ſus in uirtute nimia preliandi ⁊ de grecoꝝ nobilibus cē
tum cepit quos captiuos ad ciuitatē adduxit bellū
q̄ dirimit ⁊ ambo exercitus ſeparāt. **M**irmidōes
autem ad caſtra redeunt vulnerati plures achilli re
ferunt q̄ multi ex eis eo die ceciderūt in bello . ſic q̄
perquiſitis eorum cadaueribus mortuorum inuenti
ſunt de eis plus q̄ centum numero deſeciſſe. **D**e mor
te ſuorum igit⁹ dolet achilles nō modice ⁊ in multis
doloribus ſuperueniente nocte anxius lectuꝝ intrat

Ubi factus penitus inquietus sua non appetit claudere
lumina in dormitionis consueta quiete. Nam multis in
surgentibus cogitationibus occupatus pro vindicta
suarum suo disposuit in animo bellum intrare. Sed po-
lixene amor infestus sibi dura morte resistit dum co-
gitat quod cum polixenam diligat plusquam se contra se efficac-
argumentum inducit. quod si forte ad arma proficiat po-
lixene voto frustrabitur. et speratis gaudiis ex ea pri-
uari contingeret. cum iam regi priamo et eius uxori euidenter
illuxerit contra sua veniendo promissa per que polixenus
fuit eis grecos ulterius non mouere. et eis totiens tra-
diderit subsidium gentis sue. Multis igitur diebus fuit a-
chilles talium cogitationum involutoe conclusus. Cum demum
troianorum et grecorum exercitus ad letale septimumdecimum
bellum se accingunt. Feruet ergo dum plerumque iter eos quod
per septem dies continuos non quiescit. Quibus diebus amo-
re veritate achilles continuat motus suos dum ad plerumque
nullatenus se ingessisset. inter quos multi de grecis in-
terfecti fuerunt. Sed dum agamemnon videret tanto suorum
excidium inducias postulat a troianis sed troiani sibi o-
dere negauerunt. nisi tot diebus infra quos greci possent
eorum mortuos sepelire. His igitur diebus elapsis letale
octauumdecimum bellum factum est inter troianos et grecos.
Nam ordiatis aciebus eorum dum bellum committitur iter ipsos
Quare menelaus et paris in plerumque se coniungunt ab eo se ster-
nunt ab equis in eorum potentia lateant. Polydamas in ulixem
irruit esse nudato. et ulixes in esse suo similiter ab eo vi-
riliter se defendit. Menestes dux athenarum anthe-
nonem aggreditur ipsum impugnat sic quod eum ab equo deiecit.
Rex philimentis agamemnonem inuadit quem tunc grauiter

offendisset. sed rex thelamoni9 succurrit ei qui regez
philumenē vulneratu9 pstravit ab equo. // Archilog9
āt nestoris fili9 irruit ī vnū ex filiis naturalib9 fgis
priami noīe brun9 de gemellis cū lācea sua ipm potē
ter ipellens 7 letaliter vulnerās q ipm mortuū pro
stravit in terrā. // De morte vero bruni troiani valde
facti sunt anxii. Cui9 rumor dū peruenisset ad troi
luz. de eius morte troilus multas prorupit ī lacrias
7 in grecos multo irruit in furore. sic q eos sine du
bio coegisset in fugā. nisi mirmidones viriliter resti
tessent. Propter quod troilus dimissis aliis ī mirmi
dōes se ouertit ostra eos se ingerit virtuose ipos vul
nerat psternit 7 multos occidit ex eis. sic q mirmi
dōes sustinere troili ipetū nō valētes. nec alii greci
multitudinē troiano9 fuge p̄cipites se omittūt. quos
troilus 7 ceteri troiani usq; ad eorū tētoris psequūt
ibiq; troiani diris vulnerib9 grecos offendūt 7 ab e
quis descendētes ipos ī eorū tētoris psternūt vul
nerāt 7 crudeliter morti tradūt. Clāor ergo fit maxi
m9 in tentoriis ipsis. 7 voces ululantū ī vicino ae
re multipliciter echōisant. Quare vocū ipaz ofusio
nes ad achillē tumultuose pueniūt ī tētorio suo stan
tē/ qrit achilles q sit tā turbida cā clāoris Fugientes
vero a bello ipso dicūt ei grecos a troiāis esse deuic
tos. 7 eē ī tētoris eorū vitāde necis cā necessario sic
depulsos. a qb9 ē sic se tueri nō possunt. quā a troia
nis interficiantur ibidem. 7 vos qui sic stare creditis
ī tētorio vestro securus iā sup vos ofesti videbitis
plusq; quāq; gēa milia troiano9 q vos ierimē viuere
nō permittēt. 7 q nūc tātos ex mirmidōibus vestris

morti tradiderunt ⁊ adhuc morti tradere nō cessent
⁊ qui mortuos possunt se p̄ certo tenere nisi in iuuā
men eoz aliq̄ insurgāt. **A**d hec igit̄ achilles quasi fu
ribundus exurgit fremit spūs ei⁹ ⁊ multo furore dū
excandescit in irāz amore polixene postposito arma
petit armat̄ instanter ⁊ cum festinantia equū ascēdit
⁊ velut lupus famelicus inter agnos avidus se inge
rit in troianos. ⁊ in eos irruit vulnerat et occidit sic
q̄ in breui bora inter preliantes notus efficit̄ eius en
sis. qui totus interfectoz ab eo madidus ex cruore
terrā ipulit ⁊ velat cadauerib⁹ mortuoz. **Q**uod p⁹
q̄ audiuit troil⁹ durū eē cognouit achillē. ⁊ iō uers⁹
eū dirigit equū quē silf̄ ut persentit achilles ipm po
tēter excepit. **E**t dū vn⁹ ipegit in aliū. troilus achil
lē sic grauer vulnerauit q̄ achilles pluribus dieb⁹
necessario cessauit a bello. et eū oportuit multis die
bus ex ipso vulnere in suo lecto iacere. **T**roilus vero
⁊ si nō fuit sic ab achille grauer vulneratus non tñ
sine vulnere ictum persensit achillis. **D**emuz ex ipso
rū amboz impulsionebus ambo ab equis eoz īsimul
corruerūt. **P**reliatū fuit ergo eo die otinue a mane us
q̄ ad noctē ⁊ supueniente noctis umbraculo plūn fu
it diuis⁹. **R**ex mensib⁹ otinuis itaq̄ fuit pugnatus
infra quos vtriusq̄ partis multi ceciderūt in bello.
Rex vero priamus multo dolore deprimīt de eo q̄
achilles contra pmissa sua bellū intrauit. **P**utat enī
eū magis decipiēdi cā dixisse. regie osorti sue multū
improperat. q̄ si verbis ei⁹ fidē exhibuisset maxio
fuisset vituperio inuolutus. dolet ē polixena cui iaz
placuerat achillem ipm in maritum habere. **A**chilles

vero infra predictos sex menses de vulneribus sibi
factis a troilo ope salubris medicine restitutus ē prī-
tine sanitati feruentē tñ contra troiluz cōcepit ardo-
rē q̄ sic eū grauiter vulnerauit. Dicit enī necessario e-
uenturum. ut per man⁹ suas troilus turpiter moria-
tur. Tempus igit⁹ belli his gestis superuenit. in quo
nonūdecimuz letale prelium ē omissuz. nā duob⁹ ex-
ercitibus simul iunctis ⁊ mutuo dimicantibus iter
se ex utraq⁹ parte cōmittit⁹ magna cedes. **A**chilles ue-
ro anteq⁹ bellū intraret corā se suis mirmidōibus cō-
uocatis de troilo eis grauez querelā exponit ⁊ iō mā-
datis ⁊ precibus monet eos qualiter oīa troilū de-
beāt in bello procedere. ⁊ eis omnib⁹ simul iūctis ad
nihil aliud cor apponāt q̄ ut troilū in medio eoruz
occludere studeāt. sic q̄ eū firmiter valeāt detinere. ⁊
detentum non ipm interficiāt. sed tam diu ipm impe-
diāt debellando donec ipe ad eos pueniat. q̄ nō lō-
ge semp in bello erat remotus ab eis. ⁊ achilles tunc
suo colloquio fine facto bellū igredit⁹ quē sui mirmi-
dones insequūt⁹. Interea troilus in maxima milituz
comitia ⁊ ī magna virtutis audacia bellū ītrat ī gre-
cos irruit. eos sternit vulnerat ⁊ occidit. sic q̄ in bre-
ui hora factū ē in sue virtutis potentia q̄ greci sunt
dare terga coacti. ⁊ a facie fugere troianoz cōstituēte
sole meridiē ea hora. sic q̄ greci quasi deuicti fugien-
do p̄cipites ad tentoria sua festināt. Tunc mirmido-
nes qui erāt numero duo milia pugnatoz ī bello se ī-
gerūt aīosi simul tūc iuncti ⁊ mandati eorum dñi nō
obliti. In troianos igit⁹ in ore gladii se īmittūt ⁊ gre-
ci campū recuperāt. ⁊ durū plū oīmittit⁹ iter utrosq⁹

Firmidones autem troilum inter acies bellantes sollicita
mente querunt ipsum animose bellantes inueniunt iter tur
mas. tunc ipsius ex omni parte circūdant in medio e
orum ipsum constituunt. sed ipse ex eis plurimos iter
fecit et infinitos. ex ipsis letaliter vulneravit. **V**erum
cum nullus esset ex suis qui tunc ipsi troilo succurreret mir
midones interficiunt eius equum. et in eorum lanceis mul
tipliciter ipsius vulnerat cassidem ab eius capite violē
ter extirpant. capitiū lorice sue sibi per violentiā dis
rumpendo. propter quod troilus nudato capiteexter
minatis viribus se defendit a grecis. **T**unc superuenit
achilles qui postquam vidit troilum habentē caput ierme
et omni defensionis auxilio destitutum in eum irruit furi
bundus et nudato ense ictus ictibus cumulando caput
eius crudeliter amputavit caput ipsum prociendo in
ter pedes equorum. **C**orpus autem eius suis manibus iter
ceptum ad caudam equi sui firmiter coligavit. et per to
tum exercitum inuerecunde post equum suum crudeliter
ipsius traxit. **S**ed o homine qui in libris tuis achillem
tot laudibus tot preconiis extulisti. qui probabilis ratio
te induxit ut achillem tantis probitatum titulis exaltares
ex eo precipue quod dixeris achillem ipsius suis viribus
duos hectores perimisse ipsius viz hectorem et troilum
fortissimum fratrem eius. **S**ane si te induxit grecorum af
fectio a quibus originem diceris produxisse vera non
motus diceris ratione sed potius ex furore. **N**ōne a
chilles fortissimum hectorem (cui nullus in strenuitate fu
it similis neque erit) proditorie morti dedit. **C**um hec
tor tunc regem quem in bello cepit ipsius a bello abstra
bere tota intentione vacabat scuto suo tunc per terga

reiecto quo quasi factus inermis tunc ad nihil aliud
intendebat q̄ regem ip̄m captū a turimis extrahere ut
ip̄m captiuū suis bellātib⁹ assignaret. ¶ Mōne si hec
tor tunc achillis insidias persensisset in defensione
suā scuto suo reuoluto velociter se opposuisset eidez
qui achillē multis grauare dispendiis consuevit. Sic
⁊ fortissimuz troiluz quē nō ip̄e ī suauirtute peremit
sed ab aliis mille militibus expugnatum ⁊ victū iter
ficere nō erubuit in quo resistentia nullius defensio
nis inuenit. ⁊ iō nō viuū hoīēz sed quasi mortuū iter
fecit āplius. Nunquid achilles dignus est laude quē
scripsisti multa nobilitate decoz. qui nobilissimi re
gis filiū utz tanta nobilitate ⁊ strēnuitate vigentē
nō captuz neq; deuictuz ab eo ad caudā equi sui di
misso pudore detraxerit. Sane si nobilitas eū monu
isset si strēnuitas eū duxisset op̄ passione cōmotus nun
q̄ ad tā vilia crudeliter declinasset s; ip̄e ad ea moue
ri nō potuit q̄ vere nō erant ī ip̄o. ¶ Achille vero cor
pus troili sic sine pudore trabente postq̄ innotuit
paridi polidame ⁊ enee de morte troili intermōitur
partis anxiosus factus est semiuuus. Troiani tamē
in recuperatione corporis troili multū adhibuere la
borē sed illud rehabere minime potuerūt p̄pter gre
coz multitudinē q̄ p̄ ei⁹ recuperatione nimīuz resti
terunt. Rex autē mennon de morte troili multo dolo
re cōmotus achillem aīosus inuadit priō obprobri
osis verbis dicēs eidē. ¶ Inique proditor unde te
tanta potuit exacerbare crudelitas qz tā nobilissimū
tā strēnuū nobilissimi regis filiūz eq̄ tui ligares ad
caudā ⁊ tanq̄ vilissimum p̄ terraz trahere nullaten⁹

horruisses. **B**ane illud nequaquam sine tue persone dā
no poteris amplius ammouere. ⁊ statim in eū irruēs ī
cursu celeri equi sui. sic ipsum in suo ictu lancee graui
ter in pectore vulnerauit. q̄ achilles vix se potuit sus
tinere. ⁊ statim extracto ense achillē supra cassidē quaz
gerebat in capite ictibus duris impugnat. adeo q̄ a
chilles grauius vulneratus ab equo corruit semiuivus
in terrā propter quod troiani corpus troii recupera
uerunt. sed non sine maxio belli labore. **M**irmidōes
autē achillē a terra releuāt. et ipm in equū suū ascēdēt
faciunt. qui non post magnā horā resumptis virib⁹
bellū ingredit⁹. ⁊ regē menonē aggredit⁹ furiose. Rex
tamen menonē ipm excipit ⁊ graue plūm omittit⁹ iter
eos. sed rex menonē durius ⁊ magis grauauit achillē
⁊ superueniente multitudine aciez hincinde pugnan
tium ambo inuicem separant⁹. ⁊ vergente die ad sol
occasum a prelio fuit cessatum. **S**eptez igit⁹ diebus
cōtinuis feruiduz bellū troiani ⁊ greci fecerūt cum a
chilles ex suis vulneribus confortatus ⁊ ad regis mē
nonis vindictam anhelans die septimo bellum intrat
mirmidones suos alloquit⁹ firmiter mandās illis q̄
regem menonē in eorum medio circūcludant. ⁊ ictu
sum detineant / donec ad eos achilles ipse perueniat
vindictam de eo finaliter recepturus. **B**ellum itaq̄
graue committit⁹ multi deficiunt interfecti. achilles
⁊ rex menonē mutuo se inuadunt ab equis ambo se
sternunt. ⁊ ambo pedes viriliter pliant⁹ **T**unc mirmi
dones in regem menonē irruūt ipm ex omni parte
circundāt omni auxilio capiunt destitutum cū null⁹
sit qui contra mirmidones succurrat eidem. quem ut

vidit achilles sic a suis mirmidonibus interceptū in
eum irruit ⁊ innumerabilibus vulneribus eum pemit
Verum achilles sine graui suo periculo hoc non po-
tuit commisisse cum rex mennon ipm pluries gra-
uibus vulneribus affluisset per que sanguis ab eo ī
nimia q̄ritate eius diriuabat̄ ad talos. propter qđ
de morte eius potius sperabat̄ q̄ de vita. // **A**tende
miser homere qđ nunq̄ achilles virum strenuum ni-
si p̄ditorie interfecit. **U**nde merito dignus ē laude/
si prodicio est laudis titulis extollenda. **I**nterea igitur
feruenti bello menelaus menesteus diomedes ai-
ax cum aciebus eorum in troianos impetum faciētes
ip̄os a campo repellunt. sic qđ subito fuge dati ad
ciuitatem accelerant. ⁊ in maximo discrimine in illaz
intrare contendunt. cum greci eos in maxima duriciā
a persequentes infinitos ex ip̄is vulnerāt ⁊ occidūt
Sed troiani qui fugere potuerunt eoꝝ urbem ingres-
si ciuitatis portas firmis repagulis muniunt ⁊ clau-
suris.

De morte achillis paridis ⁊ aiacis.

Corpore igit̄ troili in regiam priami regis ad-
ducto dolet priamus immodice dolet beccuba
dolet nimium polixena dolet belena dolet paris ⁊ in
multis anxiosis lamentationibus flebiles dies du-
cunt. dolent vniuersi troiani qui dum se sentiunt hec-
toris deiphebi ⁊ troili auxilio destitutos vere putāt
viuere se ultra non posse. **R**ex tamen priamus a gre-
cis petit inducias treuga firmata. que concedunt̄ a
grecis. infra quas rex priamus corpus troili in pre-

ptu in
penit
ion po
tes gra
ab co i
pter qd
Attende
num ni
e laude
terra i
redes ai
faciens
clari ad
e in illa
a duri
occidit
m ingre
it a dau

ptu ad
beccuba
ris a in
es da
me hoc
putat
a gre
me a
pre

ciolissima sepultura constituat sepeliri. necnon ⁊ cor
pus regis mennonis fecit precioso sepulchro recōdi
Regina beccuba vero de morte filiorum suorum ni
mium exacerbata ⁊ anxiosa multiplices vias exqui
rit per quas posset de eorum interfectione finaliter
vindicari. vt tyrannum achillem qui sic non horru
it in suos filios in seutre morti tradere potuisset. **D**e
inde vocato ad se paride secreto ipm alloquit ⁊ in
multa lacrimarum affluentia dixit illi. **C**arissime fili
tu nosti qualiter ille infelix achilles fratres tuos ca
rissimos natos meos proditorie morti tradiderit or
bando me miserā gentricem bectore ⁊ troilo qui so
li vna tecum erant integrum solacium vite mee prop
ter quod dignum esset ⁊ iustū qd sicut ipse prodito
rie orbat parentes interficiendo filios alienos sic ⁊
ipse proditorie interfectus penam similem patiatur.
Hic enim infelix achilles fecit sepius me requiri de
polixena filia mea sibi tradenda legitimam in vxo
rem. quam dum eā sibi tradendā in spe certa propo
suerim propono ad eum nuncium destinare. vt ad
me in templo appollinis mecum veniat locuturus.
vbi volo vt tu filicum fidei nostrorum militum co
mitiua secreto debeas latere. ⁊ eo veniente ibidez vo
bis irruentibus in eundem euadere nō valeat man⁹
vestras quin interficiat ibidem. **Q**uod paris pi
as matris motus ad lacrimas matri similiter lacri
mādo deuote cecidit. **F**actūq; ē qd paris iuxta odis
tum matris cū viginti sibi fidelibus ⁊ nimū animos
in tēplo appollinis latēter occuluit se ⁊ statū misso p

beccubam nuncio ad achillē infelix achilles amoris
incōsulto dolore deceptus. q̄ valde sapientib⁹ sen
sum aufert vna cum antilogo nestoris filio ad appo
lins templum accessit. quibus ibi venientibus paris
cū eius fidelib⁹ ab eoz latibulis exeatib⁹ extractis
ensibus irruit in achillē. **A**chilles vero tunc erat ier
mis contra quem paris tria iacula in suoꝝ brachio
ruz virtute vibravit cū quibus letaliter percussit eū
dem alijs suis militibus insurgentibus contra eum.
Achilles aut extracto ēse ⁊ suo pallio ī suo brachio
inuoluto irruens in eos septem ex eis interfecit. **S**ed
demum antilogus ⁊ achilles mortui sunt in eodeꝝ tē
plo appollinis a paride nequiter intercepti. **P**aris ve
ro corpus achillis iubet ⁊ antilogi coruis ⁊ canibus
exhiberi. sed precibus ⁊ monitu helene a templo tñ
apollinis electi sunt in platea vt ab omnib⁹ troiāis
videre volentibus possent liq̄de intueri. **G**audēt ita
qꝫ troiani de morte achillis inter se mutuo conferen
tes. qꝫ de grecis non poterant ammō aliquaten⁹ du
bitare. **A**gamennon vero rex ad regem priamum nū
cios suos interi mittit. ut grecis iubeat exhiberi cor
pus achillis ⁊ nestoris filii corpus antilogi in triste
solamen ipius patris sui immodice dolentis. **C**on
cessit priamus vt greci ad eoz castra traducant am
boꝝ corpora mortuoz. **D**e morte itaqꝫ achillis planc
tus fit maxim⁹ iter grecos q̄ putāt ⁊ offerūt iter se ā
mō eis de capiēdo ciuitatē illā nullā supesse fiduciā
achille sublato. ibiqꝫ achilli constituūt magni precii
sepulturā rogantes regem priamū vt sepulturā achil
lis in ciuitate trole locari pmittat q̄ in itroitu porte

timbreē sepulturā ipsam edificari concessit. **E**iūs ac
sepulture preciosam formā ⁊ modum describere sup
fluū visum ē. Agamēnō uero rex p⁹ hoc reges greco
rum ⁊ principes ad colloquiū mandauit cōuocari.
Quibus cōuenientibus ⁊ in eius presentia cōstitutis
agamēnō illis in suo sermone significat qualiter pro
morte achillis maior pars exercitus uidet^r nūmum
debortari. **Q**uerit ergo quid sit melius eligendū. an
a bello desistere an in bello ipso ad adhuc persistere
viribus cumulatis an ad propria rēmeare. Audientū
āt iudiciū ī diuersa vota diuidit. alii bellū pbant
alii reditū gratū dicūt. **D**emū oēs eoz ī vnā sentētiā
cōcurrētes bello insistere approbāt ⁊ hortāt^r dicētes
Etsi achilles eis defecerit nō eis deficiēt vera pro
missa deorum. quī contra troianos greci gaudeāt op
tata victoria ⁊ ciuitatem troie funditus non euertāt
Nīax tū in medio regū assurgēs regibus persuasit. ⁊ si
achilles de medio sit sublatus mittat^r pro eius filio
q̄ apud regem licomedem auū suū in armis iuueñib⁹
educat^r. cū ipse pro certo didicerit grecos sine eo con
tra troianos victoriam non posse obtinere. **G**reci
itaq³ huiusmodi audito consilio fauent omnes regē
menelaum eligunt. ut pro filio achillis qui neptolo
mus vocabatur ad regem se conferat licomedem. **T**e
pus erat q³ iam sol in tantum sub sodiaci circulo ma
turauerat cursum suum. q³ iam in eo intrauerat sig
num cancri. in quo secundum diuinam dispositio
nem astrorum celebratur solsticiū estiuale. tunc e
nim sunt dies maiores in anno. **S**exto decimo igi
tur die mēsis iunū tunc cum dies sunt maioris ī āno

ut dictum ē. Vicesimū ⁊ letale bellū troiani ⁊ greci si-
mul instituunt. ⁊ āb obus excercitibus simul iunctis
bellum asperrimū ⁊ omittit inter eos. Tūc aiax quo-
dā stimulo fatuitatis astrictus capite discooperto i-
ermis bellum ingreditur solū ensez portat in māu scuti
etiā subsidio destitutus. Ceteri vero principes greco-
ruz diomedes menesteus vlixes menelaus ⁊ agamen-
non aciebus eoz bene dispositis usq; ad passūz per-
ueniunt troianoꝝ. // Rex vero priamus ordinatis fa-
gaciter suis turmis ⁊ cuneis exire contra grecos ad
bellum statuit ⁊ mandauit. Sed o q̄to terrore scuti-
tur troianoꝝ gens cū videt se bellū ingredi sine duc-
tu fortissimi bectoris ⁊ sapientis deiphebi. ⁊ troili ni-
minz aiosi sed quia necesse ē ut troiani vitas tueant
eoz suas in belli discrimene vitas ponunt. Paris ve-
ro ob defectūz fratrū suoꝝ exiit ad bellum i multu-
tudine lacrimaz sub eius casside defluentiu latētibz
riuulis ⁊ in perceptibili murmure socioꝝ. Deinde poli-
damas / rex philimeneis / rex esdras / rex eneeas cursu ce-
leri ostra grecos p̄lio se imiscēt. Paris vero cū acie
sua de gente persaz cū eoz arcubz ⁊ sagittis multos
grecorū vulnerāt ⁊ multos occidūt. Diomedes autē
in regē philimenez irruit cui potenter rex ipse resistit.
Verum passagontenses vasalli regis ipsius multos
ex grecis interficiunt vulnerāt ⁊ prosternūt. sic q; di-
omedes ⁊ greci sustinere eoz impetum non valentes
retrocedere magno terre spacio sūt coacti. Menestes
itaq; athenarum dux irruit in polidamam. sic eum
basta sua potenter impellens. q; ipsum prostrauit
ab equo. ⁊ ipsum viriliter impetit ense nudo

duris ictibus eū infligit. ⁊ ip̄m conat' occidere. **S**ed
fecisset nisi regis philimenis potentia ⁊ succursus ip̄
sum a manibus menesteti liberasset. **T**ē paris mētos
ex grecis vulnerat ⁊ multos occidit ex eis. Tunc ille
aiax in gentem paridis irruens ense suo de quo qd
dam mirabile dici pōt. cuz tot troianorūz īterfecissz
inermis in bello. ⁊ ab omni vulnere euaserat tā illesz
Verū qui cum ad gentē paridis peruenerat ense nu
do dissiliit inter perlas infinitos ex eis interfecit. sic
q' oēs fugiunt ante eū. **U**n paris hoc sustinere non
valens tenso fortissimo arcu suo in aiacē quādaꝝ sa
gittā venenatam emisit. cū qua letaliter ip̄m īter spa
tulā percussit ⁊ costas sic q' aiax bene persensit. q' e
rat ex eo vulnere infallibiliter moriturus. **A**nteq' er
go ip̄e moriendo deficiat querit paridem inter tur
mas. paridem inuenit ⁊ se adiungit eidem ⁊ dixit ei.
Paris paris tu me in ictu sagitte tue crudeliter peri
misti anteq' mortuus descendā ad īferos tu eris mihi
p̄uius ⁊ precursor. **D**ecessit ē enī ut ab iniusto amor
belene pro qua sunt tot nobiles interfecti illico sepa
reris ⁊ statī ense nudo sic ip̄m letaliter percussit in fa
cie q' maxillas eius geminas diuixit in partes ⁊ eius
a cerebro separatis paris cecidit mortuus īter
pedes equorūz. **E**t aiax nō lōge p̄gressus mortuū expi
rauit. **T**roiani vero videntes paridem mortuū cor
pus eius cum multo labore recuperant ⁊ ad ciuitatē
cū effusione multaz inferunt lacrimaz. **S**ed diome
des ⁊ menesteus cum multitudine grecorūz insistenti
um contra troianos eos dare terga opellunt cū iam
sol quasi declinaret ad noctē. ⁊ cū discrimie psonaz

forma et
corpus par
Demor
Dob
Damus
et ceteris
ad ad
que priam
illum gen
nos omni
ita et co
beat de qu
et amafon
no cui pr
dicta in c
quarum ad
amis bellic
tis famaz
hoc vero t
de fortis r
atione deg
nitionis an
transfretare
propter quod
ad propria
filiu nasci
nasculum f
micebant
quedam v
la nomin

forma ⁊ series sunt in narrandi mō postpositæ i qua
corp⁹ paridis recunditū extitit ⁊ humarum.

De morte panthasilce amasonū regine.

Dvobus mensibus integraliter euolutis. Rex p
amus portas ciuitatis noluit aperire. q̄re troia
ni existētib⁹ clausis portis ad nihil aliud vacauerūt
nisi ad cōtinuos gemitus ⁊ lamenta. Agamēō vero
regē priamūz iterū multociēs p nūcios req̄siuit ut ad
bellum gentem suam exire mandaret. quod rex pria
mus ōnino negauit t̄mēus supremūz excidiū gentis
sue. ⁊ eo ampli⁹ q̄ rex priamns idubitatilē spēs ha
bebat de quodam succursu infallibiliter obtinendo
ab amasonū regina q̄ iā accinxerat se ad iter. Erat e
ni ⁊ tūc i p̄tib⁹ oriētalib⁹ quedā puīcia q̄ amasonū
dicebat in qua sole femine sine masculis hītabant.
quarum adolescentiūz feminarum cura potissimā erat
armis bellicis insudare. ⁊ bella cōmittere vñ strēnuita
tis famaz ⁊ bellādi gloriā sibi querere potuiss⁹. // In
facie vero ipsius prouīcie erat q̄dā magna īsula val
de fortis ⁊ amena in qua soli masculi cōtinua habi
tatione degebant. Erat enī mos femīaz ipsaz trib⁹
mēsib⁹ āni. s. aprilis maii ⁊ iunii ad predictaz īsulaz
transfretare ⁊ cum masculis ipsius insule cōmorari/
p̄pter quod multe impregnabant ⁊ ex eis pregnātes
ad p̄pria remeabāt partu tamen edito si cōtingebat
filiā nasci eam secum in prouīcia detinebant. // Si
masculum facto triennio maiore ad ipsaz īsulā trās
micebant. Iouis autem prouīcie tunc erat regina
quedam virgo nobilis ⁊ nimium bellicosa panthasi
lea nomine. que hectorem viūm sibi astrinxerat in

amicum propter sue strēnitatis nīmīā pbitatē. Sed
audito q̄ greci cōtra regē priamū ī magno exercitu
veniebant mox ip̄a ī auxilio regis pami cū mille pu
ellis cū multa strēnuitate pugnacibus apud troiā ob
amorē hectoris se cōtulit pugnatura. propter quod ī
ciuitatē troie cū suaz comitiua puellarū itrauitigna
ra tñ hectorē mortuū extitisse. de cui⁹ morte postq̄
sibi innotuit facta est nimīuz anxiosa ⁊ plurib⁹ dieb⁹
vacauit in lacrimis. Demū regē priamū affectuosissē
sermonib⁹ allocuta. requirēs eū ut sequēti die oībus
suis paratis ad bellū vnā ex portis ciuitatis inbeat
aperiri. nā et ip̄a cum puellis suis intendit cōgredi
contra grecos ad bellum. ut greci prouide valeāt ex
periri quid in bello valeant dextre puellarum. **A**d
iussū igit regis priami rex philimentis euz passago
nus enneas polidamas ⁊ ceteri cum aciebus eorum ⁊
pantbasilea cum suis puellis per portam dardanidā
quā rex priamus aperiri mandauit egrediunt ad bel
lū. contra quos greci viriliter concurrentes eos potē
ter recipiunt in ictibus lancearum. **D**urum ergo plūz
committit inter virosq̄. propter quod menelaus ir
ruit in pantbasileam. s; pāthesilea sic potēter ipulit
menelaum q̄ ip̄m ab equo deiecit equū ip̄m ab eo au
fert ⁊ suis puellis assignauit. **D**iomedes at pāthasi
leā ī cursu equi sui ⁊ in ictu lancee sue violenter aggre
dit pāthesilea ip̄m excipit virtuose ambo in lāceaz
ictibus se impellunt. sed pantbasilea firmo suo stetit
in equo. **D**iomedes vero ad ipellentis ictū totus est
nutare coactus / similiter ⁊ equ⁹ ip̄⁹. pāthasilea ita
q̄ a collo diomedis scutū violenter exterpit ⁊ vni

puellaz suaz illud assignat. **T**helamō itaq; tolerare
non valens que per panthasilea omitebant in bello
otra eā equū suū coegit in cursu. sed panthasilea viri
liter illū excipiens ipsuz ab equo pstravit in terram
et irruens inter grecos ipos acriter debellat quā gre
ci breui hora cognoscūt panthasilee potentiā et vir
tutem que in ictibus ensis sui sic thelamonē potenter
inuasit q; adiutorio philimenis cepit eū et mittere tē
dit captuz in urbem. quod postq; vidit diomedes
multa ira commotus in decinentes thelamonē se igerit
animose. sic q; ipsum ab eoz manibus liberauit. **T**ūc
pāthasilea otra suas puellas exclamās ipsas coegit
in vnum et faciēs ipetuz otra grecos sic violenter isti
tic cōtra eos q; eos necessario coegit in fugā fugien
tes a facie puellaz que incredibiliter premunt eos.
Pāthasilea at occidendo grecos ipos inseqt fugien
tes qui usq; ad litus maris fugiendo perueniunt.
ibiq; omnes greci finaliter defecissent nisi fuisset ille i
clitus diomedes qui mirabilē iniecit resistentiā otra
eas. et tam diu pstatū ē ibi donec supueniente nocte ab
ipso plio fuit cessatum. **T**unc panthasilea cuz puell
suis que miraculose se gesserāt debellando et rex phi
limenis cum passagonis suis se in urbem troie com
mode receperunt. ubi rex priamus panthasilee de cō
missis ab ea affectuosas grates exhibuit munera mē
ta et exenia sibi fecit oīa sua sibi liberaliter offerēdo.
cum per eam rex priamus credat a suis dolorib; res
pirare. **S**equentibus aut diebus plurimis fuit bella
tum donec menelaus infra duos menses iuit et rediit
a licomede rege. qui neptolomum achillis filium q
f

etiam pirrus alio nomine cum esset binomius voca-
bat in exercitum grecorum aduenit. quem reges gre-
corum et ceteri in honore maximo et mirmidones in eo-
rum dominum receperunt. de cuius aduentu facti sunt ni-
mius letantes. **G**reci igitur statim neptolomo decus mi-
litie tradiderunt. quem thelamonius ajax ensis cingu-
lo decorauit verbotenus addens illi. ut eo signo homines
milicie decoretur. quod ad vindictam necis quoddam incliti pa-
tris sui virtuosus assurgat cui duo de principibus gre-
corum propriis manibus apposuerunt calcarea deaurata
et agamemnon rex omnia arma sui patris eius tentoria et
res alias sibi protinus assignauit. de cuius militia le-
tantes greci duxerunt plures solenniter dies festos.
Inter dies belli superuenit vtriusque partis acies or-
dinantur ad bellum exeunt et durum bellum committunt in-
ter eos. Tunc pirrus in paternis armis bellum ingredi-
tur in polidamam irrumpit et impetendo eum in ictibus ensis
sui ipsum morti tradere prorsus intendit. **S**ed rex phi-
limenis in potentia gentis sue velociter ei succurrit.
quare pirrus offendere eum tunc non habuit potestatem.
Pirrus itaque eo omisso philimenem aggreditur ipsum pro-
stravit ab equo. et ut ipsum interciperet vires addidit.
Paffagonienses autem se morti subiciunt manifeste pro-
eorum domino liberando. **S**ed mirmidones non permittunt.
Thelamonem vero grecis occurrit recuperare phili-
menem potenter intendens sed minime potuit propter ni-
miam resistantiam partis aduersae. Inter panthasilea cum
suis puellis ad bellum aduenit inter signis armorum cecidit
sicut niue mirmidones se ingessit eos vulnerat et pro-
sternit ab equis. **V**erum thelamonius ajax panthasileam

aggreditur ipsam ab equo proiecit sed illa animosa cor-
surgens thelamonius pedes inuadit quem sic percussit
grauiter ense nudo. quod thelamonius princeps puenit in ter-
ram plantis suarum manuum terram attingens. **P**uelle vero
panthasilea eam dominam equum ascendere faciunt in mul-
ta virtute bellandi. que sibi postquam innotuit quod phili-
menis a mirmidonibus captus erat statim cum puellis su-
is properat contra mirmidones adire. quos in ore gladii
vulnerat et occidit. sic quod per eam mirmidones retrocede-
re sunt coacti. **B**irrus itaque videns mirmidonum suorum
excidium philimenem quem ceperat absque lesione dimi-
sit exclamans fortiter contra suos. quibus tunc dix-
it. **N**onne vereri debetis quod sic turpiter interficiamini
a manibus mulierum. **A**nbelate ergo mecum ut eas subi-
to in ore gladii morti tradamus. // **P**anthasilea vero
pirri minas audiuit verum de eis aliquatenus non cura-
uit. et dum ad pirrum propinquius accessisset. ita quod pirrus
liquide poterat intelligere verba eius. **P**anthasilea mor-
tem hectoris in verbis suis sibi multum improperat prodi-
torie ab eius premissis. ad cuius videlicet non solum
mulieres habiles ad pugnandum vix totus mundus de-
beret assurgere et nos quas mulieres asserunt greci sub-
ito sentiant letaliter ictus nostros. **B**irrus vero ad hec
verba in multam iram exarsit. propter quod contra pantha-
sileam coegit velociter equum suum. quem dum panthasilea
persensit in cursu equi velociter obuiam venit illi. et ic-
tibus lancearum inuicem se impellunt. **B**irrus in panthasileam
lanceam suam fregit. sed eam a sessione equi sui non poterat re-
mouere. **P**anthasilea tamen sic pirrum grauius impulit hasta
sua. quod ipsum ab equo prostravit in terram. **B**irrus autem

celer a terra consurgens in panthasileam se ingerit en
se nudo . eā petens ⁊ repetēs in pluribus ictibus ēsis
sui. contra quē panthasilea plures ictus in suo furo
re mucronis non minori relatione retorfit. **S**z mirmi
dones pirrū eoz dominū in virtute bellandi ascēde
re faciunt equum suū. Tunc agamennō in maxia mi
litum comitiua / diomedes cuz acie sua / atbenaz dux
cum multitudine pugnatorum. ⁊ alii reges ⁊ duces
grecorum cuz aciebus eoz veniūt in officii Rex phi
lumenis vero a pirri manibus liberatus panthasilee
multiplices grates exhibuit asserēs sibi vitā ei⁹ bene
ficio oseruatam. Tunc gentē suā coegit in vnū ⁊ pā
thasilea similiter suas puellas. // **P**olidamas autē qui
post deiectionē suā ab equo cuz multo labore ex pe
dibus equorum euasit in maxima multitudie arma
toz ad bellum accessit. **S**ic rex eneeas / sic rex remus /
⁊ ambobus exercitibus simul iunctis letale bellū o
mittit iter eos. **P**irrus autē multum contra troianos
insistit. **S**z panthasilea durius ostra grecos. **P**irrus
vero in glaucone filioz antbenoris ⁊ frēm polida
mātis ex alia matre natum sic irruit furibūde qd ipm
in sui ensis ictibus interfecit. **P**anthasilea itaqz pirrū
aggredit⁹ pirrus eā potenter excipit. ambo in equo
rum cursu cōueniunt ambo se sternunt ab equis sed
ambo viriliter reascendūt. ambo inuicē p̄liāt ⁊ super
uentibus turmis ambo sunt ab inuicē separati.
Polidamas vero de morte fr̄is factus nimis anx
osus in vindictam necis sui fr̄is crudeliter grecos p̄
mit. ⁊ multos ex eis interfecit ⁊ multis vulneribus le
dit eos. **N**ō faccum ē qd virtute polidamātis ⁊ pan

thasilee plurimuz insistentiuz greci sunt dare terga co
acti. quos polidamas et panthasilea i furore gladii
persequunt. Quibus pirrus thelamoni9 7 diomedes
resistētes unanimiter virtuose cessare fecerūt grecos
a fuga cuz iā longo nie spacio effugissent. Et cū iam
dies declinasset ad solis occasuz a plio fuit cessatuz.
Per totum otinuū igit menses vnuz otinue bellū ef
fecerunt inter eos. infra quē plusq̃ decem milia pug
natoruz ex utraq̃ parte finaliter deciderunt. 7 pan
thasilea multas interi ex suis puellis amisit. Super
uenientibus autē diebus sequentibus p9 vnus men
sis lapsuz bellum durius instaurat. 7 ex vtroq̃ late
re oueniunt actes 7 letale bellum omittit inter eos.

Pirrus bellum ingredit 7 pāthasilea similiter ex ad
uerso. ambo se letali odio persequunt. ambo in leta
lis belli furore conueniunt. Pirrus in cursu equi sui
in panthasileam lanceam suam fregit. sed eam ab eq̃
sui sella nō valuit remouere. panthasilea tamen tūc
pirrum durins impulit hasta sua. quē licet non cle
cisset ab equo. fregit tamen suam lanceam in eundem
sic q̃ ipsum grauer vulnērauit trunco sue lancee in
eius persona dimisso propter quod clamor fit max
imus. 7 in vindictā eius otra panthasileā. greci plu
res insurgunt adeo q̃ laqueos cassidis pāthasilee ni
mia virtute disrumpunt. Pirrus vero in suo aiosita
tis furore persistens cum toto trunco quem gerebat
in corpore nō considerans quid inde sibi cōtingeret
panthasileā aggredit cū tunc panthasilea casside su
a careret ex viribus contra eā insurgentib9 tota quas
sata. Panthasilea aut cū vidit pirrū otra se uelociter

uentem prius credidit illū perire. s; pirr9 in paru
tiendo velocius eā puenit 7 in virtute brachiorū su
orum cū ense suo sic grauer eā percussit inter hūme
rum 7 pennā scuti q; per violentiaz ictus sui sibi bra
chium amputauit 7 ab eius humeri naturali iūctura
disiunxit. ¶ Panthasilea itaq; mortua preceps puenit
in terrā 7 pirr9 in sue videte satisfactionē totū cor
pus eius per frustra trūcanit. 7 ipse ob multā effusio
nem sui sanguinis ex sui vulnere defluētis se sustinet
non valens in medio bellantiū cecidit semiuu9 quē
sui i eius scuto ad sua tentoria deculerūt. ¶ Iuuelle ve
ro panthasilee de eius morte nimū sunt turbate mo
ri penitus affectantes. quare in vindictā necis ei9 to
tis animis anhelāt. ¶ In mirmidōes igit' irruūt eorū
protectore carentes infinitos ex ip̄is occidūt. 7 de a
lus grecis tunc morti plus q; duo milia tradiderunt
¶ S; quid troiāis p̄fuit tot grecoz excidiū cū greci i
finita multitudine glomerati i troianos irruūt 7 ex
eis innumerabiles occiderunt. ¶ Scripsit enī dares q;
decē milia troianorum tūc in furore gladii perierunt
quare cā reliqe pullaz q; relique troianoz q; ausu
gere potuerūt in citatē se recipiūt 7 durissimis repa
gulis portas in multa clausura cōfirmāt cū nō sit eis
voluntas ammō neq; posse ab eis egredi cā belli.

De tractatu seu proditiōe troie.

Troiani igit' clausis ciuitatis ianuis existentes i
clusi multo dolore torquēt cū amō eos spes nē
la reficiat de succursu aliquo rehabendo de quo eoz
in aliquo possent sperār salutē. Ad nihil aliud ergo
vacāt p̄terq; ad custodiā citatis fideles 7 virtuosos

adhibere custodes p quos ciuitas tueat' Sciūt enī
q̄ immensa altitudo muroz ciuitatis ip̄i9 oēs ab eis
congressus exteriores excludit ⁊ q̄ per īfinita secula
sic inclusi possent eē securi si victualia eius nō defice
rent ad sustentationem eoz. **D**e morte etiā p̄thasilee
que sic viriliter duz potuit eos defendit. ⁊ torhostes
eoz ip̄a morte osumpsit in anxietate nimia satis do
lent. ⁊ multo fortius ex eo q̄ corpuseius habere nō
possunt. ut ei funeralsia debita dolentes exoluerēt. q̄
defunctis nobilibus osueuerunt exolui. // **G**reci vero
portas ciuitatis exterius muniant circūquaq̄ in glo
merosa multitudine armatoz. ne quis ex his qui īte
rius commorāt' libere per eas possit exire. **C**orp9 at
p̄thasilee aliqui decreuerūt ex grecis dandū canib9
ad uorādūz. **P**irrus aut' restitit ⁊ dixit illud traden
dum debite sepulture. **S**3 diomedes dixit cū per p̄an
thasileam tot grecoz nobiles perierunt eē sepultura
corpus eius indignum. **D**emū ad hoc deuentum est/
q̄ corpus p̄thasilee in quodam magno stagno aq̄
rum vicino ciuitati troie proici deberet. **T**roianis igi
tur existentibus tantis doloribus anxiosis ⁊ īclusis
in urbe anchises cum eius filio eneo antenor etiā cū
eius filio polidama osiliuz inierunt qualiter possent
uitas eoz saluas facere ne perderent' a grecis. **E**t si
aliud facere non possent prodere ciuitatē. **P**ropter
quod statuerunt inter se loqui cū rege priamo ut ip
se rex grecoz p̄acez appetat restituendo helenam me
nelao. ⁊ damnum factum per paridē in insula cithe
rea integraliter sarciendo. **S**ed o q̄ priamo feliciter
successisset si greci vellent talē concordia acceptare.

Licet enī priamus tante strēnuitatis viros filios a
misisset tanta fuerit dāna perpeſſus si talis fuiſſet ac
ceptata cōcordia poterat se uxorē suā beccubā ei⁹ fi
liam polixenā suos etiam qui supererant filios natu
rales ciuitatem troie ⁊ eius ciues qui tunc erant per
petue cōmendare saluti. **Q**uod priamus fecisse potuit
iam ē diu tunc cum grecorum exercitu apud the
don existente fuit exinde per agamennōnē requisit⁹
Nō apud quosdā vulgares in prouerbio dictū ē q̄
iuueniles tantū concordie bone sunt id ē que fiunt
in ip̄is p̄cīpiis anteq̄ ptes sint expensis damnis ⁊
laboribus fatigate. **P**ost damna enī ⁊ personarū dis
pendia quis pōt ad concordia illū potius declinare
q̄ potior ē in obtinendo de discordia voto suo. **S**a
ne quis posset pro certo tenere grecos. velle tali con
cordie cōsentire post tanta eorū damna. tot eorū no
bilibus interfectis. tanta subuisse propterea dispēdi
a ⁊ iacturas ⁊ nunc precipue qui ī spe manifesta sūt
positi eos eē de presenti bello debere victores. vt se
cundum eorum intentum credant vniuersos troiāos
morti tradere ⁊ ciuitatem troie funditus deuerrere ī ru
inam. **Q**uare manifeste cōuict⁹ consilium predictorū
ex solo dolo procedere. vt sub ip̄ius pacis tractat⁹
velamine humilitatē captēt ⁊ habeāt proditores. p̄
dendi ciuitatem eorū si se alio modo saluare nō pos
sent. **C**upientib⁹ ergo eis in cōsilio cepto persistere an
thenor ⁊ eneeas regē priamum cum grecis de pace que
renda insimul alloquunt⁹ presente amphiḡaco ex su
is filiis naturalibus iuniorē ⁊ presentibus multis no
bilibus ciuitatis ip̄ius. **R**ex uero priamus audito q̄

anthenor et eneeas sibi persuadebant de concordia trac-
tanda cum grecis statim suo ocepit in a[n]o q[uo]d n[on] ex si-
delitatis zelo ac dilectionis affectu procederet quod
i[bi] sibi sollicite suggerebant. **S**ed post multa sibi pro-
tracta suspiria eis in sua sagacitate respondit occul-
tando t[ame]n exinde sui animi cogitatum. **D**ixit enim eis
se velle habere consilium per dies aliquos supra hoc.
Qui dixerunt. si dicis te consilium exinde scrutaturu[m] au-
dias ergo nostru[m]. **E**t si tibi displicere putaueris alio-
ru[m] consilio poteris adhibere. **Q**uibus rex sic dixit. **C**on-
silium vestru[m] n[on] reprobo audire eni[m] illud gratum est
mibi et ei credere si sit bonum. **S**ed si a bono discrepa-
re videbit[ur] vobis displicere n[on] debet. si adherere ua-
leo meliori. **T**unc surrexit anthenor et stans dixit hec
verba. **D**ominerex dissimulare non potest vestra sa-
gacitas. q[ui]to vos et v[est]ri sitis discrimine involuti //
Hostes enim vestri qui perdere uestraz animam et v[est]ro-
rum affectant v[est]re portas obside[n]t ciuitatis iter quos
sunt plusq[uam] quinquaginta reges qui nihil aliud appe-
tunt q[uam] hac nobilem ciuitate[m] v[est]raz euertere fundite[m] et q[uo]d
de vobis et v[est]ris reliquie non supersint. nec in vo-
bis e[st] tanta potentia q[uo]d de eis possitis e[ss]e victores nec
etiā eis resistere cu[m] ad tantam diueneritis impotentiam
q[uo]d aperiende ciuitatis uestre portas nulla sit vobis p[er]-
missa libertas nec vobis aliq[ui] nūc suppetat defenso-
res q[ui] vos et terrā v[est]ram in eorum interessē defendāt
cu[m] oēs filii v[est]ri tāta strēnuitate aspici i[n] bello defe-
cerit et pars potior gēis v[est]re. **N**ūq[ui]d ergo vos et nos
sic moriemur inclusi. **B**onum ē ergo vt de duob[us] ma-
lis eligi debeat minus malum. //**Q**uare expedire

vobis potius videt' et nobis querere pacē a grecisue
restituat' helena menelao pro qua tot sunt nobiles i
terfecti. cu3 paris qui eā pro uxore tenebat clauserie
diē extremum. et q' restituant' oīa grecisque per pari
dem ablata sunt in insula citherea. **T**unc āphimac9
regis filius naturalis exurgēs multū dictis antheno
ris otradixit et ei exprobrās q' dixerat dixit anthēo
ri. **Q**uā spem de te rex et nos amō gerere possum9 qui
cū deberes erga tuū regē et ciuitatē tuā aīm firmū ha
bere et pedes omni firmitate subnixos. nunc te vide
mus penitus vacillare. et ad lapsum dirigere pedes
tuos. et qui mori nobiscū et viuere deberes affectiōe
firmissima. nunc reuoluto mātello persuadere nobis
irreuerenter inrēdis. q' rex noster grecoz pacem appe
tat in tante sue declinatiōis obprobrio quē deberes
tue probitatis virtute in sua debilitate fulcire? **S**ane
quia clarus ē hic sermo quē proponere studuisti pri
us viginti milia hoīm destruent' q' contingat perfi
ci sermo tuus cum non ex fidelitatis zelo processerit/
sed detestabil' p'ditiōis errore. **M**ulta igitur alia ob
probriosa uerba o'tra anthenorē p'tulit āphimac9
S3 eneeas nisi ē mltū uerbis dulcib9 āphimacū refre
nare. **D**icēs postrēo amō nobis aliqua spes nō ē cō
tra grecos iure o'gressus nec audere citatis nrē portas
aperire hostiliter o'tra eos. **A**lia igit' via deiceps no
bis ē utilior exquirēda q' nō nisi per pacē p't salubri
us pcurari. **R**ex vero priam9 ad hec aī sui motū tē
perare nō valēs multā alias prumpt9 ad irā o'tra ā
thēorē et eneā eos icrepādo sic dixit. **Q**uomodopo
testis erga me in tante crudelitatis et infidelitatis

audacia sine pudore vexari? Vere per vos stimulo
desperationis anxior et inuolutor cum quicquid ego hac
tenus usque nunc fecerim aut gesserim contra grecos non nisi
instinctu vestri consilii sum aggressus? Nunc cum tu domine
athenor a grecia rediisti pro querenda a grecis exionap
suasisti mihi ut paridem in greciam destinare grecos hos
utiliter prodaturum? Numquam a mea processisset audacia guer
ra contra grecos in tanta mea pacistranquillitate promo
uere. Sed tui falsi consilii monita et continui stimuli tuiser
mones me ad tante presumptiois audaciam commouerunt
Et tu domine enea quam te cum paride contulisti nonne
fueris actor consilii principalis ut paris helenam raperet
et duceret in hoc regnum? Et tu et fuisti personaliter
ad iutor ipsius qui si tunc dissuadere paridem voluisses
numquam vidisset helenam muros troie. Et nunc pro omnium fi
liorum meorum necesse et pro tanta mea dispendia et iacturas
in consilium irreuerenter assurgitis ut grecorum pacem
exquiram quam me sic ipse sic crudeliter finaliter destruxe
runt. Gane non est tale consilium exequendum per quod
mihi laqueus preparatur ut finiam in tanti dedecoris
obprobrio vitam meam. Eneas vero nimium commo
tus ad iram multa verba contra regem priamum protulit
appullosa propter quod tunc athenor et enea reces
serunt a rege in verbis nimium iracundis. Priamus ita
que multo dolore confusus multas prorupit in lacrimas
dum aperte percipit et probabiliter timere potest ne athe
nor et enea in grecorum manus tradantur et prodant cita
tem ut greci ipsum exinde nequiter morti tradant. Cuius
rei causa cupiens ipsos in eorum proditoris opibus
peruenire. Amphimachum filium suum ad se secreto vocauit

quē his verbis allocutus ē dicēs. **C**are fili nōne ego
tuus sum genitor. ⁊ tu a me genitus. cū sic simus san
guinis iuncturis vniti. ne per mortis discidiū inuicē
separemur duz possumus occurrā. **S**cio enī q̄ isti
duo antenor vīz ⁊ enee tractare intendunt. q̄ gre
ci nos interficiāt. ⁊ eis prodant ciuitatez. ⁊ iō nō est
iniquum ut ipi cadāt in foueā quā intendūt aliis p̄
parare. **P**roposui enī ambos interfici atq̄ per eos
interficiamini a grecis. **Q**uod si omode fieri p̄t cras
in sero cum ad consilium veniēt cōsilio celebrato vo
lo in hoc palacio cū aliq̄bus nr̄is secretis fidelib⁹ te
latere. vbi statiz tu ⁊ alii irruatis in eos ⁊ ābos mor
ti crudeliter contradatis. qđ āphimachus fideliter exe
q̄ regi spondet. necnō ⁊ quod cōdictū ē nīmū inter e
os occulte tenere. **S**z nihil occultum fit quod nō va
leat reuelari. **E**t rustici asserunt q̄ terra vomit ⁊ pro
palat archana. **I**gnorat̄ qualiter ad enee peruēit no
tiā cōsiliū regis priami quod habitū extiterat de
morte duorū. **S**tati enee ⁊ antenor proditiōē ci
uitatis euz q̄busdā eoz oplicib⁹ iurauerūt. pponen
tes ad cōsilia regis priami si eos euocari cōtigat nō
ire nisi cum magna multitudine armatorū. **E**rat enī
tūc enee valde potēs in ciuitate troiei cōsanguineis
⁊ amicis. ⁊ null⁹ de ciuib⁹ ditior erat eo adeo q̄ rgi
potētia poterat coequari. **S**ilī ⁊ antenor q̄ in multa
cōsanguineoz parētela vigeat. ⁊ inter se multas vi
as exq̄rūt qualiter cū grecis loqui valeāt de ciuitate
p̄dēda habita a grecis securitate sincera. q̄ ipi de p
sonis eoz ⁊ reb⁹ necnō ⁊ cōsanguineoz suoz penit⁹
salui fiāt. **I**nterea rex priamus antenorē ⁊ enee ad se

venire mandavit pro habendo consilio quid de factis
incumbentibus sint facturum cupiens sue intentiois propositum
finaliter implere. **S**ed antenor et eneeas ut inter se
condixerant ad regem priamum in multitudine se conferunt
armatorum. **Q**uod rex ipse videns apthimaco manda-
vit. ut a precepto sibi facto resistat. **S**equenti vero
die rex priamus mandavit omnes troianos ad colluquium
convenire. et eis venientibus eneeas assurgens monet et
suadet cum grecis pacem esse tractandam. cui omnes troiani
unanimites consenserunt. **A**d quod dum rex ipse resiste-
ret eneeas dixit ei. **A**d quid domine rex reniteris? **V**e-
lis nolis de pace tractabitur et fiet etiam te invito. **E**d
postquam rex vidit quod sua contraditio non valeret malu-
it consentire. quod sub contraditiois errore ciues suos
ad scandala provocare. propter quod dixit enee. **E**
Quicquid vobis faciendum videtur de presenti negotio fa-
cite. cum et mihi quicquid feceritis videatur acceptum. **C**on-
cilio igitur consilio antenor eligitur in legatum. ut vadat
ad grecos pacem cum eis omnimode tractaturus et colloquio
dissoluto troiani in signum pacis cum rationis olivae mu-
ros civitatis ascenderunt quod percipientes greci troianis red-
dunt perceptibilia signa consensus. propter quod an-
thenorem per murum descendere faciunt civitatis et eo a
grecis recepto et agamennoni presentato. **R**ex agamennoni
cum grecis regi crete diomedes et ulixi totum negotium com-
miserunt et quicquid dicti tres cum quarto eis anthenore ad-
iuncto de predicto negotio sint facturum omnes greci
ratum habere perpetuo promiserunt. et eis ordinatis
pro parte omnium grecorum ipsorum ad servandum omnia su-
predicta corporali sacramento firmarunt. **Q**uam predictis

tribus cum anthenore prefato segregatus in partem
Anthenor dolositate repletus promisit eis prodere
ciuitatē. sic q̄ de ea libere faciāt uelle eoꝝ dūmō ip̄m
et eneā firmiter asscurēt de personis et oīm osangui
nioꝝ eorū dē. quos ip̄i duxerint eligendos. et q̄ sibi
et enee omnes possessiones suas et cetera bōa sua sal
ua faciēt. sic q̄ libera eis et sine dānoꝝ lesione dimit
tant. **E**t hoc p̄dicti tres firmiter attente eidē anthēo
ri iurauerunt. **V**erūtamen q̄ res ip̄a teneri debeat in
secreto. donec suū sortiāt effectū ne forte ip̄o negoci
o propalato contingat ip̄ius effectus impediri. **N**o
net eos anthenor attente. ut quod dictum ē iter eos
ip̄i sub sigilli tecturnitate osignent. **E**t ut res ip̄a
sit melius in secreto et aliquo colore quesito melius p
agar. petit anthenor a grecis ut rex. talcibius senec
tute grauatus (cui facilius sit credēdū) cuz eo se diri
gat apud troiam. qui ficticie uoluntatem troianorū
exquirat si pax communiter grata sit eis. et quid gre
cis facere uelint pro predicta pace firmanda. et nihil
omnino anthenor postulauit a grecis p̄thasilee cor
pus sibi concedi. quod greci sibi cū difficultate max
ima et multarum precum laboribus concesserunt. **O**b
tenta igit̄ a grecis licencia anthenor et rex talcibius
ad ciuitatem ueniunt/intrant in eam. et regi priamo
notificant aduentum eorum. **S**equenti uero die
rex priamus ciuibz ciuitatis troie ad colloquium o
uocatis pro legatione anthenoris audienda manda
uit anthenori. ut quod ip̄se cum grecis tractauerat
in communi audientia omnium explicaret. **A**nthe
nor uero uolens sue dolositatis commentuz callide

partem
prode
lūmō ipm
n. o. langu
s. 7 q. fici
iōa sua fa
fione dū
tūcē ambio
n. debeat
ipo. nepo
pediti. do
m. ē. ier. co
t. ures ipa
futo. medu
cibus. sine
cuz. eo. se. dū
n. troianorū
a. 7. quid. q
mda. 7. nū
itabiles. cor
culcate. m
fferunt. E
r. calabū
egi. priam
i. vero. de
loquū. o
da. mand
raccapere
Ante
uz. callidē

palliare longū stexuit in sua verborū platione ser
monem asserēs in verbis suis de multa grecorū po
tentia de eorū legalitate 7 firmitate in promissis ba
bita semper 7 ubiq. propter quod p. grecis callidū
argumentū iduxit de firmitate trengaz. quaz pars
aliqua per eos nunq. extitit victata. Item adiecit de
debilitate nimia troianorū 7 q. lter ad nihil aliud sint
deducti. nisi ut in cōtinuis lacrimis 7 multa anxietate
dolorū otinue flebilē vitā ducant. 7 iō astruere per
verba sua nimium ē inmisus. quod amō eēt utile 7 sa
lubre viā pacis diligenter exquirere 7 inuētā diligen
tius eā sequi per quā posset eorum lacrimis 7 lamen
tis finis impont. Addidit etiā q. ad hoc cum grecis
pueniri nō pōt nisi per auri 7 argenti maximas q.
titates in restorationem grauius damnoz eorū que
propterea sunt perpeffi. ppter quod onibus in suo
fmōe suasit hñtib. pecuniā specialiter ipi rgi ut ad
relevationem tantoz dolorum eorum manus apiāt.
Cū secundū vulgare puerbium dictū sit. Melius est
marsubiis pecuniarius accommodare dolores q. cor
dis continuis doloribus anxari. **Dez** cum nundū
a grecis potuerit finalem cognoscere voluntatem pe
tuit 7 laudauit ut enneas cum eo ad grecos se offerat.
ut ambo simul a grecis voluntatem eorū finalē eli
ciāt. 7 de obseruādis pmissis per antenorē sint greci
in maioris roboris firmitate. Dictū uero antenoris
cōiter omnes probāt. Quare antenor 7 enneas se ad
grecos cū redeūte rege Calcibio otulerūt. Rex uero
priamus colloquio dissoluto suam secreto recepit ī
aulā ubi multas lacrimas p. dolore ī nimia āxietate

profundit offerens in corde suo proditorias dolosita-
tes antenor et enee. et quod omnes filios suos amise-
rit tanta strenuitate conspicuos. et tanta fuerit clāna
perpessus. et nunc quod deterius ē necesse mihi est ut
me redimā ab eorum manibus. qui tanta in dispendia
intulerunt. Et quod preteritu redemptionis ipsius a me
totum aurum exhauriant quod multo tempore cumu-
laui. ut demum spoliatis omnibus bonis meis in pro-
fundū paupertatis immergar. Et o utinā eē possēz de
mea vita securus. Et sic rex priamus quid faciat ig-
norat cum necessitate coactus illorum habeat. prosequi
voluntatis qui totis eorum viribus ad suā animā
delendam penitus et perdendam prius anhelant.
Helenā vero sciens quod pax erat tractanda cum grecis
et quod eneeas cum antenore erat iturus legatus ad gre-
cos sub noctis tenebris ad antenorem se contulit
in secreto et rogavit attente. ut cum menelao dudum
viro suo de ea pacem et reconciliationē tractare debe-
ret. ut ex sola sue misericordia pietatis ab eo pacis
gratiam valeat obtinere. quod antenor gratanter
pro ea se contulit tractaturum. Et sic helena recessit
ab eo et in regium palacium se recepit. Interi autē glau-
cus antenor filius honorifice sepelitur. Et de cor-
pore pāthasilee fuit tunc per regem philimenem troi-
anis acceptantibus ordinatum quod ibumatum interius
remaneret donec pace tractata rex philimenis deferrēz
in regnum amasonum corpus ipsum ubi deberet in
regno suo tanquā corpus regine more regio sepeliri.
Antenor autem et eneeas se conferunt ad castra
grecorum ubi cum illis tribus quos greci elegerant

de prodenda ciuitate firmis tractauerunt et de reco
siliatioe helene cum menelao sunt ab ipso firma grati
am affecti. propter quod greci statuerunt vlixem et
diomedem cum anthenore et enea apud troiam ire lega
tos. Quibus intrantibus ciuitatem gaudet vulgus nam
cum ambo sint reges et valde discreti per eos putat
pacem facilius percompleri. Sequenti vero die in ma
oem troiani in regis palacio conuerunt rege mandan
te per colloquio celebrando ubi tunc surrexit vlixes.
et in suorum sermone verborum dixit illis grecos duo pe
tere viz restorationem danorum in auri et argenti max
ima quantitate. et quod amphimachus perpetuo relegetur ab ur
be sine spe aliqua redeundi. quod totum anthenor do
lose procurauit amphimacho pro eo quod restitit uerbis e
ius quam primum ipse cum enea dixit priamo pacem cum gre
cis esse querendam. **Q**uoniam expedit sapienti illam de se ha
bere cautelam. ne turbationis et seditionis tempore
sit ante alios prolocutor. et quod ipsemet ponat custodi
am ori suo. Prolocutio enim amphimacho danum fuit
Huncque enim anthenor alias relegendis exilium procu
rasset. Sed deus qui sepe iniustas ulciscitur iras punit
homines pena quam aliis procurauit. Nam et ipse antheor
enea tractante fuit a troia perpetuo relegendus. per se
quentia presentis historie declarabunt. **E**xistentibus
igitur vlixem et diomedem inter troianos in regis palacio
per colloquio simul iunctis repente factus est mirabilis
sonitus inter eos et vociferationes multe quasi clamam
tum audite sunt in ingressu loci. ubi predictum collo
quium tractabatur. propter quod vlixes et diomedes val
de perterriti timuerunt ne tumultus populi irrueret in
t

in eos ad mortem ipoz. s. aut offensam **A**lii putaue-
runt filios regis priami eē qui ad captionem iporū
duoz regum legatoz diomedis scz 7 vlixis. ppter
ter relegationem apbimaci anbelarent. **S**z diligenter
exquisita cā ipius sonitus 7 clamoris nullo mō per-
cipi potuit quidnā esset. **Q**uare colloquio dissoluto
oēs qui venerāt in regium palaciū recesserunt ab eo
Anthenor uero vlixem 7 diomedē secretū traxit in lo-
cum ubi satis secure loqui poterāt de dolosis archa-
nis eoz. **E**t solis tm osedentibus illis tribus vlixes
dixit anthenori. **A**d quid trabis tantis expetitōib9
vota nrā ut res nobis a te promissa suū ossequatur
effectum. **D**ixit anthenor. sciunt diu volūtātē meam/
quia ad nihil aliud inuigilo cum enea nisi qd pmissa
vobis p nos celeriter opleant. **S**z impedimento vo-
toz nostroz est quedā mirabilis structura deorum
quā meo vobis (si placet) explicabo sermōe **C**ui dix-
it diomedes. **P**lacet 7 gratū ē nobis. **C**uib9 āthēor
sic ait. **C**ertum 7 indubitatum est in hac vrbe. qd rex
ilius qui primo ilion fundauit in troiam unde ilion
ex suo nomine dictum ē. statuit in honorem deē pal-
ladis magnum templum in hac vrbe constructuz qd
cum totum eēt perfectum in muris 7 non superesset ni-
si ostrui solum tectum ex celo quoddam mirabile sig-
num 7 quedam res nimium virtuosa descendit 7 iux-
ta magnum altare diuino ministerio seipsum affixit ī
muro. vbi ex tunc usqz nunc semper stetit ibidē a ne-
mine se batulare permittit a loco. s. vbi ē nisi a custo-
dibus suis tm. 7 nunc a solo suo custode viz sacerdo-
te thobāte. qui illud in diligentia magna custodit.

eius tamen materia ut ab ipsis custodibus enarrat
p maiori parte consistit ex ligno . cuius ac generis
signum sic a nemine nosci potest. nec etiam sciri qua
liter in sui forma in qua potuit esse fictum. **D**ea vero
pallas cuius palladis beneficio troianis dicitur attri
butum edixit qualis virtus consistit in ipso signo. que
talis est ut donec ipsum signum sit intus in templo vel i
fra menia ciuitatis troiane nunquam ciuitatem ipsam a
mittant nec troiani reges et heredes eorum. **N**ec est enim
spes certissima troianorum propter quam securi viuunt
Troiani non timentes ipsius urbis excidium aut rui
nam. **H**uius autem signi nomen pro eo. quod a dea pal
lade creditur esse datum palladium contra appellatur. ad
hec diomedes anthenori amice si ita est de palladio ut
tu dicis superstitiosus est penitus labor noster cum ci
uitas propter palladium capi non valeat. nec habe
ri. anthenor vero respondit. si de mora nostra mira
mini. quare promissa nobis non sunt adplemento man
data. **N**ec est sola causa quare dilata sunt usque modo
Sed cum ego hucusque tractauerim cum sacerdote custo
de de palladio vobis dando furtive. de quo certum
tam habemus fiduciam pro quadam auri maxima quam
tate a me ipsi sacerdoti promissa. unde infallibiliter
certi sumus quanto primo erit palladium extra menia ci
uitatis ad vos illud destinare curabo. et tunc pro cer
to perficietur in omnibus votum vestrum et sic iter e
os fuit predictum consilium dissolutum **Q**uibus antere
cessum eorum ite dixit anthenor. **C**arissimi ne presens
nostrum consilium sit suspectum in eius mora oportet
me ad regem priamum accedere et ficticie sibi dicere.

ut negocium nostrū vere in suo eē sit latēs quod vo
biscum tractaueri de habēda a vobis certitudie quā
ab ipso rege ⁊ eius ciuibus intenditis vos habere. Et
sic mutuo inter se data licencia ad regem priamū an
thenor accessit.

**De captione ⁊ destructione troie ⁊ morte regis pa
mi ⁊ eius uxoris ⁊ eius filie polixene.**

Alixē igit ⁊ diomede ad grecorum castra reuer
sis antenor dixit regi priamo. ut mandaret
omnes ciues ad colloquium ouenire. Quibus oueni
entibus antenor ī serie sui sermonis significauit eis
tractatum eē cum grecis q̄ pro pace firma tenēda dē
tur eis viginti milia mercarū auri ⁊ totidem de argē
to ⁊ onerū centum milia de frumento. propter quod
ordinatum fuit inter eos q̄ infra certorū diez spacū
um predictę q̄titates colligi debeāt ⁊ haberi. Quib⁹
habitis ī assignatione earū de firmitate pacis a grecis
inuiolabiliter obseruāda securitatis cautele firmiter
exponent. Donec at dabat opera per troianos ad
q̄titates ipsas studiose colligendas antenor ad sa
cerdotem thobantē palladiūq̄ custodē sub noctis ta
curnitate se otulit maximā q̄tatem auri in magno
pondere secum ferēs. quā obtulit sacerdoti thobāti
⁊ ambobus existentib⁹ in secreto ei dixit antenor.
Ecce auri q̄titas tā maxima qua dū vixeris tu ⁊ be
redes tui poteris semper diuitis abundare. Accipe
tibi eā ⁊ da mihi palladium qd custodis. ut illud
mibi liceat absportare. ⁊ nemine enī sciri poterit q̄ a
nobis duobus solummō omittet. Sane sicut tu iten
dis vitare troianorum infamiam sic et ego. Pri⁹ enī

mallem mori q̃ a troianis oīra me possit imp̃gi me
fuisse sc̃z huius omissi participem uel actorē. // **P**ro
pono itaq; si feceris illud statim ṽlixī trāsmittere ual
de secreto penes quem dum postea eē sciet̃ soli ṽlixī
poterit culpa eius ascribi. **D**icet̃ enim ṽlixem a tēplo
palladium subtraxisse. ⁊ nos duo erimus ab oī ino
centie crimine penitus excusati. // **T**hobas vero sacer
dos quasi pro maiori parte noctis illius violenter r̃
stetit verbis anthenoris. **S**ed demum anteq; antheo
ri subtraheret̃ de nocte libera recedēdi facultas tho
bas illaqueatus auri cupiditē palladii subtractionez
anthenori sponse ocessit quod anthenor statim abs
portauit a templo. ⁊ statim eadem nocte per nunciū
suū illud trāsmisit ad grecos. quod ṽlixī protin⁹ fu
it assignatum. **P**ostea vero fama dictante publice
dictum ē q̃ ṽlixes sua sagacitate interceptat illd a
troianis. // **S**ed o dii ex quo thobas sacerdos elegit
ciuitatem suā proditorie malle perire q̃ aurum p̃dē
sibi datum. quis locus tutus eē poterit aut securus si
sanctitas incorrūpēda corrumpit̃. **S**ane nō ē in sa
cerdotibus nouum istud in quibus ex antiquo ana
ricia oīm viciōrum mater suas radices affixit. ⁊ in
gluuiosa cupiditas suas medullas. **N**ullum enī scel⁹
pōt eē tam graue. quod ad omitterdū illud sacerdo
tes in fulgore auri subitam non recipiant cecitatem.
Sunt enī auaricie templum ⁊ cupiditatis auxilium.
Dum troiani uero promissaz q̃ritatem auri ⁊ argēti
⁊ frumenti colligerent ⁊ eam in templo minervē pōe
rēt oseruandam donec integraliter possit haberi. //
Placuit eis deo appollini in tēplo ip̃o solēne sacrifici

cium celebrare in multitudine aialium occisorum. que
dum aialia ipsa super altare fuissent apposita et imi-
teret ignis ad oburendum ea ad sacrificium deputa-
ta duo inter eos subito miracula contigerunt. **P**rimum
itaque fuit illud quod ad sacrificium nullo modo potuit
ignis accendi. et cum fuisset fere decies attemptatum ig-
nis statim extinctus resolvebatur in fumum. sic quod nul-
lo modo ad sacrificandum potuerant troiani ignem accen-
sum habere. **S**ecundum uero miraculum fuit illud. quod
cum interiora aialium ipsorum ad sacrificandum para-
ta essent super altare quedam aquila volans in aere in
sue vocis clamore descendit. et irruens super altare ra-
pibus unguibus suis omnia interiora predicta sustu-
lit ab altari. et ea in naues grecorum adduxit. **T**roiani
autem stupefacte sunt valde ad ea que sic eis videntibus
acciderunt et quasi omnes uere percipiunt per signum pri-
mi miraculi deos esse contra eos ad iracundiam prouoca-
tos. **S**ed pro utroque miraculo ad significationem eorum
habendo cassandre consilium diligenter exposcunt. **¶**
Que pro primo signo dixit eis apollineus indignatum
ex eo quod templum eius per eos in effusionem sanguinis
humani extitit violatum cum in eo fuerit interfectus
achilles. **S**ed expedit propter hoc vobis ire ad sepul-
chrum achillis et ibi lumen accendere. de quo lumine
accendet in eorum sacrificio tale lumen quod nulla
tenus extinguetur. quod et factum est. **D**e secundo uero
miraculo cassandra troianis asseruit proditionem ci-
uitatis apud grecos sine dubio esse tractatam. **S**acer-
dos autem calcas de his miraculis interrogatus a grecis
secundum signum dixit significare captiorem ciuitatis

ab eis tempore valde breui. **I**nter hec at calcas cum
crisis sacerdote psuaserunt grecis. qd deo apollini sa
crificia eoz offerrent quod statim factum e. **P**ost sacri
ficiuz uero factu sacerdos crisis maiores eoz exer
citus consuluit in secreto ut fieri faciāt in similitudinē
equi quendam magnuz equū ereum. ut i eo saltē pos
sent mille milites constipari. qui equus fiet secūdu qd e
go decreuero. nam hec ē oīm deoz uere voluntas //
Hic at equus fiet magisterio et arte apu sapientis ar
tificis in quo construent quedam clausure sic artificio
se oposite. qd ab exteriori parte aspectibus hoīm nō
patebunt. per quas cum locus erit et tempus ab eo exi
re valeant p̄dicti milites constipari. **Q**uo facto et equo
ip̄o perfecto occulte mille militibus introductis peti
tis a rege priamo. ut equū ip̄m in honorem palladis
dee in ciuitatem et in templū suū permittat itrare uo
bis eam occasionem pretendētibz qd cā cuiusdam
voti v̄ri soluendi uoueritis ip̄i dee. propter subtrac
tionem palladi. quā fecistis a templo eius. //
Ad crisis
at consiliū sacerdotis et prouisionem ip̄i cum maxio
labore artificuz sine intermissione alia factus extitit
equus ip̄e. **P**erfectus tamen et opletus ultimo anno
captionis ciuitatis ip̄ius. //
Reges at qd venerāt apud
troiam in auxilium regis troie de quibus superius dic
tū ē percipientes tam vile pactum qd rex priamus cū
grecis interat oēs cum suis recesserunt a troia. ad eo
rum regna priamo dimisso tendentes. ppter quod
rex philiments qui cum duobus milibus militū troi
am aduenerat cum ducentis quinquaginta tū sibi su
perstitibus recessit a troia in comicia viz puellarū.

cp

et corpore panthasilee de quibus mille puellis non su-
pererant nisi tamen quadrigente earum excepta regia et tam-
diu festinauerunt per dietas eorum quod ad eorum optatas
peruenerunt prouincias. Sequenti uero mane ut ficti-
cie edictum extiterat de pace iuranda in medio campo
rum extra muros ciuitatis sanctuariis ordinatis a
grecis. Rex priamus extra ciuitatem egressus in suo
rum maxima comitiua tam ipsi quam greci iuxta formas
sacramenti tenere pacem firmiter iurauerunt. Quare
diomedes primo iurauit pacem ipsam inuiolabiliter
obseruare secundum quod antenor disposuit inter eos.
et cum greci postmodum fregerunt pacem ipsam dicunt se non
fuisse periuros pro eo quod cum antenore conditionem ci-
uitatis et pacem ficticie tractauerunt quod uerum est licet
in prouerbio dictum sit. Qui artificiose iurat artifico
se periurat. Sic enim ut iurauit diomedes maiores
grecorum ceteri iurauerunt. Rex itaque priamus cum omni-
bus troianis suis deceptus et ignarus pacem ipsam non
ficticie sed absolute iurauit quibus prestitis iurame-
tis dum rex priamus pro certo putaret iuramenta a
grecis facta dolo carere. belenam grecorum regibus
restituit. et eis eam in humilibus precibus commenda-
uit. rogando ne aliqua iniuria sibi inferret. quod greci
ficticie letis uultibus annuerunt. Greci uero cupientes
exequi dolose fraudis eorum insidias rogant priamum
ut equum ereum quem in honorem palladis se fecisse
dixerunt. ut sit eis propicia in recessu in ciuitatem troie
iubeat intromitti. et coram templo minerve locari. ut
dea pallas in talis encenti oblatione sedata. pro fur-
to palladii in eorum reuersione cum nauibus eorum

ad propria absq; maris periculis eos salue nauigare
permitterat. **L**icet enim rex priamus ad petita nullate
nus respondisset. **E**neas tamen et antenor faciendū
esse dixerunt asserentes q; tale encenium ad ciuitatis
decus perpetuo sit mansurum. **T**huc itaq; rex pri
amus annuit. q; enneas et antenor dolosis fraudib;
concesserunt. et interim greci promissum aurum et ar
gentum a priamo rege percipiunt. et onera frumenta
ria eis parata eoz deducunt ad naues et onerāt i eis
dem. **U**niuersi vero greci conuenientes in vnum euz
maximo deuotōis affectu. cum eoz pcessibus sacer
dotuz cū funibus et aliis necessariis trabunt equū. et
usq; ad portā ciuitatis deducūt. **N**ō enim porta fuit
tante laticudinis et altitudinis spaciofa. q; p eā potuis
set equus ipse omode introduci. propter quod neces
sariuz extitit q; ex muro et porta in tantum demoliri
deberet. quod fieret ad introductionem ipsius equi
altitudinis et laticudinis spaciose. **Q**uo facto equum
ipm in ciuitatem troiani ciues cum multo gaudio in
troducunt. **S**ed nō ē nouuz ut extrema gaudiū luctu oc
cupet. cum troiani ciues et maiores eorum ex cecis in
cidis facti ceci nō equū (licet equū fata statuerūt)
sed mortem potius eorum visceribus ipsississent. **T**im
miserūc enī greci i predictū equū quēdānoīe sinonem
cui greci clauēs assignauerāt vt oportūo captato tē
pore apiat clausuras ostructas i equo et cū p mū pec
peret troianos per eoz hospicia dormiēdo q̄scere
ipsis foris exntib; signum dar; i flāma ignis accēsi.
ut greci omodius ciuitatez possent intrare et habilis
possent morti tradere dormientes. **E**odē at die greci

insidiosè quesito colore miserunt ad priamum . se a
troia velle recedere ⁊ apud tenedon se primo confer
re . ubi helenam occulte recipere statuerunt timentes si
ip̃am in troiam reciperent . ne forte tumultus in excer
citu grecoꝝ insurgeret contra eam . ut ip̃az exide mor
ti traderent . **N**ec eēt tunc qui posset eā sua defensiōe
tueri . // **B**lacuerunt igit̃ priamo velud ignaro ficticie
verba grecoꝝ ea reputans eē vera . // **U**nde grecis ip
sis ascendentibus naues eoꝝ ⁊ velificantibus a lito
ribus troianoꝝ . Troianis eis videntibus exide fac
tis lentis greci apud tenedon applicant parum ante
solis occasum ibiq; eis in multa locunditate cenātib⁹
superueniēte noctis umbraculo oēs se armis bellicis
munierunt ad ciuitatem troie se ī magno silētio ocu
lerūt . **S**inō vero postq̃ pcepit troiāos iuisse dormi
tuz egressus ab equo reſeratis clausuris iā ignē accen
derat ⁊ grecis aduenientibus signuz dedit . q̃b⁹ icō
tinēti p̃ muꝝ porte discissuz igrediētib⁹ citatē . ⁊ egre
dientib⁹ militibus q̃ in equo extiterāt ostipati ī troi
anos viriliter irruūt q̃ secure ī eoꝝ dōib⁹ dormiētes
nulla formidīs titillatōe opūcti sine spe aliqua hos
tilis īsultus secure ī eoruz bospiciis morabāt ⁊ p̃ gre
cos eoꝝ fractis ianuis ⁊ undiq; oꝝuassatis greci as
cendunt hostiliter domos ipsas quoscunq; de eis in
ueniunt discretionē sexus non habita vel etatis vio
lenter occidunt exponentes preciosas eoꝝ diuitias
prederapaci cum omne preciosuz eoꝝ ab eis rapiāt
⁊ expilent . sic q̃ anteq̃ illucesceret dies illa plusq̃ vi
ginti milium hoīm gladio perimerunt . ciuitatis tem
pla ipsius crudeliter spoliantes . // **C**lamor igitur

m. se a
o confer
mentes li
s in exet
xide mor
defeside
aro ficti
e grecis ip
bus a lino
exide fac
arum anu
te cenat
nis bellis
sileno on
uisse dorm
a igne accen
it. qd i
tate. n egi
ipati i ovi
dormiens
liqua bol
at n p gr
a greci a
g de uin
ratia vio
chuitas
is rapiat
pluq vi
tatis cen
igietur

maximus exuberat undecunq; in funestis vocib; oc
sorum **E**t rex priamus tam turbido audito clamo
re statim agnouit se prodicum ab anthenore ⁊ enea ⁊
in multa lacrimaz copia anxiosus surgit a stratu ⁊
inducis vestibus quibus potuit subito quasi pcep
sua descendit ab aula. ⁊ in templum apollinis se rece
pit quod in palacio suo erat putans statim se ab hos
tibus morti tradendum. ⁊ nullaz posse se spem habe
re viuendi. **Q**uare coram magno altari pronus occubu
it indubitancer mortem expectans. **C**assandra uero
qsi demes effecta sola fugit ⁊ minerve templu itrauit
vbi suoz oim exidum grauiter lametatur **E**tetere uero
regine ⁊ mulieres in regis palacio in multis lacrimis
⁊ dolorib; remaserunt. **A**dane at facta in ipo lucis di
luculo greci sub ductu athenoris ⁊ enee publicoz sue
patrie proditoz in magnu illo irruerunt nulla ibi de
fensione per troianos inuenta. ppter quod uniuersos
quos ibi reperiunt morti tradunt. **P**irrus uero
in predictum apollis templu igressus vbi rex priamus
mortem ppria expectabat in eum inuit esse nudo ⁊ in
spectu ipioru athenoris ⁊ enee ductoz ipius regem pri
amuz coram altari neqter interfecit. sic q in multa sui
effusione cruoris maior pars altaris extitit inde made
facta. **H**eccuba uero ⁊ ei9 filia polixena se fuge dede
runt. ⁊ quo fugiant prorsus ignorant. **E**is tm fugientib; ob
uiauit eneas. cui heccuba sic dixit in multo sui furo
ris ardore **H**a neq; proditor vn a te procedere potu
it tate crudelitatis impietas ut regem pamu a quo rata
magna lra suscepisti tato ab eo magnificatus hos pas
sus fueris interfectores ei9 ad eu ducere quē debuisti saluare

Prodidisti patriā tuā ⁊ urbem in qua natus fuisti ⁊
in qua fuisti tanto tpe gloriosus. ut eius ruinā aspi
cias ⁊ eius incendia videre non horreas quibus fu
mat. **S**altim istius misere polixene tuus ipius anim⁹
misereri dignet⁹. ⁊ neq; tuus oculus ei parcat. ut iter
tot mala que feceris tibi saltim possit attribui hoc
modicum bonū egisse. ut eā saluare (si potes) omnio
pcuras anteq; in manus grecoꝝ incidat qui eam in
terficiāt vel turpiter debonestent. **A**d beccube igitur
uerba motus eneeas polixenā suscipit ⁊ eā incognite
secū ducit. quam in secreto loco designat. **T**helamoni
us uero atax de tēplo minerue andromachen quōdā
hectoris uxore abstraxit ⁊ cassandrā ⁊ secū ducit v
trāq; ⁊ menelaus belenam abstractā ab aula regia ī
qua erat letus abduxit. **S** ⁊ greci in eoꝝ seuericia per
sistentes totum ilion fundit⁹ euertere studuerūt ⁊ in
citatem troie summis crebris icēdis eā flāmis rapa
cibus exposuerūt omnino cremandā propter qd tota
neptunia troia fumat ex qb⁹ magna palacia corru
unt ⁊ exusta subitis pereūt in fauillis. exceptis do
mibus proditoꝝ que signo dato illese ab incendiis
sunt seruare. **E**uersa igitur tota quasi funditus cita
te rex agamemnon in magno templo minerue omnes
maiores exercitus statuit conuenire quib⁹ oueniēti
b⁹ statū ibideꝝ agamennō de duobus eos sollicite re
quisiuit. **U**no scz si seruanda sit fides illis quoz o
pe greci facti sunt victores ⁊ dñi ciuitatis viz athēo
ri ⁊ ene. **A**liud qd mod⁹ sit ⁊ forma seruāda in diui
dendis spoliis diuitiis ⁊ thesauris ex citate quesitis.
Sed grecoꝝ responsio fuit illa. ut troianis videlicet

anthenori ⁊ enee principibus Factionū seruanda sit
fides per quos greci dñi facti sunt urbis. ⁊ oēs opes
a ciuitate quesite ī publicum veniant distribuende p
oēs sūm vniuscuiusq; status merita ⁊ labores. **S**ed
thelamonis atax adiecit belenam nihilominus mor
ti tradendā p quā tot mala greci tantis temporibus
subierunt. Cuius consilio multi ex ipis regib⁹ adheserūt
⁊ uix agamennō ⁊ menelaus tunc belenam defendere
potuerūt. cum maior pars regum ī exterminū belene
vnanimiter conuēisset. **U**ex rex ulixes in contrariā de
clinando sententiā. in tantuz suis sermonibus ⁊ or
dinato mō loquendi predictos reges induxit. qd eo
ruz mutata sententia in liberationem belene oēs con
diter consenserunt. **E**t agamennō penes reges ipos tūc
in tantū institit ⁊ curauit. qd sibi cassandrā regis pria
mi filiam reges ipi in sui laboris premium concesserūt
Nōduz tñ ipsoz reguz colloquio dissoluto antheor
⁊ enee accesserunt ad eos exponentes eisdē qualiter
andromache ⁊ belenus filius regis priami semp dis
suaserunt troianis grecorum scandala. ⁊ eorum ini
micitias. quorum tractatu fuit liberum corpus achil
lis ⁊ funerarie traditum sepulture. **Q**uare petierunt
eos utpote dignos a custodia liberari. **Q**uod a re
gibus liberaliter fuit concessum. belenus autez pro du
obus filiis hectoris ⁊ andromache similiter pro eis
dē utpote patruus pro nepotibus ⁊ mater pro fili
is reges ipos humiliter deprecantur de liberatione
ipsoz. **Q**uod reges similiter annuerunt. necnon
⁊ pirrus qui detinebat eosdem. qui satis primo insti
tit eos morti tradendos. **S**atuerunt etiam ⁊

tunc q̄ oēs nobiles mulieres que a mortis laqueis e
uaserunt libere permittant̄ abire ⁊ standi vel eundi
liberā pro velle eorum habeant facultatē. Disposue
runt p̄terea ⁊ ip̄i a troia recedere. sed tanta maris tē
pestas inualuit. q̄ non valuerunt per mensem itegrū
nauigare ⁊ cum nondū tēpestas marina quiesceret.
Greci super hec ab antistite calcas diligēter explorāt
impedi mētū causaz eoꝝ vñ tā grauis culpe causa. p
cessit sic perdurās. quibus calcas sic dixit hoc eis ac
cidere propter furias ifernales. p eo q̄ nōdū ē achil
lis aīe satisfactuz ī templo appollinis īterfecti. **I**m
molanduz ē ergo dñs ip̄is de ea per quā mortē sub
itū q̄ usq̄ nūc remansit inulta. Pirrus igit̄ diligenter
exquirat quidnā de polixena sit factum que de achillē
nece fuit cā penitus impulsua cuz ostet eā nō eē mor
tuā neq̄ captā ⁊ hanc oēs viuere cōiter asserūt. **E**t
proinde agamemnon scrutat̄ antenorē q̄ cū ip̄e nega
uerit oīa eum de vita polixene ⁊ ubi sit vehemēter
īpūgit. antenor āc uidēs se exide ī tācū ab agamēno
ne ⁊ aliis grecōrum regibus pregrauari tanq̄ iniqui
tatis filius volens omnes iniquitates suas finaliter
percōplere in tantum p dies plures cure abbibuit ⁊
laboris. q̄ demum agnouit polixenā in profundo
camere cuiusdam veteris turris occulte lateī. ad quā
accedens antenor a predicta turri per brachia eam
violenter abstraxit. quam incontinenti captam aga
memnoni presentauit. **S**ed agamemnon eam statim
pirro transmisit. qui pirrus statim in sepulchro sui
patri eam mādauit occidi. **D**ū igit̄ polixena duce
ret̄ ad uiciniā concurrunt reges oīes ⁊ vulgus. ⁊

in tanta perdenda sue pulcritudinis forma absq; ab
ea commissi tā criminis oēs cōiter dolent ⁊ ipi opa
tiunt eidem. **A** manibus ergo pirri ipam valde velo
citer liberassent. nisi iuxta datum calcantis oīm iter
esset ad propria redire posse qua uiuente redeūdi fa
cultas libera nō poterat eis patere. **P**olixena aut an
te achillis tumulum constituta de morte achillis se uer
bis humiliter plurimū excusauit imo de morte achil
lis dixit nimium doluisse. ⁊ q; reges ⁊ principes gre
corum uirginē inocētē oīra iusticiā patiunt sine cul
pa perire non q; mortem abhorreat cuz vita eius eē
satis durior morte sua. ut tāte nobilitatis uirgo sue
virginitatis ⁊ nobilitatis claustra illicite disrūpi per
mitteret ⁊ sui pudoris itegrā puritatē pateret p ma
nus minus se nobilium deturpari ⁊ specialiter ab eis
qui hostili animo regē patrē suū ⁊ iditos frēs suos
crudeliter peremerunt. **Q**uare dixit melius sibi succe
dere in patria sua mori q; per exilium i paupertatis
angustias vitam ducere anxiosam ambire puīcias
alienas. **V**eniat igit mors quam dixit se gratāter ad
mittere dum ē uirgo ⁊ uirginitatem suā diis omnib;
⁊ ipi morti grata voluntate libare. **A**d hēc duz tacu
it polixena statū pirrus in gladio coram sui patris
sepulchro uidente beccuba matre sua impie polixenā
occidit. ⁊ eius corpore per frustra truncato per eū pa
tris montumētū i multa circūquaq; copia uirgine san
guis irrigauit. **B**eccuba uero cū uidit coram se inter
fici polixenam dolore pre nimio sui sexus protinus
exuta memorta facta ē furiosa quare in furoī suo pe
nit⁹ dissoluta uaga discurret quoscūq; p̄t mordz mor

canino. et projectis ab ea lapidibus nunc istum obruit
nunc illum grecos multitudinis lapidum offendendo. propter
ter quod facta est nimium infesta grecis. et ideo greci eam
capi faciunt et eam mandant in aulide insula troie vici
na ab hominibus lapidari. que ibidem lapidibus
obruta diem clausit extremum. Greci vero beccube cor
pori monumentum arduum et insigne fieri mandarunt
ubi corpus beccube fuit sepultum. cuius monumeti fa
brica usque in hodiernum diem luto apparet in ipso et no
men quod tunc fuit impositum ipsi loco propter memo
riam beccube vocatur est locus infestus. quod nomen usque nunc
viget contra ipsi loco.

**De exilio enee et religatione antenoris a troia et
morte thelamoni aiaxis.**

Post igitur troiane urbis in tanto suorum civium et
eorum facultatum discrimine captionem nondum gre
cis valentibus a troia recedere propter nimiam maris et
temporis tempestatem thelamoni aiax coram agamennone et
aliis grecorum principibus contra vlixem querelam exposuit
dicens quoniam in distribuendis facultatibus in troiane civitatis
captione quod sitis debuerit ea forma servari. ut secundum digni
tatem meritum et laborem deberet unuscuiusque pro portione
servari. In palladio tamen cecedendo non fuit equa forma
servata cum palladium excessum fuerit vlixi qui tanto premio
non fuit dignus. et ego eo caream qui multo magis eo dig
nus existo cum propter mee strenuitatis labores immodi
cos multotiens grecorum exercitum fame nimia labo
ratem multa saturitate repleverim in multorum victualium
ubertate. quem multotiens a troianis quasi devictum in
mee fortitudinis robore illesum perdurare et conservari

penitus fecerim contra hostes. Cum et ego regem poli
mestrem interfeceri in cuius custodia rex priamus
miserat eius filium polidoro cum infinita quantitate re
sauri quo polidoro a me est interfecto thesaurum su
um totum ad exercitum grecorum adduxeri ex quo fu
it exercitus in suis expensis semper abundans. Inter
fecerim et regem fricte omnibus bonis eius grecis ad
ductis. et eo amplius quam domino grecorum adiecerim meo
studio et in meis viribus multa regna gargaros scz
crepesim arisdam et larissam necnon et circumadiacentia
regna troie et loca sibi finitima usque ad muros ciuita
tis ipsius cum nullus esset qui tunc troianis succurreret.
et in forti copia subueniret cum et ego cum achille mi
ta victoriosa profecerim. **E**ue licet ipse in suo sermone uni
uersa distinxerit hic tamen tamquam superflua sunt omissa
At ipse vlixes carens omni strenuitate militie sola su
ermonis facundia vigere. et superesse videtur qui non preua
let nisi in blanditiis tantum et fallaci arte verborum qui si
dixerit nos dominos per eum troie citatis effectos hoc
non a sue strenuitatis uirtute processit sed a proditoris
et fallacibus uerbis suis. propter quod perpetue labis
laboramus infamia inter gentes et troianos quos de
buimus in potentia nostra deuicere uicerimus per machia
tionis fallaciam et per dolum. **P**ostquam uero suis uerbis
thetamonius finem fecit vlixes contra eius uerba ait
se respondens dixit ipse troianum exercitum ex sua stren
nuitate uicisse et sapienti consilio sensus qui si non fuisset
in grecorum exercitu in multa industria sensus sui. ad
huc troia in sui gloria et firmitate maneret. et eius ci
ues essent adhuc in fortitudine statum eorum. **E**ane inter

cetera non in uirtute tua domie thelamon grecis pal
ladium fuit quesitum sed potius studii mei cura. **T**roi
anis enim nunquam quid esset palladium notum fuit. nec eis
nota eius uirtutis potentia qualis esset. sed ego per soli
us mei scrutinium adinueni quod per solum palladium
retardabat nobis capio civitatis cum in palladii uir
tute consisteret troiam capi non posse. donec palladium
esset inter menia civitatis ipsius. **Q**uare troiam accessi fur
tue et in tantum studiose tractavi. quod palladio ipso ha
bito uobis fuit civitatis ipsius dominium acquisitum. **E**t
ad hec inter cetera ulixes suo tunc colloquio finem fecit
Sed thelamoni atrox multis obprobriosis uerbis in
sulcauit acriter in ulixem. et ulixes nihilominus contra
eum. propter quod capitales facti sunt invicem inimici. **T**helamoni
publice asserere necesse est quod suis manibus
moriatur ulixes. **E**x dum placuisset regibus agammeno
ni et menelai standum esse iudicio quis eorum alter pal
ladium habere deberet thelamonius uel ulixes ipse
eorum arbitrio decreverunt palladium penes ulixem
residere debere tamquam domino eius adductum. **N**oti forte
ex eo quod ulixes eorum contemplatione helenam a mortis pe
riculo de manibus ipsius thelamonii et aliorum regum gre
corum suis sermonibus liberauit. **D**olet igitur thelamoni
us ex tali prouisione facta per agamemnonem et menelaum
de palladio irrationabiliter contra eum cum omnes quasi
maiores exercitus constanter assererent in obtinendo
palladio thelamonius dignior ulixem. **P**ropter quod
thelamonius contra agamemnonem et menelaum egrum gerens
animum multa uerborum diffundit obprobria contra eos as
serens se eorum capitale de cetero inimicum cuius rei causa

frēs ⁊ vlixes cum eis in maxima militū comitua ꝑ
curabant se cum cautela maxima custodire. // Postq̃
uero dies illa trāsiuit ueniente eius nocte sequenti ⁊
diei proximi aurora surgente per quā dies sequēs ef
fudit orbi summo diluculo lucem suam inuentum ē
q̃ ea nocte fuerat in lecto suo thelamonius interfec
tus multis ofossus vulneribus ⁊ eius corpore mul
timode detruncato. Clamor igitꝝ per totum exercitiū
magnus exuberat ⁊ de morte thelamoni cōiter oēs
dolent. ⁊ quasi credulitate uera in agamēonē ⁊ me
nelauꝝ culpā impingunt sꝫ potius vlixē. Pirrus uero
qui thelamoniū affectione sincera dilexerat oꝛa vlix
em ⁊ alios thelamoni necis participes multa cōmā
toria uerba diffudit. // Quare vlixes de uita sua du
bitans quadam nocte sub ip̃iꝝ noctis cecitate nimis
obscure cum suis nauibus recessit a troia furtiue. ⁊
alto pelago se omisit. diomedī amico suo palladio
ip̃o dimisso. // Sꝫ pirrus thelamoni corpus cremari
mandauit. ⁊ ex eo facto cinere in quodam uase aure
o deponi ⁊ ofignari deposuit cinerē ip̃m multi saga
cis artificii munimine sigillatū ad ip̃ius thelamoni f
gis regnum ꝑpriū deferēduꝝ. Agamēō uero ⁊ mene
lans cū q̃busdā regibus sibi fauentibus oꝛa pirrum
⁊ quosdā reges q̃ pirro fauebāt faciebāt se cautius
custodiri cum pirrus insidiaretꝝ eisdeꝝ. ⁊ ip̃i similiter
ip̃i pirro. Sed antenor suo oꝛa tractatu iter eos paceꝝ
stabilem reformauit. ⁊ uniuersos maiores grecorum
ad diuinū in magna solēnitate studuit iuitare quos
in magna diuersitate ciboꝝ parauit ⁊ refecit eosdem
⁊ preterea eos in multoꝝ exhibitione donoꝝ hōraꝝ

curauit. **G**reci uero contra eneam eorum assertionibus
impingebant ipsum contra eos scz fregisse fidez rupto
sui uiculo iuramenti ex eo qd polixenam celauerat r
am mortis. cuius occasione magn9 achilles exciterat
interfectus. **E**t tō cōicato cōsilio enee exilium indixe
runt. ut perpetuo relegaret a troia. **Q**ui cuz non ua
leret eorū iussib9 contraire grecis humiliter supplica
uit. ut saltim uiginti duas naues cum quibus paris
apud greciā se otulit sibi cedere dignarent. **E**t cuz
refectione nimia indigerēt reficiendi eas sibi deberent
spacium indulgere. **Q**uod greci liberaliter cōcesserūt
quatuor mensium spacio sibi dato ad refectionē ipa
rum. **I**nterea antenor noluens in troia manere. qui
busdam nauibus sibi questis uoluntarius recessit a
troia cum q̄titate plurima troianoz. sed quo iuit ⁊
quo diuerterit presens historia non declarat. **E**neas
uero contra antenorē gerens aīn odiosum pro eo qd
facto suo diuino factum ē qd ipse relegaret a troia ⁊
anthenori patebat libertas eundi ⁊ redeundi a troia
p̄ sue arbitrio voluntatis latentes anthenori para
uit insidias qualiter a troia posset perpetuo relega
ri ⁊ qd ei facultas eundi ⁊ redeundi ad greciam peni
tus tolleret. **Q**ua p̄pter eneam troianis omnib9 q̄
superstites erāt in troiam ad consiliuz conuocatis sic
eos allocutus ē dicens. **A**mici frēs ex quo sinistrae
Fortuna ad presentem statum in quo estis nuperis
deuenistis aperte uidetis quia nō sine alicui9 cōsilio
protectoris salubriter poteritis ducere dies vrōs.
Est ergo uobis salubre ut me recedēte de aliquo uest
ro rectore salubriter cogitetis. // **S**i enim vicini uestri

habitantes per villas ⁊ castra ⁊ et alibi sentient vos
sine p̄tecte manere passim in vos irruent ⁊ cōtinu
is prede lacerationib⁹ vos exponēt. **E**xpediit ergo
vobis ut mihi videt⁹ mittere pro anthenore. ut eum
vobis cōstituatis in regem. ut cū ei⁹ cōsilio ostra emu
los vestros possitis salubriter vos tueri. **P**lacuit
itaq; enee cōsiliū vniuersis propterea per eorum nun
tios anthenore perquisito inuentus ad troiam festi
nus accessit. **I**n cuius offensionem saltim enee arma
ta manu voluit proflire cū adhuc enee in troia po
tior eo eēt. **G**uare reliqui troiani apud troiā exis
tentes eneam humiliter deprecant⁹. ut a suis desistat
inceptis. ne mala eorū oīa que iam finem in bellis. ali
quē sunt sortita per civilia ⁊ intestina bella iter eos
debeant innovari. **A**d eorū igit⁹ verba enee sic dix
it. **Q**uis hominū pōt tanta pietatis dulcedine demulce
ri. ut tanto uiro nequissimo ⁊ otinuo proditoris ac
torū parcere pie posset. cuius proditoris artib⁹ fac
tum ē qd polixena inclita regis filia virgo innocens
mactari corā sepulchro achillis sic crudeliter meruit
fec. **E**t ego sū a vestro cōsortio perpetuo relegat⁹. q
vobiscum affectauerā in cōmunibus lacrimis tāq; eū
rū particeps cōdolere ⁊ cōiūm anxietatū vīā cōsolati
onis exquirere. per quā possemus in tantis nrīs do
loribus aspirare. **A**d verba igit⁹ enee troiani tūc cōi
deliberato cōsilio anthenorē decreuerunt a troia p
petuo relegandam. ita qd nunq; redire troiā sibi lice
ret data sibi licēcia a troia otinuo recedendi quod
statū factum ē. **A**ntenor at statū cū suis nanibus ⁊
multis de reliquiis troianorū se immisit in mare ⁊ tā

diu p pegrina equora nauigauit donec i quorūdaꝝ
manus incidit p rataꝝ qui irruētes i eū ⁊ suos quos
daꝝ itēfecerūt ex eis ⁊ alios vlnēribus affecerūt et
demū prelati sunt oēs tandē ab eoz maibꝝ liberati
tandiu p maris equora deuebūt donec aura prospe
pera inspirante iuxta litora cuiusdam puincie appli
cant que gerbendia vocabatꝝ. In qua tunc regnabat
rex quidaꝝ valde iustus ⁊ pius oetides noīe q̄ puī
ciaꝝ ipsaꝝ i multa trāquillitate regebat. In terrā igitꝝ
huiꝝ regis descendit āthenor in comitiua paucorum
iuxta litꝝ cuiusdā rupis excelsē que ipsi litori immine
bat. ¶ **G**uare ipsiꝝ loci scrutata planicie que a radice
rupis ipsius longe lateqꝝ per arua distendebatꝝ ⁊ ne
mora ⁊ in multis aquaꝝ fontibus circūquaꝝ anthe
nor ipsius loci amenitate captata in supercilio rupis
ipsius quādā ciuitatem fundare disposuit ⁊ fundauit
cum reliquis troianoꝝ qui nauigauerāt cum eodē ⁊
eam corchire menalon statuit appellare. quā in breui
tempore fortium muroꝝ ābitu circūcinxit institutis
in eis multuꝝ per girū curribus bellicosiss. Quod pꝝ
qꝝ troianis innocuit qui remanserāt apud troiaꝝ de
ciuitate ipsa in loco tuto firmata ferili ⁊ amēo max
ima pars eoz sponte peruenit ad eā. ex quibus citos
ipsa necnō ⁊ multis aliis facta ē nimiuꝝ populosa p̄
dictus āt rex oetides cuius erat dñio puincia ipsa
subiecta spōte peruenit ad eā. Ex quibus nouit āthe
nor qꝝ rex ipsum magnā recepit in gratiam. ⁊ ciuitatē
ipsaꝝ ⁊ oēs troianos eosdem. ¶ **G**uare magnificatus ē
valde ex dilectione regis anthenor ppter sue probi
tatis industriā ⁊ in regno ipso per regē factꝝ ē secūduꝝ

ab eo. **C**assandra uero que remanserat apud troiam multis exacerbata doloribus ex lapidatiōe mris et polixene sue sororis multos dies duxit in lacrimarū anxietatibus ⁊ lamentis. **S**z demū lacrimaz ibrib⁹ exsiccatis ⁊ ea parūper a suis doloribus respirante **G**reci qui intendebant a troia recedere ab ea multuz exquirūt de futuris eoz. **Q**uibus cassandra dixit mlt̃ ta mala eis debere succedere anteq̃ in patriā recipiantur eoz. **A**gamemnoni uero dixit ipm interficiēdū ab illis qui sunt de domo sua ⁊ unicuiq̃ eoz accidit si cut cassandra uaticinata ē illis prout presens histori a per sequentia declarabit. **D**e ethelamonto uero clā destine interfecto supererāt duo filii quos ipse de duabus reginis uxoribus sibi susceperat. quoz antegē nitus vocabat̃ eamcides de matre eanca ⁊ alius de regina ecbimissa q̃ antissacus vocabat̃. **H**i duo duz etatē agerēt puerilē dati sūt sub tutela ⁊ cura r̃gis tencri. ut eos donec p̃bescerent educaret. ⁊ donec apti fierēt ad militiam assumendā. **A**gamēnon uero ⁊ menelaus a grecis licentiam postulauerunt recedendi. quam ipi maiores grecoz adhuc existentium apud troiam dcedere noluerunt habentes eos de claudescina. **E**thelamonii nece suspectos dum de ulixis fuga furtiua. per quam accusatorē seipm eē constituit. **A**gamemnonē ⁊ menelaum ipi greci ut in aliquo releuarēt sibi recedendi licenciā tamē inuitis animis attribuūt. **I**psi āt recedentes a troia alto pelago se omittunt. **T**empus erat quo calcatis uis autumnus in orbe iā suas messes exoluerat inequales. ⁊ vicina biemps in suo pigro rigore iam ueniens propriis frōdibus

spoliauerat arbores ⁊ dulcibus animum iā idixerat si
lencium canilenis. **T**unc cum robusta uentoz auste
ritas in multo flatus spiramē suis ꝑsiluit a cauernis
tunc cum ab aere liquido serenitate depulsa nubium
obscura ogeries uestit illuz que ī pluuiaz copius dis
soluta noua dant incrementa fluminibus. ⁊ ab esti
uis frustis ramoꝝ ⁊ truncis decidentibꝫ inter ualles
in suis decursibus ualles ipas undecūqꝫ mundificāt
⁊ extergūt tunc grecoꝝ inconsulta facilitas ceco au
ditatis ardore corda omouit q̄ ad ꝑpria repatriare
volentes per peregrinantium animos feruēti calore
febricitare opellit. ut non aduertentes uiaꝝ discrimi
na. nec temporum qualitates desideratum attingant
ad iter. propter quod plerisqꝫ origit. q̄ duꝫ ad ꝑpri
a inconsulte festinant redire uiaꝝ īpedimētis emergē
tibus inopinatis agressibus in medio uiaꝝ deficiūt
⁊ nunqꝫ ad propria superest illis perueniendi facul
tas. **H**oc enim desiderio dñi grecoꝝ capta sunt uota
ad propria redeundi recedentes a troia cū eoꝝ nau
bus diuitis multis onustis. quas ab opulenta troia
norum preda sibi multipliciter quesierunt in ꝑfūdo
hiemis quodam die sereno captato se posuerūt ī ma
ri ⁊ eleuatis uelis ⁊ in flatibus uentoz expansis per
q̄tuor dies ⁊ totidē noctes quasi feliciter nauigauerūt
Quinto uero die circa nonam dñi per mediuū mare
maris equora plena securitate sulcarent. serenus aer
subito factus est ater. duꝫ aer obductꝫ nubibꝫ ībres
euomeret in multa copia pluuiaz. **A**ugit ether ī to
nitrūꝝ aggregationibus sonos emittentibus terri
bundos ⁊ coruscatoꝝ repētinis ⁊ falsis ignibꝫ t. as

lucentes inter tenebras tempestatis instabilem lucem pre-
stant. **E**urus uero notus et affricus ab aëtris eolus re-
laxati maris ima subuertunt. et nunc in tumentes montes
nunc in profundis hiatus maris undas eleuant et dis-
cindunt uehementes spiritus pellunt. Sic ergo grecorum
naues maris nimia tempestate quassate nunc huc nunc
illuc incerto remige transferunt. scindunt uela multas
dilacerata per picas magne frangunt arbores. et stri-
dore in aëthere suis malis violento diuorcio separa-
te varias collidunt in partes. Temonum uero suorum
ab ipsis nauibus auulso excusso remige naues ipse dum
uage periclitantur varios inter fluctus superuenientis noc-
tis tenebris duplicatis inulcem segregant et a fulminibus
a summo celo in triplici flamma ruentibus medio fluctu
um exurunt et exuste fumosas deperiunt inter undas
dum eas celestis ignis exurit et maris aqua submergit
perirent ergo greci nauigantes in ipsis et innumerabiles
diuitias troianorum que uehebant in eis vorax pontus
absorbet. oeleus uero atax qui cum triginta nauibus suis
in predictam incidit tempestatem omnibus nauibus
suis exustis et submersis in mari in suis viribus bra-
chiorum natando seminuus peruenit ad terram. et
inflatus pre nimio potu aque uix se nudum recepit in
litore. ubi usque ad superuenientis diei lucem quasi mor-
tuus iacuit in arena de morte sua sperans potius quam de
vita. // Sed cum quidam ex suis natando similiter a
maris ingluwie iam erepti nudi peruenissent ad litus do-
minum eorum querunt in litore si forsitan euasisset quem
in arena iacentem inueniunt. et dulcibus verborum fo-
uent affatibus. cum nec in vestibus ipsum nec alio

possint subsidio refouere. Sic ergo ut dictū ē grecis periclitantibus origit ⁊ aiaci. virtute dee minerue. q̄ oceptam irā atrocissimam in aiacem ⁊ alios voluit vindicare. ex eo q̄ cassandrā a templo suo violenter abstraxit. Quāuis ergo dictuz sit q̄ pena suos tenei debz actores nō ē nouū. ut obvni9 culpam duntaxat mille non culpantes sepius arceāt. // De aliis uero grecis ⁊ grecoz ducibus a troia tunc recedentib9 et ad propria festinantibus q̄ presentis cladis periculū minime subierunt qualiter eis successerit sequēti libro apertius enarrat.

De naufragio nauium grecoz ⁊ nece agamēnōis.

Erat tempore quidam rex erat in grecia nomine nauias q̄ regnū in grecia magne latitudis ⁊ lōgitudis possidebat. cuius regni situs ex latere septentrionalis plage longe maris pelago iungebat. dū ex eodem latere haberet rupes excelsas. quaz radices ābiebat pelagus iporrectum. ⁊ multos ex eodē latere iuxta se haberet scopulos montuosos. Hic rex nauius tempe troiani belli habebat duos filios. quorum primogenit9 palamides in suo noīe vocabat. alius minor eo/ vocabat oetes. Hic palamides multa strēnuitate vigeat dū eēt uir fortissim9 ⁊ aiōs9 i bello ⁊ equestris milicie multa fama preclarus. Hic ad grecorum exercitum in multaz nauium copia ⁊ suoz multorum militum comitiua apparatu maxio poterat accessit. cum nullus rex in grecia matius regnū haberet nec tātis diuitis opulētū. Hūc palamidē greci in imperatorē totius exercitus statuerūt. Agamēnōe ab eius cura principatus amoto. // Qui palamides

demum in officio belli mortuus expiravit ut de his
omnibus et de eo satis est supra suo loco relatū. **Sed**
quedam quibus aliorum placet interitus et qui semper in eo
rum maliciis gloriatur regi navio et eius filio oeto de
morte palamidis falsis adinventionibus et suborna
tis in multa fictione omentis aliter sunt testati. dix
erunt enim palamidem non in bello peremptum sed clam
destine et furtive per vlixem et eius socium diomedem de
consilio grecorum fuisse nequiter interfectum. et ut ex eorum
omentis reslaret firma credulitas de eius interfectio
ne omentati sunt ficticiam formam et modum astruētes
in dictis eorum vlixem diomedem agamēnonem et menea
um duas falsas litteras confinxisse in quibus contineba
tur palamidem cum troianis prodicionem grecorum exer
citus tractavisse pacta sibi a grecis quadam auri max
ima quantitate. et has litteras fecerunt ad latus cutusdam
interfecti hominis collocari. **Cum** autem finxisset eos sci
re promissam pecunie quantitate procuravit vlixes cum
quodam secretario palamidis pecunia sibi dara ut
illam pecuniam quam troiani promiserant palamidi pro
prodicione exercitus se daturus sub capicio lecti pa
lamidis se abscondere procuraret quam cum vlixes affig
nasset eidem idem secretarius palamidis sub capicio lecti
ipsius late ter abscondit. **Quid** cum idem secretarius se ad
vlixem postmodum contulisset et relatus sibi extitit in se
creto qualiter perfecerat mandatum vlixis. **Vlixes** in eo
de loco clandestine eum fecit occidi. **Quibus** itis postea
per grecos inventis et lectis grecos contra palamidez sus
picionis animus ocepisse dixerunt. **Et** cum greci ad cen
torum palamidis se postmodum contulisset perquirentes sic de auro

rei ueritas se haberet perquisito eius lecti capicio inue-
nerūt auz ipm in ipso in eo pondere quo p̄dicte lit-
tere continebant. quare cum greci fidem adhibuissent
his que continebant in litteris postea firmiorē in pala-
midem irruere uoluerūt tanq̄ p̄ditōis actorē. **S**ed
palamides oīra predicta aīose resistens obtulit se ex
inde defendere p̄r duellum equestre qualiter ip̄s sce-
leris erat inscius et separati innocentiam suā bello ip-
so purgare et cū nullis grecoz fuisset q̄ tūc oīra eū pug-
nādi cā congregari uoluisset uidentibus predictis ei-
emulis q̄ per eā uia ipm nullatenus uicere potuerunt
Ulixes in suis sermonibus sedauit populū et iurauit
in tūm q̄ de his que oīra palamidē suggesta fuerunt.
falsa crudelitate diuulsa eius uideret adiutor pala-
mides fuit per eū adhuc īperio exercitus reformatus
Addiderunt etiā p̄dicti oīmentatores adinuentiōibz
suis q̄ nō p̄ multos dies ulixes et diomedes secreto
sunt palamidem allocuti asserentes sibi q̄ ip̄i certifi-
cati sunt q̄ in quodam veteri puteo erat quidā max-
imus thesaurus absconditus. qui indubitanter ab eis
poterat obtineri. **D**e quo eum cum eis uellent eē per-
cipem. sequenti die disposuerunt ad predictum pu-
teum se conferre et si placeret ei tunc ire cum eis ad p̄-
dictum thesaurum habendum gratum et acceptū ha-
bebant. **P**alamides uero eorum fraudum ignarus ex
sola fide deceptus ueniente nocte ad predictum euz
eis se contulit puteum ubi collatione facta inter eos
quis eorum primo descenderet. **P**alamides in euz se
obtulit descensurum. qui discalciatis pedibus et sup-
fluis uestibus reiectis a se in puteum ipsū animosē

descendit. Quē ut presenserunt ad inā putei peruenis-
se statim eū lapidibus obruunt ⁊ interfecerunt eūdeꝝ
⁊ ipm mortuum in puteo dimiserunt ad eozꝝ tento-
ria sub eiusdem noctis silentio properantes. **E**t talis
fuit falsi omēti globus qui de morte palamidis nau-
li regis aīm patris sui ⁊ oetis fr̃is sui ad credendum
innoluit. **P**ropter quod rex naulus ⁊ eiꝝ filius oetꝝ
diligentissime sunt scrutati qualiter ad vindictaz ne-
cis filii ⁊ fr̃is eozꝝ potenter insurgerent oꝝtra grecos.
qui in ipso exercitu fuerunt. **A**udauerunt enim ꝑ
certo qꝫ greci ipsi hiemali tpe se posuerunt in mari cā
ad eozꝝ propria redeundi qꝫ necesse habebant per cō-
finia regni sui transire. **A**ndauerunt ergo eozꝝ hōi-
nibus ut qualibet nocte in cacumie montium exesten-
tium iuxta pelagus ignem accenderēt. ut decepti greci
per noctis tenebras trāseuntes putantes se eē secꝝ ter-
ram in qua secure se recipere potuissent ibi diuerterēt
incauti ⁊ velis expansis in montes ipos ⁊ scopulos
cum nauibus eozꝝ irruerent ubi naues ipse subirēt dis-
solute per naufragium ⁊ irreuerabiliter deperirent.
Quod et factum est. **N**am in ipsis rupibus ⁊ scopu-
lis plusqꝫ ducente grecorum naues cum nauigantibꝝ
in eis naufragio sunt submerse. cetera vero naues qꝫ
bas precedentes proxime sequebantur. cum ad locū
ipsum sub eiusdē noctis tenebris peruenerunt. audi-
to fragore nauium. que inter scopulos frangebant
⁊ ex eorum letali clamore qui moriebantur in mari /
locum ipsum exiciale virantes ab eo fugiunt. ⁊ se i-
mittunt in pelagus spaciosum. cum quibus agamen-
non / menelaus / et diomedes / et quidam

ali de quibus infra dicitur predictum naufragium vi-
tauerunt. **P**redictus autem oetus siue peleus cum esset bi-
nominis predicti regis nauli filius agamemnonis et di-
omedis curiose mortem affectans. uel ipsorum graua
detrimenta suo exquirat in animo qualiter obeire ipsis ua-
leat si contingat eos salue ad propria remeare. propter
quod per spales litteras suas et nuncium sapientem clitemes-
tre regine agamemnonis uxori per uero et certo firma-
uit quod agamemnon maritus eius unam de filiabus regis per
ami duxerat in uxorem. **Q**uam diligens uehementer su-
um secum deducit in regnum ut regni sui eam sibi constitu-
at in reginam et clitemestram eius uxorem ueram regno
priuet et infallibiliter morti tradat. // **U**nde cum sibi
expediat ante tempus occurrere monet eam ut sibi cau-
te provideat ne suam incidat in ruinam. **C**redidit ergo
clitemestra uerbis oeti et ei humiles grates reddens.
tacito suo obseruauit in animo qualiter se a sibi dictis in-
fideliis uiri sui salubriter tueretur. **F**actumque est quod agame-
non a periculis maris saluus euasit et perueniens in regnum
suum. **C**litemestra eius uxor que iam sibi parauerat sue
neceis infidias eum ficticie leto vultu recepit. **N**ec autem
clitemestra in predicti sui mariti absentia matrimonii
fedus irrumpens peccauit in legem. **N**am eius pudore
postposito matrimoniale iubarum cum quodam egisto no-
mine violauit. in cuius amore clitemestra in tantum ex-
arserat. quod ex ea quandam susceperat filiam. que erigo-
na vocabatur. cui dare pro certo promiserat regnum
suum. **L**icet egistus regie non esset originis nec du-
cis nec comitis nobilitate decorus. **S**ed hoc est
certum inter femineas voluptates. quod cum in

sui corporis deliramenta labuntur nunquam appetunt cum
aliquo commisceri qui marito suo sit melior nec equalis
Semper enim ad viliora declinant et cum ipse honoris earum
perdisce facere sine in personis suis non horrent committere
vilicates. Sed non nisi cum vilibus eas committunt. Quod
uis est cum melioribus viris suis est et seipis aut mundi
maioribus committeret scelus maximum esse putaret. No
bilitas enim et diuitie committentes eas non excusarent.
a crimine. quod adulteri non fedarent infamia et quod inocen
tem maritum turpius non afficiat nota rivalis. **I**n tan
tum igitur clitemestra cum egisto suo dilecto tractauit quod
prima nocte qua uenerat agamemnon dum suo sopora
tus dormiret in lecto egistus in eum irruens. ipsum iugu
lo iteremur. **Q**uo mortuo et eius corpore tradito sepul
ture. **N**on per multos dies clitemestra egistum duxit in
vix et illum sui regni regem constituit metenaz. **A**gamemnon
vero supererat quidam filius ex eadem clitemestra sibi
susceptus borestes nomine. qui nondum annos ad
huc attigerat pubertatis. **I**unc rex talibis sanguine
us eius timens ne egistus ipsum furtive perimeret clam
ipsum eripuit et ad idumeneum regem crete consangui
neum eius similiter transmisit eundem. licet boresti re
mota proximitate coniunctus. **H**unc tamen idume
neus rex et eius uxor regina tarasis gratanti animo sus
ceperunt quem non minori affectione carius observa
bant quam quamdam eorum filiam nomine climeram futuram
heredem ipsorum in regno que nondum effecta thori matura
annos pueriles agebat. **I**lle idem oetus maui regis
filius ad egeam diomedis uxorem se contulit et eo
dem modo quo induxit animum clitemestre ad credendum

viro suo ducente secū vnā ex filiabus priami eodem
modo induxit egeā. **H**ec egea fuit filia polinici re
gis argiuoz. qui mortuo sibi superfuit egea p̄dicta ⁊
quidam filius uocatus assandrus quare post mortē
patris polinici egea ⁊ assandrus diuiserunt inter se
inuicem egeū regnum argiuoz. cuius regni vnā medi
etas peruenit egee ⁊ alia medietas assandro fratri su
o. **E**gea uero cum medietate sui regni predicti duxit i
vix diomedem eundem. **V**ox dum frater suus assan
drus in grecoz exercitum se offerret contra troyanos
cū predicto diomede sororio suo anteq̃ applicarent
ad grecoz exercitum apud boeciā peruenierunt ibi f
creandi causa per dies aliquos manere disponentes
S⁊ rex thelephus illius provincie dñs egre ferēs mo
ram illorum in multitudine suoꝝ militum armatorū
irruit in eosdem. **C**uius rei causa cum haberent se ne
cesse defendere. **A**ssandrus multos ex militibus regis
thelephi interfecit. **Q**ue rex thelephus tolerare nō ua
lens tot suoꝝ excidium accepta quadā lancea i qua
erat ferrum ualde secabile assandruz letaliter vulnera
uit ⁊ mortuum ab equo deiecit. **D**iomedes uero agni
ta morte assandri cognati sui furibundus se ingerit i
ter homines regis thelephi ⁊ multos interfecit ex eis
⁊ demum corpus assandri a pedibus equorum vio
lenter abstraxit ⁊ in multis lacrimis inter suos illud
adduxit. ⁊ hec fuit rei ueritas de morte assandri fris
egee **B**ed non sic fuit egee suāsum immo pro certo si
bi assertum extitit q̃ assandrus interfectus extiterat
studio diomedis ut eo mortuo medietas regni cede
ret egee eius uxori per quā ip̄e fieret integer do min⁹

Egea m
suum qu
fratre pri
sati. ppte
fili regis
q̃ nullo m
dixit exili
re. Quare c
declinat ign
accessit. ut
illius p̄p̄m
dixit q̃ in the
rauerat cum
tunc fortuna
tri. Rex at d
regna sibi m
carbaciū v
osdem. In e
se armata n
brachio de
illos specta
ip̄ius fueru
mendat im
rum regna
sionibus li
dies eoz. n
dictos eoz
Entas uer
nates suā
bellicosos

reliquias prede exponere nitebant. **C**onsuluit ergo e
is enneas q̄ cum ip̄e ad eoz defensionem diutius cum
eis eē nō possit ut mittant pro diomede uiro tā stren
nuo q̄ cū exiliū pateret̄ adhuc ex eo q̄ recipi non po
tuit inter suos ad regimē ⁊ subsidium eoz libenter acce
deret. **D**ixerunt itaq; troiani pro diomede qui auxi
lio undecunq; quo potuit oquisito cum multa celeri
tate se contulit apud troiam. **C**ui cum inuenisset troia
nos quasi obsessos. ⁊ adhuc eneā ibidē. qui inter se
gausi sunt ualde ab̄o ad bellum se parant ⁊ ordina
tis troianis aptis ad bellum armata manu ad preli
um egrediunt̄ cum eisdē. diebus igit̄ septē ot̄ nūis ē
pugnatum inter quos diomedes multa omisit ⁊ sue
strennitate persone multos interfecit ex aduersariis
troianorum multos cepit ex eis ⁊ quoscunq; per eū
capi otigerit faciebat statim furca suspendi tāq; suis
pessimos ⁊ predones. **O**ctauo uero die in multa bel
landi astucia sic uiriliter irruit contra eos q̄ ip̄os un
diq; circūcinxit sic q̄ manus eius effugere nō ualerēt
quos oēs furca suspendi mandauit. ⁊ eos more fuz
patibulis diuersis affixit. **R**eliq; at̄ vicini de adiacē
tiis villis ⁊ castris audito de insultantib; in troiā s
sic amara morte osumptis perterriti nūm̄ cessauerūt
omnino uexare troianos. **U**nde quies ē maxima pa
rata troianis si quies in eoz tribulatiōib; dici po
test. **E**neas uero interī suis relictis nauibus cum mul
tis de reliquiis troianoz ⁊ patre eius anchise naues
ip̄as ascendit profectur; in exilium sibi a grecis indic
tum propter quod cum nauibus ip̄is alto pelago se
omittit. ⁊ cū prorsus ignoraret quo sibi sedem fata

statuerunt ubi suos possit locare penates multis ma-
ris exagitatus periculis multis locis adhesit. **S**z vo-
luntate deorū cum suis nauibus pontum intrat ⁊ tā-
diu per peregrina maria nauigat q̄ peruenit italiam
⁊ i tusciam se recepit. De processionibus autē enee p̄ti-
cularibus qualiter sibi successerit post recessum eius
a troia ⁊ qualiter sibi origit postq̄ peregrinari desi-
it ex quo venit in tusciam presens historia nō descri-
bit. sed qui eoz volunt habere noticiā legant virgi-
lium in encidos. **E**gea uero uxor diomedis postq̄
ad eius peruenit noticiam diomedem receptuz a troi-
anis ⁊ hostes suos sic violenter debellasse timuit ne
diomedes forte viribus cōsitis in eam irrueret ⁊ su-
os ⁊ eam offenderet tanq̄ lesus ab ea. Vnde habito
cōsilio cum argiuis statuit pro diomede mitte- ut ad
regnum suum secure debeat remeare. **E**ui habito nun-
cio sue uxoris gausus ē valde ⁊ festinus ad p̄pria
remeauit. ubi ab egea uxore sua ⁊ omnibus argiuis
sinceris animis ⁊ cum maximo gaudio fuit receptus
Eteri vero grecoz qui reges eoz redeuntes a troia
recipere recusauerant penitentia ducti humiliter quē-
eos ⁊ ipos regnoz suorū restituunt dignitati. **E**ui
postq̄ ad regna peruenerunt eoruz vrbes ⁊ loca col-
lapsa in eorum absentia sollicita mente reformant ⁊
in meliorem statum restaurare procurant.

De boreste vindicāte mortem patris in morte ma-
tris ⁊ recuperatione regni sui.

Resttes igit agamēnōis filius quē rex idumene-
us suscepit nutriendū ob timorem egisti iam a-
doleuerat ⁊ .xxiii. annorum iam erat maior

effectus cum rex idumeneus ipsum honore militie decorauit in multa iocunditate festina. **Q**uo facto milite idumeneum regem deuote rogauit horestes ut euz etas eius et tempus appeteret circa regni sui recuperationem et in ultionem necis intenderet patris sui. ut de militibus regni sui sibi deberet subsidium exhibere. **Q**ui libenter annuens mille milites valde strennuos sibi assignauit. ubi multorum suorum requisivit et expectauit auxilium. sic quod breui tpe alios mille milites sibi quesituit et cum predictis duobus milibus militum ciuitatem thoensem aiosus intrauit. **E**rat archuismoi ciuitatis dominus rex forensis / sic suo nomine nuncupatus. qui olim fuerat intimo agamennois et multum odiosus egisto. **C**ausa uero ipsius odii propter quam rex forensis contra egistum capitales inimicicias obfouebat precipue fuit illa. **N**am cum idem rex forensis de quadam filia sua cum eodem egisto matrimonium contraxisset dictus egistus ob amorem elicemestre a filia regis forensis diuerterat libello repudii sibi misso. **P**ropter quod gratanti animo se obtulit et rogauit horestem quod in sua comitua contra egistum ipsum admitteret qui in seruitutis horestis et destructione egisti uenire cum trecentis militibus intederat. de quo horestes satis regratiatus est illi. **T**empus enim erat quod iam sol tauri signum intrauerat tunc cum prata uirerent et uerarent flores in arboribus redolentes ruberent rose in uiridibus rubis eaz. et in dulcibus cantibus philomene dulci modulamine citarisarent. **T**unc cum esset mensis ille maius qui horum ductor est omnium et blaudus alumnus ipsorum tunc horestes cum rege forense

et eorum exercitum a ciuitate troiezen ambo feliciter discedentes mecenias accelerant et cum eos nollet recte mecenenses borestis exercitus ciuitatem ipsam dura obsidione clusit. **R**eceperat enim borestes responsus a diis ut contra egistum secure procederet. nam sibi contra eum est concessa victoria. et acceptum est diis quod de matre sua ipse idem assumat suis manibus ultionem. **Q**uamuis enim clitemestra in ciuitate ipsa esset inclusa egistus tamen non erat in ea. **T**uerat enim egistus pro ciuitatis succursu milites coadunare pugnantes. cum quibus ciuitatem ipsam se sperabat pro certo tueri. **S**ed borestes agnita veritate per quam viam redire possit egistus in comitiua sua ordinatis suis exploratoribus circumquaque per passus viarum. per quos egistus redire poterat multos milites ostipari decreuit qui egistum possent intercipere redeuntem. **I**pse uero qualibet die ciuitatem ipsam continuis vexabat insultibus. que a suis ciuibus poterat male defendi. cum non fuisset ciuitas ipsa contra insilientes in eam ante tempus pro sua defensione munita. **Q**uare factum est quod ciues eius sustinere non valentes nocturnos stimulos et diurnos quintodecimo die obsidionis ipsorum cessauerunt omnino bellare et ciuitas ab borestis exercitu capta est. **I**ntrauit igitur borestes ciuitatem in multa militum comitiua et ordinatis militibus in portarum custodia. ne quis ingredi uel egredi posset ab eis ad regium quondam sui patris palacium properat ubi clitemestram suam matrem inuenit quam statim capi mandauit. et fida custodia detineri. **S**ic et omnes qui patris sui regis agamennonis conspirauerunt in

mortem ⁊ qui ostra rebellionem ei⁹ fuerūt principes
factionum. // **E**odem etiam die dum egistus celeraret
ad ciuitatis succursum cum quibusdam suis militib⁹
incidit in manus milicum borestis egistum expectan-
tiam redeuntem. // **Q**ui irruentes in eum ⁊ eius socios
bello commisso ceperunt egistum omnibus suis mili-
tibus interfectis ⁊ egistum ad borestem adducit ma-
nibus eius post terga ligatis. **S**equenti uero die bo-
restes mandauit clitemestrā matrem suā ligatis ma-
nibus nudam adduci. contra quam borestes nudo ē
se illico irruit ⁊ ubera eius ab eius pectore propriis
manibus extirpauit. ⁊ in multis ictibus ensium inter-
fecit eandem. **Q**uam interfectam ⁊ nudam extra ciui-
tatem per terram trahi mandauit. ⁊ canibus ⁊ volu-
cribus eam statuit deuorandam. **P**ropter quod eaz-
dū insepulta remansit donec canes ⁊ volucres totū
corpus eius exceptis ossibus cōsumpserunt. **E**gistum
uero nudum per totam ciuitatem tractum furca sus-
pendi mandauit. // **S**ic ⁊ omnes alios quos ceperat
tractos p ciuitatem et furca suspensos necari decreuit.
Quid ultra. ex omnibus impiis infidelibus ⁊ peruer-
sis per borestem mecenaz ciuitate purgata uere dici
potuit agamegnontis mortem per tantorum mortes
ultā plēe fuisse necnō de clitemestra ppter obprobri-
um a se turpiter viro factuz. necnon ⁊ illatam iuriāz
per eam nato suo in multis. in quibus clitemestra pec-
cauit. **F**uit enīz homicidiū rea que talem ⁊ tantum re-
gem qualis fuit inclitus agamennō sub eius securita-
te cubantem fecit occidi virum ⁊ filium turpis adul-
terū affecit iniuria ⁊ seipsam naturā ⁊ morē muliezz

nobilium non obseruans. **Q**uare iustū fuit ut de tot
malis incurreret multa mala per eum precipue quem
in nota dedecoris tot malis affectit. **I**nterea menelaus
quia in multis periculis maris euasit cum helena ux
ore sua cretam applicuit. ibi de morte agamennonis
fris sui et vindicta per horestem assumpta rumorem
audiuit. **C**ontra horestem igitur menelaus grauē cepit
animum de tam dira vindicta quam exercuit contra
matrem. et ibi tam maiores quam vulgus pro maiori p
te ciuitatis ipsius venerunt ut viderent helenam pro
qua greci tot mala sunt passi. **D**emum uero ventis se
cundis afflantibus menelaus cum helēa recessit a cre
ta felici navigatione positus in portum applicat me
thenarum. ubi odiosum animū demonstrauit horesti
dicens eū in regno patris non debere succedere ex eo
quia in matrē tam dirā exercuit ultionem. que magis
impietas dici potest quam vindicta. **Q**uare factū est quod cō
gregatis omnibus grecorum regibus in athenis ma
iori parti eorum cōter videbatur horestem agamennō
nis filium regno patris indignum. quod contra matrē tan
ta fuit impietate crudelis. et ideo exilio magis dignū
in defensionem suam allegante tunc horeste. quod quic
quid de matre fecerat exercuerat de voluntate et iussu
deorum. **D**ux autem athenarum pro horeste se obtulit cōtra
quemlibet probaturum. quod horestes regni methēa
rum dominio dignus erat. et quicquid de matre fece
rat deorum peregerat voluntate. contra quē dum nullus
fuiſſet qui p̄dicto bello se vellet offerre p̄dicti reges
solēni cōicato consilio absoluerunt p̄dictum hores
tem ab omni querela ipsorum de regno patris solēniter

coronātes **Q**ui licenciatus ab eis cum athenaz duce q̄
affectione purissima associavit eū dē merbenas appli
cuit ubi cum maximo gaudio fuit receptus **H**orestes
igit̄ in pr̄is solio sedit diademate coronatus egrum
gerens animū contra suum patrum menelaum. **S**ed
recedente duce athenaz ab horeste rex idumeneus ⁊
rex crete apud mecnas se cōferentes inter menelaū ⁊
horestem concordiam tractauerunt ⁊ pazez sic quod
horestes hermionaz fgis filiā menelai ⁊ helene duxit
in uxorem videlicet consobrinam festiuitate nupcia
z inter eos solemniter celebrata. **E**rigona vero filia
clitemestre ⁊ egisti turpi coitu suscepta ex quo no
uit horestem vtermū fratrem suum in regni solio con
firmatum nimio dolore cōmota laqueo se suspendit
Non post multos vero dies vlixes cum duabus na
uibz negotiatoz quas precio oduxerat cretam ve
nit. **Q**uas enim naues amiserat ⁊ quicqd̄ habuerat
ablatum sibi extitit ab incurfibus piratharum ⁊ eo
pocius quia in manus gentis thelamonū aiacis inci
dit que cepit enim ⁊ quecūq; penes ipsuz inuenit abs
tulit ⁊ ipsum furca suspendere itendebat. **S**ed vlixes
industria sensus sui euasit a laqueo gentis ipsuz pau
per tamen ⁊ egenus ⁊ penes se nihil habens. **L**icet ei
sic euasisset a manibus gentis aiacis dum securus eri
pi ab infortunis credidisset incidit subsequenter in
manibus regis nauli qui ppter palamidis filiū sui
mortem capitali odio persequēbat̄ vlixem. **V**lixis
igit̄ sagacitas magna fuit per quam amanibus regis
nauli de persona saluus euasit. **Q**uo uero ingenio ul̄
quo sagacitatis tenui argumento a captura gentis

aiacis ⁊ manibus regis nauli vlixes euaserit presens
historia non declarat. nisi qd vlixes ex predictis causis
ad idumeneum regem pauper ⁊ inops accessit. **R**ex
at idumeneus de tanta vlixis paupertate miratus ni
hilominus hilariter eum suscepit. ⁊ casus suos ⁊ suae
felicitatis accidentia explorat ab ipso ⁊ petit ea sibi
seriatim ⁊ particulariter enarrari. Quod vlixes gra
tanter admittens vt regis petitionem impleret suorum
casuum facta reuoluens in sui narratione sermonis
ea per ordinem explicauit de quibus sic dixit. Verum
est domine rex qd post captionem troie cuius captio
nis ego pars infallibiliter magna fui cum nauibus me
is multis onustis diuitiis de opibus troianorum in
multa auri ⁊ argenti copia ⁊ multorum meorum mihi
famulantium comitiua pelago me commisi. ⁊ me per
plures dies prospere nauigante in quemdam portum
qui merna communiter nuncupatur primo saluus ap
plicui. vbi cum meis pro recreatione descendi. ⁊ ibi
tutus per dies aliquos moram traxi. cum ibi nullus
mibi ⁊ meis molestiam intulisset. Deinde a predicto
portu discessi. ⁊ aura mihi blandiente secunda in por
tum qui dicitur calostofages salue perueni vbi simi
liter cum meis per dies aliquos sum moratus. Cumq;
fallaces venti mihi tempus prosperum suaderent a p
dicto portu discessi ⁊ fere per tres dies proxime sub
sequentes feliciter nauigavi. Tunc subito tempestas ue
torum inualuit ⁊ aer de sereno repente factus obscurus
incerta nauigatione nunc buc nunc illuc sub nimia tem
pestatis clade vexauit. Demum tempestas ipsa me o
pulis in siciliam diuertere nimis inuitum ubi vexationes

passus sum plurimas ⁊ labores. **E**rāt enim in sicilia
duo reges frēs. quoz vnus vocabat̃ strigones ⁊ ali
us ciclopas. hi duo reges irruerunt in me ⁊ meos vi
dentes naues meas diuitiis tantis plenas exposuerūt
per violentias eas prede. ⁊ quicquid inuenerunt ī eis
asportauerunt ab eis in eoz multitudīe militū arma
torum ⁊ eo deterius q̃ superuenerūt duo eoz filii mi
lites ualde strēui ⁊ nimium bellicosi. quoz vn⁹ vo
cabat̃ alifam. ⁊ alius poliphemus. hi irruerūt in mi
lites meos. qui centū interfecerūt ex eis ceperunt me
⁊ alphenorē vnum ex sociis meis ⁊ me ⁊ euz in quo
dam castro in carcerē truserunt. **H**ic poliphemus ha
bebat quādam sororem virginem speciosam. quam
postq̃ vidit alphenor in concupiscentiā eius exarsit. ⁊
eius illaqueatus amore factus ē valde amens. **P**er
sex igit̃ menses me captiuum in sicilia detinuit poli
phemus s̃z demum misertus ē mei ⁊ me cū alphenore
liberauit. **S**ui poliphem⁹ postea mihi multū om̃odi
oculit ⁊ hōris. **S**z alphenor circa sui amoris vebemē
tiā ī tantū operā suā dedit. q̃ sororē poliphemi quā
diligebat noctis tempore a secretario patris eripuit
⁊ ipsam secum adduxit. quod vt peruenit ad suoz
noticiam sui contristati sunt valde. propter quod
idem poliphemus iterum in me ⁊ meos eadem nocte
ad arma prorupit cum maxma militum comitua. ⁊
facto impetu contra meos sui recuperauerunt poli
phemi sororez. qui poliphemus in me demuz irruit
⁊ cluz ab eo insisterē me tueri vnum sibi ex oculis ei⁹
euulsi. ⁊ cum sociis meis qui viui supererāt in naues
pprias me recepi ⁊ cū eis a sicilia eadē nocte discessi

Deinde rectā nāuigatione poritus in eolidē insulā me
ventus applicuit quū inuitum. **I**n hac igit̃ insula
erāt due puellē sorores nīmum speciose ipsius insule
dñe que in artem nigrimantie ⁊ exordizatiōib⁹ docte nī
mīum habebant. Quoscuq⁹ igit̃ nauigantes in hāc
insulam Fortune trahēbant p̃dicte due sorores nō tā
tum earum pulcritudine q̃tū eaz⁹ magicis intantatiōi
bus sic tenaciter capiebāt q̃ multa spes erat itrātib⁹
ab insula posse recedere omniū aliaz⁹ curaz⁹ oblitis
adeo q̃ si quos eorū inueniebāt ad eorum mandata
rebelles statim eos in bestias transformabant. **H**az⁹
igit̃ vna illa viz que magis in hac scientia docta e
rat circe suo nomine vocabat̃. ⁊ alia nomine suo cali
pha. **I**n potestatem igit̃ haz⁹ duarū me fortuna de
duxit. quaz⁹ vna viz circes meo quasi amore bacha
ta suas immiscuit potiones ⁊ suaz⁹ incantationū īsidi
is sic fatūe me allexit q̃ per annum integrum non fu
it mihi ab ea recedendi facultas infra quē annum cir
ce grauida facta ē ⁊ concepit ex me filium. ⁊ postea
natus ex ea creuit ⁊ factus est uir nīmum bellicosus
Ego at̃ circa ppositū mei recessus curā adhibui. **S**z
circes irata persistēs suis magicis artib⁹ me credidit
detinere. **S**z ego q̃ in arte illa ualde silf̃ erā instruct⁹
ottrariis operationib⁹ oīa sua figmenta destruxi ⁊ pe
nitus ānullaui. **E**t qz si ars deludit̃ arte ottrariis cō
mētis ab artib⁹ ī cū p̃ualuerūt efficacit⁹ artes mee. q̃
cū oīb⁹ sociis meis q̃ tūc mecū erāt acirce nīmū āxio
s⁹ recessi. **S**z qd̃ mihi p̃fuit ille recess⁹ nā omittere me
mari uēt⁹ me appulit ī terrā regiē caliphe q̃ suis artib⁹
sic me illa q̃auit ⁊ meos ut maiori tēpore q̃ volueri

me detinuit penes se. mora tamen ipsa mihi non fuit
numiū tediosa. propter ipsius regine pulchritudinem in
qua miro mō vigeat et propter affectus placidos
quos penes ipsam inueni. que placere mihi et meis ni
minz ē conata. Tandē per mei sensus industriam fac
tum ē qd ab ipsa saluus recessi in maxima tamē mei pe
na laboris cum artes suas mee vix repellere potuis
sent. Deinde nauigando cum meis perueni ad quādam
aliā insulaz in qua quoddam sacrum oraculūz habe
bat / quod diuine ocessiōe potētie certa et uera respō
sa petentibus exhibebat. Ab oraculo multa pecii cu
riosus inter que affectuose ab eo quesui quidnā de
nrīs animabus postq̃ a nrīs corporibz sunt egressē
ōtingeret. De omnibz igit tūc per me quesitis ab eo
certum responsūz obtinui p̃terq̃ de aīaz articulo de
quo ab eo nullūz responsūz certum potui obtinere.
Cum igitur ab ipso oraculo discessissem (aura ut
credidi perflante secunda) ventus me opulit p̃trāsire
per quēdā locū periculū multis plenū. Peruēi enī illū
in mare. in quo sirenesque sunt maxia mōstra maria
pelago spaciānt. // Sūt enī ab umbilico superi9 for
me femine virgineū vultum habentes. ab umbilico
uero citra ōnē formā piscis obseruāt. Deāt mirabiles
uoces mirabili sonitu resoluūt ī cātū ī tā dulci modu
lamine cātulene qd celestē putares excedere in sonismu
sitis armoniaz. adeo qd miseri nauigantes cū ad eas
perueniunt tanta earum cantus dulcedine capiunt.
qd eorum nauūz vela deponunt remos reponūt in al
tū nauigatōe penitus abstinentes. // Sic enī aīos mi
serorūz ille cāt9 inebriat. qd miseri audientes omniūz

aliarum curarum grauaminibus exuunt^r et iⁿ t^{em} ipsa
r^u dulcedo demulcet auditusq^{ue} quasi sui iⁿpo^{re} p^{er}is^{is}
obliti nec esum appetunt neq^{ue} cibuz duz eo^{rum} animisq^{ue}
dam sopor illabit^r per quē efficiunt^r penitus dormi
entes. Quos duz sirenes dormire persentiunt naues
gubernato^{rum} regimine destitutas statim euertunt naufra
gio subruunt sic q^{ue} nauigantes in eis dormiendo infeli
ci naufragio submergunt^r. In has igit^r sirenes incidi
7 ne socii mei mecum inuoluerent^r simili soporis erro
re meis artibus 7 mei 7 eo^{rum} auditu sic tenaciter obtu
raui q^{ue} de eaz cantu ego 7 socii mei nihil penitus au
dientes ipsas penitus debellauim^{us} 7 plusq^{ue} mille ex
eis interfecimus. sic q^{ue} salui eaz loca trāsuimus ab e
arum periculis liberati. Deinde nauigando ifelix ca
sus inter siluam nos appulit 7 caribdz 7. cū ad. xv.
stadia eo^{rum} ingluuiosa pericula protendāt ibi ab ip
sa maris ingluuie plusq^{ue} medietas meaz nauium fuit
obsorpta. p^{ro}p^{ter} quod socii mei nauigantes in eis p^{er}
ingluuie ipsi^{us} maris naufragio perierunt. Ego at^q cū
alia medietate nauium meaz ab ipsius ingluuie ma
ris auulsus p^{er}ueneciam nauigando perueni. ubi inue
ni mirabilis gentis tyrannidem que in me 7 meos ir
ruens maiorem partem gladio interemit paucis relic
tis ex eis 7 bona oīa que tunc mecum habebā in na
uiibus abstulerūt a me homines gentis ipsius. 7 cepe
rūt me 7 qui superfuerunt ex meis mecum duris carce
ribus incluserunt. Tandē uolentibus diis liberauerūt
me 7 illos quos mecum incluserant nihil mihi de re
bus meis restitutis ab eis quare in summa paupertate
deduct^{us} circuiui meridiē 7 demū iⁿ terrā istā applicui

factus pauper ⁊ egenus ut vides. **E**cce narraui tibi
omnes casus meos postq̃ a troia recessi ⁊ in pauper
tatem qualiter sum deductus. **E**t sic vlixes suis nar
rationibus finem fecit. **R**ex uero idumeneus auditis
verbis vlixis rōe sue nobilitatis ⁊ ei⁹ industrie ualde
opassus ē sibi ⁊ iō q̃ tū placuit vlixi in creta maiori
in multaz rez abundantia rex honorauit eundem.
Demum cū vlixi placuit a creta recedere rex donauit
vlixi duas naues necessariis omnibus bene munitas
cum quibus posset in regnum suū omode nauigare.
Donauit ēc ei dona plurima argenti ⁊ auri. que sibi
possent abunde sufficere dum ad propria perueniret
In recessu tamen suo rogauit eundē ut ad regē āthe
norem se offerret. qui eum videre plurimū affectabat
Vlixes igit a rege idumeneo obtemperata recedendi licen
cia naues ascendit ⁊ ad regem antenorē se contulit. q̃
eum in vultu hilari cum multa iocunditate recepit. cui
multum grata fuit vlixis multa facundia ⁊ nimia in
dustria sensus eius. **U**bi āt vlixes certos rumores di
dicit de uxore sua penelope tot infestata proceribus
⁊ eius pudicitia ab ea illesa seruata neq̃on ⁊ de qui
busdam aliis qui inuaserant terram suam ⁊ eam teme
re detinebant contra voluntatem uxoris. **U**bi thela
macus filius eius cognito patris aduentu accessit ad
eum q̃ oēs rumores quos pater didicerat. certa sibi
assertōe firmavit. **Q**uare vlixes regē rogauit ātheno
rē ut eum in regnum suū associare deberet in suorū
militū comitiū qd̃ āthenor libēter annuēs euz suis
militibus associauit eundē ⁊ eis felici nauigatōe poti
tis i tē pcurauit vlixes q̃ de nocte i suā applicauit

ciuitatem ⁊ repente depositis ī terrā militib⁹ de nocte
suoꝝ proditoꝝ domos inuadit. ubi ipsos inueniens
dormientes oēs interfecit. ita q̄ nullus euasit ex
eis. **A**dueniente uero die in sui fulgoris lucida claritate
in suum palaciū cum rege anthēore se recepit ⁊ ibi
cum rege ipso in multa iocunditate receptus ē. **Q**uā
cum facta hilaris penelope in aspectu sui domini quē
tanto videre tpe anxia peroptauit. **C**ōcurrunt igit̃
ciues regem eoꝝ tantis temporibus expectatum cum
multo gaudio uidere festinātes. multa dona sibi of
ferunt ⁊ encenia magna nimis. **E**t exaltatus ē ulixes
multum in regno suo. ⁊ in tm̄ cum rege tractauit āthe
nore q̄ thelamachus nausicā filiā regis āthenoris dux
it ī uxorē. celebrant̃ igit̃ nuptie thelamachi in mltō
rum solēnitatibus gaudioꝝ. ⁊ rex anthenor suū feli
citer remeauit in regnū. ⁊ ulixes in inclito statu reg
ni sui demum sub nimium pacis tranquillitate quē
De mirabili euentu pirri et de morte eius.

Quia uero usq; nunc de pirro achillis filio p̄
a troia recessit nihil dixit presens historia.
nunc ad narrandum eius euentus dirigitur stilus is
te. **P**irrus enim ex parte patris sui habuit regem pe
leum auum suum cum ex predicto peleo ⁊ thetide ei⁹
uxore fuisset susceptus ⁊ natus achilles pater ipsius
pirri. quem achilles suscepit ex dndamia regis filia
licomedis. ⁊ sic habuerat pirrus duos auos. regem
peleum ex parte patris. ⁊ regem licomedem ex par
te nobilis matris sue. qui rex licomedes filius re
gis acasti fuit proauus dicti pirri adhuc uiuentis.
licet esset in senio constitutus. **H**ic acastus

habebat odio pirrū ⁊ omnes de genere patris eius .
Causam at̄ eius odii presens historia nō scribit **R**ex
igit̄ acastus pirri pauus expulit regem peleuz auum
pirri de regno thesalie sic q̄ ipm acastus exulare co
egit . ⁊ pro interficiendo pirro suas posuerat insidias
ne euaderet manus eius . **P**irrus uero postq̄ a troia
recessit ⁊ maris se subiecit insidiis multa maris pericu
la passus ē maiorē partem rez̄ quas secū detulerat/
proiecit in mare . ⁊ quasi ei⁹ nauibus ⁊ quassatis mo
losaz applicuit . ubi naues suas tēporis tempestate
quassatas necessaria fecit refectiōe fulciri . **I**bi etiam
didicit qualiter rex acastus pauus eius regē peleuz
auum suum a thesalie regno delecerat . ⁊ qualiter con
tra pirrum fuerat insidias machinatus . **D**oluit igit̄
pirrus de tam enormi dispendio aui sui / s; potius de
seipso cū predictus rex licomedes auus matern⁹ ipsi⁹
pirri regis acasti filius ipm a suis annis teneris edu
casset . **I**nterea rex peleus per regē acastū a regno de
iectus q̄ timore regis acasti ⁊ filioz suoz cū rex acas
tus haberet duos filios alios ⁊ vnā filiam nomie
theridem . q̄norum filiorum vnus vocabat̄ pilistines
⁊ alius menalipes securus in publicum non poterat
apparere prouidit ubi posset melius delitescere . donec
pirrus nepos eius rediret a troia . qui opem suo dis
crimini ferre posset . **S**ciebat enī eū per mare a troia
cum suis nauibus rediturum . **E**rat enim non longe
a ciuitate thesalie per octo fere stadia quoddam anti
quum idificium iuxta mare inter ciuitatem ipsam et
edificium ipsum quibusdam nemoribus iteriectis ad
que sepius venandi causa reges thesalie venire

solebant
clarent . ⁊
tate erat
itudine
pra terrā .
condite in
ramen deso
siluestribus
ipso foram
gradus s; i
tate foram
in medio . c
tur edificio
in ipso sepi
maris equo
dere posset
ro suis refe
thesaliam p
otra regem
tionem pele
ipso tueri s
uenire . **D**e
cretarios se
ploratores
sandrū ciu
delem . ut p
bus aduen
nibus diti
tes sibi fic
didicerūt

solebant cum in eis venatorie fere plurimum abundarent. Hoc autem antiquum edificium pro temporis uetustate erat penitus derelictum. cum situs eius esset in solitudine constitutus et nullis ex eo appareret fabrica supra terram. Erant enim in eo multe lacune sub terra recondite. in quibus poterat quis secure latere. cum foramen descensus eius esset incognitum multis spinetis siluestribus et rubis agrestibus circumclusum. sed ab ipso foramine facilis erat ad inferiora descensus per gradus scilicet quosdam constructos in ipso quousque in summitate foraminis esset quedam latens fouea per spinetum in medio. cuius os foraminis habebat. In hoc igitur edificio peleus latere disposuit. Qui dum lateret in ipso sepius egrediebatur ab eo. et perueniens ad litus maris equora suo mettebat intuitu si forte pirrum videre posset cum suis nauibus redeuntem. Pirrus vero suis relictis nauibus in molosa navigare uersus thesaliam prorsus intendit vindicaturus si poterat contra regem acastum maternum proauum suum deiectionem pelei aui sui paterni. et ut valeat seipsum ab ipso tueri si posset eum in offensionis obstaculo preuenire. Ut igitur cautius faciat que intendit. duos secretarios suos crisippum uiz et ardastrum sagaces exploratores apud thesaliam mittere procurauit ad assandrum ciuem thesalie dudum pelei et ipsius pirri fidelem. ut per eum posset de omnibus informari. quibus aduenientibus apud thesaliam per assandrum omnibus diligenter edoctis ad pirrum celeriter redeuntes sibi fideliter referunt singula que viderunt et que didicerunt ab assandro penitus referente. Pirrus igitur

p

Statim suas naues ascendit in thesaliam profecturus
sed dum putaret fideliter nauigare maria tempestas
in naues suas irruit. que fere triduo perdurauit. De
mum (diis fauentibus) factus ē q̄ cum nauibus ip
sis adhuc ventoz̄ rabie non sedata in quēdam por
tum applicuit vocatum sepulchrum. **H**ic at̄ portus dis
tabat a ciuitate thesalie fere per octo stadia. ⁊ erat
vicinus illi antiquo edificio in quo rex peleus delite
bat. **P**irrus itaq; maris fatigatione lassatus descēdit
in terram ⁊ dum ire pedes ad vicina nemora prope
raret mirabilis fortune casus ad predictam foram̄s
foueam edificiū supradicti ipsum adduxit quā preui
dere non valens propter herbaz̄ adiacentium uela
menta in eam irruit ⁊ ad superiorem ⁊ primū gradiū
de gradibus ip̄is. per quos descendebat̄ inferius fix
it pedes. ⁊ dum inspiceret gradus ip̄os videre quid
sit inferius diligenter affectat. **D**um igit̄ ad loci ip̄i
us ima peruenit. ecce a suis latibulis rex peleus pro
siliit nepotem agnouit. in cuius uisione videre putat
achillem. tanta patri suo pirrus similitudine respon
debat. **A**ffecuosē ergo ipsum amplectit̄ ⁊ i lacris ip
sum flebiliter osculat̄ sua sibi discrimina tandē expo
nit de rege acasto suas sibi referendo querelas. **D**o
let pirrus tacitus tamen oīa in mente cōseruat. **A**scen
dūt ergo superius auus ⁊ nepos ⁊ ad portū accedūt
in comitiua suorum. **P**irro uero statim innotuit. q̄
philistenes ⁊ menalippus filii regis acasti ad nemora
ipsa perueniunt cā venandi. **Q**uo audito statim pirrus
exiit vestes suas ⁊ quadam vili ⁊ veteri veste sibi q̄
sita lacerata multas in partes se induit. ⁊ accinctus

quodam
ad nemu
vagauer
ro querit
dat. Pirru
cum suis se
voluisse re
inualuit. q̄
tum longe
q̄ quingem
gio perieru
quali morte
dum frang
litus perue
circa terrā
tū vomitu
quo respira
bene restit
frago ip̄o
tus mendu
prios lare
tis in hoc
de eo in ali
nobiscum
garet corā
tre suo segr
so. Qui dū
insisteret
eius cā qu
irruens ip̄

quodam ense sociis suis data licencia solus pperauit
ad nemus. **N**ondū igit pirrus multum per nemus
vagauerat cum regis acasti filiis obuiavit qui a pir
ro querūt quis sit unde sit unde venerit ⁊ quo va
dat. **P**irrus at respondit eis se eē de grecia ⁊ a troia
cum suis sociis cū quadam nauī ad patriā suā se
voluisse redire. **S**z tanta maris tempestas oīa ip̄os
inualuit. q̄ post multa discrimina ⁊ labores nō mul
tum longe a litoribus naufragium sunt perpeffi. sic
q̄ quingente persone nauigantes in eis subito naufra
gio perierunt. ego tamen solus quē excellentes fluct⁹
quasi mortuum ad litora proiecerūt. ī quoꝝ spuma
dum frangit in terra ⁊ in facie terre descendit circa
litus perueni a tumefactione fluctuum se frangentū
circa terrā quasi mortuus deueni ad litus ubi p̄ mē
tū vomitum aque salse. quā ex mari sorbuerā in ali
quo respiraui. ⁊ demum post multas angustias vix
bene restitutus sum mee pristine sanitati. ⁊ cū in nau
fragio ipso amiserim oīa que ferebam. pauper effec
tus mendico pauper hostiatim usq; dū veniā ad p
prios lares meos. **V**os at si nōdū cōdixistis ⁊ detulist
is in hoc nemus aliquid ad vescendum estote mihi
de eo in aliquo graciosi. **E**ui sibi dixerunt a Dorare
nobiscum. **I**nterī quidā ceruus lentis passib⁹ dū va
garet corā ip̄is apparuit. quē statī mēalippus a fra
tre suo segregatus insequit eo solo cum pirro dimis
so. **E**ui dum multum eēt elongatus ab eis duꝝ multū
insisteret ceruū persequi fugientem polistenes frater
eius cā quietis descendit ab equo ⁊ statī pirrus in eū
irruens ipsum protinus interfecit. **D**einde cū frater

eius menalippus a cerui persecutione rediret pirrus euaginato ense in eum irruens protinus interemit. ⁊ sic pirrus duos suos auunculos fratres tetidis auie sue crudeliter interfecit. **Q**ui dum ab eorum rediret cede obuiauit ei cinaras de familia regis acasti quē pirrus interrogauit ubi eēt rex acastus qui dixit ei acastum prope eē. **E**t statim pirrus cinarā euaginato ense crudeliter morti dedit. ⁊ o festim properauit ad naues. ubi pulchris vestibus de serico se induit ⁊ ab eis recedens acasto regi obuiauit. **Q**ui dixit pirro quises tu. **P**irrus at regi acasto sic respondit. **U**nus sum ex filiis regis priami qui ductus in captiuitatē sub domino pirri sum. **R**ex vero acastus ignorās eū eē pirrum dixit ei. **U**bi ē pirrus. qui dixit. **V**alde amaris vexationibus fatigatus descendit in terram ⁊ cā quietis accessit ad illam foueam quam extensa dextra ei monstrauit. ⁊ statim euaginato ense ipsum voluit interficere. **T**unc statim appuit ibi thetis uxor regis pelei que ⁊ ipsa erat regis acasti filia mater achillis ⁊ auia pirri que dixit ei. **C**are nepos quidnam intendis facere. **N**onne auia tua sum. **O**rbasti me duobus fratribus meis auunculis tuis ⁊ nunc intendis me orbare rege acasto prē meo proauo tuo. **E**t statim thetis pirrū firmiter amplectendo cepit brachium eius quo ense tenebat in manu. ne ipm contra regem acastum eleuaret ictum. **C**ui dixit pirrus. **R**ex acastus pater tuus regē peleum virum tuum a suo regno deiecit. **N**ōne i hoc teipsam offendit. **S**ed ueniat peleus qui si sibi velit parcere parcam ⁊ ego. **V**eniens igitur peleus rex rogauit pirrum ne regem acastum morti traderet cum de

morte c
flicus.
reforma
peleum c
omnibus
ceperunt
regni ipsa
Ego aute
laboribus
os amisi c
um. **N**all
beat ex int
nepotem
pirro spo
tus fimbri
in eo babi
bet fuit si
regni thes
loco ipso
uenerunt
sue in the
pucl thes
salia ut fa
tare debet
propter c
maximo
leus pirr
in cuius
tus. **E**t
tarum et

morte duorum filiorum suorum sit rex acastus satis af-
flictus. et deterior morte sit potius sibi vita. Quare
reformata est pax et bona voluntas inter acastum et
peleum dudum inuicem discordantes. Et occedentibus
omnibus eis thetide viz regi acasto peleus et pirro in-
ceperunt hi tractare de regno. Rex autem acastus qui tunc
regni ipsius moderamina gerebat ut rex dixit illis.

Ego autem sum nimia senectute confRACTUS et de regni
laboribus cura ammodo mihi modica est. Filios me-
os amisi qui de regno ipso possent habuisse domini-
um. Nullus ergo alius est ad quem regnum ipsum de-
beat ex iure reuolui quam ad pirrum carissimum meum
nepotem. et ideo ex nunc me spolio regno ipso. et ipsi
pirro sponte concedo. Quem ex eo statim per sue uesti-
tis fimbriam inuestiuit. Cui peleus et ego omne ius quod
in eo habeo cedo et transfero in eundem quia semper
hec fuit summa cupiditas voti mei ut pirrus sceptro
regni thesalie potiretur. Insurgunt ergo omnes ipsi a
loco ipso et ascendentes equos eorum thesaliam per-
uenerunt. Quare pirrus mandauit ut omnes naues
sue in thesaliam nauigarent. Venientibus ergo eis a-
pud thesaliam rex acastus mandauit omnibus de the-
salia ut sacramentum fidelitatis et homagii pirro pre-
stare deberent. Qui de pirri dominio facti sunt leti
propter quod sacramentum ipsius pirro cum gaudio
maximo prestiterunt. et sequenti die rex acastus et pe-
leus pirrum de regno thesalie coronauerunt in rege
in cuius regni solio sedit pirrus diademate corona-
tus. Et factum est postea quod regis pirri fauore exal-
tatum est regnum thesalie super omnia regna grece.

7 pirrus rex ipsum in magna pace seruauit usq' ad ex-
tremū uite sue. ¶ dumeneus vero rex crete mortuus ē
supersticijs sibi duobus filiis merione uidelicet 7
laorta. sed merion post mortem patris sui paz vix-
it 7 mortuus ē. 7 regnum laorte fratri suo dimisit. q̄
satis honorifice in creta feliciter est sepultus. Thela-
macus autem vlixis filius ex nausica uxore sua igris
anthenoris filia suscepit filium deiphebum nomina-
tum. ¶ Sed ad pirrum iterum redit historia. ad narrā-
dum suos deinde processus. 7 qualiter 7 quādo pir-
rus dies suos clausit extremos. ¶ Rex igit' acastus de
morte filiorum suoz exacerbatu filiorum suoz cor-
pora mortuorum thesaliam deferri mandauit. ibiqz
sepulti sunt mandāte rege pirro. in monumentis eoꝝ
nimium preciosis. ¶ Fata uero que in summa felicitate
hōibz constitutis cecas parant insidias. per quas a
felicitatis fastigio decidere eos subitam faciūt in ru-
inam ostendunt eis ea valde placere / que ruinosā pꝛ
ea parunt detrimenta. ¶ Pirrus itaqz in sui regni fasti-
gio constitutus hermione helene 7 menelai filie uxoris
horestis feruentis amoris cupidine captus fuit. pꝛ
ter quod data opera ut sue satisfaciāt voluntati her-
mionā furtiue rapuit ab horeste 7 a regno dudū aga-
mennōis mecenaz in quo regnabat horestes ī regno
thesalie furti adduxit eamqz sibi matrimonio copu-
lauit. ¶ Dolet ergo horestes de tāta verecundia sibi fac-
ta. sed in regnū suū pirrum inuadere sibi non ē tāta
potestas tacitus tamen in mente cōseruat futuros euē-
tus per quos sibi posset plene parari vindicte facul-
tas. ¶ Factū ē qd pirrus proposuit in delphon insulā

se offerre a
multa vic
de mortis
ride crudel
paratu suo
se contulit r
ris dudum
toris nom
pirro necno
pirri misit m
cessisse de p
amore hab
celeret veni
dat cum qu
verba berm
nobilitatis
¶ Sed andron
suas recepit
in plateas
li ostra mene
tur ipaz iter
ti ad arma c
qz mendaz ti
ut. ¶ Horeste
nisse ibi in m
na aggressus
7 pirrus mor
ore at suā r
us uero 7 th
dōta ei filii

se offerre ad regraciādū appollini deo ⁊ alijs dijs de
multa victoria quam in troia ē feliciter consecutus ⁊
de mortis vindicta achillis patris ei⁹ sumpta de pa
ride crudeliter interfecto. **P**ropter quod pirrus ī ap
paratu suo se accinxit ad iter. ⁊ in delphon insulaz
se contulit relictis in palacio suo andromache becto
ris dudum uxore cū paruulo filio suo et eiusdē bec
toris nomine laumedonta cū ⁊ ipsa pregnant ēēt ex
pirro necnon ⁊ hermione ei⁹ uxore que post recessuz
pirri misit menelao patri suo sibi valde grauer suc
cessisse de pirro marito suo qui solius andromache
amore bachatus de ea paz curabat aut nihil. ut ac
celeret venire thesaliam ⁊ q andromachē morti tra
dat cum eius filio laumedonta. **M**enelaus itaqz ad
verba hermonie filie sue thesaliam properat vbi sue
nobilitatis omisso pudore in andromachen irruit.
Bed andromache subito puerum suū laomedontam
suas recepit in vlnas ⁊ precipiti fuga lapsa se dirigit
in plateas. ibiqz fortiter exclamans auxilium popu
li otra menelaū implorat cū lacris ne populo patia
tur ipaz īterfici cū puulo nato suo. **P**opulo at īcōtinē
ti ad arma decurrit ⁊ armata māu īseqt menelaū sic
q menelaū tiorē populi stupefactus ad ppria remea
uit. **H**orestes vero audiēs pirrū in delphō īsulā pue
nisse ibi in multa militū cōtinua se otulit ⁊ ī potēti ma
nu aggress⁹ pirruz ⁊ manu ppria ibi īterfecit eundez
⁊ pirr⁹ mortu⁹ ē q statī ī eadē īsula fuit sepulc⁹. **U**x
orē at suā recuperauit ⁊ ī īgnū suū ipaz adduxit. pele
us uero ⁊ thetis ādromachē ex pirro īpquatā ⁊ laōe
dōtā ei⁹ filiū a thesalia rēcedētes ī molos ā defert citatē

ibiq; andromache peperit filium. quem ex pirro sus-
tulerat ⁊ nomen eius achillides ē vocatū. **H**ic achilli-
des creuit ⁊ laomedontam fratrem suū thesalie co-
ronauit in regem seipso postposito ad quē regnū ip̄s
rationabilius pertinebat ⁊ nihilomin⁹ ip̄s sui fr̄is a
more voluit ⁊ mandauit q̄ omnes troiani. qui cap-
tui erant in grecia libertate plenaria potirent. **P**ore-
tere hic subiungit historia sic enarrans vt dictū est
supra capitulo. xiiii. ⁊. xv. qualiter achilles mortuo
troilo corpus troili ad caudam sui equi ligauit. ⁊ p̄
totum exercitum vituperabiliter traxit illud. ad cu-
ius corporis recuperationem rex menno viriliter in-
stitit ip̄m p̄stravit ab equo letaliter vulnerauit. sic
q̄ quasi mortuus fuit delatus ad castra. ⁊ qualiter
achilles ipsum a suis mirmidonibus interceptū nō
sua virtute bellica sed proditorie interfecit. **E**t qua-
liter postea rex priamus ipsū iuxta troilū fecit hōri-
fice sepeliri. **N**unc presens narrat historia q̄ p̄dictus
rex mennon quādā mire pulchritudinis suaz sororez
habebat que manifeste venit coram omnib⁹ ad men-
nōis monumētū illd ap̄iri mādauit ossa mēnonis ex-
traxit ab ip̄o ⁊ ea ī quodā aureo vase reposuit. **O**fer-
uāda que statū cū p̄dicto vase de medio astātūz ab
oculis sic prors⁹ euauit velut vmbra q̄ nunq̄ ī lo-
co ip̄so postea visa fuit. **H**āc nōnulli dixerūt fuisse
deam vel dee filiā vel vnā ex illis quā gentes fatam
appellant.

De somnio vlixis ⁊ morte p̄ filium interempti.

Narranda igit̄ morte vlixis obmissis ad p̄s-
entis historie stilus acuitur. **¶** Quare

narrat et dicit quod Ulixes quadam nocte dormiebat in lecto suo et soporatus de se talem vidit in suo somnio visionem. Videbat enim sibi videre quandam imaginem iuuenilis forme tam mirabilis speciei. quod imago non putaretur humana sed potius forma diuina. sed nimis pulchritudine forme sue Videbat etiam sibi ultra modum appetere imaginem ipsam posse tangere. et eam suo cogi tenacius in amplexu sed illa suos vitabat amplexu et eum videbat a longe tueri. Deinde vero ad eum sibi propinquius videbat accedere et interrogabat ab eo quidnam vellet sed ille dicebat. Volo ut simul coniungamur ut te cognoscam. At ille dicebat Ulixi. **Q**uoniam in hoc est tua grauis et amara peritio Tu enim petis a me ut tibi coniungar sed o quoniam illa coniunctio erit infelix. Nam ex tali coniunctione necesse est quod unus nostrum exinde moriatur. Deinde videbat sibi quod illa eadem imago ferebat in manu quandam lanceam in cuius lancee summitate videbantur haberi quedam curricula tota ex piscibus artificiose opposita. Deinde videbat sibi quod imago illa recedere vellet ab eo que et dicebat sibi. Hoc est signum impie disunctionis. que inter nos duos est postremo futura. Ulixes autem tunc somno solutus valde miratus est de ipsius somnii visione. et multum suo perquirere in animo ad quid somnium ipsum tendat. Demum illucescente die perquirere augures et diuinos et eos ad se venire mandauit. **I**n quibus venientibus et recitata eis somnii eius qualitate ipsi dixerunt. quod per significationem ipsius somni aperte conicitur Ulixem per filium exilio vel morti tradendum. Cuius rei causa Ulixes valde perterritus thelamacum filium suum capi fecit

et eum mandauit firmā custodia detineri. // Ipse vero
elegit sibi locum in quo posset secure manere in quo
rūdā secretarioꝝ suoꝝ fidelissima comitua. Valla
uit enim locum ipm muris altis et fortibus. ad quez
non nisi per pontem quemdaz volaticiu haberi pote
rat ad ipsum accessus. Statuit etiā qd ad eū nullus ac
cederet nisi esset aliquis de suis secretariis supradcis
Factumq; ē qd cū vlixes dudum ex circe quēdā filiū
suscepisset thelaganū nominatū qui cuius eēt filius a
nemine sciebat pterq; a circe sua tantūmō genierite.
Factus ē igit thelaganus annoꝝ quideci q studio
se querit a matre cuius fuerit filius. et si viuūt. et i quo
loco moret. Diu negauit mater eū certificare de prē.
Demū cū thelaganus mrem super inquisitione pris
diutius stimulasset affecta tedio stimuli filialis filio
pandit et reserat regem vlixem eē prēm ipi. et eū de
loco regni sui ubi morat vlixes diligenter instruxit
Thelagonus at in relatione matris ē nimium factus le
tus. Desiderio tamen nimio fluctuat patrē suū velle
videre et ad eum accedere desideranti animo exardet
cit a matre sua igit obtemperata licencia que deceleret redi
tu rogat illum thelagonus se accipit ad iter. et tantū
per dietas suas laboriose pcessit qd peruenit achaiā
ubi factus certus de loco ubi morabat vlixes ad lo
cum pdictū accedit. Cūq; quodā die lune in māe ap
plicuisset ibidez in introitu pōtis inuenit custodes v
lixis quos affectuose rogat ut eū ad vlixē spōte ac
cedere pmittāt. Negāt illi mādatū dñi sui suātes. In
stat thelagon? hūilib? pib? ac illi virib? utētes ipel
lūt eum. et iniuriose et violenter impellunt. ¶ Quare

thelagonus duz illatas sibi pati nollet iniurias in v
num ex predictis custodibus irruit ⁊ pugno clauso
ipm sic potenter in cathena colli percussit. q̄ ei⁹ frac
ta colli cathena protinus expiravit. **A**lios uero custo
des eius socios impellendo viriliter a ponte deiecit
⁊ precipitavit in vallo. **F**it ergo clamor maximus q̄
re multi irruentes ad arma in thelagonū irruūt ipm
interficere satagentes. s; thelagonus facto impetu in
unum eorum qui aggressi sunt eū ense quē hēbat in
manu ab eo violenter extirpat. ⁊ i alios irruēs ense
nudo. xv interfecit ex eis ⁊ ab illis ē grauitervulnerat⁹
Deide cū clāor fortis iualesceret ad uoces clāoris in
surgit vlixes putās ne aliq̄s de familia thelamaci de
tenti p eū dōesticos suos iuaferit. ut p sui liberatōe
eos vulneret aut occidat. **Q**uare irat⁹ cū quodā iacu
lo qd ferebat i māu ad locū clāoris accelerat. ubi su
os uidit ab illo adolefcēte sibi icognito interfectoscer
nit eū ⁊ i vīdictā necis occisoꝝ iaculū suū vibrauit i
ipm. sic q̄ ipm pcussit ex eo nō tñ mltū lesit eundem
Sed thelagonus contra vlixem iaculum impetuose
vibrantem cum non cognosceret si esset vlixes arrep
to illo eodem iaculo quem ipse vibrauerat ⁊ i terraz
ceciderat. thelagon⁹ in vlixē ipetu duriori retorfit sic
q̄ ipm ex eo letaliter vulnerauit costas eius ex ipso
vulnere perforauit. **Q**uare vlixes ex ipso ictu vul
neris in terram decidit seipsum sustinere non valēs.
vtpote qui morti se sentit esse vicinum. **C**orporis
itaq; vires in ipso deficiunt. ⁊ cum ipse quasi defe
cerit in sermone. balbutientibus verbis / querit a
thelagono quisnam esset. // **D**um vlixes ad

memoriam tunc reducit letalez sui somnii visionem .
Thelagonus vero ad interrogationē vlixis a circun
stantibus querit quis ⁊ ille sit qui ipm interrogat .
Dicunt ei vlixem eē . **Q**uo audito thelagonus anxius
exclamauit dicens . **V**e mihi **V**eni videre patrē me
um . ut eo viuente letarer cum eo ⁊ nunc factus suꝝ oc
casio mortis eius . **E**t statim pre nimio dolore in ter
rā cecidit veluti seminiuus . **D**emum a terra osurgens
laniatis vestibis cum eēt inermis faciē suā pugnīs
otundit in lacrimis . ⁊ a suo uertice flauos capillos
euellit . **P**rostratus itaqꝫ ad pedes vlixis se dirigit ⁊
singultibus lacrimaz dicit se eē thelagonū infelicem
circes filium quē tu vlixes pater mi ex ea infelicitē
suscepisti . **S**i morieris care pater dū faueant ut tecū
moriar . ⁊ post te me viuere non permittāt **V**lixesue
ro ut agnouit suū eē filiū ex circe blāditꝫ est ei ⁊ sui
corpis debilitate maxima in qua erat . ⁊ mādāt frac
tis eloquiis ut a lacrimis astineat ⁊ dolore **P**ro the
lamaco filio suo mittit q̄ veniēs ad thelagonū . q̄rit
irruere quasi necem prīs audius vindicare . **S**z vlix
es verbis ⁊ nutu ut potuit thelamoco p̄hibz ne isur
gat ⁊ ipm imo ut eū caz habeat utpote frēz suū **D**uci
tur ergo vlixes fere mortuꝫ ⁊ achaiaz ubi tm̄ triduo
vixit ⁊ post triduū expirauit . qui in achaia hōre re
gio sepelitꝫ . **P**⁹ cuius mortē statiz thelamocus pater
ni regni fuit assumptus in regē . ⁊ thelagonū frēz suū
multo fouet honore per annū unū ⁊ dimidiū eū secū
detinuit ⁊ in honore maximo militē eum fecit . **R**etie
re voluit eum magis sed thelagonus matris sollicita
tus ad litteras ut matri satisficiat iūctꝫ recedit a frē

in cuius recessu thelamacus multum eum donis ⁊
muneribus honorauit. ⁊ omni eo quod faceret ad ap-
paratum recessus ipsius. **R**ecessit ergo thelagonus a
fratre suo thelamaco in multis lacrimis defluentibus
ab utroque. qui post recessum eius in aulide insulam
ad matrem sanus applicuit. **D**e cuius reditu ⁊ adue-
tu ultra modum facta mater est hilaris. que multum fu-
erat de filio curiosa propter tanta factorum discrimina que
sic feliciter emerferunt prout ipsa prouiderat arte sua.
Non post multos autem dies circes letaliter egrotauit de
qua egritudine violenter oppressa diem clausit extre-
muz. **T**helagonus igitur in regem assumit ⁊ vixit in reg-
no suo annis feliciter sexaginta ⁊ mortuus est. **T**hela-
macus vero regnauit in achaea annis septuaginta. ⁊
multiplicatum est sub eius gubernatione regnum achae
valde nimis. **O**lixes autem vixit annis nonaginta
tribus. ⁊ feliciter mortuus est in regno suo. **E**t in hoc
loco dares presenti operi finem fecit sicut ⁊ cornelius
reliqua ergo sunt de libro ditis. licet dares in captio-
ne troie operi suo finem fecerit. qui postea in libro suo
ulterius non processit. reliqua vero sunt de libro di-
tis ipsius usque ad finem. qui integre facere voluit o-
pus suum. **E**t ideo si quid huic operi superadditus
inueniatur. credendum est non esse de veritate operis ipsius
sed de operis fictione. **V**erum tamen dares ⁊ ditis qui
tempore ipsius troiani belli in ipso bello fuere presen-
tes in compositione operum eorum inuenti sunt pro ma-
iori parte concordantes. ⁊ in paucis inuenti sunt discor-
dantes. **Q**uod autem arthenor ⁊ enneas fuerunt actores pro
ditionis ipsius bene conueniunt. **D**ixit tamen dares quod

polidamas athenoris filius de nocte accessit ad gre-
cos qui de modo captionis ciuitatis cum grecis ea
nocte tractauit. ⁊ ut signo dato per eum ilion aggre-
di procurarent. Dixit etiam q̄ greci de nocte troiam
intrarunt ⁊ non per murum ruptum occasione equi
erei ficti per grecos cum de equo ipso nullam fecerit
mentionem. sed fuisse dixit ingressus per portā ereaz
vnā de portis ciuitatis troie. in cuius porte summi-
tate erat fabricatum ⁊ infixum de marmore quoddā
magnum caput equi. licet virgilius de equo ereo cum
dite recordet ⁊ in hanc portam ereaz dixit dares an-
thenorem ⁊ eneam cum polidame recepisse grecos et
eis exinde aditum prestuisse. ⁊ per eos ea nocte fuis-
se magnum ilion interceptū. ⁊ in illud primo nepro-
lomū filium nestoris introductū. // Dixit etiam idem
dares eneam non solum polixenam occultasse verū
⁊ eius matrē hecubam cum eadem ⁊ hac de cā exilī-
o fuisse damnatum. De morte uero ipsius hecubae ni-
hil dixit in fine tamen operis sui hoc addidit. **I**ug-
natum ē annis decem mensibus sex diebus duodecī
Et de grecis fuerunt apud troiam octīgenta sex mili-
a pugnatorum. Troiani uero pugnantes qui p̄ cui-
tate ipsa defendenda pugnauerunt fuerunt sex centa-
milia septuaginta sex. Dixit etiam naues cum quib⁹
exulauit eneas fuisse ducentas. ⁊ cum quibus etiam
paris in greciam fuit prouectus. Troiani uero qui se-
cuti sunt anthenorem fuerunt duo milia quingenti ce-
teri secuti sunt eneam. troiani autē ⁊ greci utriusq̄ p-
tis maiores qui ⁊ a quibus interfecti fuerunt sunt hi
ut scripsit idē dares // **H**ector enim interfecit regez p̄

theſi
thilo
cedun
lis. re
enū. r
am. re
terfec
acem.
tuo vi
regem
tem gr
regem
eufor
regem
am reg
Diome
rion n

thesilaum. regem patroclū. regem merionem. regem ar
thilogum. regem prothenorē. regem epistropum. regē
cedum. regem alphenorem. regē drodium. regē phil
lis. regem xantipum. regem octomeranū. regem polix
enū. regem humerum. regem pollitenas. regem philete
am. regem isidium. ⁊ regem leontum. **P**aris autē in
terfecit palamidem. regem anthilogum. achillem ⁊ ai
acem. **A**jax vero ipsum paridem cum ambo se mu
tuo vulneribus occidissent. **E**neas vero interfecit
regem amphimacum. ⁊ regem nereum. **A**chilles au
tem grecus interfecit regem eufenium. regem iponeuz
regem phebū. regem austerum. regem ligonium. regē
euforbium. bectorem et troilum. regem mennonem. ⁊
regem neptholomum. **P**irrus interfecit panthasile
am reginam. regem priamum et eius filiam polixenā.
Dionemedes vero interfecit regem antipum. regē esto
rion. regem prothenorem. ⁊ regem optomenum.

Epitaphium hectoris.

Troie protector danaum metus hic iacet hector.
Defensor patrie iuuenum fortissimus iste.
Qui murus miseris ciuibus altus erat.
Occubuit telo violenti victus achillis.
Occubuere simul spesq; salusq; phrigum.
Hunc ferus eacides circum sua menta traxit.
Que iuuenis manibus texerat ante suis
D q̄tos priamo lux attulit ista dolores.
Quot fletus beccube quot dedit andromache.
Sed raptum pater infelix auroq; repensum.
Condidit ⁊ merens accumulauit humo.

Helide
Cui vir
Qui str
Inq; fu
Hectore
Qui sep
Ille inter
Pergam
Laudib
Cum pre

De tibi
Iam iam
Causa re
Femina

Histori
guidon

Epitaphium achillis.

Helides ego sum tetidis notissima proles.
Cui virtus clarum nomen habere dedit.
Qui stravi totiens armis victricibus hostes.
Inq; fugam solus milia multa dedi.
Pectore sed magno summa est mihi gloria celso
Qui sepe argolicas debilitavit opes.
Ille interemptus subit me vindice penas.
Pergama tunc ferro succubere meo.
Laudibus immensis victor super astra ferebar.
Cum pressi hostilem fraude peremptus humum

Deploratio troie

De tibi troia peris iam non mihi troia videris.
Nam iam bobus eris pascua lustra feris.
Causa rei talis meretrix fuit exicalis.
Femina fatalis femina feta malis

Historia destructionis troie composita per iudicem
guidonem de columna messanen. finit feliciter.

Ego Guido de columnis index de messana p
dictum ditem grecum in omnib9 sum secut9. p
eo qd ipse dictis perfectum et opletu fecit in omnibus
opus suum ad litteratoru viz solacium. ut vera no
ticiam habeant presentis historie. et ut magis delecte
tur in ipsa et ego historiam ipam ornasse dictamine
pulchriori per ampliores methaphoras et colores.
et per transgressionem occurrentes que ipsi dictami
nis sunt picture. Sed territus ex magnitudine operis
ne dum occasione magis ornati dictaminis opus ip
sum longa narratione protraherem tempore longiori
infra cuius temporis longitudinem aliqua mihi sup
uenissent incommoda. pue e fragilitatis humane.
propter quod cessassem ab opere. et opus ipm suum
no peruenisset ad finem. utpote sui carens beneficio
olementi. In tm instici spūs sancti gracia ministrā
te. qd infra tres menses a quintadecia viz mensis sep
tembris prime indictionis usq ad vicesimā quintam
mensis nouembris proxime subsequenti ipus ipsuz
per me perfectum extitit et cōpletum. Licet longe ate
ad instantiam domini mathei de porta venerabilis
salerinacensis archiepiscopi magne scientie viri de p
senti opere oposeri primum librū tantū et non plus
Nam ipo postmodū sublato de medio q odendi a
me presens opus mihi erat stimulus et instinctus ab
ipius operis persecutione cessau. cum nō eēt cui de
hoc placere merito potuissem. Considerau tamen de
fectum magnorum autoz viz uirgilii onidii et omeri
qui in exprimenda veritate troiani casus nimiū de
fecerunt. Quis eoz opera otextuerit sm fabulas anti

quoque siue secundum apologos in stilo nimium glorioso
et specialiter ille summus poetarum virgilius. quem
nihil latuit ne eius veritas incognita remaneret ad pre
sentis operis perfectionem efficaciter et fideliter labo
raui.

Factum est presens opus Anno dominice incarnati
onis Millesimo ducentesimo octuagesimo septimo e
iisdem prime indictionis feliciter.

Item troia magna edificata est tempore aioth. qui tunc
iudicauit populum israhel. et fuit in tertia etate mun
di. et fluxerunt ab initio mundi duo milia annorum
et trecenti. lxxxii. anni. et stetit centum et lxxxv. annis
Hanc capta fuit tpe Abdon. qui tunc populum israhel iu
dicauit. Fluxerunt ergo in toto Mille duceti et lxxviii
anni.

Incipit tabula presentis historie.

De peleo rege thesalie inducente iasonem vt se o-
ferat ad aureum vellus habendum.

De grecis applicantibus in pertinentis troie ⁊ de la-
omedōta rege licenciāte iasonē ⁊ herculē de locis illis

De medea qualiter amore iasonis capta fuit.

De medea instruente iasonem de aurei velleris certā-
ne ⁊ de medelis ad pugnam faciendā cū bob⁹ ⁊ dra-
cone operandis.

Hec sunt illa que medea dedit iasoni.

Qualiter iason accessit ad aureum vellus.

De destructione prime troie per iasonem ⁊ herculez

De fundatione magne troie per regez priamum itez
restaurate.

De priamo degente in obsidione cuiusdā castri ⁊ no-
minibus filioz suoz.

Descriptio fundacionis ciuitatis troie.

Descriptio nobilis ilion.

De proposito regis priami volentis suam iniuriā
vindicare.

De consilio deliberato vt paris in greciam destinet.

Responsio hectoris primogeniti priami.

Consilium paridis secundi filii.

Responsio deiphebi terci filii.

Responsio heleni quarti filii.

Responsio troili quinti filii.

De numero nauium quas troiani duxerunt in greco-
rum depopulationem.

De grecis inchoantibus inire

consilia ad quos de raptu belene fama peruenit qd
sint inde perfecturi.

De forma ⁊ statura grecorum.

De forma ⁊ statura troianorum.

**De numero nauium quas greci duxerunt in troiane
urbis depopulationem.**

**De grecis mittentibus apud delphon pro obtinēdo
responso de eo quod facturi erant.**

De imagine aurea apollinis.

De initio idolatrie.

**De motu grecorum versus troiam ⁊ sacrificio obla
to diis.**

**De grecis mittentibus ad priamum pro restitutōe be
lene ⁊ dānoꝝ factoꝝ per paridem ī īsula citheree.**

Quō rex priam⁹ mīdit nunciis grecoꝝ ad se missis.

**De grecis mittentibus achillē ⁊ thelephū p obtinen
da maxia victualū copia otinne in exercitu grecoꝝ**

De thelepho duce nouiter in regē electo.

**De grecis recedentibus ab insula thenedon ⁊ transfe
rentibus se in obsidionem urbis troie.**

**De dispositione nauū grecorum precedentium ⁊ sub
sequentium in obsidione troie.**

De secundo bello iam obsidione firmata.

De primo ogressu troianoꝝ cuꝝ grecis.

**Quō polidamas irruit in mereum nepotem belene et
interfecit eū.**

**De tercio bello grecorum ⁊ troianorum iam obsidi
one firmata.**

De quarto bello.

De quinto bello.

De sexto bello.
De septimo bello.
De octauo bello.
De sepulchro hectoris ⁊ de palamide insuper actore
 exercit⁹ grecorum assumpto.
De nono bello.
Gualiter achilles intrando ciuitatem troiam captus
 ē amore nimio polixene ipsam inspiciendo.
De achille intercepto adhuc amore polixene ⁊ bella
 re nolente.
De decimo bello ⁊ de morte deiphebi regis serpedon
 nis ⁊ de morte palamidis.
De mirabili potentia troili.
De vndecimo bello.
De morte achillis paridis ⁊ atacis.
De morte pāthasilee amasonum regine.
De tractatu seu prodicione troie.
De captione ⁊ destructione troie. ⁊ morte regis pria
 mi et eius vxoris ⁊ eius filie polixene.
De exilio enee ⁊ relegatōe antenoris a troia ⁊ mor
 te thelamonti atacis.
De naufragio nauū grecoꝝ ⁊ nece agamēnonis.
De boreste vindicante mortem patris in morte ma
 tris ⁊ recuperatione regni sui.
De mirabili euentu pirri ⁊ morte eius.
De somnio ulixis ⁊ morte per filiū interempti.

▲▲▲▲▲▲▲▲
 2602867 A
 ▼▼▼▼▼▼▼▼

attore

captus

bella

serpedo

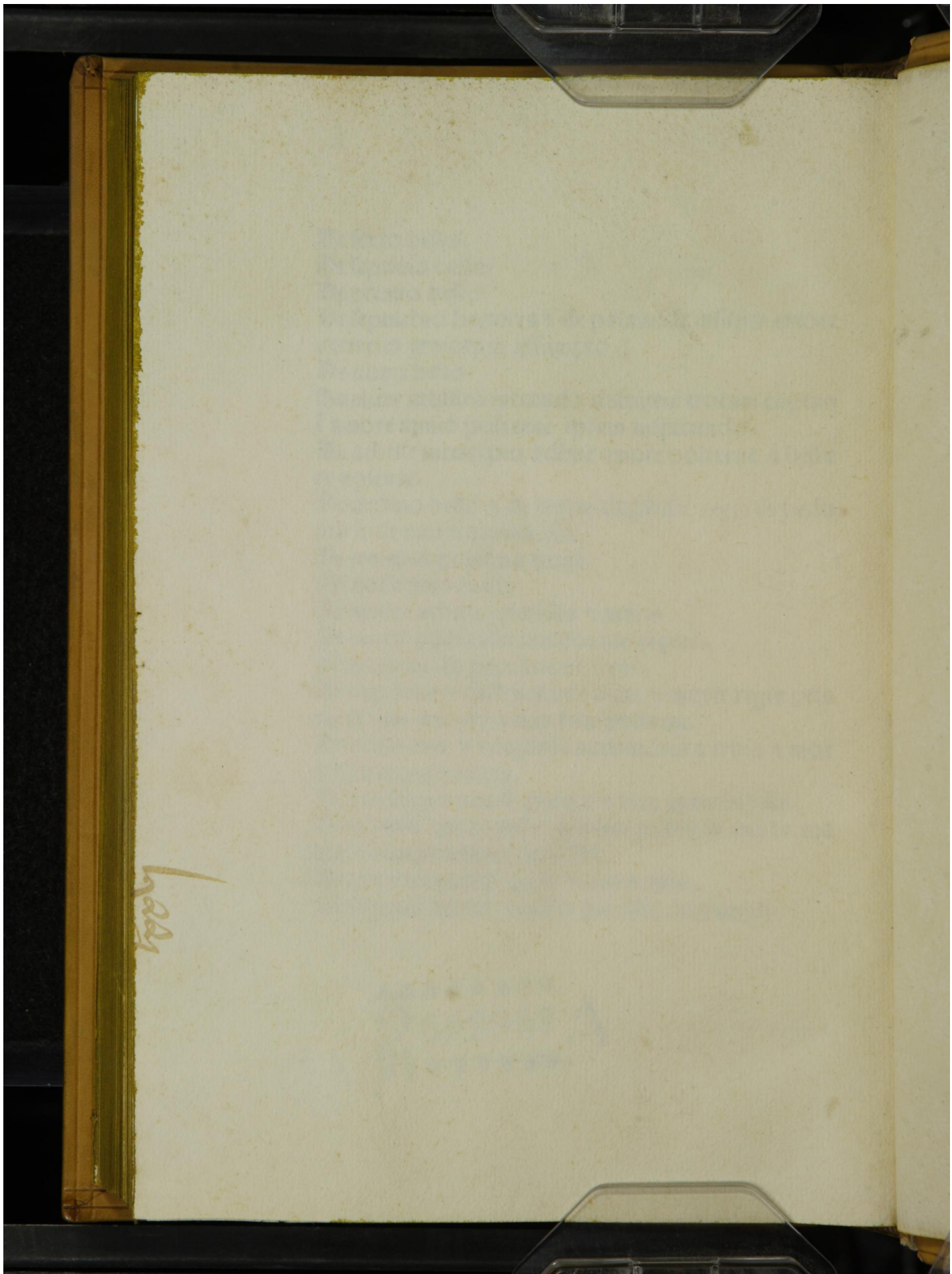
regis pria

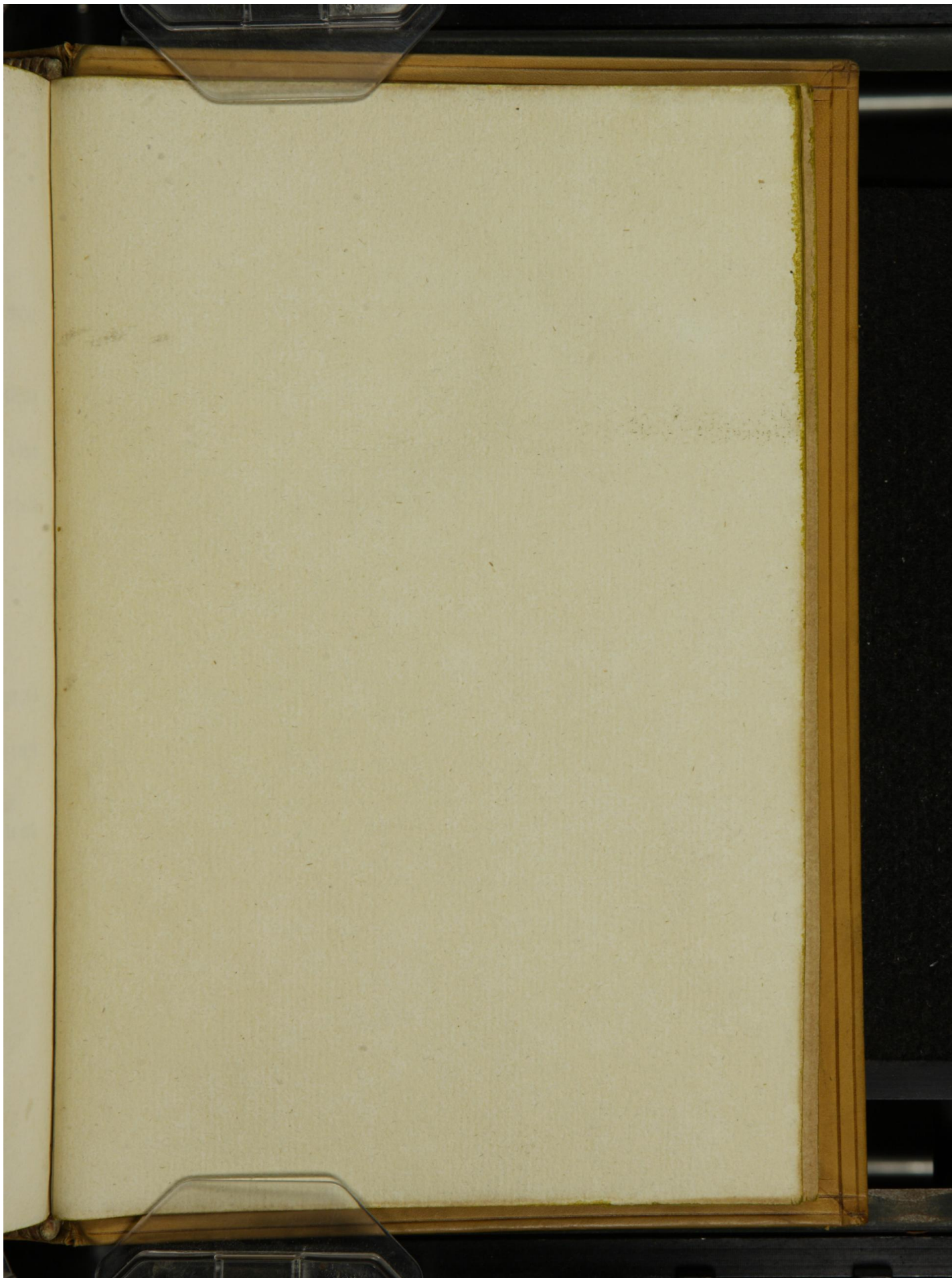
via r mor

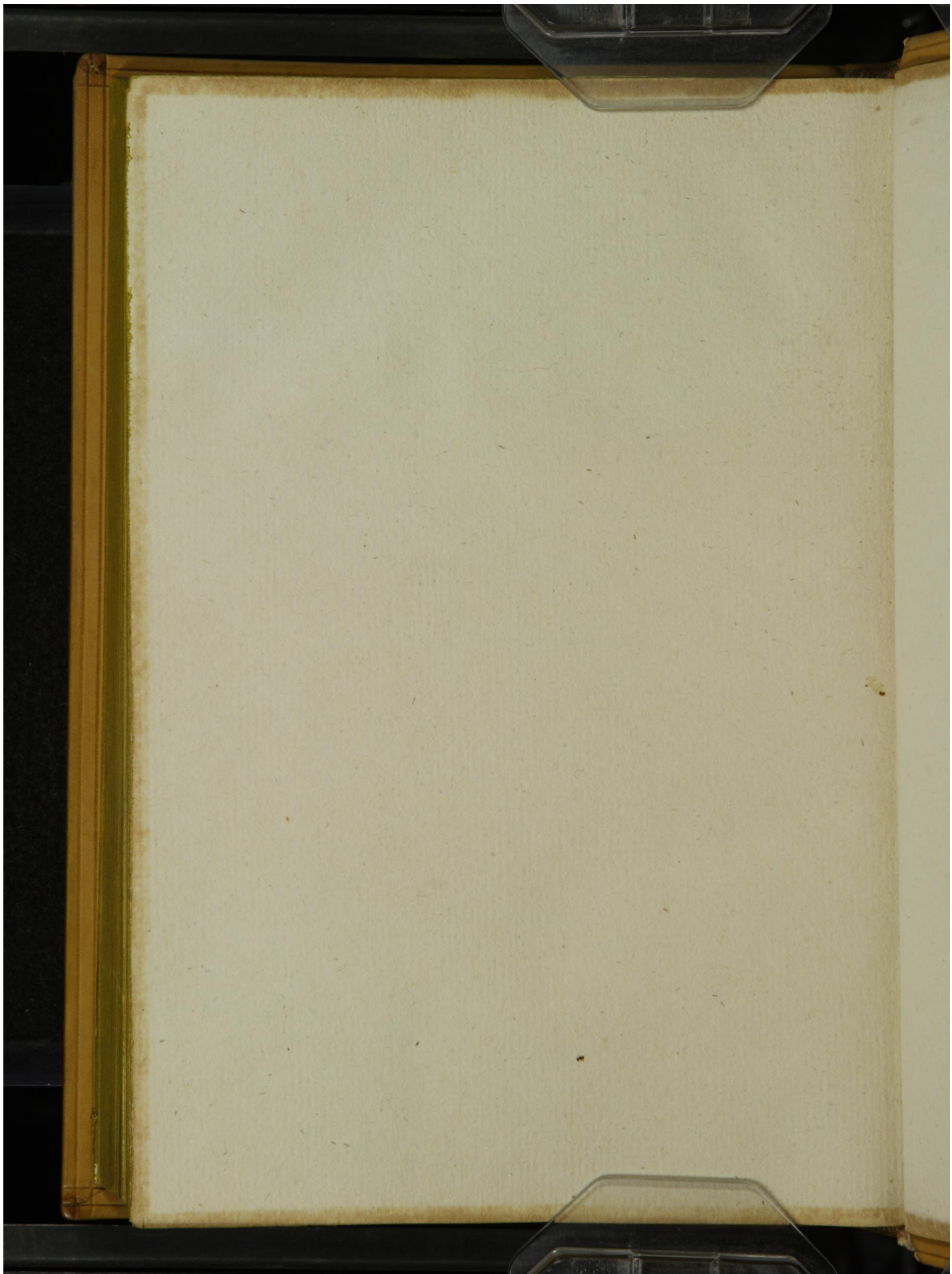
onis.

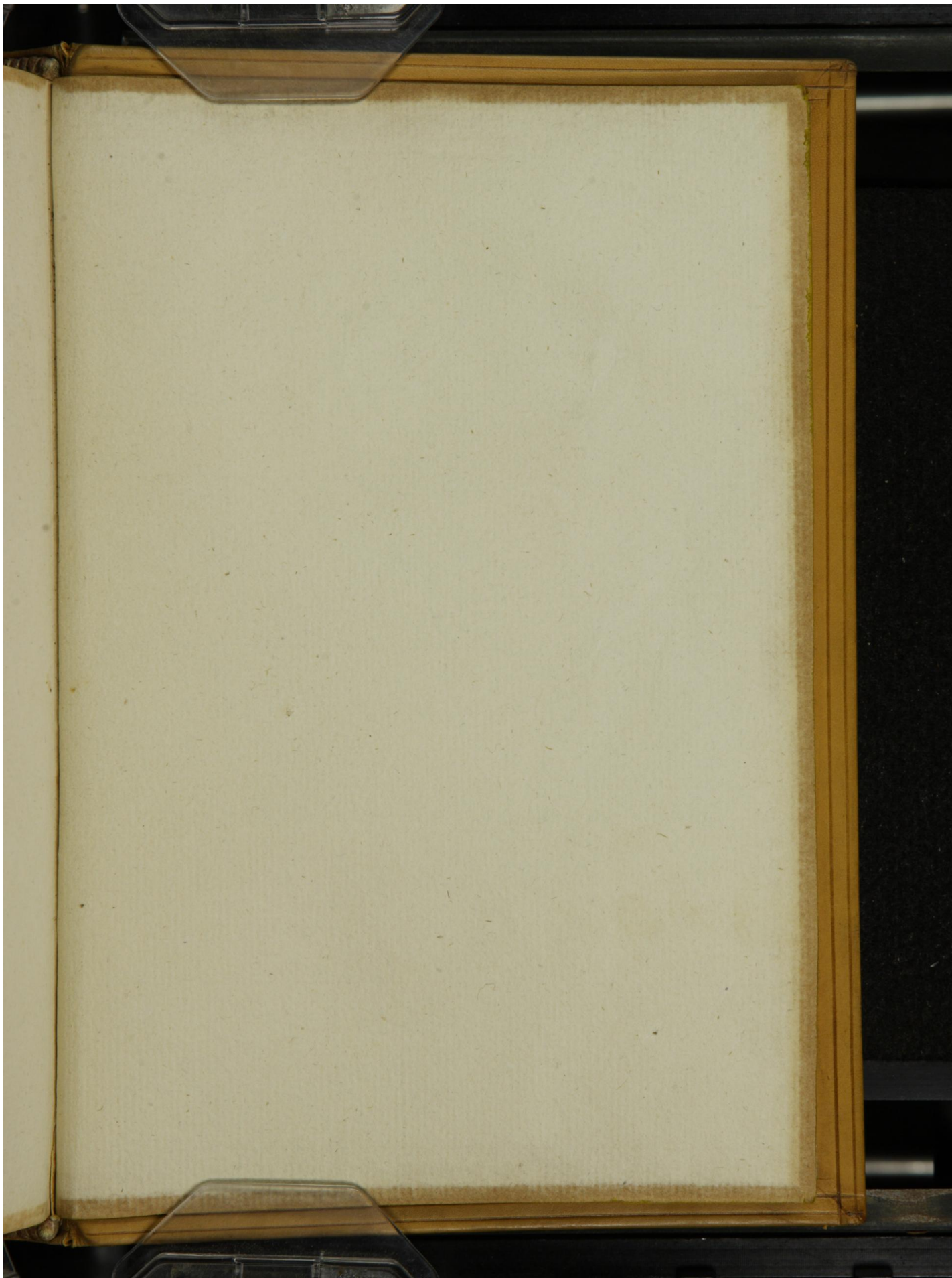
orte ma

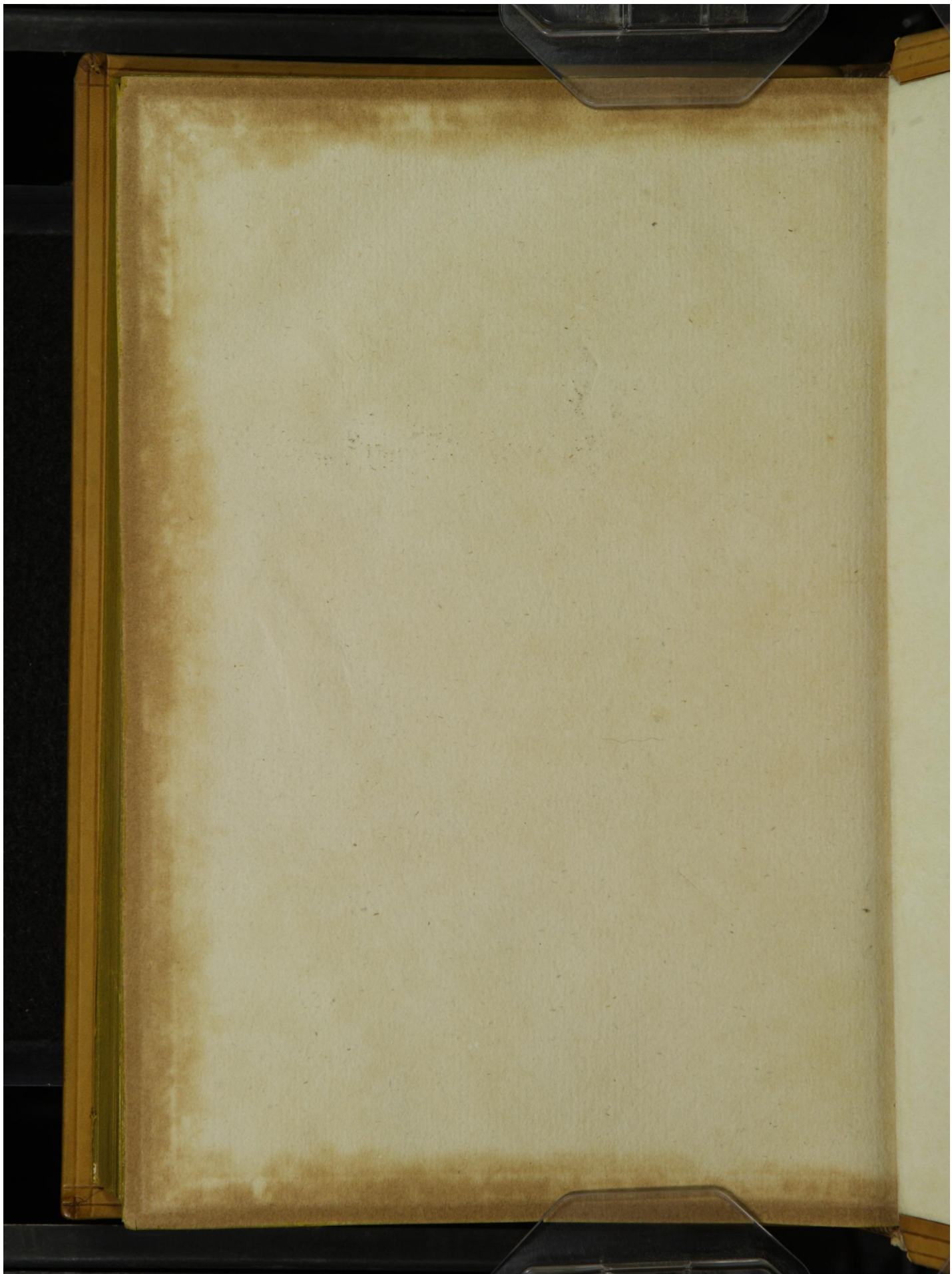
pi.

igfas